

Hs 725

1a
Tiber Capli Etes mari in butzbach

Hs. 725

Handwritten text in a medieval script, possibly Latin or German, with some red ink used for initials or headings. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side.

Decorative initial letter in red and blue ink, likely a 'P' or 'M', with intricate flourishes extending into the margin.

1

*Incipit prologus S^{an}cti Bonauenture Doctoris
Seraphici in libellū Amatorū nūcupat.*

Dicens opusculū q̄ legitur in titionē
ēē sciat opificis quasdam scōy auto-
ritates sub ḡtmatōe ordmādas
studuisse. eorūde nōib9 cōt̄ i mar-
gine intitalatis. que animū legentis vel au-
dientis ad amorē sui conditoris efficax
debeat inclinare. sup̄ta p̄mit9 materia de
excellētia p̄me ḡditionis hōi collata cōsilio
totius sancte t̄nitatis et opere maiestatis di-
uine. Deinde hōem alloquit9 solū ostendens
ei et astruens. nō tm̄ hōis ceteros ac vniuer-
sa. ad obsequia ipsius et solamē ḡdita vel cre-
ata. imo t̄ amoris p̄uilegio singularis. sp̄ci-
ali ei mūcere data. **P**rosequit9 deinde ḡsequēt̄
tā necessitatē q̄ piā liberalitatē incarnatio-
nis xp̄i: et passionis pro hōie. que duo potis-
simū m̄ḡtitudinē expellūt et cor huānū effi-
caci9 ad amorē sui conditoris inducūt. **E**x
quibus quatuor p̄missis dignitate vitz p̄me
creationis. p̄uilegio singularis amoris.
dignatione incarnationis. et hūilitate p̄re-
demptiois. p̄cōr meditando in se recessus
plecūq̄ cōpūgit9 et abiecto quicquid huānū
sapit: tot9 ad xp̄m ḡtūt9. que sui toti9 nō ig-
norat auctorem et b̄n̄factore et om̄ bonoz
largitore. **E**t fit ut t̄to plus p̄ hūilē satisf-
factionem deo fiat p̄p̄in9 q̄to fit p̄ iobē.

Handwritten text in a medieval script, possibly Latin or German, with some red ink used for initials or headings. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side.

Decorative marginalia in red and blue ink, featuring stylized floral or foliate patterns.

Et q̄ m̄m̄ te dilexit. ut cū multa ḡ sua
 volūtatem acturā sciret. voluit te tñ
 facere et esse. et q̄ te cū tanta māsue
 tudine vt pius et misericors adhuc pa
 tit^r expectans tuā emēdationē. quia
 nullo mō te cupit p̄dere. s̄ adhuc te pa
 tit^r viuere. adhuc tibi ea que sūt ne
 cessaria ad sustentationē huius vite nō
 desinit ministrare. Et sicut rebus ipsis
 experiri potes. peccatis tuis nō potes
 eius bonitatē vincere. nec adhuc te ve
 lit sicut p̄meruisti ḡdēre. vel ex toto
 destruere. **C**ertissimū est ergo illū piū
 esse erga te qui tāta bona tibi largit^r.
 nec adhuc de tuis iniquitatib⁹ se querit
 vindicare. Preterea de eius benignitate
 adhuc cogita. **U**t autē cōia repli
 tā. quot sūt mēbra in corpore. tot bñ
 ficia inuenies mag⁹. et pro minimo mē
 bro plus debes amare deū q̄ multi a
 māt eū pro cūctis bñficijs que ab eo
 receperūt. **S**i quis amisiss^r oculū.
 quātū amaret eū qui sibi illū restitū
 eret. **E**t si quis meruiss^r amittere eū.
 quātū amaret illū qui sibi oculū rō
 seruaret. **N**ec min⁹ amād⁹ est qui eū
 ab initio dedit. et qui datū cōsuauit
 cū multoties vtendo eū ḡ deū amit
 tere meruerit. **A**d dixi de oculo de

Rationes induc
 tue ad amādū
 deū.

5

dientia prius ab eo extitit aliena. Et hoc quod
fuit principale intentum in hoc opere ut ex recog-
nitione beneficiorum dei circa hoc et amoris: alter
ad alterum quasi confabulando de genere se cog-
nosceret. Et per magnitudinem suam filiali potius
quam filii correctione percipit. tam patrem: tam
magnat filium se excitaret filialiter ad amandum.
Ratio ergo intentionis operis huiusmodi sui creato-
ris provocare satagens ad amorem. prout labori
amatorum nomine imponit. **Explicit prologus
in Amatorum Sancti Bonaventurae.**

*Sic ut homo ad
amorem sui
conditoris in-
cedat tunc
atque de excellen-
tia patris conditoris
non collata quod
alio sit finitatis*

*Anselmus De dul-
cedine et bonita-
te dei in creatore*

1. eu

Incipit Amatorum

Hic te sermo meus dirigit usque
prout conditoris tue dignitatem
ignoras. aut tue reformationis la-
borem et prout non attendis. ut con-
sideratione tante dignitatis. et dignitatis tan-
te. tam beneficium dei. tam benignum dicitur mihi
tuo intuitu discam pariter amare cum per
universis suis beneficiis semper hucusque devo-
ti sumus et magni. **I**n primis igitur te
admoneo ut sine intermissione recorde-
ris quod dulcis et quod bonus sit erga te crea-
tor tuus. quia bonitas eius fuit quod te cum non
esses creavit. et quod te non peccatis aut crea-
tura insensibile. sed cum creaturam fecit
que posses intelligere. amare. et cum eo
sua eternitate. eterna et felix possidere.

egregia creatura. **S**ecundum animam magis im-
 agine creatoris insignem. rationis partici-
 pem. beatitudinis eterne capace. Porro co-
 herere sibi fecit artificio incomprehensibili. sa-
 pientia inuestigabili. Nec tamen ante percipit
 qui ante non fuit. Nec spes retributionis
 fuit. quoniam bonorum suorum non eguit. **D**isce
 igitur in referendo gratiam non esse tardus aut
 segnis. **D**isce ad singula dona gratias agere.
Diligenter considera que tibi apponuntur. ut
 nulla dei dona gratiarum actione frustrentur.

Tanta namque dignitas conditionis humane
 esse cognoscitur. ut non solo iubentis sermone.
 ut alia sex dierum opera. sed consilio sancte
 trinitatis. et opere maiestatis diuine.
 creatus sit homo. ut ex prime conditionis
 honore intelligeret. quantum suo conditori
 deberet. dum tantum in condicione mox dig-
 nitas privilegium prestitit ei conditor. ut
 tanto ardentius amaret conditorem quanto mi-
 rabilius se ab eo conditum esse intelligeret.

Augustinus Quanta sit dignitas conditionis humane

Faciam inquit hominem ad imaginem
 et similitudinem meam. Nec hoc solum quod
 sancte trinitatis consilio sic ab excellentia
 conditoris conditus est. sed etiam quod ad ima-
 ginem et similitudinem suam ipse creator omnem
 eum creauit quod nulli alii ex creaturis
 donauit. Que imago diligentius est
 exterioris hominis mobilitate consideranda.

Dignitas conditionis debet inducere amorem

Primo siquidem ut sicuti de vobis scriptum est

Que sit imago trinitatis in anima quod ad contemplationem

o
 uati
 ne
 ea
 sh
 tibi
 ille
 uxit.
 ec
 D
 re
 e si
 d eg
 fig.
 us
 in
 scr
 t si
 s sui.
 ep
 a
 us
 ar
 t
 no
 tur
 sa
 pta
 s

oculo de ceteris membris cogita Si vero
tantum amandus est qui dedit corpus. quantum
amandus est qui dedit animam quam in infinitum me-
lior est corpore Que si amisisset usum ra-
tionis. quantum amares illum qui illum resti-
tueret Quantum ergo amandus est qui tibi
rationem dedit Item quantum amandus est ille
qui mirabiliter corpus et animam genuit.
et hanc generationem tibi seruaui. cum pec-
cando morti multoties meruisses ¶

Augustinus

¶ Cogita igitur et recogita tantam erga te
tui creatoris benignitatem. et erige te si-
cut rectum est. et omnes sensus tuos ad eam
ineffabilem dilectionem Nichil enim iustius.
nichil salubrius. nichil utilius et dulcius
quam quod ex toto homo illum diligat quem sui
totius nouerit non solum auctorem. sed et conser-
uatore ¶

**Quoniam uultur ad
amandum deum**

Augustinus

**Bernardus de
diligendo deo**

**Bernardus in
sermone**

**De dignitate
sine excellentia
prime creationis**

¶ Si vero naturaliter amat. fi-
lius patrem a quo habet partem corporis sui.
quantum magis amare debet deum. qui corpus
eius et animam ex nichilo fecit ¶ Et si a-
mandus est genitor. tamen preponendus
est creator Ut quid non amaret opus ar-
tificem cum haberet unde id posset ¶ Et
tunc non quantum omnino posset. cum nichil omnino
nisi eius munere posset ¶ Valde igitur
michi amandus est pro quem sum. uino. et sa-
pio Paucum uidetur tibi hoc ¶ Cogita
qualem te fecit Nempe secundum corpus

beatitudinē pertinet. sine alijs duobus
 integrū constat. **E**t sicut deus pater. **De trinitate i**
 deus filius. deus spūs sct̄s est. nō tamē tres **anima**
 dī sūt s̄ vn̄q. habens tres p̄sonas. Ita
 aīa intell̄ct̄s. aīa volūtas. aīa memoria ē.
 nec tres tamē aīe in vno corpore s̄ vna aīa
 tres h̄ns dignitates. atq; in h̄ns tribus
 imaginē gerit ei; mirabilē in sua n̄a.
 noster interior homo. **E**x h̄ns quasi **De excellentiorib**
 excellentiorib; aīe dignitatib; iube m̄ **aīe dignitatib;**
 diligere deū. vt quātū intelligit̄ semp̄ **iube m̄ diligere**
 in memoria habeat̄. Nec solus sufficit **deū.**
 intellect; nisi fiat volūtas in amore ei;
 Immo nec hec duo sufficiūt nisi me-
 moria addat̄. qua semp̄ i mēte itelli-
 gentis et diligentis maneat de; sic
 ut nullū possit esse momētū quo p̄sente
 eū non habeat memoria. Et h̄ habe
 de imagine. **Quē** v̄o de similitudinē **De similitudinē**
 aliq; intellige. que in moribus credēda **que in morib;**
 est. Vt sicut deus qui hoēm ad similitudi- **constat**
 nē suā creauit. caritas est. bon; et iust;.
 patiens et mitis. mūdus et misericors.
 et cetera insignia virtutū suarū que
 de eo legūt̄. Ita homo creatus est
 vt haberet caritatem. ut bon; esset et
 iust;. patiens ac mitis mūdus et mise-
 ricors foret. Quas virtutes quātō pl;
 quisq; in seipso habet. tāto propior est
 deo. et maiorem sui cōducit similitudinē.

*Que sit Imago
omnitatis in aia in
trinitate iterius*

*De similitudine trini-
tatis in aia qua ad
Imaginem dei est
condita*

*Sine quibus aia
perfecta esse non potest*

*Imago est in substantia
similitudo in motu
eibus*

*Que sunt excellen-
tiores dignitates
aie*

vbique totus est omnia viuificans . mouens et
gubernans . quia in eo viuimus . mouemur et sum-
mus Sic anima in suo corpore vbique tota viget .
viuificans illud . mouens et gubernans
Nec enim in maioribus sui corporis membris
maior . et in minoribus minor . sed in minimis
tota est et in maximis tota **E**t hoc est ima-
go unitatis omnipotentis dei quam anima habet
in se . quia etiam sancte trinitatis quamdam habet
similitudinem **P**rimo in eo quia sicut deus est .
uiuit et sapit ita anima secundum suum modum
est . uiuit et sapit **E**st quoque in anima simi-
litudinis trinitatis . in eo quod ad imaginem sui
conditoris perfecte scilicet et summe trinitatis
quae est in patre et filio et spiritu condita
est . Et licet vnius nature sit illa . tres
tamen dignitates habet id est intellectum . volunta-
tem . et memoriam **Q**uod idem licet alijs
verbis designat cum dicitur Diliges dominum deum
tuum ex toto corde tuo . et ex tota anima tua .
et ex tota mente tua **I**dem ex toto in-
tellectu tuo . et ex tota voluntate tua . et
ex tota memoria tua **N**am sicut ex
patre generatur filius . et ex patre filioque
procedit spiritus sanctus **I**ta per intellectum gene-
ratur voluntas . et ex his utriusque ambobus
procedit memoria sicut facile a sapien-
te quolibet intelligi potest **N**ec enim
anima perfecta esse potest sine his tribus nec
horum trium unum aliquid quantum ad suam

cōdidit. et eā mirabiligut infra patebit
in 2° reformauit **I**n priā nāq; qditiōe
gloria puentz est et honore. in 2^a pietate
psecutus et amore. ut mgtitudinē tuam
erubesceres. et ad cōduerē tuū amorem
tuū totū cōuerteres. qui tāto artificio
vtebat^r. ut nullū aliū p̄t^r ipm amares
In p̄mo opere qditiōis tue de limo t̄re
plasmavit hōem deus. et insp̄rauit in
faciem eius sp̄raculū vite **E**cce qualis
artifex. qualis vnitor rerū. ad cui⁹ mū
tū sic cōglutinat^r sibi limū terre et spūs
vite **L**imū quidē iam ante creatus erat
quā in p̄cipio deus creauit celū et t̄ram
At spūs sane nō cōm̄ s̄ p̄p̄am h̄z qditiōz.
nec in massa creatus. s̄ singulari qua
dam excellentia insp̄ratus **Q**uem
cū in hōem insp̄rasset dedit ei sensū &
intellctū. ut p̄ sensū lutū sibi associatū
viuificaret. et p̄ intellctm̄ regeret **E**t
ut p̄ intellctm̄ int⁹ igredret^r. et cōtēpla
retur. dei sapiām | et p̄ sensū foris eḡdet^r.
et cōtemplaret^r opa sapie **I**ntellctm̄ it⁹
illustriūt. sensū foras decorauit. ut in
vtrōq; refectiōe iueneret **I**nt⁹ de felici
tatem. foris ad iocūditatē **S**z quia bo
na exteriora diu stare nō possūt. iussus
est homo ab exterioribus ad sup̄na as
cendere **T**ante siquidē dignitatis
est hūana conditio ut nullū bonū p̄t^r

*Q; mirabilior
ē hōis refor
ma^o q̄ fōma^o*

*Quare dedit
ut de 9 hōi se
sū & intellctm̄*

*Augustin⁹ de
spū & aīa*

*Bernard⁹ in
s̄mone*

per
ab
die
rip
itē
ut
us
mē
d
i
cu
ut
p̄o
st^r
s
d
lor
tia
t
a
el
ma
u
i
r
s

De honore hoī
collato

diuine gerit Si vero qđ absit aliquis per
denia uiciorū et diuortia criminū ab
hac nobilissia sui conditoris similitudinē
degenere oberrat. tūc fiet de eo qđ scrip-
tū est Homo cū in honore esset nō uel-
lexit tē **C**uius maior honor potuit
hoī esse qđ qđ ad similitudinē sui factoris
conderetur. et eisdem uirtutū uestime-
tis ornaretur quibus et conditor **A**d
quidē nulli alij ex creaturis nisi soli
hoī cōcessit. qm̄ homo nō utat^r uel fru-
at^r dei bonitate et misericordia. ita ut
nullū esset momētū quo nō sit de quo
legit^r Dñs rēguit decorē indutus est tē
idest oīm splendore uirtutū. et totius
bonitatis decore ornatus **V**el quod
maius hoī p̄t esse dedecus aut infelicio-
miseria. qđ ut hac similitudinis gloria
sui conditoris amissa. ad informem et
irrationabilē brutorū animalium dela-
bat^r similitudinē **Q**uap̄t o homo dili-
gēt^r attende p̄me qđitionis tue excel-
lentia / et uenerādā sancte trinitatis ima-
ginē in te ipso cognosce / honorēq; silitu-
dinis diuine ad quā creat^r es. nobili-
tate morū. exercatio uirtutū et dig-
nitate meritorū habere contende / ut
qm̄ apparuerit qualis sit. tūc similis
ei appareas. qui te mirabiliter iam
ad similitudinem suā i p̄rio adam

intus erat. egressa ē aīa ad bona aliena
 que foris erant. et pactū fecit cū delectationibus seculi. requiescēs sup illas.
 nō artēdens absentia boni sui interioris.
 eo q̄ consolationes suas cōneret i bonis aliēnis
Nā cū exterior sensus carnalis bono suo utitur. interior sensus mētis quasi obdormit. Nō em̄ cognoscat bona interioris sensus: qui iocūditate exteriorū bonorū capit. Nā qui i carne uiuit. in carne sentit. et dolores carnis fugit iquātū potest. vulnera autē aīe prorsus ignorat. nec medicinā querit in eis.
Cū autē mortuus fuerit sensus aīe q̄ uiuit in carne. tūc uiuificare incipiet sensus ille quo sentiet semetipsam. Et tūc sciēt et dolores suos. et sentire incipiet vulnera sua tāto ḡuius q̄to p̄p̄ius. Sic em̄ ad intellōm reuocata. a corruptione carnaliū affectionū se studet mūdare. et ad naturā p̄p̄riā q̄ d̄ū suū qui eam possedit fecit et creauit. agnoscat seipsam iutare. intelligēs q̄ vita ipsius dilectio est. **U**nde scire potes homo et intelligere q̄ vita aīe tue dilectio est. et q̄ sine dilectione esse nō p̄t. eo q̄ vita ipsius est. **C**ū aīa ad solū d̄ū appetendū sit creata. iure ei nichil sufficit qd̄ deus nō sit. Restat igr̄ ut uerū amorem q̄ras. et amorem tuū i melius

Jocūditate
 exteriori interi
 or obdormit
 homo

hugo q̄ vita
 aīe sit dilectio

gregorius

sūmū ei sufficere possit. Agnosce igitur o homo
dignitatē tuā. agnosce gloriā conditionis
tue. Est et tibi de mūdo corp⁹. s; tibi sub
limius est aliquid. nec om̄o cōparādiū
ceteris creaturis. Cōpacta et cōfederata sūt
in te caro et aīa. illa plasimata. h; inspirata.

**Quid aīa cōferat
corpori Aug⁹**

Quod nō videat quātū corpori p̄stet aīa
Nūquid nō tūc⁹ es; insensibilis caro
inanimata. Ab aīa em̄ pulcritudo. ab
aīa incrementū. ab aīa claritas visus et
sonus vocis. Deniq; sensus oīs ab aīa ē.
et p; sensus progreditur ad corpus mouē-

**De duplici vita
anime**

Quod et viuificandū. **C**ui⁹ duplex est vi-
ta. alia qua viuūt in carne. alia q̄ viuūt
in deo. Duo siquidē sūt sensus in homine
vni⁹ interior. et alt⁹ exterior. et vtriq; bonū
suū habet in quo reficiat⁹. Sensus interior
reficit⁹ in cōtemplatiōe diuinitatis. sensus

**Cui⁹ de⁹ hō fact⁹
tūc sit**

Cui⁹ duplex est vi-
ta. alia qua viuūt in carne. alia q̄ viuūt
in deo. Duo siquidē sūt sensus in homine
vni⁹ interior. et alt⁹ exterior. et vtriq; bonū
suū habet in quo reficiat⁹. Sensus interior
reficit⁹ in cōtemplatiōe diuinitatis. sensus
exterior in cōtemplatiōe huānitatis. **P**rop-

Propterea em̄ deus hō factus est ut totū hōez
in se beatificaret. et tota gustatio hōis es; ad ipm̄.
et tota delectatiō es; in illo. cū
a sensu carnis videret⁹ p; carnē. et a sen-
su mentis p; diuinitatis cōtemplatiōe.

Hoc erat totū bonū hōis ut siue ingre-
deret⁹ siue egrediret⁹. pasqua in factore suo
inueniret. Pasqua foris in carne saluato-
ris. pasqua intus in diuinitate creatoris.

Dz heu hoc magnū bonū secutū est
malū magnū. qm̄ p̄dito bono quod

tis confertē vim dilectionis nō diffūdit.
Dare tamē dēs q̄ idcirco vis dilectionis
 nō extinguit^r. si a rebus abiectis et vilib⁹
 appetitus eius cohibeat^r. Immo ille ma-
 gis sibi iūriā facit. q̄ vel inhonesta. vel
 certe ea q̄ amore suo diḡ nō sūt iſtae.
 tate dilectionis admittit. **A**rmū igit^r
 nēce est ut tempſū q̄sideres. et cū cogno-
 ueris dignitatē tuā quā p̄posui ſupius.
 imo et illā que patet inferi⁹. ne iniuriā
 facias amatori tuo. abiectiora te nō a-
 mes. **N**ā et ea que p̄ ſe cōsiderata pul-
 ſūt. pulchrioribus comparata vileſcūt.
Nō vis h̄re amatorē ſolitariū nec potes. em̄
 noli tamē habere prostituū. **Q**ueras
 ergo vnicū. queras et vnicē dilectū.
Dis em̄ q̄ amor ignis est. et ignis q̄dē
 fomentū quercit. **D**ed caue ne iniicias q̄d
 fumū potius aut fetorē ministrat. **E**a
 vis amoris est. ut talē te eſſe n̄re ſit.
 quale eſt illud q̄d amas. et cui p̄ affec-
 tū cōiūgeris. ī ipſius ſimilitudinē: ip̄a
 quodāmodo dilectionis ſocietate tr̄ſforme-
 ris. **S**imilitudo nāq̄ cauſa eſt amoris.
Tue igitur pulchritudinē aīe attende. et i-
 telliges qualē debeat pulchritudinē dilige-
 re. **S**ponſū habet ſ̄ nescit. pulcherrimē om̄
 ſ̄ facie eius nodū vidit. **I**lle eā vidit. q̄
 niſi eam vidisset. nō eam diligeret. **S**ed
 vidit quia eam creauit. que ipſius a-

Quamans
 in similitudi-
 ne amati tr̄ſ-
 format^r.

mutare studeas. eo q̄ in t̄p̄alibus et m̄u-
dams: verus et p̄manens amor nō est.
quibus aīe palatus infatuat. ne senti-
at amorē p̄ desiderū nec suauitatem
p̄ dulcedinē conditoris sui. **Nō** em̄ du-
bitō quā multis iam experimētis didicis-
ti. fallacem eē & fugacē amorem huius
seculi. quē semp̄ vel cū perit id qd̄ tibi
elegis. perdere: aut cū aliud qd̄ maḡ
placet sup̄uenerit. cogis mutare. **Sic**
desiderijs intus fluctuas. dū nec sine a-
more esse potes. nec verū amorē iuenis
Iduco quasi in exilio erras. quia dū tra-
heris p̄ ḡcipisctias t̄p̄aliū. amorē nō
iuenis eternorū. **O** si t̄p̄m inspicerēs.
O si aīam tuā viderēs. que specie sua
oēm visibilū decorē et pulcritudinē vi-
cit. agnosceres certe quāta rephensione
dignū fueris. cū aliquid ex te amore tuo
dignū existimabas. **I**deo tibi iūriā
facis. qui vel inhonestā. vel certe ea q̄
amore tuo digna nō sūt. in societate
dilectionis admittis. **Nūc** vero quia
faciē tuā et speciem vultus tui que in
aīa est. qualis sit cōtēplari non potes.
facilis in ea que foris admirāda vi-
dent. affectū dilectionis extendis.
Presertim quia amor nūq̄ solitarius
esse patit. qz et i hoc ipso iam qd̄amō
amor esse desinit. si in alterū parilita

Quā iūriā sibi
facit qui inhonestā
ta diligit

hoc aer. hoc maria. cū eis que in eis sūt
 vniuersis explere nō cessant. Hoc cōiūg
 tēporū. ānuis inouationibus. et rediui
 uis partibus. ātīqua inouās. dilapsa re
 formās. cōsūpta restaurās. passu ppe
 tuo subministrat. Quis ergo putas hoc
 instituit. quis hec nature precepit. ut sic
 vno consensu tibi seruiat. **B**ñficiū ac
 cipis. et auctore eius nō cognoscas. Do
 nū in manifesto est. largitor occultus
Et tamē ipsa te ratio dubitare nō sinit
 hoc tuū nō esse debitū. s; bñficiū alie
 nū. **M**ultū igit^r tibi cōtulit. qui hoc to
 tū et tantū sibi dedit. **M**ultū ergo dili
 gendus est qui tantū dare potuit. et qui
 tantū dare voluit multū dilexit. **T**antū
 ergo diligens. et tantū diligendū. dono
 suo demonstrat. q̄ stultū sit amore tā
 potentis nō vltro cōcupiscere. q̄ impiū
 sit atq; p̄uersū tā diligentē nō amare.
Vide ergo quid agis cū in h^o mūdo ama
 ri et amare gcupiscas. **T**otus mūndus
 tibi subiectus est. et tu nō dico totū
 mūdū. sed nescio quā aliā mūdi porciū
 culam. que nec specie pulchra. nec vti
 litate necessaria. nec quātitate maḡ.
 nec bonitate optima est. in societatem
 tuam amoris admittere nō aspernaris.
Certe si hec diligis. vt subiecta dilige.
 vt famulantia dilige. ut mūnera a

more digna foret. Noluit adhuc scrip̄z
ei p̄sentare. s̄ mūn̄ca misit. arrā dedit
pign̄ amoris. signū dilectionis. Si cog-
noscere illū posset. si spec̄e eius videret
nō āplius de sua pulcritudinē dubitaret.
Duceret em̄ q̄ tā pulchr̄. tā formosus tā
elegans. tā vnic̄i in suo affectu capt̄ nō
ess̄. nisi eū singulares dec̄or. et ultra
ceteros admirand̄ t̄heret. Nūc videre
illū nō p̄t q̄ absens est. et ideo nō ti-
met neq̄ crubescit illi iūriā facere q̄
singularē eius amorē contemnit.

Sic v̄o adhuc scire nō p̄t qualis ille
sit qui eā diligit cōsideret saltem
artem quā dedit. **F**ortass̄ i ipso mū-
nere ei qd̄ penes eā ē. poterit agnosce-
re quo affectu eū diligit. quo studio et di-
ligētia se illi debeat q̄suare. Insignis
est arrā eius. nobile donū eius. quia
nec magnū decuit ut pua daret. nec
pro puo sapiens magna dedisset. Maḡ
ergo est qd̄ illi dedit. s̄ maī ē qd̄ i ipsa
diligit. Respice v̄niuersū mūdū istum
et q̄sdera si aliquid i eo sit. q̄ tibi ob
causam amoris illis nō fūiat. **D**is
natura adhuc finē cursū suū dirigit
vt obsequijs tuis famulet̄. et vtilitati
deseruiat. tuisq̄ oblectamētis pariter
et necessitatibus scdm̄ affluētā in de-
ficientem occurrat. Hoc celū. h̄ terra

*Sic ondit hōi
p̄ vniūsa ad ob-
sequiū & solamē ei
dura s̄ t̄cāta*

*Q̄ argumētū
amoris sit ex
hibito mūneris*

*Quā p̄p̄ta fr̄a
sūt ut fūiat
hominij*

suū ponit dei amore indignus est **A**mor Anselm⁹
 illius nullā patit^r feditatē viciōrū. nullā

g^rentit secū esse voluptatē carnaliū desi-
 deriorū **D**icis michi forte Cū supe-
 rius dixeris nō solū vncū. s̄ vnce elec-
 tū esse debere amorē. id est. nō solū dilecto
 et solū diligendo gstitutū. eo q̄ p̄fecte lau-
 dabilis amor nō sit. si vel aliter cū solo
 diligit^r. vel qui sūme diligend⁹ nō est
 solus amat^r Ecce ego vnce dilectum

et vnce electū diligo. s̄ hanc hui⁹ dilec-
 tionis mee iūriā patior. q̄ solus dili-
 gens nō solus amor Nam hāc dilec-
 tionis eius arrā quā michi obijcis. q̄t
 sūt vel certe quales sūt. cū quibus hec
 michi ḡis est tu ipse agnoscas Quō igr̄
 de p̄uilegio singularis amoris potero
 gloriari. qui hoc qd̄ tā magnū asseris.
 nō dicā cū bestialibus. s̄ t̄ cū ipsis bes-
 tiis cōe accipi Quid michi lux solis
 amplius ḡfert q̄ reptilib⁹ et vermicibus
 terre Oīa simul^r viuūt. oīa sp̄rant
 Idem pastus. idem potus oīm Non
 ita satis congrue diligendū singularit^r

probas. si nō et ipm̄ quoq̄ vel in aliquo
 singularit^r dilexisse demonstras **A**d
 qd̄ respondeo Tria quedā sūt in quib⁹
 id quod te mouet iuenias **D**iscne
 igr̄ que dona a deo tuo accepisti. alia
 cōiter. alia specialit^r. alia singulariter

Interrogatio
 Hic misceuit^r v-
 nusquisq̄ de p̄ui-
 legio singularis a-
 moris sibi a deo
 collato t̄ qd̄ ab e-
 singularit^r diliga-
 tur. Hugo

Responsio

Que sūt bō cōia
 specialia
 singularia

mici. ut beneficia dñi Sic tñ ut semper
memineris quid illi debeas. nec ista p
illo. nec ista cū illo. s̄ ista propt̄ illum.
et p̄ ista illū. et supra ista illū diligas.

Augustinus de
trinitate dei
De amare deū
propt̄ tpalia
grumelia ē ei

Quia amor quo aliquis amat deū
propt̄ tpalia grumeliosus est deo Tpalia
qui sic amat p̄ferūt ei Propt̄ qd̄ em̄ vñū
quodq̄ amat illud magis amat Vnde
boni vtūt̄ mūdo. ut fruant̄ deo Mali
aut̄ ecōt̄ ut fruāt̄ mūdo. vti volūt̄ deo.

hugo

Vti nāq̄ est qd̄ in vsū venerit. referre
ad obtinēdū illud quo fruendū est. atq̄
abuti est **N**ō ergo munera dantis.
plusq̄ amātis affectū diligas Maiorem
caritati eius iuriā facis. si dona illius
accipis. et tñ vicissitudine dilectionis nō
rependis Aut dona illius si potes respice.
vel si dona respicere nō potes. vicissitu
dine amoris repende Dilige illū. dili
ge te propt̄ illū. dilige dona illius propt̄ illū.
Dilige illū ut fruaris illo. dilige te ut
diligaris ab illo

Augustinus

Ex hoc em̄ diligis
te. q̄ diligis deū ex toto te Dilige in do
nis illius q̄ data sūt ab illo Illū tibi q̄
te illi dilige Dona illi ab illo propt̄ te tibi

Bernardus

Augustinus soliloquus

Aliā tpalia amās. q̄si iquinata idig
est dei amore **S**i alicui pulchre femi
ne flagres amore. iure se tibi nō daret
si aliud quicq̄ p̄t̄ se a te amari sperisset.

De dignat̄ a
more propt̄ aliud hñdū q̄ se

Sic qui in bonis tpalibus amorem

impendūt **D**icis adhuc forte Tue ra- **Interrogatio**
 tionēs hoc psuaserūt. ut illa quoq; singu-
 larit' michi donata crederē. que in vsū
 seruentiū michi cōit' donata viderem.
 hinc doceor oīa quibus vita irrationabi-
 liū fouet'. mee potius dilectioi esse as-
 signāda. propterea q̄ illa quoq; q̄ in hīs
 alūt' in vsū meū sūt deputata **Primi**

legū tñ singularis amoris exinde non
 astringit'. quia hoc nō solū michi. s; cūctis
 similit' hoībus. et multis vero amplius
 subiecta esse noscūt' **E**st nāq; specialis

**Specialis amor
ad homines**

quidā amor ad hoīes. ī quo quidē ipsi
 hoīes alijs creaturis nō aut ad iurē
 ampli9 gloriari habēt **N**ā qd' in asser-
 tione singularis amoris dicis. etiam
 michi inter cetera donatā esse societate
 homī. cū tam mea illis q̄ illorū michi
 donata sit. nichil in hoc singulare repe-
 rire possim **I**n qua societate nō solū me
 ledit amissa gloria singularitatis. s; vi-
 litas participationis **Q**uot em̄ increduli
 sūt. quot stelesti. quo impuri sūt quasi
 societate simul gloriari possūt **A**d

Responsio

qd' ego respondeo **T**urbare te nō debet
 qm̄ vsū rerū tpaliū. eadē bonis et mal'
 conditio concessa est. nec idcirco ea
 similit' a deo amari existimes. qz hīs
 oībus tecū similit' cōitari vides **N**ā
 sicut bestie nō ppter se s; ppter homines

**Qz mali hoēs
nō ppter se s; ppter
bonos viuūt**

*Quia omnia hominum
venio data sunt
que ad usum omnium
donata sunt*

data sunt **C**oiter data sunt. que omnibus
propter te tecum fuerunt **S**pecialiter vero data
sunt. que multis. non tamen omnibus propter te
tecum concessa sunt **I**ngulariter data
sunt. que tibi soli sunt data **N**unquid
ideo minus te diligit. quia quedam dona
sua tecum simul cum omnibus gessit **N**unquid
felicior te fecisset si tibi soli mundum
dedit **C**onstruere homo quod omnia propter
te singulariter facta sunt. et singulariter
tibi data sunt **E**cce non sunt creati homines
super terram. non sunt bestie. solus mundi
diuitias possides **V**bi igitur illa gratia et
et utilis societas humane conversationis. ubi
solatia. ubi oblectamenta quibus iam fru-
eris **V**ide igitur quia et in hoc tibi mi-
sericordiam contulit. quod hec ad solamen tuum ve-
niunt **S**i mundus iste et hec omnia tibi ser-
uiunt. quomodo etiam omnia ad obsequium tuum fac-
ta non sunt **N**unquid pro familia solo panem
suum comedit **N**unquid solo poculum
suum bibit **N**unquid solo vestimentis
suis induitur **N**unquid solo calefit ig-
ne suo **N**unquid solo habitat in domo
sua **T**otum tamen non immerito eius dicitur.
quicquid habent homines qui ei vel pro dilec-
tionem vel pro subiectionem famulantur
Sive igitur illa que tibi seruiunt. siue
illa que tibi seruiunt necessaria
sunt. omnia tibi data sunt omnia tibi obsequia

malus aut ideo uiuit ut corrigatur. aut
 ideo uiuit. ut p illū boni exerceant. **Nec**
 idcirco in pūtegiū singularis amoris
 tecū ascribendos putes. quia i usu eos
 et dominio rerū trāscūtiū socios habueris.
 quia etiā in hoc sicut iā dixi saluti tue
 pficiūt. q istis tecū nō tm vti s et dñā
 ri possūt. Quid aut de societate bonorū
 dicā. Dixi aut societate hōm dono tibi
 creatoris esse concessam. vt inde solamē
 vite accipias. ne quadā solitaria et
 inerti vita destitutus q̄tabestas. Sicut
 igit̄ vita malorū tibi est exercitiū sic
 solamē est vita bonorū. qui certe tales sūt.
 quos nec felicitatis tue p̄cipēs. nec
 amoris tui debēs assignari consortes.

Quā si vere bonos diligis. quicquid
 illis bñficiū impendit̄. inde caritas q̄
 in te est. nō quasi de alieno. s̄ quasi de
 pprio gloriatur. Licet igr̄ beatū ess̄ isto
 amore vel solā frui. multo tm̄ beatius
 in ipso cū multorū bonorū ḡtulatione
 delectari. quia cū in eos qui etiā cōpar
 ticipāt affectus dilectionis. expanditur
 caritatis gaudiū. et suauitas āplatur.

Spiritualis nāq̄ amor tūc melius
 cuiq̄ fit singularis. qm̄ oibus est cōis. n̄
 p̄cipatōe plurimū minuit̄. cui⁹ fruct⁹
 vn⁹ et idem tot⁹ in singulis reperit̄. ac
 p̄ hoc etiā singularit̄ diligit te. qz nil

Hugo

Q Caritas de
 alieno tāq̄ de
 proprio gaude

Q spiritualis amor
 participatōe am
 platur.

create sūt. Ita mali hōes nō propt̄ se. s̄
pp̄t̄ bonos viuūt. Et sicut vita eorū vti-
litati hōm̄ deseruit. sic cō quo vita eorū
alut̄. dubiū nō est quā ad ditionē bo-
norū referenda sit. Idcirco aut̄ mali
int̄ bonos viuere pmittūt. ut societas
illorū vitā exerceat bonorū. quos et fe-
licitate sua admonent potiora hīs
et que mali cōitare nō possūt bona q̄re.
Et iniquitate sua cogūt artius v̄tute
amare. Postremo ut dū illos diuina
gracia destitutos vidēt p̄ quibet abrup-
ta viciorū ruere. discāt quātas pro sua
salute debeat creatori grās referre.
Ratio siquidē diuine dispensationis ad
n̄re salutis augmētū. et glorificatiōis
Documētū hoc exigebat. ut sicuti vita
bestiarū discim̄ sūmā felicitatē nō
esse hīs vti. ita quoq; in vita malorū
hōm̄ discim̄ nō esse sūmā felicitatem
hīs dn̄ari. ¶ Simul et q̄ bonis et ma-
lis ista gadi debuerūt. et alit̄ boni po-
tiora sibi seruari nō crederent. nisi ista
tā bonis q̄ malis cōia eē viderent.
Nichil igit̄ o hō amplius de societate
aut felicitate malorū queraris. imo
multū tibi placeat. et ad amādū cre-
atorē tuū artius hoc te excitet. eo q̄
sūt flagella p̄ris m̄ar̄ erudientis fili-
ū suū ex amore patris. ¶ Vis namq;

*Quare tā malis
bonis p̄ma bona
gredi deberent*

*Augustinus Cur
mali viuūt*

In hoc quoque prouidet tibi deus. optimus
amator tuus. ut nichil esset in quo singula-
riter de ipso gloriari possis. sed sicut tota
et specialia dedit. sic et singularia tribuit

Coia quidem sunt ea que in usu vni-
uersorum veniunt. sicut est lux solis. spi-
ritamen aeris **S**pecialia vero. ut ea que **Dona Coia**
non omnibus. sed quasi cuidam societati gressa
sunt. sicut est fides. sapientia. disciplina **Dona Specialia**

Singularia autem ut ea que vnicuique
impartita sunt. sicut petro principatus in
apostolis. paulo apostolatus in gentibus. Iohannem
privilegium amoris **C**onsidera ergo que **Dona singularia**

coia cum omnibus. que specialia cum aliquibus.
que singularia solus accepisti **Q**ui omnibus te deus
dilexit

In omnibus
hijis te dilexit. que vel cunctis cum omnibus. vel
specialiter cum quibusdam. vel singulariter
tibi soli tribuit **C**um hijs omnibus cursu
te dilexit. quibus te participatione domini
sui sociavit **Q**ui cum omnibus te deus
dilexit

Pre hijs omnibus te dilexit.
quibus singularis dono gratie te prout
deus dilexit

In omni creatura dilectus es. cum omnibus
bonis dilectus es. pre omnibus malis dilec-
tus es **E**t in omni creatura

Quanti boni sunt qui minus te acce-
perunt attende **N**ec parum existimes vel
in tantis. vel cum tantis esse dilectum. nisi
et bonos omnes habas socios. malos vero
et que condita sunt vniuersa subiectos **V**i-
disti ergo quanta sunt in quibus dilectus
es. vidisti quales sunt cum quibus dilectus es.

diligit sine te **S**ic igitur singulis adest
quasi omnibus. quia nec alium nec maiorem
dilectionis affectum singulis impenderet.
si absque cunctorum participatioe singulos
amaret **N**ichil ergo de privilegio singula-
ris amoris tui societas bonorum prescribit
quia amator tuus in omnibus diligit te. quod
nichil diligit sine te **N**o autem timeas
animum illius in amore plurimum quasi per af-
fectum distrahi. et idcirco minorem esse ad
singulos. quod partitus quodammodo et diuisus
videatur in cunctos **E**rgo omnes unum unice di-
ligant. ut omnes ab uno unice diligantur
Quia nec alius potest unum unice ab omnibus
diligendus est. nec alius potest unum unice
omnes diligere potest **O**mnis autem in uno se qui
unum diligant et unum dilectione unum fiat
Iste amor unicus est. non tamen privatus
solus. non tamen solitarius. participatque nec
diuisus. communis et singularis. cunctorum
singulus. et singulorum totus. nec partici-
patione decrescens. nec usu deficiens.
nec tempore veterascens. antiquus et
novus. affectu desiderabilis. experientia
dulcis. fructu eternus. iocunditate ple-
nus. reficiens et satians. nec unquam fastidium
generans **U**t autem tibi plenius satisfaciam.
demonstrabo quod iste sponsus et
amator castitatis. singulis quos dili-
git. qui omnibus affectu et effectu sit

*Quod deus affectu
non distrahit?*

*Qualiter de singulis
quos diligit
affectu et effectu
sit*

ne est morte. qui ei recusat vivere Quid
 retribues Dno pro oibus hys **C** Sz quare
 fecit te deus tuus. nisi esse magis q̄ nō cē
 voluit te **E**t plus dilexit te oibus hys. q̄
 accipere nō meruerūt illud ab eo **C**ū gō
 deus tu⁹ esset. tibi dedit bonū. et magnū
 bonū. et pulchrū bonū dedit tibi **E**t te cū
 hoc tibi daret p̄tulit oibus. quib⁹ hō t̄m
 bonū suū dare noluit **A**deo. mō a quo fac-
 ti sum⁹ qui nō sum⁹. oibus q̄ facti nō sūt
 amplius accepim⁹ **Q**ui utiq; si amplius
 nichil dediss. pro eōpo t̄n semp a te lau-
 dandus et diligendus ess **C** Merito igit⁹
 totū exigit te qui fecit te **C** Nūc autē am-
 plius dedit. quia dedit nō solū esse. s; pul-
 chrū esse (quo ad aiām dico) et formosum
 esse. quod quātū supat nichil p̄ existentia.
 t̄m antecedit ~~nichil~~ p̄ formā **I**n q̄ mltū
 placeat id qd̄ est. et amplius qd̄ tale est.

CIn quo oib⁹ te p̄latū aspice. quos tale
 et tam excellens bonū existendi vides
 nō accepisse **D**ed nec hic t̄minari potuit
 mūnificētia largitoris optimi **A**dhuic
 aliquid plus dedit. et magis nos ad simi-
 litudinē suā traxit **V**oluit em̄ ad se tra-
 here p̄ similitudinē. quos ad se traheret
 p̄ dilectionē **D**edit ergo nobis esse. et
 pulchrū esse. et viuere. ut p̄cellam⁹ hys
 qui nō sūt p̄ essentia. et hys que mōrdinā
 aut incōposita sūt p̄ formā. et q̄ iaiata

Hugo

Augustinus

Hugo

s'aliquid

In quo oibus
prelatus estIn quib⁹ p̄cellis
attende

*De prece oib' dilectus
us es*

Quicquid quod pro omnibus dilectus es quantum
poteris considera Tu enim nosti quid acce-
peris. et necesse habes adhuc melius nos-
ce. ne incipias vel de hijs que non acce-
pisti presumere. vel de hijs que accepisti gra-
tias non referre. Nam et ipse idcirco hec
tibi dedit. ut tu ea semper in memoria
habeas. et nunquam ab eius amore obliui-
one tabescas. **P**rimum cogita homo quod
aliqui non fueris. et ut esse inciperes. hoc
eius dono accepisti. Donum ergo eius
erat ut fieres. Sed nunquid tu ei aliquid
dederas priusquam fieres. quo tibi hoc ab
eo redderetur ut fieres. Nichil prorsus.
nichil enim dedisse poteras priusquam fieres.
sed gratis accepisti ut ab eo fieres. Cui
ergo prelati es in eo quod factus es. Quis
minimam accipere potuit quam qui ut fieret
accepit. Et tamen nisi esset hoc aliquid.
accipere non poterat qui non erat. Incipere
etiam bene esse quam non esse nisi melius esset.
nichil ille qui est. eo qui non est amplius
accepisti. **C**ur ergo homo totum ei te
debere non attendis. quem tuum totum non
ignoras auctorem. Quid ergo tu qui deum
tuum tenes. non solum gratuitum vite tue lar-
gitorem. largissimum administratorem.
solicitem gubernatorem. sed insuper copiosis-
simum redemptorem. eternum conservatorem.
duratorem. glorificatorem. Dignus pla-

*Bernardus de
diligendo deo*

vult amari. Nā cū ipse īmensus sit. tamē
 amorē suū voluit ponere in hoīe qui est q̄
 putredo et vermis. Quāta dignatio. quāta
 dilectio. Et hoc considera. Poterat autē e-
 ciam deus alijs creaturis suis dedisse vitā.
 s̄ amplius in hoc dono dilexit te. Nec ideo
 plus dilexit te. qm̄ plus diligendū iue-
 nit in te. s̄ quia gratuito plus dilexit
 te. Talem fecit te ut iam merito plus
 diligat te. Quid hec oīa faciūt diligent
 considerata. nisi q̄ aīm considerantis
 (si tamē ipm̄ iuenerint ab oī penitus p̄-
 uo vendicatū amore) et ad se mirabilit̄
 rapiūt. et vehementer afficiūt. **Vide** Bernardus de
 ergo quo modo imo q̄ sine modo a nobis diligendo deo
 meruerit. qui prius dilexit nos. tantus.
 et tantū. et gratis. tantillos et tales.

Modus idcirco diligendi deū esse dēt. **Modus sine mō**
 sine modo diligere. Cum vero dilectio q̄
 tendit in deā. tendat ī īmēsū. tendat in
 īfinitū (nā et īmensus et īfinitus ē
 deus) quis nā queso debeat fims nostri
 esse vel modus amoris? **M**odus tñ **Aug⁹ de mō dili-**
 diligendi deū est. ut ipse amet sup oīa. **gendi deū**
 et propt̄ se. Quia minus eū amat. qui
 cū eo aliquid amat qd̄ p̄t̄ eū nō amat.
 preterea post esse. post pulchrū esse. post
 viuere. Datū est sentire. datū est discre-
 nere. **E**t p̄ eandē dilectionē datū est **hugo**
 Que nisi precessissent. nichil a largiente

Bernardus in
sermone lxxxiii
sup cant
De effectu
amoris et suffi-
cientia

De causa amo-
ris dei

Hugo

Bernardus

sunt per vitam magno ergo debito obligatus
multum accepisti. et nichil a te habuisti.
et pro his omnibus non habes quod retribuas.
nisi tantum ut diligas. Accepisti autem hoc
totum per dilectionem. **A**mor per se sufficit.
is per se placet. et propter se. ipse meritum. ipse
premiu[m] est sibi. **M**agna res amor. Volus
ex omnibus anime motibus. sensibus. atque defectibus.
inuenitur. in quo potest creatura. et si non ex
equo videri auctori. vel de simili mutua
vicia dependere. **V**erbi gratia. Si michi
irascatur deus. non ego illi eo similitur irascatur.
Non utique. sed pauebo. sed contremiscentia. sed veniam
deprecabor. Ita si me arguat. non redas
quetur a me. Nec si me iudicabit. iudica-
bo ego eum. Si dominatur me oportet seruire.
Si imperat me oportet parere. et non vi-
cissim a domino. vel seruicium exigere vel ob-
sequium. **N**unc videas iam de amore quod
aliter sit. Nam cum amat deus. nichil aliud
vult quam amari. Quippe non ad aliud a-
mat. nisi ut ametur. sciens ipso amore
beatos. qui se amauerunt. Magna igitur
res est amor. sed si fuerit purus. Purus
amor mercenarius non est. Purus amor
de spe vires non sumit. nec tamen diffidentie
dona sentit. **D**icas igitur quod quod per dilecti-
onem datum est nec melius nec decentius
quam per dilectionem rependi potest. **Q**uia
non solum deus hominem amare voluit sed etiam

tudinis simul torquet confusio feduitatis. et
 abiectus vilior fieres. q̄ si receptus nō fuisset
 Istud custodiendū. et illud cauēdū fu
 erat. ut istud custoditū psisteret. et illud
 cautū nō eueniret **D**ed vide quid fecisti
 Dereliquisti deū amatōrē tuū. et cū alie
 nis psituisti amorē tuū. sedasti pulchri
 tudinē tuā. dissipasti ornatū **O**blitus es
 dñi creatoris tui. et pro tantis bñficijs
 condignas ḡtes nō egisti **I**deo vero ad ma
 iorem ḡfusione tuā h̄c dixi. ut eo magis te
 odio dignū ostenderem. quo tantis bñficijs
 acceptis. et nō custoditis. m̄gtū comprobare.
 et ut magis de cetero illi fias obnoxius. qui
 te fecit cū nō eras. et redemit cū perieras
Nā illud quoq; in affectione amoris illius
 cōmemoravi. ut inde occasione accepta.
 tibi narrare incipiā. quātū amator tuus
 qui tā exelsus apparuit. cū te conderet.
 hūiliari dignatus est cū repararet **I**llic tā
 sublimis. hic tā hūilis. nō tñ hic q̄ illic
 min⁹ amabilis **I**llic potent⁹ tibi magna
 gtulit. hic misericordit⁹ p̄ te dura susti
 nuit **U**t em̄ te releuaret vnde cecideras.
 ipse descendē dignatus est huc vbi iacebas.
 Et ut tibi iuste redderet⁹ qd̄ iuste pdideras.
 ipse dignatus est pie pati qd̄ tolerabas

Nā p̄mis vero q̄ nullo poterat hō
 labore. pena. vel merito. dignita
 tem quā peccando amiserat p̄mereri.

hic p̄sēq̄t. neces
 sitate t̄piā libe
 ralitate incarn
 tiois xpi

Datū . nichil ab indigēte acceptū fuisset
Vide ergo q̄ sublimis et q̄ decorus fac-
tus es in aīa **S**ed quid sibi iste ornatus
tantus ac talis voluit . nisi quia idē ip̄e
qui induit : confortē te glorie sue in suo
palacio p̄paravit **N**ouit ad quod opus
te conderet **N**ouit qualis ornatus illud
opus deceret . et ideo dedit qd̄ decuit .
et qd̄ tm̄ decuit . ut et ip̄e diligeret h̄o
qui dedit **S**ensibus foris decorauit .
int̄ sapiētia illustrauit **S**ensus dans
quasi exteriorē ornātū . sapiām quasi
interiorē habitū **S**ensus quasi quasdam
gēmas fulgentes appendentes exterius .
sapiām quasi naturali pulchritudine
faciem vultus tui colorans int̄ **E**re
ornat̄ tū om̄ gēmarū vincat pulchri-
tudine **E**re facies tua om̄ formarū
superat decore . **T**alē te oīno esse decebat
qui ad celestis palaciū carie introduce-
tus erat **O** quātū dilectus es . et p̄ quā-
tis dilectus es . qn̄ talis factus es . **O**
q̄ singulare donū . qd̄ nō oībus gressū
nō nisi dilectis et diligētibus gredendū .
Multū gloriari poteras . et multū cus-
todire debueras . ne tale donū p̄deres .
ne tale ornāmētū fedares . ne tantū de-
corem corēperes . et eo amisso vel imi-
nuto āplius miser fieres . q̄ eo nō accep-
to fuisses . ne te cū dāno amisse pulchri-

De ornatu hoīs

et sequeretur quod deus aut non poterit perficere bonum
quod incepit. aut penitebit eum tantum bonum in-
cepisse. que deo absurda sunt Oportet ergo
ut equales sint homines bonis angelis Cum ergo
boni angeli nunquam peccauerunt. potes ne cogi-
tare quod homo qui secundum quod homo. qui aliquando pec-
cauit. nec unquam deo pro peccato satisfecit. sed
tamen impunitus dimittitur? equalis sit angelo
qui nunquam peccauit? Minime **N**o ergo dicit deum.
hominem peccantem sine satisfactione ad restaura-
tionem assumere peccatorum. quoniam veritas non patitur
eum leuari ad equalitatem beatorum Considera etiam
in solo homine. sine hoc quod dicit angelis equari.
vtrum eum taliter deus ad beatitudinem ullam. vel
talem qualem habebat antequam peccaret debe-
bat prouehere **E**ponam? per exemplum aliquem **Exemplum**
in manu tenere margaritam preciosam. quam
nulla unquam pollutio tetigit. et quam nullus
possit alius amouere de manu eius. nisi
ipso permittente. et eam disponat recedere in the-
saurum suum. ubi sunt carissima et preciosissima que
possidet **Q**uod si permittat ipse eandem marga-
ritam ab aliquo inuido excuti de manu sua in
cenam. cum prohibere possit. ac postea eam
de cenam sumens pollutam. et non lotam in aliquo
mundum et carum locum. Deinceps illam sic suat
et recondit. putabis ne illum sapientem?
No. si recte sapis **A**n non similiter faceret
deus. qui hominem angelis sociandum. sine peccato
quasi in manu sua tenebat in paradiso.

Anselmus Cur
deus homo
Que fuerit rō
vel necessitas
p natura assup
sit huānā

ostendā tibi q̄ necessitate vel rōe deus cū
sit op̄s . huūilitatē et infirmitatē huāne
nature p̄ eiusdē restauratiōe assumpserit
Oportebat nāq̄ ut sicut p̄ hoīs inobedi-
entiā mors in huānū genus itrauerat.
Ita p̄ hoīs obedientiā vitam restitueret
Et quēadmodū pat̄m qd̄ fuit cā n̄e dam-
nationis ūcū habuit a femina . sic n̄e
iusticie et salutis auctor nasceret̄ de fe-
mina Et ut diabolus qui p̄ ligni gustū
quē psuaserat . hoēm vicerat . p̄ passionē
ligni quā intulit . ab hoīe vinceret̄. S;̄
ipsa hoīs liberatio nec p̄ aliā q̄ p̄ dei p̄so-
nā fieri deuit . nec potuit . ne quia quicūq̄
p̄sona alia hoēm a morte et̄na redimeret .
Eius serūq̄ idem homo recte iudicaretur
Qd̄ si ess̄ . nullatenus restaurat̄ eēt in illā
dignitatē quā habitur̄ erat si nō peccass̄ .
cū ip̄e qui nō nisi serūq̄ dei et equalis ā-
gelis bonis p̄ oīa futur̄ erat . serūq̄ esset
eius qui deus nō ess̄ . et cuius āgeli serū
nō essent Q̄ vero hō p̄ aliā q̄ p̄ dei p̄so-
nā liberari nō potuit . manifeste verum
esse attende Constat deū proposuisse ut de
hoīb; āgelos qui ceciderant restauraret
Tales ergo oportet esse hōes in illa ciuita-
te sup̄na . qui p̄ angelis in illa assumant̄
quales ibi futuri erāt illi . pro quib; ibidē
erūt idest tales quales nūc sūt boni āge-
li Alioquin nō erūt restaurati q̄ ceciderūt

qđ es . et qđ habes . et qđ potes . debes ne pecces
Nichil igitur in hys oib9 das deo qđ non
 debes **Q**uid ergo solues deo pro pctō tuo .
 cū nichil habeas qđ pro pctō soluas **E**t
 si gñter peccam9 quotienscūq; scient' aliqđ
 qualibet pūm contra volūtate dei facimus .
 quid faciet miser homo pctōr . quid deo p
 pctō soluet . qui tot et tanta nō solū gñia .
 s; et enormia sciens et prudens cōmisit
 p longū tempus . imo fere tota vita sua .
 et quasi sus in volutabro luti delectabi
 liter in eisdem iacuit **S**i s'm quantitatē
 pcti exigit deus satisfactionē . nec satisfa
 tis si non reddis aliquid maius qđ id pro
 quo pctm facere nō debueras . quia sic
 ratio exigit . quid facies . quid solues
 deo tot malis obuolut9 **I**tē homo in
 paradiso sine pctō factus . quasi positus
 est pro deo inter deū et diabolū . nō gsen
 tiendo suadenti pctō . ad honorē dei . et ad
 confusionē diaboli . cū ille infirmior ī tra
 nō peccaret eodē diabolo suadente . qui
 fortior peccauit in celo nullo suadente
Et cū hoc facere posset . nulla vi coact9 .
 s; sola se suasionē sponte vincti pmissit .
 ad volūtatem diaboli . et cōt' volūtatem
 dei et honorem **J**udica ergo hō tu ipse
 si nō est contra honorē dei . ut homo re
 conciliet' ei . cū calūmia hui9 g'tumelic
 deo irrogata . nisi prius honorauerit

Quāta homo
 abstulerit dō
 qđ se vincti per
 misit a diabo
 lo .

et pmissu ut accensus iudicia diabolus eū
in lutū peccati. quāuis consentiente deheret
Si nūc prohibere vellet diabolū. ut non
posset temptare hoēm. nō inq̄ similit̄ faceret
ac si hoēm peccati sordē maculatū. sine oī
lauatiōe. idest absq̄ oī satisfactione talē
semp̄ māsūrū. saltē in paradysū de quo
eiectus fuerat. reduceret. Tene igr̄ itis
sine. quia sine satisfactiōe. idest sine debi
ti solutiōe spontanea. nec deus p̄t peccatū
ipsumtū dimitte. nec peccatōr ad tātā beati
tudine vel talem qualem habebat anq̄
peccaret puenire. **F**irmit̄ igr̄ crede. ne
dubites. q̄ s̄m̄ mēsura peccati oportet satis
factione esse. **E**t tu quid solues pro peccatis
forsitā dices. p̄mām. cor ḡritū et hū
liatū. abstīnēcias. multimodos labores
corporis. et mām dandi. et dimitte di.
et obedientiā. **Q**uid ī oībus hīs das deo?
Vide et diligent̄ q̄sidea. quia cū reddis
deo aliquid qd̄ debēs. et si nō peccasti. nō
debēs hoc ḡputare pro debito. **D**ia at
illa dēs deo que dicitis. **T**anta nāq̄ debet
esse in hac mortali vita amor. (ad qd̄
p̄tinet oratio. et desiderū pueniendi ad
hoc ad qd̄ factus es. et dolor quia ibi nō
es. et timor ne nō puenias). ut nullam
leticiā sentire debeas. nisi de hīs que tibi
auxiliū aut sp̄m̄ dāt pueniendi
Quid et go das deo qd̄ nō dēs. cui totū

Quōmodo homo
non p̄t satisfacere

Quātū amorē
et timorē homo
habere debeat pue
niendi ad h̄o qd̄ fac
tus est

pficiendā illā ciuitatē celestem. ut ut per
 Vincentē iustificent^r tot hoēs. quot illum
 numerū completuri erūt. ad quē cōplen-
 dū factus est homo. Et hoc facere nullate-
 nus pōt peccōr homo. quia peccōr peccōrem
 iustificare nequit. Nichil ergo iustus.
 nichil impossibilius. Attende adhuc
 Si homo dicit^r iūstq̄ qui hoī nō reddit
 qđ dēt. multo magis iūstus est qui deo
 qđ debet nō reddit. Qđ si reddere nō pōt
 quō iūstus est. Audi. **C** Forsitā si nulla
 est in illo cā impotentie. aliquēns excusari
 pōt. **S**z si in ipsa impotētia culpa est. si-
 cut nō leuigat peccm̄. ita nō excusat nō
 reddentē debitū. Nā si quis iūgat opus
 aliquod seruo suo. et p̄cipiat illi ne se
 deiciat in foueā quā illi demōstrat.
 vnde nullatenus exire possit. et ille fug-
 gēnes mādatū et monitiōnē dñi sui.
 sponte in nōstratā se mittat foueam.
 vt nullatenus possit opus iūctū facere
 putas ne aliquēns illi impotentia illam
 ad excusationē valere. cui opus iūctū
 nō faciat. Non. Immo dupliciter p̄cauit.
 Quia et qđ iussus est facere nō fecit. et
 qđ p̄ceptū est ut nō faceret fecit. Ita homo
 qui se sponte illo debito qđ soluere nō pōt.
 et sua culpa dicit se in hāc impoten-
 tia. vt nec illud possit soluere qđ debeat
 ante peccm̄. idest ne peccaret nec hoc qđ

Quia Impotentia
 a hoīs nō ex-
 cusat eū

4
Qualis de dia-
bolo det esse vic-
toria

deū vincendo diabolū. sicut illū inhonora-
uit virtus a diabolo. **V**ictoria vero ta-
lis debet esse. ut sicut fortis ac p̄tate im-
mortalis. consenserit facile diabolo ut
peccaret. vnde iuste incurrit penā mortali-
tatis. ita infirmus et mortalis. qualem
ipse se fecit. p̄ mortis difficultatē vincat
diabolū. ut nullo peccet. qđ facere nō p̄t
qđm ex vulnere primi peccati gignitur. et
nascitur in peccato. Adhuc accipe vnū sine
quo nō recōciliat̄ homo. n̄ minus impos-
sibile. Quid abstulit homo deo tū om-
ni se p̄misit a diabolo. Nōne abstulit do-
quicquid de huāna natura facere pro-
posuerat. Intende industriā et iustici-
am. et iudicia s̄m illud vtrūq̄ ad eq̄lita-
tem peccati homo satisfaciāt deo. nisi idip̄z
qđ p̄mittendo se vinci a diabolo deo
abstulit. diabolū vincendo restituat. ut
quēadmodū p̄ hoc qđ est victus. rapuit
diabolus qđ dei erat. et deus p̄didit. ita
p̄ hoc qđ vincat. p̄dat diabolus. et deus
recuperet. Nullatenus ergo debet aut p̄t
accipere homo deo qđ deus illi creare p̄-
posuit. Si tamē reddit deo totū qđ illi
abstulit. ut sicut p̄ illū deus p̄didit. ita
p̄ illū recuperet. Qđ nō alit̄ fieri valet.
nisi ut quēadmodū p̄ victū tota huāna
natura corūpta et quasi fermentata
est peccato. cū quo nullū deus assumit ad

iustā ut illo fruendo beata esset dubitari
 nō debet. Ideo nāq; rōnalis est. ut discer
 nat int' iustū et iūstū. int' bonū & malū.
 et int' magis bonū et minus bonū. Sili
 ratione probatur q; ad hoc accepit ptatē
 discernendi. ut odiret et vitaret malū.
 ac amaret et eligeret bonū. atq; maius
 bonū magis amaret et eligeret. Sed
 nō quērit ut deus ptatē tantā frustra
 dederit. Ad hoc itaq; factā esse rōnalem
 creaturam certū est. ut sūmū bonū sup
 oīa amaret et eligeret. nō ppter aliud sed
 ppter ipsum. Si em̄ ppter aliud. nō ipm s
 aliud amat. Ut igit' frustra nō sit ratio
 nalis. simul ad hoc rationalis et iusta fac
 ta est. Quā ppter rationalis natura iusta
 facta est ut sūmo bono idest deo fruendo
 beata esset. Homo ergo qui rationalis
 creatura est factus est iustus ad hoc. ut
 deo fruendo beatus esset. **¶** Qu' aut' factus
 sit talis ut necessitate nō moreret'. hinc
 facile probatur. q; sapie et iusticie dei
 repugnat. ut cogeret mortē pati sine cul
 pa. quē iustū ad beatitudinē fecit. Sequit'
 ergo. Quia si nūq; peccass'. nūq; moreret'.
 Unde apte quāq; futura resurrectio mor
 tuorū probatur. Quippe si hō pfecte re
 staurandus est. talis debet restitui. qual'
 futurus erat si nō peccass'. Nichil g' ius
 tus aut quementis intelligit'. q; ut si

Qu' homo nō
 moreret' si
 nō peccass'

4
us

pmo

dēt eā nō hēre

debet. quia peccavit. inexcusabilis est
Ipsa nāq; impotentia culpa est. quia nō
 debet eam hēre. **N**ā sicut culpa ē nō hēre
 qđ habere dēt. Ita culpa est hēre quod dēt
 non hēre. **D**icit igitur est culpa hoī nō hēre
 p̄tatem illā quā accepit. ut posset cauere
 p̄ccm̄. sic culpa ē illi hēre impotentiā qua
 nec iusticiā tenere. et p̄ccm̄ cauere. nec
 qđ pro p̄ccō debet reddere potest. **S**p̄ote
 nāq; fecit unde p̄didit illā p̄tate. et de
 uenit in hāc ipotentia. **I**llud est em̄ nō
 habere p̄tatem quā debet habere. et
 hēre impotentia quā debet nō hēre. **Q**uia
 propt̄ impotentia reddendi deo qđ dēt.
 que facit ut nō reddat. nō excusat hoēm
 si nō reddit. quia effectū p̄cc̄i nō excusat
 p̄ccm̄ qđ facit. **I**nustus est ergo homo
 qui nō reddit deo qđ debet. et iustus ē
 quia reddere nequit. et nullq; iustus ad
 mittet̄ ad b̄titudinē. qm̄ quēadmodū
 beatitudo est sufficientia in qua nulla
 est indigentia. sic nulli quēnt. nisi i qđ
 ita pura est iusticia. ut nulla sit iniusticia.
Cū igitur videas p̄ccōrē hoēm hoc debet
 deo pro p̄ccō. qđ vel reddere nequit. et
 nisi reddiderit saluari nequit. **I**nstruē
 dus es ne forte desperes. qualiter deus
 m̄ia saluet hoēm tū p̄ccm̄ nō dimittat
 illi nisi reddiderit p̄t̄ qđ illud debet

Quod hō factq; fuit
iustq; ut b̄tus ess̄

Rationale naturā a deo factā esse

Quare multo magis si deus facit bonū
 hōi qđ incepit. licet nō deceat eū a bono
 incepto deficere. totū grē debem⁹ impu-
 tare. quia hoc p̄t⁹ nos. nō p̄t⁹ se (nulliq̄
 egens) incepit. **Nō** em̄ illū latuit quid
 homo factur⁹ erat. cū illū fecit. et tñ
 bonitate sua illū curādo sponte se ut p̄-
 fieret inceptū bonū quasi obligauit.
 Demq̄ deus nō facit necessitate. quia
 nullo mō cogit⁹ aut phibet⁹ facere aliquid
 Et cū dicim⁹ deū aliquid facere qđ ex
 necessitate. vitādi inhonestatē (quā utiq̄
 nō timeret) potius intelligendū est. qđ
 hoc facit necessitate suā de honestatis.
 Que scz necessitas nō est aliud. qđ imū-
 tabilitas honestatis e⁹. quā a seipō. et
 nō ab alio hz idcirco ip̄rope dicit⁹ nēcessitas
C Dico tñ qđ nēce est ut bonitas dei p̄t⁹
 imutabilitatē suā p̄ficiat de hōie qđ incepit
 quib⁹ totū sit gracia bonū qđ facit. **Hoc** autē
 fieri nequit. nisi sit qui soluat p̄ p̄tō hōis
 aliquid mai⁹ qđ oē qđ p̄t⁹ deū est. Illū qđ
 qui de suo poterit deo dare aliquid quod
 superet oē qđ sub deo est. maiorē esse nēce
 est qđ oē qđ nō ē d. **Nichil** autē est sup oē
 qđ deus nō est. nisi deus. **Nō** qđ p̄t hanc
 satisfactionē facere. nisi deus. **Hz** nec
 facere illā debet nisi homo. **Dr.** ergo sicut
 q̄stat nēce est ut de hōibus p̄ficiat⁹ illa
 supna ciuitas. neq̄ hoc esse valet. nisi

Qđ satisfacere
 non possit pe
 hōie nisi deus
 homo

De humana
natura proficiet de
quod incepit

De duplici ne-
cessitate

tut homo si perseverasset in iusticia. totus idest
anima et corpore. eterne beatus esset. ita si perse-
verat in iniusticia. totus similiter miser sit.
Ex hijs enim facile est cognoscere. quoniam
aut hoc de humana proficiet deus natura
quod incepit. aut inanimatum fecit tam sublimem
naturam ad tantum bonum. Aut si nichil pro-
osius cognoscitur deus fecisse. quod datio-
nalem creaturam ad gaudendum de se.
valde alienum est ab eo ut ullam rationalem
penitus perire sinat. **N**ecesse est ergo ut de
humana natura quod incepit proficiat. **H**oc
autem fieri sicut dixi nequit. nisi per integram
peccati satisfactionem. quam nullus peccator fa-
cere potest. **S**i vero intelligis naturam fuisse
se. ut deus proficeret quod incepit. forte co-
gitas dicens. Quam gratiam debeo pro eo quod fe-
cit me propter se. aut quomodo imputabo meam
salutem eius gratie si me salvat necessitate.
Sed attende quod est necessitas que bene-
faciendi necessitatem aufert aut minuit.
et est necessitas. qua maior beneficium gratia
debetur. **C**um enim aliquis ea necessitate cui
subiacet. inquit beneficium. aut nulla aut
minor illi gratia debetur. **C**um vero ipse sponte
se necessitati beneficii subdit. neque
inuitus eam sustinet. tunc vix maiorem
beneficij gratiam meretur. **N**on enim hoc est di-
cenda necessitas. sed gratia. quia nullo cogente
illa suscipit. aut suat. sed gratis.

poterit **U**t ergo hoc faciat deus hō. necesse
 est eūdem ipm esse pfectū deū et pfectū hoēz.
 qui hāc satisfactionē facturū ē. qm eā
 facere nō p̄t nisi verus deus. nec debet ni
 si verus homo **Q**m ergo seruata itēḡtate
 vtriusq̄ nature. necesse est iueniri deum
 deū hoēm. nec min⁹ est necesse has duas
 naturas integras quēre in vnā psonā.
 quēadmodū corpus et aīa rōnalis quē
 mūt in vnū hoēm. qm nequit aliter
 fieri ut idem ipse sit pfectus deus et per
 fectus homo **R**estat nūc querere vnde
 et quō assumet deus huānā naturā **A**ut
 em̄ assumet eam de adā. aut faciet nouū
 hoēm. quēadmodū adā fecit de nullo alio
 hoīe **D**ed si nouū hoēm facit nō ex adē
 gnē. nō p̄tinebit ad huānū gen⁹ nisi
 qd̄ natū est de adā **Q**uare nō debet sa
 tisfacere pro eo. quia nō erit de eo **S**icut
 em̄ rectū est ut pro culpa oīs homo sa
 tisfaciat. ita nō ē est ut satisfaciens idem
 sit qui p̄tor aut eiusdem generis **A**lit⁹
 nāq̄ nec adā nec gen⁹ eius satisfaciet p
 se **E**rgo sicut de adā et eua pctm̄ i oīs
 hoēs ppagatū est **I**ta null⁹ nisi vel ipi
 vel qui de illis nascit⁹. pro pctō hoīm sa
 tisfacere dēt **Q**m ergo illi nequeūt ne
 cesse est ut desit qui hoc faciet **A**mplius sicut
 adam et totū genūb eius p̄ se fecisset.
 sine sustentatione alterius creature

Q ex gnē ad
 et de virgine
 femina deū o
 porteat assu
 mere hominē

*Quod necesse est
eundem ipm esse
effectum deum et
effectum hominem*

fiat sup̄dicta satisfactio. quā ~~non~~ ^{non} potest
~~potest~~ facere nisi deus. nec dēt nisi hō
necē est ergo eundē ut faciat eā de⁹ hō
Inuestigādū nūc est. quō esse possit
deus homo. Diuina em̄ natura et huāna
nō possūt ī uicē mutari ut diuina
fiat huāna. aut huāna diuina. nec ita
misteri ut quedā tertia fiat ex duab⁹.
que nec diuina sit oīno nec huāna.
Dem⁹ si fieri posset ut altera in alteram
cōuertēret⁹. aut esset tm̄ deus et nō hō. aut
solū deus et nō homo et nō deus. Aut si
misterent⁹ ita ut fieret ex duabus corrup-
tis quedā tertia (quēadmodū ex duobus
indiuīduis aīalibus diuersarū specierū.
masculo et feīa nascit⁹ tertiū. qđ nec
patris integrū nec matris suat naturā
s̄ ex utraq⁹ tertiā mixtā) nō homo esset
nec deus. Nō igitur p̄t fieri homo deus
quē querim⁹ ex diuina et huāna nā
aut quersione alterius in alterā. et cor-
ruptiua om̄mixtiōe nature utriusq⁹ in t̄ciā.
quia hoc fieri iste due nature neq̄nt. aut
si fieri valerent. nichil ad hoc qđ q̄rim⁹
valerent. Si aut̄ ita quolibet mō quīq̄
debent he due integre nature. ut tm̄ aliq̄
sit deus alius hō. et nō idem sit deus q̄
et hō. impossibile est ut ambo faciāt
qđ fieri necē est. Nā deus nō faciet qđ
non debeat. et homo nō faciet. q̄ nō

de virgine **C** Nunc tibi quoque dicendum est in qua persona deus qui est tres persone hominem assumat Plures enim persone neque ut unum eundem hominem assume in unitatem persone. quare in una persona tamen hoc fieri necesse est Sed de hac unitate persone dei et hominis. et in qua persona dei hoc magis fieri oporteat breuiter tango Cur vis potius filij persona debeat incarnari quam patris aut spiritus sancti Si quelibet alia persona incarnetur erunt duo filij in trinitate. filius scilicet dei qui et ante incarnationem filius est. et ille qui per incarnationem filius erit virginis. et sic erit in personis (que sepe equales esse debent) inequalitas secundum dignitatem natiuitatum Dignior enim natus de uirgine natus ex deo. quam natus de uirgine **C** Est et aliud cur magis conueniat filio incarnari. quam alijs personis. quia quemmetus sonat filium supplicare patri quam aliam personam alij Item Homo pro quo erat oraturus et diabolus quem erat expugnaturus. ab eo falsa similitudine dei propria uoluntate presumpserat Unde quasi specialiter aduersus personam filij peccauerat. quia uera patris similitudo creditur. Illi cui specialiter fit iniuria quemmetus attribuitur culpe uindicta aut indulgentia Quapropter cum nos ratio inuincibilis perduxerit ad hoc. ut necesse sit diuinam

Quod magis conuenit filio incarnari quam alijs personis

Item Alia ratio

re
t
u
i
suu
na
eiaz
des
fuit
d
uapp
em.
gn
tras
utur.
uo
ca
i
est
up
m.
mo
s
a
tur
cat
ali.
fa
cia.
ne
fiat

Ratio q̄re deus
huānā naturā
p̄mit̄ fecit in so-
lo adam.

si nō peccass̄. ita oportet ut ^{si} idē genus re-
surgit post casū. p̄ aliū resurgat ac
releuet̄. Nā p̄ quēcūq; in statū suū
restituat̄. p̄ illū stabit p̄ quē statū suū
recuperabit. ¶ Deus etiā q̄n huānā
naturā p̄mit̄ fecit ī solo adā. ne sc̄iaz
(ut de utroq; sexu multiplicarēt̄ hoēs)
facere voluit nisi de ipso. apte mōstruit
se nō nisi de adā voluisse facere. q̄d
de natura huāna facturū erat. Quapp-
ter si genus ade p̄ aliquē releuat̄ hoēm.
qui nō sit de eodē ḡne. nō in illā digni-
tatem quā habiturus erat. si nō peccas-
set adā. et ideo nō integre restaurabitur.
et dei p̄positū deficere videbit̄. que duo
īguemētia sūt. Ergo necesse est ut de a-
dā assumat̄ homo. p̄ quē restaurādū est
genus ade. P̄m̄ge igitur ī aīo nō sup
fictā vanitatē. s̄ sup solidā veritatem.
et dic. quia valde quēnit. ut quēadmo-
dū hoīs pct̄m. et causa n̄re p̄ditionis
p̄cipiū sūpsit a femina. Ita mediāna
pct̄i et causa n̄re saluationis nascatur
a femina. Similit̄ et hoc. Si virgo erat
que causa fuit huāno generi totiq; mali.
multo magis decet ut virgo sit. q̄ causa
erit totiq; boni. Hoc quoq; similit̄. Si
mulier quā deus fecit de viro sine sc̄ia.
facta est de v̄ḡie. quēnit valde ut vir
quoq; qui fiet de femina sine viro fiat

ad iusticiā. a miseria ad bātudinē esse re-
 cursus. nisi et iust⁹ ad impios. et beatus
 inclinaret⁹ ad miseros. **L**ibet idcirco
 in hmoi cōsideratiōe aliquātulū imorā-
 co q̄ tā stupēda ipsius dignatio. q̄ nēm
 sibi associavit iūmetū. q̄ copiosa redemp-
 tio apud eū. q̄ hūilit⁹ crucis subiuit tor-
 mētū. meditati materiā ministrat ha-
 būdantē. Nescio nāq̄ si ulla possit esse ef-
 ficacior. ac suavior morū edificatio. q̄
 verbi incarnati fidelis et pia cōsideratio.
 Quid em̄ hoēm sic excitare p̄t ad amorē
 dei. q̄ p̄ueniens amor dei. tāq̄ vehemēs
 ad hoēm. ut homo p̄pt⁹ hoēm velit fieri.

Quid autē nutrit tā amorē pximi. **Q**uid nutrit a-
 q̄ similitudo et natura pximi i hūilitate **morē dei et quid**
 dei. Nā hūilitatis ex^m nec cogitari pos^{amotē pximi}
 se maius aliquid existimo q̄ exnationē
 dei in formā serui. et fructū plusq̄ sui.

Venit igit⁹ filius dei de corde patris. **Bernardus**
 in uterū virginis mris. Venit a sūmo celo
 in inferiores ptes t̄re. **Q**uestimabil^{Dehinc agitur}
 dignatio et penitus inexcogitabilis. q̄ in ^{de dignatiōe}
 carceris hui⁹ horrore. fetoreq̄ nre morta- ^{incarnatiōis}
 litatis. tanta dignata est descendere celsi-
 tudo. Mira querentis dei dignatio. mira
 dignitas hoīs sic quesiti. i qua si gloriā
 voluerit. nō erit insipies. nō q̄ aliquid
 esse videat⁹ tāq̄ a semetipso. s̄ tān fecerit
 eū ipse. **A**gnosce igit⁹ ex hīs dignitatē **Leo papa**

et huānā naturā in vnā quēnre psonā.
 nec hoc fieri possit in plurib⁹ psonis dei.
 et hoc quēmentis fieri pateat in psona
 verbi q̄ in alijs. n̄te est verbū deū et
 hoēm in vnā quēnre psonā. **I**gitur
 sempiterna et sūma essentia. que se sic
 ad huānū generis iclmauit salutem.
 nos quidem in suā gloriā transtulit.
Sed qd̄ erat esse nō destitit. **Q**uē em̄ v̄bū
 caro factū est. nō hoc significat q̄ in
 carnē sit dei natura mūtata. s̄ q̄ a v̄bo
 in v̄nitate psonē sit caro suscepta. in cui⁹
 v̄tque nomine homo tot⁹ accipit.
Vn̄ v̄triq⁹ nature in suis p̄p̄tibus
 p̄manenti. tanta est v̄nitas facta et
 cōiō. ut quicqd̄ ibi est dei. nō sit ab hu-
 mānitate disūctū. quicqd̄ at̄ est hoīs.
 nō sit a diuinitate diuisū. **V**erbū em̄
 et aīa et caro in vnā quēnre psonam.
 et hec tria vnū. et hoc vnū tria sūt.
 nō in ḡmixtiōe substācie. s̄ v̄nitate p̄sōe.
Et in hoc hō gl̄d̄ia q̄ cū origini huāne
 multū dedit. q̄ nos ad imaginē suā
 fecit. reparationi nostre lōge āplius
 tribuit. cū seruili forme ip̄e se deus
 coaptauit. **Q**uāuis em̄ ex vna ea-
 demq⁹ pietate sit. q̄qd̄ creature crea-
 tor impendit. min⁹ t̄n̄ mirū est hoēs
 ad diuina proficere. q̄ deū ad hominē
 descendere. **Q**uis em̄ ab impietate

Leo papa

Quod min⁹ est mi-
 rabile hoēm ad
 diuina q̄ deū ad
 hoēm venire

tur in cūnis. pānis iuoluit. et laxatis fas-
 ciolis. felices manus et scā brachia pū-
 narū paruitatē expandit **N**ulla ibi
 Domus ambicio. vbi redmatorū ī stabu-
 lo. mat^r in feno. filius in p̄sepio. Tale
 elegit mūdi fabricator hospiciū. hmoi
 habuit delicias sacre vrginis puerperū
 Pānculi pro purpura. pro bisso ī orna-
 tu regis lacrimie congerūt^r Gemitrix est
 obstetrix. et deuota dilecte soboli ipā ex-
 hibet clientelā. attrectat. āplectit^r. iūgit
 oscula. porrigit māmā. totū negotium
 plenū gaudio. nullus dolor. nulla nature
 cōtumelia in puerperio **P**edissequas sbna
 familiaris nō patit^r. mācipioꝝ obsequia
 sup̄t^r tenuis et mops mensa excludit.
Nullū dom⁹ arca diuersoriū occultabat.
 nec secreti recessus erat illius casule. in-
 castraturā. tectū. et soli parietes p̄ circui-
 tū vestiebant **N**ec ibi locus erat lacrimis que
 solent puerperis p̄parari. Quippe nec aliq̄
 nature iūria matrē dñi leserat. que si-
 ne tormento pepererat. que in cōceptione
 caruit voluptate **E**t quīs ī p̄pa venerit
 qui oīa ḡtinet. quicqd̄ circa ipm̄ vel ipsius
 gemitricē impendebat^r officij. nō tm̄ paup.
 v̄mū extitit s̄ etiam alienū **E**t de q̄
 dicebat^r. quis deus magnus sicut deus nr̄
 et magtudinis eius nō est finis **I**am nō
 p̄dicatur magnus dñs et laudabilis nimis

*De paupremo
 circa dei natiui-
 tatem cultu*

*Bernardus
 Guereus*

Bernardus

Guerrus *Quia in nullo sic se examinavit deus quantum in conceptione sua*

tuā. et diuine consortis factus nature. noli in veterē vilitatē degeneri gūfacione iādē

Cōs nāq; diuicie: oīs gloria mūdi. et quicquid in eo concupiscit. minus est ad hanc gloriā. imo nec aliqd in eius gūfacione.

Preterea nō tā admirāda. q̄ etiā obstūpēda intueor in hac glā. Nā tū hūanarū infirmitatū vel iūriarū quas pro nobis protulit diuina dignatio. sic tpe p̄mā. sic etiā hūilitate fere maximā existimo. q̄ in utero concipi. in utero nouē mēsi9 maiestas illa incircūscripta. passa ē cōtineri.

Vbi em̄ sic se examinauit. ut q̄si penitus a seipso defecisse visus. Tanto tpe nichil illa sapiā loquit. Nichil illa v̄tus manifestū opat. Nullo signo visibili maiestas que clausa latet p̄dit. Nā in cruce visus est infirm9. vbi qd̄ infirmū fuit ipsius statim foris apparuit oībus hoīb9. qm̄ t̄ moriens glorificat latronē. et expirās inspirat reūtutionē. qm̄ horari9 dolor passionis. non solū cōpati facit elemēta creaturarū. s̄ etiā ḡrias fortitudines subigit et horū passiōi dolorū. In utero sic est quasi nō sit. sic op̄s virtus vacat quasi nichil possit. et verbū eternū sub silencio se p̄mit.

Guerrus

Examinauit igit̄ semetipsū formā serui accipiens. et cū tota multitudīne miserationū suarū. de thalamo prosiliit virginali. Depēdet deus ad ubera. ponit̄ in p̄sepe. liga

dit. qđ in hoem̄ cui vntus ē nō effudit. dū
 oē qđ in diuinitatis thesauro pietatis in-
 uentū fuit. totū in vtero v̄ginis aggestū ē.
Ita em̄ deus fūdīt. deus amator tu9 in
 hoem̄ effusus est. qđ tāqđ a sua p̄pa virtu-
 te sit exinanit9. dū vīz in ea hūilitate
 qua tibi cōsuluit. nō solū p̄re. s̄ etiā sc̄po
 factus sit inferior. **Q**ue vero maior ex-
 inanitio ī oculis videntū. quid efficaciq̄
 ad creatorē tuū reamādū. qđ qđ pro te
 splendor glorie & figura p̄ne substāe.
 forma p̄ferat seruilē. et in ipsa nō h̄ns
 speciē neq; decorem. **¶** Qui quasi parū **Quātis deus**
 ess̄ exinanitus si homo solū fieret. s̄ etiā **se exinanuit**
 huāne carnis ita fūdīt9 in se formā et
 speciē vacuauit. sapiām īfatuauiť. v̄tutē
 infirmauit. minūit9 magtudinē. ut
 et in natiuitate minimū. et in passiōe
 se nouissim̄ viroz hoībus exhiberet. vñ
 nec reputaerūt eū. **O**bstupescit ergo
 hō tanta p̄ te mirabilia. tanta bñficia
 p̄ te exhibita. **C**ogita quātū te diligit.
 qui tāta dignatus est facere p̄ te. **C**on-
 sidera diligent̄ dñm sabaōth. qui celū
 & terrā implet. iacētē in p̄sepio īfātulū.
 īmo cui9 maiestati angusta ē oīs celi
 latitudo p̄ams īuolutū. et qđ in celis tonat9
 sub cui9 vocis tonitruo āgelice p̄tates
 submittūt alas suas vagiētem. ut ipsius
 amoris ardore totus accēsus. ad tanta

S p u g d n s et amabilis minis Alludit ut
p u g v g m i m a t r i . a r r i d e t . e t b l a d i e t r e s
o c u l o s i n m a r i a m i n t o r q u e t I t a t p r i t a
t a t i s m i r a c u l i s r e g n a c e l o z . c o n f e r t i n
c o r d e s u o s a l u t a t i o n e a r c h a g e l i . c o n c e p t i o
n e d e i . n a t i u i t a t e p u e r i . e t m i r a t q u i l l e
q u i s i c p o t u i t a d n o s v e n i r e . s i c v o l u i t s u b
v e n i r e E t c e r t e c u t o t u s s i t d u l c e d o . e t s i c
s u b v e n i r e n o b i s v o l u i t . d u l c i o r e e u m i
t h i f a c i t t e n e r i t u d o m e m b r o z D u l c e d o
h e c i n g p a r a b i l i s . e t p i e t a s i e s s a b i l i s .
v t d e u m q u i c r e a u i t m e . v i d e a m p u e r u m c r e
a t u m p p e m e . d e u s m a i e s t a t i s e t g l o r i e .
n o s o l u m s i l i s m i c h i f a c t u s e s t c o r p o r i s v e
r i t a t e . s e t e n a m i s e r a b i l i s . e t v e l u t h u m a n e
i n d i g e n s o p i s . a p p a r e t e t a t i s i n f i m e
O d u r i o r a c o r d i s m e i Q u i d h o c f a c i t
A m o r c e r t e d i g n i t a t i s n e s c i u s . d i g n a t i o n e
d i u e s . a f f e c t u p o t e n s . s u a s u e f f i c a x
T r i u m p h a t d e d e o a m o r . q u a s e m e t i p z
e x m a n u i t . v t s c i a s a m o r i s f u i s s e . q p l e
m t u d o e f f u s a e s t . q p a l t i t u d o a d e q u a t a .
q p s i n g u l a r i t a s a s s o c i a t a e Q u i d
i g i t a d h e c d o r m i t a t t u a a f f e c t i o . i m o
n o d o r m i t a t s m o r t u a e V t t e l u c r i f a
c e r e t . u t t e a d a m o r e s u u m t r a h e r e t . o n e
p l e m t u d i n e d i u i n i t a t i s i h o e m t r a n s f u d i t
T r a n s f u s i d d e u m i h o e m d i c o . q u a n o
a d m e n s u r a d a t u m h o i v i d e o . n e c d e o i
p l e m t u d i n e s u a p e n e s d e u m a l i q u i d r e s e

*Q u a m o r s o l u s d e
d e o t r i u m p h a t*

Q u i d a m o r v i o l e n t i

Bernardus

*Q u i d e u s t r a n s f u
s u s s i t i h o i e z*

puer misericors. quē sola m̄ia puerū fecit.
 licet patit̄ m̄ia et veritas ī te obuiaue-
 rūt sibi Vere inq̄ tu misericors puer na-
 tus es nobis. nō tibi. lucra n̄ra nō aug-
 menta tua nascens de nobis assisti. q̄ ad
 hoc solū nasci dignatus es. ut nos mi-
 noratione tuī pueheres. hūiliatiōe glori-
 ficares. Dulce certe. p̄inde dulce et sapi-
 dū cogitare. et icogitare puerū deū. quī
 etiā efficac̄ et operatoriū ad medendū ⁊
 dulcorandū (si q̄ in nobis est p̄torū a-
 maritudine. p̄nie austeritate) Quid nō
 t̄pabit illa dulcedo. que mortē quoq̄ fa-
 cit dulcissimā. Et inter hec q̄siderata.
 semp̄ recurro ad hoc qd̄ dulcius sapit. et
 familiaris adheret vitz q̄ iō voluit in si-
 militudine hom̄ fieri. ut hōibus esset
 amabilior Similitudo em̄ ad amorē effi-
 caciū opat̄ Ideo nō me capio p̄ leticia.
 q̄ illa maiestas naturā suā. n̄e mee car-
 nis et sanguis sup̄uestit. et me miserū
 in diuicias glorie sue nō ad horā sed in
 sempit̄nū includit. fit frater me⁹ d̄s me⁹.
 et timorē d̄m̄ fr̄is vincit vincit affectus
 Ideo d̄ne ih̄u libent̄ audio te regnantem
 in celis. s̄ libent̄ nascentē in terris Hec
 em̄ meditatio rapit affectū meū. et hui⁹
 memoria cōalescit cor meū. viuētis et
 viuēde potioni asperitate purgatū Erat
 vitzq̄ d̄s meus int̄ angelicos ordines.

Guereus

*q̄ nō fuit cū in
iuria dei assup̄
tio hūane nature*

būficia tua usq̄ huc mīgtitudo erubescat.
quia ipse tuā naturā diuine voluit associari
in vna p̄sona. nūq̄ ab eo separandā
in signū amoris. ut sic saltem eū ama-
res a te agnosceres sic amari. ¶ Pro hīs
semp̄ gratus esto. in desinentē grās age.
et caue ne indignū videri velis ut creda-
tur deus dei filius femineis se inseruisse
visceribus. et maiestātē suā huic cōtūme-
lie subdidisse. ¶ ut nature carnis imix-
tus. ī vero hūane substācie corpore nasce-
ret. cū totū hoc opus nō iuria sit ipsius
s̄ potentia. non credenda pollutio. sed
gloriosa dignitas. Si em̄ lux ista visibilis
nullis imūdijs quib̄ sup̄fusa fuerit vi-
olatur. nec radiorū solis nitore. quem
corporeā creaturā esse nō dubiū est. loca
nulla sordentia vel tenosa cōtaminant.
quid illi sup̄ne sempiternae et incorporee
lucis essentiam potuit quilibet sui quitate
polluere. q̄ se ei quā ad magnē suā con-
didit sociando creature. purificationem
p̄stitit. maculā nō recepit. et sic sanauit
vulnera infirmitatis. ut nlla pateretur
dāna viciū. ¶ Q̄ felix proinde q̄ ama-
bilis natiuitas tua puer ihū. q̄ natiuita-
tem oīm emendat. cōditionē reformat.
p̄uilegiū soluit. arrogantiā dānate nāe
rescindit. ut si quē piget dānabiliter esse
natū. possit felicissime renasci. Vere tu

in assūptioē carnis nre . ita mirabiliter
singularia . et singularit' mirabilia . ut
talια nec sint . nec faciēda sint sup trā .

Cōiūcta sūt quippe ad iūctē deus et homo .
mat' et virgo . fides et cor huānū Admi-

rabiles iste mixture . et oī miraculo mirabi-

lius quō tam diuersa adiuicē poterūt giū-

gi **C** Huic limo terreno vim vitale mī-

scit . ut in arborib9 . vñ surgit venustas in

folijs . in floribus pulchritudo . sapor in fruc-

tibus et medicina **C** Adiecit etiā et vim

sensibilem limo nro . ut in pecoribus . que

non solū iā vitā habeant . s' et sentiant

quāppartita sensificatione vigentes

C Addidit adhuc honorāe limū nrm . et

ei vim rōnalem gūxit . ut in hoībus

qui iā nō solū viuunt . sentiāt . s' et discre-

nt' nāt' qmodū et i'qmodū . nāt' bonū et

malū . et nāt' verū et falsū Voluit q'z

adhuc infirmiora nra habūdātorī gloria

sublimare . et contraxit se maiestas . ut qd

melius habebat . vitz seipm limo nro cō-

iūgeret . miserentq' se iūctē deus et hīq .

maiestas et infirmitas . tāta vilitas . et

sublimitas tanta **C** Et vide q' si mirabi-

*Vis vitalis in
arboribus*

*Vis sensibilis
in pecoribus*

*Vis rationalis
in hominibus*

*Augustinus
de tribus cō-
iūctionibus
mirabilibus*

audiens h̄m̄ū glorie sue admirabilis.
illi mirabili creature faciens mirabilia
in celo. et in terra. in mari et in oib⁹ abyss⁹
Ego aut̄ in luto factus et miserie obvolu-
tus. miser et miserabilis. et oem̄ spem
egrediendi p̄diderā Ille in gloria. ego in
miseria. admirabilis ille ego miserabilis
Sanctū et terribile nomē eius. quod vix
audeat illud dignor noīare natura.
Nomē illud clausum et integrū. quō
capere poterā. qd̄ vix āgelicus oculus
prospicere necdū p̄spicere potest Ille q̄
erat admirabilis agminibus āgeloz.
inclinat celos et fit consiliarius hom̄
maiestatiūū nomē/imp̄catiūū effundit.
et qui mirabilis est in celis. q̄sulē venit
in terris **A**bscōdit purpurā sub miserie
vestimentis. et ad lutū ubi iacebā incli-
nat̄ nō mergit̄ **E**t si audeo dicere ifixus
sū in limo p̄fūdi **O**peri manūū suarū
porrigit dexterā. de profūdis aquarū ex-
traxit. extractū abluīt. ablutū induit.
indutū reparat reparatū confit̄mat
Porrigit dexterā cū nascit̄. cū loquit̄
extrahit. abluīt cū morit̄. induit cū
resurgit. cū ascendit ip̄parat. q̄firmat cū
sp̄m̄s̄m̄ emittit de celis **E**t ut agnos-
cas plen⁹ hō dignitatē tuā. agnoscas et
glām q̄ditionis tue vel huane. tria opa
tres mixturas fecit op̄s illa maiestas

*Bernard⁹ de tri-
bus mixturis in
assumptioē huane
nature*

Sanguis xpi est. qui veritate te iudicabit.
 qui mra te redemit **M**isereri emi nri de
 causam nisi in sua bonitate no habuit. et
 mirabilior est scda homi gnatio q pma con-
 ditio **Q**uia plus est i nouissimis seculis
 reparasse deu qd perierat. q a principio fecit
 se qd no erat **C**onemeto te. et si de nichilo **Bernardus**
 factu. no tn de nichilo redemptu **S**ex diebus **in sermone**
 condidit oia. et te int oia **A**t uero p tri-
 gintates anos opatus est salute tua i me-
 dio terre **Q**uatu laborauit. sustinens
 carnis necessitates. hostis temptationes
Quis vero int cetera digne penset quate
 fuerit huilitatis. mansuetudinis/dignationis/
 dnm maiestatis indui carne. multari
 morte. turpari cruce. **N**uquid no valuit
 opus suu reparare absq ista difficultate.
Valuit. s maluit cu iuria sui. ne pessim
 atq odiosissimu viciu ingtitudis ultra
 reperiret in hoie **D**ane nrtu fatigationis
 assupsit. quo multe dilectionis hoem de-
 bitorem teneret. comoneretq gratu ac-
 tionis. difficultas redemptionis. quem
 minus deuotu esse fecerat/conditionis
 facilitas **Q**uid em dicebat homo creatq
 et ingratus. **G**ratu quide conditus su.
 s nullo guamine auctoris vel labore.
Siquidem dixit et facta sut. queadmodu
 vniuersa **Q**uid magnu est qualibet mag
 qd in verbi facilitate donauerit. **S**ic

Bernardus

hūilitatē dei nouerit de se hūilia sape lu-
tū **N**ichil em̄ deo sublimi⁹. nichil vi-
lius limo. et tamē tanta dignitōe descen-
dit deus in limū. tantaq; dignitate lim⁹
ascendit in deū. ut quicquid fecit de⁹. lim⁹
fecisse credat⁹. quicquid lim⁹ ptulit. deus
ptulisse dicat⁹. tā ineffabili q̄ ignertibi-
li sacmēto **A**dūte ergo homo qz lim⁹ es.
et nō sis supbus. qz deo giūctus es. et
non sis ingrat⁹

Bernardus

ut agit⁹ de hūi-
tate pie i de pōis
mō hūam p pas-
oēs xpī ubi hō sa-
brute opūgt⁹

Uerū quia bona q̄ largiri morta-
libus nō cessat misericors et mise-
rator dñs. recolare et recoligere oīa. oī
hōi impossibile est. id saltē qd̄ p̄cipuū
est et maximū. opus viz i de p̄tionis a
memoria tua aliquis nō recedat

Augustinus

Ag-
nosce iḡ i ptū uales. et q̄tū debeas. et
dū p̄cū tu cogitas. tibi uilis esse desi-
nas

Augustinus

Perspice hō quātū ualeas. ut tā-
dē inq; uilis tibi esse desinas. ut p hoc
erubescendis subiacere uicis dedigneris.
Dū generositatē tuā de creatoris ac re-
paratoris dignitate metuis

Augustinus

Reus
nāq; eris nō p̄cū p̄cū. s; sāguis xpī. qui
uolās et maculas aiām. xpī sanguine
mūdātā. et passioē redemptā

Leo papa

Cax-
mēto cui⁹ sis capitis. et cui⁹ corporis
mēbz **R**eminiscere quia morte xpī
erut⁹ de p̄tate tenebrarū. tñslatus es
in dei lumē et regnū. qz p̄cū tuū

amori tuo totū Immo et intm̄ debeo plus
q̄ meipsum Et hec tria considero in quib⁹
tota spes mea consistit

In caritate adop-
tionis . veritate p̄missionis . et p̄tate redēp-
tionis Scio igit̄ cui credidi et certus sū .
qz in caritate nimia adoptavit me . qz
verax in p̄missione . et quia potens in ex-
hibitiōe

Cogita igr̄ quātū diligit te .
qui tanta p̄tulit pro te . et qui tibi tāta
dare promittit

Primo nāqz pulcher
factus fueras eius mūnere . postmodū
vero fedus factus es tua ūquitate **S**z ite-
rū mūdatus es . et formosus factus es ei⁹
pietate . operante tamē utrobizqz charitate

Olim cū nō esses dilexit te ut conderet te .
postea cū fedus factus esses . dilexit te ut
pulchrū faceret . et ut ostenderet tibi quā-
tū te diligeret . nō nisi moriendo a morte
te liberare voluit . ut nō tm̄ pietatis impē-
deret b̄nificiū . verū etiā caritatis ostende-
ret affectū . imo et tā sincera caritate te
diligit . ac si semp cū eo p̄stitisses . nec
exprobrat tibi reatū . nec improperat tibi
b̄nificiū

Et si deinceps cū eo fidelit̄ p̄-
seuerate . ipsūqz ut decet amare . et tuū illi
amorē īgtaminatū suare volueris . maiōra
prioribus se daturū promittit **Q**uia
gemina dulcedo suauitatis exuberat in
pectore ihū . longanimitas viz ī expect-
tando . et in donando facilitas **A**d hoc

Bernardus
sup miserico-
dias dñi

Hugo

De dulcedine dei
circa hominē
ut incitet eū ad
amorē suū

Bernardus sup
cantica

De gemina
dulcedine in
pectore ihesu
christi .

bñficiū creatoris attenuās huāna impi-
etas. ingtitudis materiā inde sumebat
vnde amoris causā habē debuerat Idē
ad excusandis excusatiōēs ī pccis. Sed
luce clarius patet. quātū hō pro te fac-
tus dispēdiū fecit. de dño suū. de dei fi-
lio hōis filius fieri nō desperit. **E**t
qui te semel tm̄ et solū dicendo fecit. in
reficiendo pfecto multa et gessit mira.
et ptulit dura. Nec tm̄ dura. s̄ etiā
indiḡ. Et iō licet ml̄tū possit hocm̄ icitāe
ad amādū deū. q̄ ip̄e eū fecit. tamen
multo āplū det eū incitare. q̄ ip̄e eū
refecit. q̄ nō tā facile refectus q̄ factus ē.
Quid igit̄ retribuā dño. pro oib⁹ que
retribuit michi. In p̄mo ope me michi
dedit. in sc̄do se. et ubi se dedit. me michi
reddidit. Datus ergo et redditus. me pro
me debeo. bis debeo. quid deo retribuā p̄
se? Nā si me etiā milies rependere possem.
quid sū ego ad deū? Quid igit̄ magnū
tanto impensat̄ amorī si pulvis exigū⁹
totū se ad reamādū collegit. quid illa
nimirū maiestas ī amorē p̄ueniens.
tota in opus salutis ei⁹ icensa aspiciat̄?
Ecce dn̄e q̄ tu me fecisti. debeo
meip̄m amorī tuo totū. quia me reddi-
disti. debeo meip̄m amorī tuo totū. q̄
me redemisti. debeo meip̄m amorī tuo
totū. q̄ tāta p̄mittis. debeo meip̄sum

Bernardus
De deo

Q̄ homo non
sufficit ad re-
tributionē

Anselmus

ligere deū creatorē meū pro amore meo
 quasi infatuatū. et tāq̄ ad nichilū vi
 dere redactū. **C** Quidnā iuenisti in me
 dñe deus qđ diligeres. et tantū dilige
 res ut morereris pro me. **C** Quid tale
 iuenisti in me pro quo tāta et tā dura
 et dura sustinere voluisti? **O** bone ihū
 si michi sciret etiā pecc̄ hec. qđ dulcit̄
 cū hominib⁹ gressatus es. qđ magna
 etiā habūdant⁹ eis largitus es. dura
 et aspera pro eis passus es. dura v̄ba.
 duriora verbera durissima et horren
 da crucis tormēta. **F**lagellis cesus. spi
 nis coronatus. clavis confossus. pati
 budo affixus. obprobrijs saturat⁹. oīm
 tamē inemor dolorū aut **P**ater ignoste
 illis. **E**xpansis pro eis in cruce manib⁹
 dedit visū malignātib⁹. et fletū fidelib⁹.
 factusq̄ oībus est deus. qui solus po
 tuit esse terrore. **Q**uid igit̄ magis ad
 mirandū. quid amplius detestandū.
 qđ qđ videns dei filiū sūmū i regno ā
 gelorū. nouissim in regno homī appōit
 se magnificare se homo sup̄ terram.
Quid sup̄bis terra et cinis. **Q**uāto
 em̄ se minore fecit i hūilitate. tāto
 se maiore facit in bonitate. et quāto
 pro te est vilior tāto tibi debet esse
 tator. **Q**ue maior iniquitas qđ ut in
 creator a te gēnatus. vnde plus

hugo

Bernardus

siquidē diu suspendit sūam vltionis
 a contēnente ut quāq; grām adhibeat
 remissionis in penitente. **Nō** vult em̄
 mortē p̄ccōris s̄ ut querat̄ et vīnat.
De penitendi facilitate audi. Quacūq;
 hora p̄ccōr ingemuerit peccatū suū
 remittit̄ ei. **Et** dauid paucis comphe-
 dit utrūq; **L**onganimus inquit et mi-
 sericors. **E**t adeo misericors ē q̄ tar-
 dius videtur ei p̄ccōri veniā dare q̄
 ipsi p̄ccōri accipere. **S**ic em̄ festinat
 absoluerē eū a tormento consuetū
 sue quasi plus tenet eū passio miseri-
 q̄ ipsū miserū passio sua. **E**t ut hoc
 euidentius intelligas attende. **A**bre-
 ras siquidem et perieras. **E**t quia in p̄-
 catis tuis venūdaturas. ultra se cō-
 tmere nō poterat. **V**enit igit̄ ille
 post te ut redimeret te. et tantū dilex-
 it te ut sanguis sui p̄tūd' appēderet p̄
 te. taliq; pacto et reduxit de exilio. et
 redemit de seruitio. **N**ulla ergo dilectio
 maior. nullus amor sincerior. nulla
 caritas sanctior. nullus affectus ardē-
 tior. **H**ortus est pro te inocens. nichil
 qd̄ in te amaret iueniēs. **C**or indura-
 tū. cor plus q̄ lapideū. eo q̄ in morte
 filii tui quā pro amore tuo susti-
 nuit. et petre scisse sūt. et monimēta
 apta sūt. **C**ur nō datū est michi intel-

Q̄ dei mīa
 nostrā superet
 miseriam

hugo

amatoris

filii tui quā pro amore tuo susti-
 nuit. et petre scisse sūt. et monimēta
 apta sūt. **C**ur nō datū est michi intel-

quiesce. ego languores tuos ferā. et in-
 firmitates tuas portabo **O**tere me ut
 libet in oī necessitate tua. nō mō ut ser-
 uo tuo. s; etiā ut iūmēto tuo. ut peculio
 tuo **S**i aut fatigatus et oneratus es.
 ego te et on⁹ tuū ferā. ut legē meam
 p̄m⁹ impleā **O** duricia cordis mei.
 ad dignationē tantā tam inopinātā
O destabile supbiā hoīs huire gfenētis
Dorsū etiam posuit ad flagella et pla-
 gis vapulauit nō paucis: nec paruis
Iudicio sūt riuūli sanguis. qui de tot
 p̄tibus fluūt corporis **C**ōtumelia et
 tormēto interrogatus fuit. veluti fug-
 ait latro **S**ubdit⁹ questionē. q̄ ḡfessio
 extorquebat⁹ reīmms **N**uq̄ igitur
 recedat a memoria tua tā indebita
 miseratio. tam probata dilectio

Scio nāq̄ dñe q̄ licet multe sūt cau-
 se. mltē sūt rōnes. quare te debem⁹
 diligere. nulla tñ maior cā. nlla cogē-
 tor ratio. q̄ nēc redemptionis mod⁹
Debem⁹ diligere te q̄ nos recasti. q̄
 nutreūsti. quia pastis et vestis **S**ed
 ideo maxie. q̄ redemisti nos tali modo
 s; morte tua. et tali gñe mortis: qd̄
 tūc temporis erat dilissim⁹ gen⁹ mor-
 tis. quo p̄mēbantur latrones. et illi
 qui magna scelera ḡmiserāt **Q**uāto
 em̄ abiectiora pro hoīb⁹ pati digna

Maxima cā
 quare debe-
 m⁹ diligere
 deū.

Cur maxime
 debem⁹ dili-
 gere deū

4
u
amari merebat^r Attende amorē quo
se totū sibi impendit. nichil sibi retinēs
Attende et hūilitatē qua fūit tibi
nichil sibi dñationis vendicās ¶

Bernardus

¶ Primo oīa sua tibi dedit. dehinc &
seipsū exposuit vtilitatib⁹ tuis. non
parcens sibi propt' te. ī ieiunijs mūl-
tis. in laboribus frequent'. in vigilijs
supra modū. in fame et siti. etiam ī

Leo papa

frigore et nuditate ¶ Nam omēs in-
firmitates nostras que veniūt de p-
ccato: absq; pccā cōione suscipit. ut est
fams ac sitis. sōm et lassitudinis.
meroris ac flet⁹. affectionib⁹ nō care-
ret. doloresq; sensissimos usq; ad mortē
extrema pateretur Amsteruū deo

suū — impleuit hūiliās semetipsū. et obediēs
factus patri usq; ad mortē. mortem
autē reuicis ¶ Dz parū tibi forte vide-
tur qd cū ess' filius et cōequalis. tāq;
su⁹ fūit patē: si nō et suo suo
plus q' suo fūit Fact⁹ quidē erat
homo ut creatori fūeret Et quid ius-
tius q' ut seruas illi a quo creatus
es. sine quo nec esse potēs Et quid
beatius aut sublimi⁹ q' fūere illi rē.

De hūilitate cre-
atoris & super-
bia hoīs

¶ Non seruiam
inquit homo creatori. Ego igit' fūia
tibi creator homī Tu recūbe. ego mi-
nistrabo. ego tibi pedēs lauabo Tu

q̄ nec etiā int̄ minima cōputadū . ad com-
 parationē debitorū tuorū **Q** si nescie-
 ris et scire volueris . respice mētalī oca-
 lo . quāto remunerationis debito astri-
 garis dñō patienti **V**olue et reuolue **Bernardus**
 dñicū corpus . a latere usq; ad latus .
 a sūmo usq; dorsū . et vbiq; inuenies do-
 lorem **R**espice sudorē sanguineū . ala-
 parū cōtumeliā . flagelloꝝ instātiam .
 spineā coronā . sputi ludibria . crucis
 angariā . patibuli suspēdiū . oculos lā-
 guentes . oris pallorem . fellita cibaria
 acida pocula . caput inclinatū . gemu-
 lationes reuorsoras . titulū famosū . ves-
 timētī sortē . geminatū crucifige **A**d
 plura **D**ilissimū mortis supplicium et pro-
 bea nephandissima **V**ide xpm̄ in cru-
 ce pendentē . capitis inclinationē ad os-
 culū . brachiorū extentionē ad amplex-
 ū . lateris aptionē . et totius corporis
 confixionē ad affectū **C**onsidera filiū
 v̄gis illitū sputis . liuidū plagis . cla-
 uis confixū **A**tende r̄dōrē reli stantē
 in cruce . pallidū in morte . carne de-
 formē . **N**e p̄t̄asas dñm̄ angelorū
 v̄rū p̄rissum a deo et hūiliatū . v̄rū
 quasi leprosum . et oibus detrimētis ex-
 positū **C**opiosa nāq; apud eū redemp-
 tio **E**t vere copiosa . quia p̄ quinq; p̄tes
 de corpore eius vnda sanguis ema-

non possit

Bernardus

Quod sup oia
amabilem red
dat dnm ihm
xpistu.

Quod quod facimus
nichil e ad rōpa
rationē bñfnoy
dei i sua passioe

tus es. tato magis ab hoib⁹ honorari
et diligi dign⁹ es. Quis em̄ tate duri-
cie est et obstinationis. ut nō animū
suū. inclinare ad te diligēdū. qui tm̄
dilexisti nos ut nos lauares a peccatis
nostris in tuo sanguine. Quis em̄ est
qui nō possit feruentiq et diligēt⁹ et
dulcius diligere. qm̄ recordat⁹ q i teu-
te brachia tua expādisti. desiderās nos
amplecti. et recipere oēs q ad te confu-
gūt. ¶ In nullo vero clarius qm̄ in vul-
neribus tuis eluxit. q tu dnē suavis et
mitis et multe misericordie. ¶ Directo
sup oia reddit te amabilem michi o bone
ihū calyx quē bibisti. opus redemptiois
nostrae. Hoc omo amorē nem̄ vendicat
facile totū sibi. Hoc inq̄ e q nēaz deuo-
tionē et blandius allucit. et iustiq̄ exi-
git. et actus stringit. et afficit vehe-
mētius. Multū quidem laborauit in eo
saluator. nec in oī mūdi fabrica tantū
fatigationis auctor assūpsit. In dictis
suis sustinuit contradictores. in factis
obseruatores. in tormentis illudores. et i
morte exprobratores. Cū igitur de-
uoceri ei quicqd es q̄qd potes. nōne
sic est quasi stella ad solem. quasi lapul-
lus ad motē. et quasi gutta ad flu-
uū. ¶ Si ppenderes q̄ multa et q̄ mt-
rationē bñfnoy debēas. videres q̄ nichil est q̄ facit
dei i sua passioe

diligent' Prima asperitas fuit spinarum
 per mediū cutis ad modū corone crudelis
 infixio Decūda erat maior totius vix
 corporis usq; ad sanguis effusione in
 ligatū: et nō potentē ire quo vellet trū
 delior flagellatio Tercia fuit maxima
 vix om̄ membrorum in cruce violētis
 sima distensio. maxie cū talē distensi
 onē comitata fuerit manū et pedū
 crudelissima transfixio Nā si ad se mē
 bra traheret. propria vulnera in loco
 sensibilissimo ut ita dicā ppter nervorum
 sensibilū concussū. et causam mortis
 augmentaret Si autē distēta pmitteret.
 Dolorem ex distensione. vel quasi dislo
 cationē om̄ iūcturarū sentiret Nam
 nō sūt veriti mēbra eius intm̄ disten
 dere. vt oīa ossa eius possent dīnumerāre

De paupertate vero considera // Prima
 paupertas fuit. q̄ tātū nō habebat. q̄ in
 propria domo suū caput reclinaret // Decū
 da erat maior iuxta cruce. q̄ vestes
 nō habebat. quibus membra sua tege
 possent // Tercia autē maxia. q̄ nec
 spaciū pedis voluit in terra habere.
 Unde in aera ascendit. qm̄ in cruce pro
 te pendere voluit Tamē in hīs oībus
 non est diuina natura hūiliata. s; hūa
 na est exaltata Nec est illa im̄minuta
 s; ista est misericorditer adiuta Nec

De triplī
 paupertate in
 ipsius pasce

navit. tū ad redēptionē totius orbis vna
p̄tiosissimi sanguis sui gutta sufficeret
Sed ideo data est copiosa. ut virtus di-
lectionis in b̄nificij redūdatiōe claresc̄t
Agnosce etiā q̄ ḡna sūt illa vulnera p̄
quib⁹ n̄cē fuit xp̄m d̄m̄ vulnerari
Si h̄ nō essent ad mortē. mortē v̄nq̄
sempt̄nā. nūq̄ pro eorū remedio dei
filius moreretur **H**ec quān valeat
frequēt̄ cogita. et in statera caritatis
appende. et quicq̄ amoris imp̄dendū
habes. illi repende Inspice diligēt̄ vul-
nera p̄dentis. cicatrices resurgentis.
sāguinē morientis. p̄tū recedentis. cō-
mertiū redimentis **E**t quia filius dei
ocidi iubet̄. ut p̄tiosus sanguis sui balsa-
mo vulnerib⁹ tuis mederet̄. nūq̄ a
corde tuo recedit. q̄n̄s toto tibi figat̄
in corde. qui pro te tot⁹ fixus est in cru-
ce **I**n qua xp̄i fixatione etiā diligēt̄
considera. ut illi actius p̄ amorē adhe-
reas. triplicē viz vilitatē. triplicem
asperitatē. et triplicē paupertatem

Hugo

Bernardus

De triplin vili-
tate xp̄i in ip̄s⁹
passione

ce **I**n qua xp̄i fixatione etiā diligēt̄
considera. ut illi actius p̄ amorē adhe-
reas. triplicē viz vilitatē. triplicem
asperitatē. et triplicē paupertatem
Prima vilitas fuit alaparū et cola-
phorū et acūdinis percussio. tāq̄ in vi-
baldū Decūda fuit maior s̄z tāq̄ in
bufonē vel aliq̄ sordidū aut fetens
sp̄m̄ stercatio Tercia fuit maxia viz
int̄ latrones mortis turpissime q̄dem
natio **D**e triplin asperitate vide

De triplin aspe-
ritate i ip̄s⁹
passione

go viuerē mortē suscepisti quō letabor
 de libertate mea. que nō est nisi de vin-
 culis tuis. Qualit̄ ḡtulabor de salute
 mea. cū nō sit nisi de doloribus tuis.
 Quō gaudebo de vita mea. q̄ nō ē nisi
 de morte tua. An gaudebo de hijs que
 passus es. et de crudelitate illorū qui
 eam tibi fecerūt. qm̄ nisi illi fecissent
 tu passus nō esses. Et si passus nō esses.
 hec mea bona nō essent. **H**z certe illoz
 nequitia nichil facere potuit. nisi quod
 tu sponte p̄misisti. Nec tu passus es nisi
 q̄ tu pie voluisti. Ergo tu p̄tor redempt̄z
 illorū crudelitātē dimitte dei iudicio. et
 tracta de hijs que debes saluatori tuo.
 Intuere necessitatē tuā et bonitatē
 eius. et vide quas gratias reddas. et
 quātū debeas amori eius. **C**osi at-
 tenderes quot et quales in compara-
 tione tui abiecti sūt. qui hāc que tibi
 data est grām. p̄ mortē v̄z filij dei
 consequi nō potuerūt. Certe audisti
 ab incio usq̄ in hanc diem q̄ multe ge-
 nerationes hom̄ perierūt. que etiam
 oēs sine cognitione dei. et p̄no sue re-
 demptionis in interitū sempit̄nū di-
 lapse sūt. **C**oibus illis redemptor
~~redē~~ et amator tuus te pretulit. qm̄ ti-
 bi hanc grām largitus est. quā nullq̄
 illorū p̄cipere meruit. Et quid dices

Hugo

Quod deus sola ra-
 tione preferat
 te oibz hominibus
 qui ab uno
 extiterunt

huana natura in illo hoie passa est a
liquid ulla necessitate. s; sola libera vo-
luntate. Nec ulla cogente obediētia. s;
potenti disponēte sapia. Nō em̄ illi pat̄
ut moveret̄ p̄cepit. s; ille qd̄ patri placi-
turū et oībus profuturū intellexit. hoc
sponte fecit. Nec eū ad hoc pat̄ potuit
cogere. qd̄ ab eo exigere nō debuit. Sic
itaq; p̄i obediētia liberā exhibuit.
cū hoc placiturū scīuit sponte facere
voluit. Demq; qn̄ pat̄ hanc bonā illi
volūtate q̄uis liberā dedit. nō īmeri-
to dicit̄ q; eā velut p̄ceptū p̄is accepit.
Hoc itaq; mō obediens fuit patri usq;
ad mortē. Et sicut mādatū dedit illi
pat̄ sic fecit. Et calicē quē dedit illi p̄-
bibit. **H**ec est em̄ perfecta et libera
huane nature obediētia. cū volūtate
suā liberā sponte volūtati dei subdit.
et cū acceptā bonā volūtate sine omni
exactione. spontanea libtate ope p̄ficiat.
Sic homo ille redemit oēs alios. cū h̄
q; sponte dedit deo. cōputat p̄ debito
qd̄ illi debebāt. Quo p̄no nō semel tm̄
a culpis homo redimit̄. s; etiā quoties
cū digna p̄niā redierit recipit̄. que tm̄
p̄niā p̄canti nō p̄mittit̄. Letare igitur
pro libertate tua. et esto semp̄ gratus
illi. qui sic gr̄tis sua morte ad vitā te
restauravit. **D**z o tu dñe. tu qui vte

*Que sit p̄fecte
huane nature
obediētia*

te ab illis qui vel abortiuū proiecti sūt ab
 utero. vel qui inter matris viscera suffo-
 cati. pene videntur concepti. nō vite

Quid etiā q̄ intēḡ tibi et sana mēb̄
 creavit. ne essēs parētib⁹ tuis dolori. ob
 probrio alienis Magnū certe et hoc **I**
 illud quāte bonitatis fuerit estimabis. q̄
 eo tpe et int̄ talis nasci voluit. p̄ quos
 ad fidem suā et sacra pueniret **V**ide
 inūtabilib⁹ milibus hom̄ hoc negatū qd̄
 tibi ḡtularis esse gressū. cū quibus te
 cū cū essēs vna eademq̄ conditio. illi de
 relictū p̄ iusticiā tu vero vocatus es p̄
 grām **P**rocede et adhuc intēdo mūnq̄
 eius fuisse agnosce. q̄ educatus a parēn-
 tibus fuisti. q̄ te flāma non lesit. q̄ nō
 absorbeuit aqua q̄ nō vexatus a demōe.
 q̄ nō percussus a bestiis. q̄ p̄cipio nō ne-
 catus. q̄ usq̄ ad congruā etatē in eius
 fide et tuitione nutritus sis **E**cce natus
 es. fons baptismi tibi posit⁹ est et laua-
 chrū regenerationis. in quo sordes p̄ci-
 torū criminū abluis **D**em̄de crisma et
 oleū. in cui⁹ vinctioē spū s̄cō limib⁹

Post hec delibutus et in vinctioē p̄
 fusus. ad mensam venis. et p̄cipis ibi
 alimētū corporis et sanguinis xp̄i q̄
 interis saginat⁹ et refect⁹. noxā illam
 p̄teritorū ieiuniorū depellis. et prestis
 na pulchritudinē atq̄ fortitudine repa-

*breuis recapitu-
 latio bñficiorū
 dei tibi a natu-
 ritate collatorū*

Hugo

*Recapitulatio
 sacramentorū que
 tibi a natu-
 ritate collata sūt ad
 ornatū*

Quare putas platus es oibus illis.
Nūquid tu fortior illis. nūquid tu sapiē-
tior. nūquid nobilior. nūquid ditior oib9
illis fuisti. q̄ hāc p̄ce oib9 illis specia-
lem grām sortiri meruisti. Quot fortes
quot sapiētes. quot nobiles. quot diui-
tes ibi fuerūt. et tū vniuersi relictī et
abiecti p̄ierūt. ¶ Tu solus p̄ oib9
illis assumpt9. Et quare hoc in te factū sit
nullam p̄ter gr̄tūtā saluatoris tui
causā dūcitur poteris. Elegit
ergo et p̄celegit te in oib9. et assup-
sit te ex oib9. et amavit te p̄ oibus
Noīe suo vocauit te. ut memoriale es
semp̄ esse apud te. Voluit te p̄cipem
ēē in noīe. p̄cipem esse in noīs veritate
qm̄ dixit te illo quo x̄p̄e erat unctus
oleo leticie. ut ab uncto sis unct9. qui
a xp̄o dixeris xp̄ian9. ¶ Adhuc diligen-
t9 attende et pleni9 cognosce. quāta
tibi cōtulit hic amator tu9 ut in oī sta-
tu. oī tpe ipsius b̄nficia. atq̄ circa te
sollitudinē recognoscas. Semp̄ cogita
quāta terū miām fecit. et in hoc p̄pende
quātū ab ipso diligeris. q̄ eius b̄nficiū
nūquid tibi defuisse cognoscas. Nō em̄ tibi
miā cetera p̄m̄ estimādū est b̄nfi-
ciū. q̄ bene vtens malo parentū tuorū
cecauit te de carne illorū. et insp̄cia-
uit in te sp̄reaculū v̄tē discrepens

*De b̄nficia oīa
ex sola gr̄tūtā
saluatoris cari-
tate hōī colla-
ta sūt*

Si amissa iterum recipere non meruerunt **Pl**
 9° oibus dilectus es. quia tam benigne a
 missum reddidit. quod illud perditum tam distric-
 te negabat. **N**unquid tibi gratia bene operandi
 nulla data est. **T**amen voluntas bona ipso
 largiente negata non est. **S**i magis opera
 facis. miserere dicitur. sublimaris. **S**i non
 facis magis opera. fortassis salubritas hu-
 miliaris. **M**elius nouit ille quid tibi
 expediat quam tu. **E**t ob hoc si vis de illo
 bene sentire. totum quod ab illo tibi fit. bene
 fieri intellige. **F**orte gratiam virtutum non
 habes. sed dum vitiorum impulsu griteris
 melius in humilitate solidaris. **S**uauius
 redolet deo humilitas infirma. quam vicia
 elata. **N**ichil ergo dispositioni eius prouidit
 audeas sed semper cum timore et reuerentia
 ora eum. ut quemadmodum ipse nouit tibi
 subueniat. **S**i qua in te adhuc mala per-
 manserint. pie diluat. **S**i qua irchoata
 sunt bona. benigne perficiat. et ea quae ipse
 voluerit via te ad se perducatur. **Q**uid tibi
 amplius dicam. **E**stne aliquid adhuc quod
 dicere possim ad ostendendam dilectionem
 tibi loquor propter. **Q**uid dices. **S**ed tua
 dices. aliena non poteris. **S**i aliena et
 tua. non tamen omnia. **Q**uis enim omnia dicere
 potest. **E**t tamen scimus quia omnium origo est
 caritas. **E**cce duo nati sunt. eadem virtus
 atque nobilitas generis. eadem hora nati.

ratus. rursus quodammodo iuuenescis Deum
vestimenta bonorum operum induis. et cum
ieiuniis. cum vigiliis. aliisque operibus misericordie
vel pietatis. quasi variis ornatu deco-
raris Ad ultimum sequuntur aromata vire-
tutum. quorum odore suave spiras. omnem illum
antiquorum sordium fetorem fugat. ita ut
quodammodo tibi totus mutari. et in alium
transformari videaris. magis letus
magis alacris. magis sospes efficiaris
Datur etiam tibi speculum sancta scriptura
ut ibi videas faciem tuam. ut neque minus
neque aliter quam deceat habeat compositio
ornatus tui Quid dicis igitur homo
Scis utrumne aliquid horum preceperis?
Certe in fonte ablutus fuisti. certe res-
matis unctione precepisti. certe de mensa
Christi pretiosum cibum comedisti Sed forte iterum
pollutus es. habes lachrymas quibus te
iterum abluas **C** Iterum unctione emacuit
in te. per piam et bonam deuotionem iterum te
ungas Vide quod pia tibi dispensatione
vbiq; grauitur Non habuisti et datum est tibi
perdidisti et restituitur tibi Nusquam dixe-
linquas. ut scias quantum ille te diligat
a quo amaris Non vult te perdere. et ideo tam-
ta patientia te expectat. et redit pie.
negligens totiens amissa iterum atq; i-
terum si tu volueris reparare **O** quot
iam perierunt qui ista iterum acceperunt

*De p deuotione
y lacrimas pms
deputa semper
poteris reparare*

oim oblitus sit. et michi soli vacare velit
Semp presente se exhibet. semp paratu
 offert. quocumq; vertero me no deserit.
 ubicumq; fuero no recedit. quicquid egero pa
 rit assistit **E**t q; tade cunctis actionibus
 siue cogitationibus meis ppetuus sit inspec
 tor. et quatu ad bonitatem sua pmet
 indiuidu cooperato assistit. ipso operis
 sui effectu patenti ondit **E**x quo constat
 sicut pmissi. plures facies eius a nobis
 no possit videri. nunq; tm possit pntia
 eius euitari **C**onfiteor igr tibi mise
 rationes tuas dne deus meus quia no
 dereliquisti me **Q**uid retribuam tibi pro
 oibus que retribuisti michi **V**is ut dili
 ga te **E**t quo diligat te **E**t quatu diligat
 te **E**t quis su ego ut diligat te **H**omo
 hucusq; semp ingrat **Q**uid faciem dnō
 deo nostro a quo tot et tata bona susce
 pim **N**eque em contet fuit ea que et te
 texis bona nobis tribuere, s; in malis q;
 meis eu singularē dilectorem agnoscim;
 ut eu tam de bonis q; de malis meis oib;
 singularit diligam **T**u dedisti michi dne
 ut te cognosca. et ut p reteris multis de
 tuis secretis reuelata intelliga **A**lios coe
 taneos meos in tenebris ignorantie derel
 liquisti. et michi pre illis lume sapie tue
 infudisti **T**u dedisti michi verius cognos
 cere te. purius diligere te. sincerius re

hūc

Qualis sit a-
mor dei in nobis

uitatis. Al⁹ in paupertate relinquitur. al⁹
diuitijs sublimat². et utrūq; caritas sub-
limat² operatur. quia et humiliat pau-
ptate. et illū consolat² habūdantia. Iste
debilis est. et iste fortis. Iste tenet² ne
malū pficiat. iste roborat² ut ad bonū
gualescat. Utrūq; caritas probat. nec
reprobat. Al⁹ p sapiām illūinat². al⁹
in simplicitate sensus sui relinquit².
Iste ut seipm despiciat. ille ut creato-
rem suū studeat agnoscere. Utrūq; tñ
uoluit caritas adesse. **T**alis est amor
dei in nobis. ne quicq; oīno huāna in-
firmitas tollet. qd ipse quātū in bo-
nitate sua est. ad bonū nem nō dispo-
nat. Aduertete igit² sicut supus me-
morani et vide. q merito amor iste sin-
gularis dei. qui cū se in multos dif-
fundat. ita tamē vntē singulos am-
plexat². Vere pulchrū et mirificū bōm
quod cōe est oīm. et totū singulorū.
tūctis presidens. singulos implens.
vbiq; presens. oīm curā gerens. et
tñ singulis quasi oībus prouidens.
Sic certe michi videt² cū eius misera-
tionē cura me attendo. q si fas est
dicere. quodā^o nichil aliud faciat de⁹
nisi ut saluti mee prouideat. et ita totū
ad custodiā meā occupatū video. q si

Gratanter grata et gr̃tis dei bñficia
 ad nr̃am reuocantur memoriam
 Que licet penes nos ex effectu sortiāt²
 diuersa vocabula: vnū tamē sūt ī mē-
 te diuina. Que bñficia ideo dicūt^r: qz
 nobis gr̃tis diuina beneficētia elargitur.
 Nam cū exam⁹ deduxit in esse. Quid ei
 dedim⁹ nō entes ut daret esse. Gr̃tis
 ergo dedit essentie bonū quib⁹ et multa
 bona conferet in posterū. Et tale nēm
 esse differentiauit ab oībus sub celo tm̃
 entibus: conferendo vitā. a viuētib⁹
 solū: conferēdo sensū. a sentientibus so-
 lū: cōferēdo rōnē. a nūtris rationē hñtib⁹:
 conferendo fidē. et a mltis fidelib⁹: aliq̃s
 p bonā opationē. quod donū singulare
 dei est posse bene opari. Et ut breuit^r
 aliqua bñficia nota fiāt: ex quib⁹ deo aīa
 gratias agat ut gr̃tā se deo faciat. qui h^r
 legit intelligat qz creati sum⁹ ad imagi-
 nem et similitudinē dei. nō secūdu corp⁹
 s̃ s̃c̃dm aīam. In quo bñficio excedim⁹
 in dignitate nobilitate et ṽtute. relū.
 solē. lunā et stellas. quatuor elemēta. ⁊
 et oīa elemēta corporca. viuētia ⁊ nō viuē-
 tia. qz oīa facta sūt p̃p̃t nos. nō p̃p̃t ea
 nos facti. Et ipsa facta ē aīa imortalis.
 arbitrio libera. Imp̃fecta quātū ad ṽt-
 tutes. p̃fecta quātū ad ṽtutes natu-
 rales. s̃z memoriā q̃ cōm̃phendit p̃rita

dere in te . ardentius sequi te Tu dedisti sen-
sū capacem . intellectū facile . memoriam
tenacē . linguā discretā s̄monē gratū . doc-
trinā suadibilē . efficaciam in opere . gratiā
in cōuersatione . profectū ī studiis . effectū
in conceptis . solamē ī aduersis . cautelā
in prosperis Et quocūq; uertebā me . ubiq;
gratia tua et misericordia p̄cessit me
Et sepe cū michi uidebar cōsumptus subitō
liberasti me **¶** Quādo errabā redur-
isti me . qñ ignorabā red docuisti me
Quñ peccabam corripuisti me . qñ contes-
tabar cōsolatus es me Quñ desperabam
confortasti me . qñ cecidi erexisti me
Quñ steti tenuisti me . qñ iui duxisti me
qñ ueni suscepisti me **Hec oīa et multa
alia fecisti michi dñe deus me9 . de quib9
michi dulce erit semp cogitare . semp
loqui . semp gratias agere . ut te laudem
et amem pro oibus beneficijs tuis dñe
deus meus Amen** **¶** **Explicit Amato-
riū Scti Bonauēture doctoris sera-
phici Qui liber cordialis solis corda-
tis quērit uicis Nulli em̄ medullā
in eo sugūt: nisi de 9/vim tribuerit in-
trandi**

Augustinus

1° cordis

**Symon de Cassia in sequētib9 p̄ modū Ep̄i-
logi ponit aliqua beneficia diuina iuitā-
tia ad amorē et constemgentia ad grācū
actiones**

bam⁹. ut habeam⁹ doctore actu et theoria
 in doctrina supna. nō herream⁹ in terrena
Ut habeam⁹ in cibū et potū: quē qui mā-
 ducat et bibit uiuet ietnū **E**t morietē
 habem⁹ in p̄tū: q̄ nos vnde possem⁹ sol-
 uere carebam⁹ **E**t resurgētem ascendētēq̄
 in celū habem⁹ in p̄miū. qui tota ē merces
 et retributio meritorū **Q**uid em̄ in oībus
 hīs p̄misit huāna fragilitas meriti **Q**uid
 obtulit obsequij **N**ōne nos deus p̄uenit
 occando. p̄uenit amādo. p̄uenit b̄nficia i-
 effabilia confereōdo. p̄uenit redimendo
Nōne hec oīa iuitātia sūt ad amorē: con-
 stringentia ut grāuē reddam⁹ possibile
 actionē **U**nde bona est b̄nficioꝝ memo-
 ria ne sim⁹ inḡti: s̄ ad rependēdū debita
 p̄mpti **N**ā inḡtudo recepta p̄dit. p̄missa
 nō recipit. ductū gratie infūdende interci-
 dit **F**acit declinare penitus a peccatis
 b̄nficioꝝ dei iugis memoria **E**t qui cō-
 siderat quare dederit insistit operibus
 bonis **O**īa nāq̄ que nobis a deo data
 noscūt: nos ad deū quasi quibusdā funi-
 bus trahūt sicut p̄ os ec̄ p̄ph̄am dicit: **I**n
 funiculis adā traham eos et in vinculis
 caritatis **F**uniculi adā sūt beneficia que
 contulit parentibus p̄mis **V**incula cari-
 tatis sūt beneficia que contulit nascētibus
 ceteris **N**on offendit b̄nfactorē memor
 b̄nficioꝝ. quia beneficia nature quisque

presentia et futura. quātū ad intelligentiā
qua cognoscit deū sup se. se in se. āgelos
iuxta se. quicquid aliud celi et terre ābitu
ginet^r in se. **I**ntelligit tamē cū discursu
que sibi cōcessa sūt intelligere. intelligit
bona et mala. iusta et iniusta. corporalia
et spūalia. **P**erfecta etiā p liberā volūtate
suam / p rātem ad quodcūq voluerit / incli
nationē cōuertibilem et reuertibilem
ad bonū et ad malū / capax virtutis et
viti / susceptibilis pene t p mīj / pfectibilis
in virtutib / caret pondere: figura: colore
eo magna: quo capax est et mītatib / eo vta:
quo appetens est bonitatis / eo beata: quo
pnceps est deitatis. **P**otest accipē et acci
piūt multe signaculū fidei. grām spūs scti.
fieri sponsa xpi. vocari p adoptionē filij
dei. **E**t in hīs nullū nēm precessit me
ritū. ut daret^r hmoi bñficiū. **N**asimur
more bestiarū. possum⁹ accipē relū. et
consortū expectam⁹ angelorū. **E**t non
solū hec. dedit etiā posse nos diligere
ipm. **E**t tante capacitatis fecit. ut replevi
aut contētari nō possit aīa nisi p ipsum.
Dedit hec oīa. pmissit celestia. progavit ma
iora. imo dedit et maxia. ut quid det ult.
et excellētiā nō habeat: cū p nimia carita
tem qua dilexit nos pat^r ab etno oīm deus.
qui misit filiū suū. ut ipm habeam⁹ in nra
natura similit. quē in sua dissimilit nescie

incarnationis xpi. et reparatiois huane.
 sicut hoc in dnob⁹ alijs smomb⁹ sub hoc
 themate factis de pōn et sapia ut potui
 declaravi. Nūc aut velle idem de ipsa di-
 uina bonitate aliquantū declarare. assis-
 tente michi diuina grā. **¶** Pro quo prius
 notandū q̄ bonū est sui diffusiuū. et suarū
 p̄fectionū cōcatiuū. ac alijs largitiuū.
¶ Quare cū deus sit sūme bon⁹. est suarū
 p̄fectionū sūme cōcatiu⁹ creaturis. Vmo
 quia bonus est. ideo bonitatē rebus alijs in-
 fūdīt. β̄ illud augustini i de doc trīs Quia
 bon⁹ est deus nos sum⁹. **¶** Et dromisig dicit
 in de diuinis nōibus. Ens pmū qd̄ frequē-
 ter imēse luci cōparat⁹. q̄ bo⁹. oībus
 imittit sue bñficentie radios. Et dashaf.
2. li. dicit Quia deus sup̄ bon⁹ nō cōte-
 tus est suiipsius contemplatōe. β̄ ex ha-
 būdancia sue bonitatis acceptauit bene-
 placito suo gnāre quedā quibus benefacit.
 et participatiua sua bonitate de nō esse
 ad esse deduxit. et condidit vniuersa. **¶** Oīs
 etenim bonitas et p̄fectio in creaturis. p̄ex-
 istit in deo. ut in causa sua efficiente. nō
 quidē vniuoca β̄ c̄quoca. et β̄ modū val-
 de altiorē. **¶** Ex quo patet. q̄ oīs bonitas
 seu p̄fectio creaturarū est effectus bonita-
 tis diuine. et est eam ei⁹ signū. cū oīs
 effect⁹ habeat aliquā similitudinē sue cāe
 representatiuā. **¶** Propt̄ qd̄ tanto p̄fectius

Quia diuina
 bonitas ē
 cā creatōis
 vniuersarū

considerat. aīo et actu nō peccat. qz ipsū
malū mīgītudo q̄ nature bñficiū militat
1. opib⁹ **N**ec nō et dabit bonis opā si quare deus
tāta nobis cōtulit q̄siderat causā: qz nullū
donū deus dedit aduersus seipsū **E**t dono
dei mō utit⁹ q̄tis q̄ volūtate dei. si ad eius
honore oīa nō ordinauerit. ad cui⁹ honore
oīa sūt collata **U**tilis est igit⁹ bñficioꝝ dei
memoria

Nicolaus dōkelspuel ī s̄mōe iiii^o de
natiuitate xpi ad īflāmādū corda meā
ī diuino amore enūat xix bñficia dei

Utū exhorta^o ad grāy actiones

Ente et videte opa dñi p̄s 45.

Potentia sapiā et bonitas sūt tria
attributa diuinarū p̄sonarū. que etiā in
sacra scriptura solent diuinis p̄sonis trib⁹
distictim et specialit⁹ appropari **P**otentia
em̄ p̄ci. sapiā filio. et bonitas attribuit⁹
sp̄i sancto. q̄uis eadē sit potētia et boni-
tas triū. et tres illi sūt eadem p̄ō sapiā
et bonitas. sicut sūt vna et eadē essentia
diuina **H**ec tria attributa triū diuinarū
p̄sonarū sūt p̄cipalit⁹ ista inuisibilia dei
de quib⁹ loquit⁹ ap̄t̄s ad ro. 1. que a cre-
atura mūdi. idest ab hōe. p̄ ea que facta sūt
intellecta conspiciūt⁹ **E**x creaturis etenim
et dei operibus p̄t homo ductu rōnis
deuēire ī noticiā illoꝝ triū attributoꝝ
triū diuinarū p̄sonarū. et maxie ex ope

1. sapiā

diuinā misericordiā Talū em̄ notitia du-
 cit ad dei sup̄dictā dilectioēz. nec ūq̄ dili-
 git qd̄ non cognoscit. Licet aut̄ nō sit
 deus ut p̄dixi diligend⁹ p̄t̄ b̄nficia sua
 tamq̄ p̄t̄ finē. hoc em̄ est deū referre ī
 creaturā. qd̄ est eo vti et maḡ p̄sitas **fr̄**
aug. 11 ī de doc. r̄is Potest tamē deus a
 nobis diligi occasioē b̄nficioꝝ suoz. Ita
 q̄ notitia et consideratio opū et b̄nficioꝝ
 dei que ab eo suscepim⁹. et que ab eo sus-
 cipere speram⁹. debēt nobis esse motiū
 quoddā et occasio ad ipsū p̄t̄ se diligēdū.
 et p̄t̄ suā altissimā bonitatē. sicut hoc
 latius declaravi in s̄monibus de dilectōe
 dei et p̄ximi **¶ Vno s̄m̄ doctores** sicut se h̄z
 ignis ad calefaciendū combustibilia. sic
 notitia et debita cōsideratio ac magis
 memoria diuinorū b̄nficioꝝ h̄z se ad in-
 flāmadū cor hōis igne diuine dilectiois.
 in qua p̄cipalit̄ consistit meritū n̄e
 salutis **¶** Nec inuenit̄ aliud qd̄ sic excitat
 nutrit et augmētat diuinū amorē ī hōie
 sicut h̄mōi ut p̄dixi clara cognitio diuine
 bonitatis. frequēs et distincta meditatio
 om̄ b̄nficioꝝ que diuina bonitas sibi lax-
 gita ē. cū alijs in cōi. aut in speciali cū
 multis. aut etiā singularit̄ sibi soli
¶ Sūt em̄ s̄m̄ Anselmū in monologio triplina diuina b̄nficia. quedā cōia et
 que in vsū vniūsoꝝ veniūt. sicut lux

Quae triplina sūt
 diuina b̄nficia
 cōia specialia
 et singularia

et plenius eandē diuinā bonitatē cognoscim⁹.
quāto plures et excellentiores eius effectus
nobis inotesūt et clari⁹ ostendūt. Sicut
em̄ magnitudo riuū ostendit exuberantiā fontis.
et magnitudo flāme magnitudinē ignis ⁊ r̄is
sic magnitudo/multitudo/utilitas/gt̄itudo/
aptitudo/atq; conditiones creaturarū. et
operū dei. et bñficiorū eius ostendit mag⁹
tudinē diuine bonitatis. ex qua oīa libe
ralit⁹ ⁊ gt̄uite profluxerūt. **¶** 2° notandū
q; deus est a nobis diligend⁹. nō p̄t bñfi
cia nobis exhibita. aut posterius exhibēda.
neq; p̄t aliquid aliud a seipso tāq; p̄pter
finē. s̄ est a nobis p̄t seipm̄ et sup oīa di
ligendus. rōne sūme sue bonitatis ⁊ vltis p
fectionis. Volendū etenim nobis est suū bene
esse. et in eodē tota mēte cōplacendū. Et
similit̄ in sua bonitate. in sua p̄fectione.
in sua felicitate ⁊ r̄is sibi intrinsecis. et hoc
absolute. et p̄t hoc q; talia sūt sua bona.
sive relatione in nos. aut in quodcūq; ali
ud ab eo. Propt̄ qd̄ valde expedit opa q̄
deus opatus est. que opat⁹. atq; etiam
que opaturus est usq; in finē. et oīa bñficia
quibuscūq; creaturis: et maxie nobis hoī
bus exhibita. sive s̄m̄ influxū naturalē
et consuetū. sive s̄m̄ influentiā sup̄nālē
et miraculosā nosse et diligēt⁹ q̄siderare
Ut ex illis ampl⁹ ⁊ clari⁹ cognoscā⁹
diuinā bonitatē. diuinā largitatem.

¶ Quia licet deus
a nobis nō ē
diligend⁹ p̄t
bñficia nobis
exhibita tāq;
p̄t finē p̄t in
de⁹ diligere a no
bis occasione
beneficiorū

Dedit tibi esse. ex nichilo te formādo Aliquē
 em non fuisti. et ut esses accepisti ex dei do-
 no gētis. quia cū^{no} esses nichil dedisti. nec dare
 potuisti ut fieres Et hoc est magnū dei do-
 nū. pferēs te infinitis possibilibus q̄ nō sūt.
 et q̄ hoc bonū a dei largitate minime recepe-
 rūt Nec tibi dedit solū esse. s̄ et pulchrū
 et hoc nobile esse. dedit et viuere. ut p̄ vitā
 excelleres oīa iaiāta. deditq̄ sentire. et
 discernere int̄ cōmodū et icōmodū. inter
 turpe et honestū. int̄ bonū et malū. int̄ verū
 et falsū Dedit quoq̄ sensus quib̄ te exte-
 rius decoraret. et sapiām que aīm int̄eī
 illustraret Dedit tibi corpus et aīam. et
 nō quācūq̄ aīam. s̄ rationale. dei et etne
 beatitudinis capare. i quo te factis āgelis
 quodāmo parificauit Un̄ auḡ 9° domū
extollēs i lib^o philoquiorū dicit ad deū Dne
 deus meus vita aīe mee. et tota glā me-
 a. cū me fecisti cōms capare āgelis q̄dāmo
 coequasti. quia p̄fici possū p̄ v̄bū tuū ut
 veniā ad equalitatē angelorū. ut habeam
 adoptionē filiorū. p̄ v̄ngitū tuū dilectū
 filiū coheredē et cōsubstācialē tibi. et coet-
 nū ih̄m xp̄m vnicū dīm nēm. redemptorē.
 illuminatorē. gl̄atorē. et aduocatū nēm ap̄
 te. qui est lumē oculorū. vita saluator et
 spes mea. qui dilexit me plus q̄ se. p̄ quē
 habem̄ fiduciā repositā. et firmā spem
 ap̄ te. et accessū venēdi ad te. qm̄ dedit

Solis / spiritum acrius. Quedam specialia ut
que non omnibus sed aliquibus concessa sunt. sicut
fides / sapientia / scientia / perspicacitas ingenii. et sic
de multis. Singularia vero sunt que unicuique
propria impartita sunt. ut petro principatus inter
apostolos. paulo apostolatus in gentibus. iohanni privilegium
amoris. et ita intelligendum est de
aliis similibus. Ad cognoscendum igitur divinam
bonitatem erga nos. et ad excitandum corda
nostra. et ad inflammandum ea in eiusdem divi-
ne bonitatis amore. sunt beneficia tota que
cum omnibus. et specialia que cum aliquibus. et
singularia que solus accepit a quolibet
diligenter consideranda. Immo quantum nature patitur
fragilitas essent semper in memoria hominis re-
tinenda. ut per ea stabiliretur in continua dilec-
tione. ne usque ex eorum oblivione in dei tepe-
rescere amore. Nam ut ait anselmus Cordis
nostri requies est. ut cum in amore dei per desi-
derium figuratur. et in ea quadam felici securitate
delectatur. Unde in hac mortali vita vix ali-
quam potestatem in illa divine gratulationis dulce-
dine stabilitur / figi. Ideo cum non semper cogitare
possumus. saltem cor nostrum ab illicitis et vanis
cogitationibus restringendo. ipsum in considera-
tione operum dei et mirabilium eius quantum pos-
sumus teneamus. ut dum semper stabiles esse
satagimus. tandem donante deo vere stabiles
fieri valeamus. **Prima consideratio**

Ad cognoscendum
divinam bonitatem
erga nos et ad
inflammandum corda
nostra in divino a-
more sunt huiusmodi
beneficia dei dili-
genter consideranda
quorum xix preestantur

I
Noster ex nichilo
creatus

II Considera igitur primo o homo quod deus

etem tibi seruit p suū motū. lūnaria reli p
 suū influxū. sol causat tibi diē. luna illū-
 nat tibi noctē. ignis tēperat tibi aeris
 frigiditatē. aer mitigat tibi ignis calidi-
 tatē. aq̄ mūdāt tibi fetorē. mitigat sitis
 ardorē. & secūdat terre rigorē. terra te
 sustentat sua soliditate. delectat sua ame-
 nitate. recreat sua fertilitate **Et quis pu-
 tas hoc sic instituit? Quis illud nature
 p̄cepit ut sic vno cōsensu tibi seruiat? Ceter-
 te diuina bonitas hoc totū tibi donauit. Mū-
 dū etem totū ad hoc fecit ut hōi seruiet.
 hōem aut fecit ut seruet deo **Et sic ut dicit
 m̄ge m. ij. dy. 1. Homo positus est in medio.
 ut sibi seruiet. et ip̄e seruet. et totū redet
 in eius bo^m Quia sic de⁹ voluit sibi ab hōie
 serui. ut eo seruet: nō de⁹ s̄ hō seruiēs iu-
 uaret. et voluit ut mūd⁹ seruet hōi. ut ex
 inde homo similit⁹ iuuaret. **Quarta ḡside** **III**
ra^o **Considera 4°** quō te deus gubernauit **Gubnatio**
 rexit et p̄auit a pueritia tua. et hodie pas-
 cit et regit **Considera quō tibi dedit corporis
 et membrorū integritatē. complexionis sa-
 nitatē. sexus nobilitatē. Dedit sensū vna-
 citatē. visū s̄z p̄spiciū. auditū acutū. sub-
 tilē tactū. s̄monē discretū. Dedit mētis in-
 geniositatem. intellect⁹ p̄spiracitatē. Judi-
 cij claritatē. aīe ad vtutes & strictias abili-
 tatē. et sic de inūmeris alijs corporis & aīe
 bonis. p̄p̄t⁹ q̄ mltū a te diligendus est. **Di********

i uoie
 a 20
 xantū
 m fecit
 p̄ntan
 que sibi
 à mace
 go con
 uie ip̄
 e sūt
 s̄m q̄b
 uia s̄
 nar
 is sate
 atur
 re aut
 tuo
 egregū
 reato
 tudine
 tudis
 mūdū
 in eo
 ic fine
 s̄ fa
 . tuis
 luenti
 . hoc
 inuep
 - Cetu

B

III

*Omni creatu-
raru suulio
subiectio
i. incorruptibile*

potestare filios dei fieri hys qui credunt i noie
eius **Secunda Considera** Considera 2o
q dedit aiām non solū dei et eterne beatitu-
dinis capace. s̄ etiā eandē tuā aiām fecit
imortalem. duracione ppetuā. Insignitam
insup imagine beatissime trinitatis. que sibi
ad suū inestimabilem decorē ab ipsa inre-
ata trinitate supipressa ē. que imago con-
sistit in vnitate et simplicitate essence ip-
sius aie. et trinitate potētiar̄ e9 que sūt
memoria. intellectus. et volūtas. s̄m q̄s
ita est dei capace q̄ eū nulla creatura s̄
solus deus sufficit satiare **Vnde dicit**
hugo de s. victoe **Ois iocūditas. ois sate-**
tas. ois potentia. ois opulētia creaturar̄
afficere cor huānū nō possūt. satiare autē
non possūt Gaude ergo in dño deo tuo
et eū dilige. qui de bonitate sua tā egregiā
tibi dedit aiām. que insignita est sui creato-
ris imagine. decorata eius similitudine.
pticeps rōnis. et capace rationis btitudis

II
*aiē a pte9
ppetue ad
dei Imaginē
formate i
fusio*

Tercia consideratio Considera 3o mūdū
istū sensibile. et vide quō oīa que in eo
sūt tibi seruiūt **Ois em̄ nā adhuc finē**
cursū suū dirigat. ut obsequijs tuis fa-
muletur. et vtilitati tue deserviat. tuisq̄
oblectamētis et necessitatib9 s̄m affluent-
iam indeficientē occurrat. hoc celū. hoc
terra. hoc aer. hoc maria. cū vniuers9
que in eis sūt explexe nō cessant Celū

dei que tibi data e minime preperunt. Quia multae generationes hominum ab initio usque ad hanc diem transierunt et perierunt: que omnes sine dei cognitione et sine partio sue redemptionis in interitum sempiternum dilapsae sunt. Oibus illis te redemptio tua pretulit quam tibi hanc gratiam largitus est.

Cum nulla causam nisi tua creatoris et redemptoris gratuita bonitate poteris invenire. Hec cognosce et ex his cogita quanta tibi misericordiam fecit. et repende dilectionem ei. qui prior dilexit te. per quem a tantis malis ut audisti persuasus es. et a quo tot et tanta beneficia suscepisti. **Sexta consideratio**

Considera 6° illud singulare dei beneficium quod astutissimum et fortissimum hostem tuum scilicet dyabolum ligatum tenet cum toto exercitu suo. ne nos temptet quantum vellet. et super id quod possumus sustinere ut dicitur 1. Cor. 10. Leones infernales et catulos eorum rugientes tenet ne rapiant. et ne de animabus nostris devorant ut vellet. Primum ne temptare nos audeant. nisi querant a deo esset sibi. petendo scilicet sibi a deo temptandi licentiam. sicut petierunt mactandi porcos math. 10. et Job 1. dixit dominus dyabolus Job vallatum et domum eius et universam substantiam perierunt. per hoc insinuas nichil omnino se posse tangere de tota substantia eius. deo omnia protegente. donec sibi a domino fuisset permissum. et donec ut ibidem scribitur sibi fuisset a domino dictum. **Ecce universa que habet**

VI

Diaboli in
temptatio

V
A malis pre-
seruatio

em multū eū diligeres qui tibi amissū o-
culū aut aliud membrū amissū redderet.
quāto magis deū diligere dēs qui tibi nō
habenti ymo nec existenti oīa hec dedit.
et g̃tute cōseruauit **Quinta considera-**
tio Considera 5° quō nō solū hec bona tibi
cōtulit. s̃ et a multis malis p̃suauit Deus
em̃ ex nichilo te formauit. et in utero ma-
tris existentē et nichil sciētē aut potentem
a periculis p̃seruauit. de utero matris
cū periculo nascētē a periculo eripuit
Per totā tuā infancā cū tibi in nullo pui-
dere posses a periculis custodiuit **P**er sin-
gulos dies incrementa corpori tuo adiecit.
te nec cogitāte nec etiā stiente. s̃ et a multis
alijs ymo pene inuincibilib9 malis ne inci-
deres p̃suauit Quis em̃ alius q̃ deus de
sua bonitate dedit q̃ nō esses amēs aut fa-
tu9. nō esses leprosus aut tet9. nō esses vi-
li fuituti adiect9. nō es carceri mācapat9.
nō es latromb9 spoliat9 aut martat9. non
es a bestijs deuorat9. nō es in aquis sub-
mersus. aut alia acerbiori turpioriq; morte
q̃supt9. nō es fact9 hereticus. nō iude9 aut a-
lius infidelis. et sic de alijs infinitis malis
que incidere potuisses. nisi te diuina boni-
tas p̃suass̃. quā diuinā bonitatē tibi diligi-
bile reddere debz ab hys malis p̃seruatio
sicut bonorū collatio **A**dūte o hō quot
abieci sūt qui hāc grām fidei et notitæ

extellentibus. et perfecti. dignatur ei assistere. ipsi ministrare. eam diligenti studio ad bona promovere. et in bono finaliter perseverare. emulantur enim eam dei emulatione. solliciti conservare. et

VIII

Custodia a peccatis

Octava **9°** Considera 8°. quomodo deus te a multis et magnis peccatis ne incidere custodivit. Quis enim non videat quod sicut in multa incidisti. sic in alia poteris incidere. nisi te omnipotens pietas persuaserit. Tanta enim est ut vides fragilitas humana. tanta ignorantia nostra. tam incauta vita et conversatio nostra. tot sunt stimuli carnis. tot laquei mundi. tot astutiae demonum. quod homo fragilis ad resistendum. facilis ad cadendum sedulo cadere in gratia peccati. nisi ipsam divina bonitas specialiter persuaderet. persuaderet quidem per occasionum subtractionem. hostium impugnationem repressionem et per augmentum virtutum ad fortius resistendum.

IX

Patiens ad penitentiam expectatio

Nona Consideratio Considera nono quod patiens sit ad expectandum te ad penitentiam. Quamvis enim creator tuus sepe et graviter offenderis. non tamen hoc statim vindicavit. permittendo te subito mori in peccatis. sed patienter toleravit. benigne distulit vindictam. et irascentiam tuam longanimiter expectavit. Cognosce ergo cuncta te misericordiam dei. qui te in peccatis sordente et frequentius offendente tanto tempore toleravit. tanto tempore tuam conversionem et tuum a peccatis reditum

in manu tua sunt. tantum in eum ne extendas
manum tuam In hoc singulariter prouidit prouidit
nostrae bonitatis diuina Quis enim staret contra
eum cui in stipulam uersi sunt lapides funde. qui
reputat quasi paleas ferrum. et es quasi lignum
putridum. et cui nulla pars super terram comparatur
sicut de eo legitur iob 41. Ipse est iste leo
rugiens qui circumquirit querens quem deuoret
1. petri 5. Nec existimari possent mala quae
nobis irrogaret. et in quae nos quotidie
prepararet. nisi eum omnipotens dei bonitas li-
gatum teneret. non quidem vinculis ferreis
sed imperio suae omnipotentissime voluntatis Hec
pericula paucissimi vident. et ideo libera-
tori deo a paucissimis inde dilectio rependitur
et gratie refunduntur **Septima considera-**
tio Considera septimo quod quoniam deus a custo-
dia suorum non desistat. tamen ad ostensionem bo-
nitatis suae ad reuerentiam humane anime et ad
suadendum ordinem vniuersi: quia infima sunt per
media redeunda in summa. ex magis digna-
tione etiam sanctos angelos suos mittit ad her-
mundi extrema in ministerium nostrum. deputans
eos nobis in custodes. ut nos a malis re-
hant. ad bona attrahant. ab insidijs et ma-
chinationibus demonum nos defendant. et in
multis alijs nostrae proficiant prouidati Magis est
iudicium bonitatis diuinae et dilectionis ad
nos Magis etiam est dignitas et utilitas huma-
ne anime quod isti felices angelici spiritus. tam sancti.

VII
Angelorum
ad nos dei
custodiam
deputatio

tur vita . blasphematur deus quotidie . et fa-
cit solem suum oriri super bonos et malos . lo-
ganimis ergo est et multe misericordie deus

Dz quantum possumus fratres totis viribus la-
boremur ne hec et alia beneficia nobis pere-
ant . timeamus eius iusticiam . et misericor-
diam desideramus **V**ideamus ne longitudine
misericordie dei male utamur . thesaurisemus nobis
ira in die ire et revelationis iusti iudicii .

ubi reddet unicuique iuxta opera sua **D**eus
enim sicut est pater misericors . ita
est iudex fortis et iustus **Q**uare qui qui
eum nunc gerunt benigni . eo gravior tunc sen-
tiet iustum **E**t quanto ducit emendationem
hominis expectat tanto eum ducit vindicabit
si quere negligere **U**nde dicit **Gregorius**

Quos omnipotens dominus ut convertantur ducit
tolleat . illos non quos ducit ducit **De**

causa considera **C**onsidera decimo quomodo te nichil
boni merentem . sed ab eo ausum et continue pec-
canti . atque scelera scelibus accumulanti .
non solum longanimitate expectavit non perditum .
sed etiam quod valde magnus est sue pietatis iudi-
cium . ut ad eum redires patrie invitavit . et mul-
tipliciter revocavit . per misericordiam inspirationem
per eternam ammonitionem . per bonorum promissionem .
per malorum comminationem . obicundo patrum tur-
pitudine . horre mortis multitudinem . terrore
iudicii finalis . horrore miserie gehennalis .
inspirans spem indulgentie . offerens tol-

X
ad quisionem
paterna
invitatio et re-
uocatio

expectauit Et licet multos ante tuā quā-
siō-
nē in silibus peccatis dānauerit. te tamē cō-
tinuē pietate misericordit expectauit.
Hanc dei bonitatem et misericordiam in te recog-
nosrens o hō die cū bto Bernā. Dñe quo
poterit sermone explicari q̄ benignū. q̄ libe-
ralis. q̄ p̄ gratuita fuerit sup me misericordia tua
Ego peccabam et tu dissimulabas. ego nō cō-
timebam a sceleribus. et tu a uerbis
abstinebas **P**rolongabam ego multo tpe iniqui-
tatem meam. et tu dñe prolongasti pietatem tuam
Et aug. in li. solilo. dicit ad dñm Confite-
tor beneficia tua magis dñe deo. qm eripu-
isti me de inferno semel 2° 3° centies et
millesies. et cū iuste millesies dānasses:
noluisti. q̄ amas animas. et dissimulas pec-
cata p̄pter misericordiam Dñe deus meus multe
miserere in omnibus uis tuis. et uere in peccatores
qui monstris scelera perpetrare nō formidant
Sunt inestimabiles diuinitatis diuini-
tatis et patientie in hoc. q̄ ad momentū susti-
nentur. et nō statim ad eterna supplicia rapi-
untur **S**unt q̄ inestimabiles diuinitatis longanimi-
tatis diuinitatis in hoc. q̄ ferre usq̄ ad extremū
uite multos ex peccatoribus usq̄ ad ultimam e-
tatem expectat ad misericordiam Unde sup illud
p̄s miserator et misericors longanimis
et multum misericors dicit aug. Quid
tam longanimū. quid tam multum in misericordia.
peccat et uiuit. accedunt peccata et auge

nec min⁹ diligit iperādo Sūt aliqui ut dicit
bernard⁹ sic donātes et rimitentes iūria.
 vt nō vltascat⁹ eā. sepius tñ iproprant.
 Sūt et alij qui licet sileāt. tamē memo-
 res iūrie vancorē tenēt i mēte. quaxū
 utiq; neutra est plena indulgentia. Dz
 longe ab hīs oibus liberaliter agit
 benignitas et clemētia diuine nature.
 quia ignoscit plenarie. ita ut etiā p̄pt⁹
 fiducia p̄cētū p̄cōz. vbi habūdauit
 delictū. soleat et grā habūdere **duode XII**
ciā gside Considera 12. quō penitenti et **Conuersio p̄cō**
 ad se redeūti diuina bonitas nō solū p̄cā **rū remissio**
 condonat. s; etiā v̄turē a p̄cīs continendi **ac v̄turū**
 et de cetero emēdatius omēdi prestat. **infusio**
 ne recadūm patiat⁹. et fiat nouissim⁹
 error peior p̄ore Et ut possit eadem
 v̄ture cooperāte resistere inimicis suis.
 quorū p̄m⁹ est caro p̄pria cōcupistēs
 aduersus sp̄m̄. quē hostē nec fugere
 possum⁹ ut dicit bernard⁹ nec fugae.
 s; cūscere oportet. qm̄ alligat⁹ ē
 nobis. vmo et cogim⁹ sustentare. qm̄
 nō licet perimere Ali⁹ inimic⁹ est stlm̄
 p̄ns vndiq; nos obsidens et cūcūgēs.
 Tertius vero est dyabol⁹. quē nō possum⁹
 videre. et tātō difficilius cauere. Hī
 hostes insidiāt⁹ salutē nostre. et nūc qui
 dem apte & violent⁹. nūc occulte et
 fraudulenti oppūgnāt et p̄sequūt⁹ nos

latione gratie. et adoptione gratie vite et
ne. et alijs multis modis diuina bonitas vo-
cat ad penitenciam Un sup vsu ps prime allega-
ti dicit aug⁹ Dns pccores vocat vndiqz ad
correctione. vocat vndiqz ad pmiaz. vocat p
pdicatione. vocat p intima cogitatione. vo-
cat p intima inspiratione. vocat p flagellu
correctionis. vocat p miaz gsolationis **Uz**
ut idem aug⁹ dicit **Multi etnalit^r danant^r**
& finalit^r in pccis detinet^r. qui se ad vocē
dñi eos tā multipliciter vocatis nō corrigūt.
Vocē quidē occulte inspirationis. aut alte-
rius cuiuscūqz amonitiōis audiūt. sed nō
exaudiūt. qz vitā nō corrigūt. dicentes
cras cras. et subito claudit^r hostiū. et re-
manet pccōe foris ante archā celestis pccie
cū voce coruina. quia p pccis noluit ge-
mere cū colūba **Undecima gsidera**
tio Considera vndecimo quō omnipotens deus
nō solum pccores nō sup dco ad pmiam vocat.
s̄ etiā multis pmiaz misericordit^r inspirat.
int^r gcutiēdo cor et excitādo. vt cognoscat
aduertat et detestet^r vulnera pccōy. inu-
tādo etiā ut amara fiant. que male p̄us
dulcia fuerūt. Idest displiceāt que male a-
tea placuerūt **Uzqz** deus op̄s ad se p̄ ve-
rā pmiaz redeūtes benigne suscipit. quāti-
cūqz fuerint pccōes **Mag⁹** vtiqz est dei boi-
tas et m̄ia. qz ad vere gtritionis motū di-
mittit pccā. nec confūdīt impropereando.

XI

penitentie
Inspiratione

deserit. nisi ego p̄sus eū deserā. et pro h̄is oīb⁹
 quid illi retribuā nō habeo nisi tantū ut diligā
 Nō em̄ melius aut decēt⁹ q̄ p̄ dilcōnē potest
 rependi. qd̄ p̄ dilcōnē datū est **Rediligam**
 ergo te fortitudo mea. firmamētū meū. libe
 rator me⁹. refugiu meū. adiutor me⁹. pro
 tector me⁹. cornu salutis mee. et susceptor
 me⁹ dñs de⁹ me⁹ in secula bndict⁹

Decāz. XIII

considera Si tibi hec pua vident⁹ o homo. **filij dei**
 aut si nō sufficiūt attendere cor tuū i amorē **incarna.**

tanti bñfactoris. **Cōuerte** te ad maiora et
 considera 13° illud p̄cipuū et p̄cipale bñfi
 ciū. qd̄ huāno gm̄ exhibuit diuina bonitas:
 scz incarnationē filij dei **Attende** et cognoste
 quid deus dignatus sit huāno corpori ex
 hiberi **Ece** verus et n̄alis dei filius. p̄i
 et spūi s̄cō rōsubstancialis et coeternus.
 ut nobis suā caritatē cōmenderet. et suā
 bonitatē oñderet. nostrā naturā in se sus
 cepit **Et** qui vniuersorū ē dñs. fieri voluit
 feat̄ n̄e p̄ticips tribulationū nr̄az **Non**
 satis visu fuit caritati dei mitte⁹ angelū
 aliquē. vel hoēm. vel aliū aliquē legatū
 ad ḡsumādū opus nr̄e reparationis. s̄ pijsi
 m⁹ et misericōs deus volens misericōdare et su
 p̄exaltare suā misericōdiā cū huāna creatura
 ad hoc aptissimā. et volens in eā effūde⁹ digni
 onē suā. ac m̄ro et ineffabili mō suā de
 clarare bonitatē. misit filiū suū assumere
 huānā naturā. in vnitatē p̄sone **Ut** sic

Nec quisq̄ iuuenit. ex se idoneus ad oēs hmōi
ipugnationes supādas. **S**z oportet oīs q̄ hāc
virtutē in dño faciamq̄. **A**uxiliū ex sua bo
nitate oībus presto ē uite req̄rētib⁹. **H**ec
bñficiā q̄siderās beat⁹ aug⁹ dicit in libro
de spū ⁊ aīa. **Q**uātū debere diligere deū
meū qui me fecit cū nō erā. et nō lapidem
fecit me. nō arbore seu auē. nō aliud de aīa
libus. s̄ hōm voluit me esse. **D**edit michi
vivere. sentire. ⁊ discernere. reduxit me
de exilio. redemit de seruitio. noīe suo bo
cauit me: ut memoriale suū semp esset apud
me. **U**nxit me oleo leticie quo ip̄e erat p̄u
tus. vt ab vncto essem vnct⁹ et a x̄o. dice
ret xp̄ian⁹. **S**ic grā eius et mīa sua semp
p̄uenit me. de multis piculis liberauit me.
Qn̄ errabā reduxit me. qn̄ p̄cabā corri
puit me. qn̄ ignorabā docuit me. qn̄ des
perabā cōfortauit me. qn̄ cecidi erexit.
qn̄ steti tenuit. qn̄ iui duxit. qn̄ veni sus
cepit. **H**ec ⁊ multa alia fecit michi deus
me⁹. de quib⁹ exit michi loqui delectabi
le. semp dulce cogitare. s̄p̄ gratias agere
vt pro oībus bñficijs suis possim eū lau
dare et amare. **C**ū em̄ cūctis sit p̄ns.
et cūctoꝝ tuā gerēs. ita tot⁹ ad meā
custodiā stat. ac si oīm oblit⁹ sit. et michi
soli intendere velit. semp em̄ se p̄ntē ex
hibet. semp se paratū offert. si me iuene
rit paratū. **Q**uocūq̄ me vexto nō me.

aug⁹ Magnū est fr̄es tremē dūq; misterū cū
 idem ānūciat^r de p̄cē deus et homo de m̄cē
 Unus idemq; filius femine et filius maiesta-
 tis diuine Un⁹ idēq; hoīm p̄trep̄s et dñs ā-
 gelorū Et quis valet existimare quāte gr̄e
 sūt. ut p̄pt^r nos ille sugit vbera qui pasit
 oīa. et qui vniuersis animātib; substāciā
 e celo p̄stat. ad salutē terrestrū t̄reno lac-
 te nutrit^r **Hec gr̄es oīmodas tibi fili dei.**
 qui nos adeo dilexisti q̄ nō es dedignatus
 paulomin⁹ ab āgelis minorari. q̄ nōs q̄uit
 lapsos erigeres illa tua inclinatioē. et
 ad equalitatē reduceres āgeloz Et quō
 poterat nobis imēstatē sue bonitatis et
 iestimabilē magitudinē sue dilectionis
 clarius p̄mōstrasse. q̄ p̄ infinitū istū effec-
 tū. quo p̄p̄riū plasmatōis sui p̄uitatē non
 despiciens. se nobis sūmo mō cōitauit p̄
 n̄cē nature ad altitudinē sue maiestatis
 singularissimā vniōnē **Propt^r qd̄ illū ple-**
ni⁹ diligere debem⁹ atq; laudare. quāto
eius beniuolētiā erga nos nouerim⁹ Jam
phorē **Decimaquarta cōsidera^o** **Cōsidera^o** **vn̄lissia nob⁹**
 14° q̄ sicut filius dei p̄pt^r nos tm̄ et p̄pt^r **xpi ḡisa^o qua**
 n̄cām salutē huānā assūpsit naturā. sic **veritatē diu-**
 oīa que in huānā n̄a hic in t̄ris facturū **ne et huāne**
 erat ordinauit in n̄m profectū. et oīa fe- **n̄cē regula-**
 cit nobis mō salutari et n̄cē saluti maxie **rit^r i^o oibus**
 ḡgēuēti **Exemplū accipe in vno et sic intelli** **operibus**
 ge in alijs **Sicut nāq; periculū est errare** **ostendit**

XIII

spiritualis monarcha. et vniuersalis legis
lator hominum: esse verus deus et verus homo
Naturalis ergo dei filius per semetipsum
dignatus est ad nos descendere. non locum
mutando. quia inuariabilis et immutabilis est.
sed nobis suam sensibilem personam exhibendo in
assumpta natura ab omni labe purissima. qua
diuinam suam claritatem infernis nostris o-
culis temperaret. Assumpsit ergo dei filius
nostram humanam naturam: et eam inestimabili-
ter exaltauit et perfectam in homine. quae suae maies-
tati intime copulauit. Voluit enim deus
inferna nostra habundantiori gloria sublima-
re. et quodammodo se contraxit maiestas illa
ut melius quam habebat seipsum limo nostro
conuinceret. et sibi iure iungerentur deus et
humanitas. maiestas et humana infirmitas.
nostra puritas et humana infirmitas diuina
sublimitas. Nichil est deo sublimius. et tamen
tanta dignatione ipse descendit in nostram
humanitatem. tantaque dignitate nostra humana
natura ascendit in deum. et sibi tam singu-
lariter unita est ut per hoc factum sit quod deus
est homo et homo deus. Et eadem humana
natura immensus deus natus est paruulus paru-
lus ex intemerata uirgine. Et qui in excel-
sis nascitur sine matre. in terris natus est
sine patre. Qui in celis est secundum deitatem
in sinu patris. in terris est in sinu matris
secundum susceptionem carnis. De quo loquens

et operibus suis ostendit vtriusq; n̄ae sue
 veritatē mediator dei et hōm xp̄us ih̄us.
 s̄ etiā sua sic t̄pauit opa. ut frequēt̄ in vno
 eodemq; miraculo se verū deū et verū hōēz
 declararet **Sicut** patet in suscitatiōe ado-
 lescentis Luce 7° vbi p̄mo ad fletū vidue
 cui⁹ erat ille vnicus filius māa mouebat̄
 ut hō. et postea sola iussioē iuuenē a mor-
 te suscitauit ut deus **Et** in suscitatiōe
 lazari. ubi ex cōpassione fleuit ut homo.
 et ex potestate suscitauit eū ut deus. **Idem**
 in alijs q̄ plurimis poteris iuenerē **Certi-**
 tudinalit̄ 9° cognosce in xp̄o duplicē n̄az.
 diuinā s̄z t̄ hūanā. et illarū ad iuicē in
 vnā p̄sonā quētionē et dic tū b̄tō aug^o
 in libro supputationū **B̄ndico** nomē tuū
 sc̄tm̄ in eternū dn̄e et glorifico pro illa iē-
 narrabili diuinitatis t̄ hūanitatē in vni-
 tatē p̄sonē pia quic̄tiōē **Vbi** nō alt̄ deus
 alt̄ homo est. s̄ vnus idēq; deus t̄ homo
Et subdit **O** admirabile mysteriū. et iē-
 narrabile ḡmextiū. mirāda semp̄ diuine
 propitiatiōis benignitas. serui digni nō fu-
 im⁹. et filij dei facti sum⁹. quia heredes dei.
 coheredes aut̄ xp̄i **Dz** rogo te deus pater
 p̄ hāc inestimabilem caritatē tuā. ut dig-
 nos facias multis t̄ magnis p̄missionib⁹
 eiusdem filij tui **p̄fice** qd̄ cepisti. et ut ad
 plenā pietatis grām puenire meream̄.
 fac nos p̄ sp̄m̄ sc̄tm̄ intelligere. et debito

24
circa diuinā naturā. ut et circa hūanā **I**deo
ne aliquis error possit tibi incidere circa alte
rā eaz. ipse hic gressans utriusq; nāe veri
tatem in se astruere dignatus est apud in
dicis **N**asut^r nāq; ex femina. vilius inolu
tue pānis. iacet in presepio. lacrimosis
concepit vagitibus. matris lactatur
uberibus. et terreas infatiles sustinet ne
cessitudines. sinit/esurit/doxmit/fatigat^r
flet. timet. et tristatur. ac terros hūane
nāe cōes defectus p nobis assūpsit. quos
eū assumere docuit. et qui nō saluti pro
ficiēbāt. ut ex eis nosceres verū hoēm. et
hec infirma β^m hoēm pro hoibus ptulisse
Ne aut de eius diuinitate cū hec hūane nāe
infirma videres aliquis dubites **C**onsidera
q; hic qui sordentibus cūdat^r pānis: regis
p caldeos honorat^r munerib⁹. qui iacet in
presepio: lumē noui sideris coruscantē celo.
qui vagitus reddit infante: angelicū exercitū
votibus collaudat^r. qui femineo lacte nu
trit^r: multa milia hoīm pane puissio sati
auit **E**t et ipm esse deū et verissimū dei fi
liū resurgēs a mortuis lazarus probat.
recepto lumine cecū amūciat. venerandis eius
calcata vestigijs iūda testat^r. resultans
vox pēna confirmat **E**t innumera alia o
pa fecit que nemo alius facere potuit.
per que tibi clare ostendit sue diuinitatē
veritatem **N**ec solū distinctis indicijs

Si

quē creauit vniuersa. Ut manēs deus fie-
ret homo et esset mediator dei et hominū x̄s
ih̄us. in quē credentes p̄ lauachrū rege-
nerationis. soluto reatu om̄i p̄ccōrū orige-
naliū viz & ceterorū que male agendo
contracta sūt liberarentur a dānatione
p̄petua. In eodē quoq; baptismo confertur
hoī gr̄a p̄riā. que p̄ cetera sacramēta vite
sūpta augetur. quā si cōtingat p̄ actuale
p̄ccm̄ amittere. ut videas q̄ nō vult te
p̄dere deus tuus. s̄ magis vult ut cōuer-
taris et viuas. Dedit tibi sacramētū p̄riē.
p̄ quod poteris amissa iterū atq; iterū
si volueris recuperare. Et int̄ hec salu-
tifera ecclie sacramēta dedit tibi illud p̄-
celsum & p̄cipuū sc̄z eucharistie sacramētū.
in quo te abat carne sua. et potat san-
guīe p̄ioso. Mira fuit hec largitatis
sue m̄mificētia. q̄ p̄mis sacerdotib; & sac̄tis
sc̄z ap̄tis. et p̄ quib; toti ecclie et orbi ter-
rarū corpus suū sac̄tissimū et sanguīnem
verū in cibū dedit et potū. et hoc sub
speciebus rerū de quib; q̄nt̄ nutrīm sc̄z pa-
nis et vini. Ut ex h̄o itelligas eū esse nu-
trimentū sp̄uale. verū aīe restauratiuū.
et totiq; interioris hoīs robur et sustēta-
tioem. Immo imminēte passiois t̄p̄e cū
dñs fidelibus suis voluit subtrahere
sensibile sui p̄riā. ne totalit̄ eius p̄ri-
tia p̄uarentur instituit altaris sacramētū

XV
Die p qua
ituxi su
m9 osten
sio .

honore semp venerari hoc mag^m pietatis
mysteriu. qd manifestu est in carne. pro qo
tibi obligam^{us} ad gratia^m inestimabiles actioes
Decima quinta considera Considera 15. quo
dei filius volens oue centesima p^{er}ditu id est
hoem recte conditu et p^{er} p^{er}am p^{er}ditu. redu
cere ad ouile hereditatis ethe. int^{er} hoies
in assumpta carne sensibilis est gustat9. Ut i
ipsa sua quersatioe eos doceret quo viuere
deberent. et ut se eis p^{ro}baret sanctitatis p^{er}
fectissim ex^{em}plar. ad instar cuius oes fide
les mores suos ordmare deberet et vita.
ut fierent p^{ro} oia deiformes **Extollensq^{ue} pa**
la lucna diuini vbi ad illuminatione orbis
terre. docuit eos ore suo veracissimo fidem.
et oia necessaria ad salute. ita ut i istis
null9 manet dubitatioi loc9. cu^m sciam9 eu
no posse fallere neq^{ue} falli **Exerit quoq^{ue} i**
nobis spem cosequede immortalitatis. cu^m
propt^{er} nos. moru defectiu p^{ro}ceptis fieri
voluit. et sine sue diuine nature decreme

XVI
Sacramē
toy lac
gitio .

to nre nre dignatus est inire consortiu
Decima sexta considera Considera 16. quo
dedit tibi sacramenta ecclie. vasa grē. quibus
mira efficacitā xpūs meruit sua sanctissima
passioe In fonte quide baptisim no solu ori
gmale tollit. s^{ed} et sordes omⁿ p^{ro}toru crimi
nu abluat. **Un aug^{ustinus} sup ioh^{annem} dicit** **P**
ter
alia solatia que generi huono deus p^{ro}bare
no cessat. misit filiu suu vni^{genitu}. p

satisficeret sibi pro transgressione prophetarum
 et de peccatis totius generis humani
Et quia nullum peccatum deberet. pro quatuor
 bonis lucratis, aut incrementis. neque pro qua-
 tuor malis remouendis, aut etiam precauendis.
 Vmo nec pro omni possibili creatura **E**t plene
 satisfacere deo est ad tantum vel ad magis sibi
 reddere. pro quanto peccatum committi non deberet
Et cum nullus purus homo sic possit deo pro peccatis
 propriis aut totius humani generis plene satisfacere.
 nullus unquam potuisset consequi beatitudinem. si omnes
 fuissent mortis debitores **Q**uare ne nobile
 opus dei. capax eterne beatitudinis humanum genus
 totum periret. deus pro proprio filio suo non peperit
 sed pro nobis omnibus tradidit illum. ut pro nobis
 satisfaceret. quod et plenissime fecit. quia ex max-
 ima caritate. et promptissima obedientia. ac
 ad honorem dei patris. offerens se in passionibus
 et morte pro salute hominum. aliquid manus
 exhibuit deo. et sibi acceptis quam sibi displicu-
 erunt omnium hominum peccata **E**t sic nos redemit pro
 nostris peccatis satisfacendo deo patri. et nos eruit
 de potestate diaboli. dando et offerendo seipsum pro
 nobis. et ponendo suam dignissimam vitam atque fun-
 dendo **E**tiam meruit nobis apertione ianue
 regni celestis. ita ut nunc quilibet renatus
 fonte baptismatis ingrediat vitam eternam nisi
 sibi eam iterato claudat per propria sua actualia
 peccata. et per inpenitentiam de eisdem **H**ec adverte
 o homo et obstupescere cum tanta beneficia cog

sub quo manet usq; ad cōsumationē seculi. p̄ns
ecclīe sue. licet insensibilis quo ad propria
formā. tamē totalit̄ deus et homo. Et sicut
ille quē celi capere nō possūt. ut p̄ditū ho
minē liberaret semel mirabilis se claudit ī
v̄gīs vterū factus hō. Ita nūc idē ip̄e ut
liberatū hoēm ad regnū p̄ducatur celeste.
quotidie se mirabilis claudit ī pixide. ⁊
occultat sub puula panis ⁊ vini specie. ut
Vnde ex eius vera et reali p̄ntia magis ad
eū exaret̄ deuotio n̄ra. Et ut hō q̄n vult
possit venire an̄ consp̄m̄ d̄m̄ sui. et ab eo
que desiderat petere. et necessitates suas to
rā ip̄o exponere. Ut quoq; ip̄e d̄ns aptius
sic interiora hoīs visitet. et possit intimi⁹
incorporari. et huāne aīe p̄p̄inquis corpora
lit̄ quigi. q̄ nō poss̄ si non sacramentalit̄ no
biscū maneret: s̄ solū sicut cū aptis hic a
bulauit sensibiliter ī propria forma. **Decima**
septima ḡside Considera 17. quō dei fi
lius qui p̄ suā incarnationē dedit se nobis
in cōf̄c̄m. et sub sacram̄to eucharistie dedit
se nobis in cibū. Idem p̄ suā passionē et mō
tem dedit se nobis ī p̄tū ⁊ redemptorē
Totū etem̄ huānū gen⁹ p̄t̄ p̄t̄m̄ p̄moxū
parētū factū fuit obnoxiiū pctō. oīq; hoī
ab adā p̄ viā p̄pagationis descendenti clau
sa fuit ianua celestis regni. eo q; deus de
creuit nullū hoēm de filiis et filiabus adā
admittere ad b̄titudinē. nisi plene p̄ns

XVII

Quia filius
se totū no
bis dedit de
cem̄ in p̄nū
nre redemp
tionis

Septima ḡside Considera 17. quō dei fi
lius qui p̄ suā incarnationē dedit se nobis
in cōf̄c̄m. et sub sacram̄to eucharistie dedit
se nobis in cibū. Idem p̄ suā passionē et mō
tem dedit se nobis ī p̄tū ⁊ redemptorē
Totū etem̄ huānū gen⁹ p̄t̄ p̄t̄m̄ p̄moxū
parētū factū fuit obnoxiiū pctō. oīq; hoī
ab adā p̄ viā p̄pagationis descendenti clau
sa fuit ianua celestis regni. eo q; deus de
creuit nullū hoēm de filiis et filiabus adā
admittere ad b̄titudinē. nisi plene p̄ns

m⁹ et ipse soluit. nos peccauim⁹ et penas luit
 innocens dñs. qui peccatū nō fecit nec inuentus
 est dolus i ore eius **Decimoctaua** **gside**
ra^o Considera 18°. q̄ sicut dei filius ad ope
 randū nrām salutē venit semel i mundū vi
 sibiliter. ita quotidie venit inuisibiliter ad pi
 as aīas saluandas. et nō solū filius s̄ et
 pat^r et spūs s̄c̄s ut ipse testat^r 10. 14. Tota
 em̄ trinitas quotidie venit ad aīas que
 eius volūtati deuote obtemp^rat. et eis spe
 ciali quodā v̄mōis mō illabit^r. atq̄ apud
 eas māsiōne facit. ipsos inhabitādo ut tem
 plū sc̄m suū. easq̄ sua p̄ntia et suo illapsu
 sanctificat. ipsis grām gr̄tūfaciēte infundit.
 atq̄ elenat ad cognoscendū diuina. et accē
 dit ad deū et proximū diligēdū. p̄ quod ma
 nem⁹ in deo et deus i nobis Ita vult aug⁹
15 d̄ trini. Et m̄ge d̄c̄i 17 p̄m Solū ille sc̄c̄e
 trinitatis ad aīam fideliē sanctificatiu⁹ illap
 sus. cū caritate sp̄ h̄mōi illapsū comitante
 diuidit int^r filios regni et p̄diciōis s̄m aug.
 ubi sup̄ Et subdit Nisi em̄ cuiq̄ ip̄aatur
 spūs s̄c̄s ymo tota trinitas mō sup̄dicto: ut
 s̄z eū dei et p̄ximi faciat amatore. a sinistra
 non trāsfertur in dexterā Et qui deū non
 habuerit istomō sibi v̄nitū. et si loquatur
 oīb⁹ linguis. et habuerit prophetiā et oēm
 sciām. et oēm fidem. et distribuērit substā
 tiā suā. et tradiderit corpus suū ita ut ac
 deat. nichil sibi prodest **Ecce** ergo quātū

XVIII

Sanctifica
 tu⁹ illaps⁹
 quo quoti
 die deuor
 mentib⁹
 v̄nitur

nos tibi a deo tuo exhibita. cogita quātū
diligit te qui tāta dignatus est facere p̄ te.
Nā ut tibi ostenderet quātū te diligit. nō
nisi moriendo pro te. voluit te a morte
liberare. **N**on em̄ voluit tibi solū pietatis
impendere bñficiū. s̄ etiā caritatis mon-
strare affectū. et nimietatē caritatis sue
erga lapsū et depressū hōem cōmendare.
Ut ex hīs etiā affectus excitet̄ ad amā-
dū ipm̄. Dū attendis nimie dilectionis
eius affectū. De qua dei caritate et dilec-
tione ad nos dicit ap̄t̄s eph̄. 2. Deus qui
dives est in mīa propt̄ mīa caritatem
suā qua dilexit nos. cū essem⁹ mortui
cōiunificauit nos in xp̄o. Ex hīs ergo
bñficijs o hō si potes estima quāta sit bo-
nitas diuina. et quāta sit caritas dei ad
nos. quia ut serus redimeret̄. nec pat̄
filio. nec filij sibi ipsi peperit. Aut quid ḡtio
suis aut quid misericordius ut ait ansel.
esse aut cogitari p̄t̄ q̄ ut peccatori et̄ne
pene debitori. et vnde se redimat nō ha-
benti. Dicat deus p̄r. **E**re filiū meū. acci-
pe eū et da pro te. Et filius dicat. **T**olle
me et redime te. Et vere diuis et inducati
sūt nimis filij adam. quorū corda nō e-
mollit tāta benignitas. tāta flāma cari-
tatis. tā ingens ardor amoris. tam ve-
hemēs amator hōim xp̄us ih̄s. qui pro
nobis mori dignatus est. Nos em̄ debui-

84

tu ipse merces magis nimis Tu premiator es.
et premium salus eterne Tu ipse coronator es
et corona. Tu ipse promissor et promissio Tu
remunerator es et munus Dabit enim deus
suis dilectoribus se ita in premium. ut non vide-
ant intuitue. et eo fruatur beatifice. et in eo
quiescat inestimabili delectatione Na a beatis
videbitur in suo puro esse sincera divinitas.
clare cognoscetur incomprehensibilis ternitas.
et omnibus patebunt archana divinitatis
Cuius etiam visio amor et delectatio totum cor
hominis satietur Quia illud unicum et eternum ac
imensum bonum continet in se iocunditatem omnium
bonorum. non quale in rebus creatis expti-
sumus sed tanto differente quanto differt creator
a creatura immo omnes humane mentis sensum
excedit. decus. pulchritudo. virtus. magni-
ficentia. maiestas. et suavitas diuine nature
Ita quod ultra omnium sanctorum gloriam: ipsius desi-
derabile est aspiciere conspectum. et splendorem
maiestatis eius irradiari immo ut dicit
augustinus Tanta est pulchritudo diuine lucis.
tanta iocunditas eterne glorie. quod si non liceret
in ea amplius manere quam vniuersi diei mora.
adhuc propter hoc solum. inimitabiles animi huius temporis
pleni deliciis et circumfluentia bonorum temporalium
recte meritorum contempnerent Quis etiam ut
idem dicit in sermone de martiribus poterit
estimare quanta erit gloria iustorum. quantaque
grandis erit sanctorum leticia: cum dominus populum

est illud bonū sine quo ad etnā vitā neminē
pducūt tanta bona **Magis** est ista dignitas
huāne aīe. et mira dignatio bonitatis dei.
q̄ illa sūma maiestas et imēsa celsitudo.
tota s̄z diuina n̄a sic se hūliat. q̄ ad piās
aiās tam salubriter venit. et māsiōnē apud
eas facit. eisq̄ se p̄dicto mō vnit ut eas sac̄
tificet. reficiat. cōsolet. regat et dirigat. do
cendo vera et afficiendo ad bona **Adorna**
ergo o aīa thalamū tuū. ⁊ suscipe in illud
dīm **Quia** teste beato bernar. vere felix ē
qui cor suū mūdāt. ut in habitantē deū sus
cipiat. cui⁹ hospes nullo bono indiget. q̄
auctore om̄ bonorū in se habet **Vere be**
ata est illa aīa apud quā deus requiē in
uenit. que dicere p̄t **Qui** exauit me req̄
euit in tabernaculo meo **Negare** siquidē
celi requiē nō poterit deus ei. qui sibi in
hac vita in mente requiē p̄parauit **Dei**
manona **q̄sidera?** **Considera** 19. ⁊ vltiō
quō tota diuina n̄a. sūmū illud et infīnītū
bo. vult seipm̄ tibi dare in p̄miū Sicut em̄
dixit abrahe gēn 15 ita cuilibet iusto dicit
Ego sū merces tua magis nimis. qd̄ p̄trac
tans aug⁹ in libro soliloq̄oy dicit **Vere**
dnē magn⁹ es tu nimis sup̄ oēs deos.
et merces tua magis nimis ~~tu p̄miū~~
~~es et p̄miū~~ p̄mo ut magn⁹ es tu. ita magis
est merces tua. qm̄ nō aliud es tu. et mer
ces tua aliud. s̄ tu ip̄e magn⁹ nimis. et

XIX

Et tota di
uina n̄a
seipm̄
vult nobis
dare in
premiū

in q̄ redemptorē et aduocatū nr̄m pietati tue
 supplico . ut cū eodē filio tuo et sp̄u sc̄o des
 michi hec tua b̄nficia plena fide intelligere .
 puro corde amare . et te pro eis semp b̄ndicē .
 et in oībus glorificare . cū multa contritione
 et lacrimarū fonte Et quia corpus qd̄ corrup̄
 pit aḡgnat aīam . excita dn̄e torporē meū
 tuis stimulis . et tribue ut horū b̄nficiarū
 iugi memoria m̄alestat cor meū int̄ me

Tu etiā filius dixit . nemo venit ad me
 nisi pater meus traxerit eū . trahē me semp
 ad ipsū . et ip̄e me p̄ducat ad te . illuc ubi
 est in dextera tua sedens . interpellās pro
 nobis . ubi est sempiterna vita . amor p̄fectus .
 dies et̄n̄ . sūma ⁊ certa securitas . secunda
 tranquillitas . trāquilla iocūditas . iocūda
 felicitas . felix eternitas . et̄na beatitudo .
 atq; tui eterne deus pater sine fine beata
 visio . ubi tu cū illo dilecto filio et ille tacū
 in cōdione sp̄us sc̄ti uiuis et regnas . ī trimi
 tate p̄fecta un̄ deus . cui sit honor laus ⁊
 gloria . p̄ infinita seculorū secula Amen

Guillelmus parisiensis ī sua rethorica diuina

de recognitione b̄nficiarū diuinorū ex q̄z cōfessio

ne ⁊ iūctudie p̄ eisdē aīa deuota lacrimabili
Deus glorie et dn̄e misericordie . un̄q; **litter cō**
 solus et uerus deus et dn̄s om̄ sc̄lorū **pūgit**
 tua sūt et tibi soli debent̄ oīa . honor et
 gloria . oīs collaudatio et magnificatio .
 oīs actio et b̄ndictio . quia opus tuū domū

suū reperit in regno patris sui recensere. et me-
ritis atq; operibus singulorum premia promissa res-
tituere pro terrenis celestia. pro temporalibus
sempiterna. pro modicis magis prestare. Addu-
cere sanctos in visionem glorie patris. et facere
eos in celestibus consedere. Ut sit deus omnia
in omnibus. Eternitatem suis amatoribus et
immortalitatem largiri. Ad quam eos fusione
sui preciosi sanguinis reparauit: denuo ad pa-
radisum inducere. Regnum celorum fide et pol-
licitationis sue veritate aperire

Exhortatio **H**ec omnia et innumabilia alia diuina
beneficia considera o homo. et cogita si aliquid
inuenire possis quod deus tuus amplius tibi a
pro salute tua facere debuisset. Et cum nichil
inuenire possis primo cum certissime cognoscas
quod nullus ista cogitare potuisset. nec quisquam
ea desiderare aut a deo petere presumpsisset.
benedic dominum deum tuum super inestimabili digna-
tione sua. et cognosce quod debitor sis eius
Et pro concludendo sermone ora eum et cum beato
augustinus in libro supputationum dic sibi Insti-
tutor omnium rerum deus. et dominum meum ihesum christum patrem
qui eundem filium tuum misisti in mundum de sermone
tuo ad publicum profectum meum. suscipe vitam
nostram ut nobis daret suam. Per eundem tuum fi-
lium. summum sacerdotem. verum pontificem. et bonum
pastorem. qui se obtulit in sacrificium. ponens
quam suam pro grege suo. qui sedet ad dexte-
ram tuam et interpellat pro nobis. Per ipsum

tua michi sup̄ hec appositasūt **S**cio bona gl̄e
ad quā me creasti. et dom̄s tuas naturalib⁹
sic instituisti **D**emde dona tua gr̄tuita que
sūt virtutes et gr̄e quib⁹m sac̄m̄to bap-
tismi me informasti. et ad illa ip̄parasti.
etiā incogitabil⁹ nobilioꝛa atq; sublimi-
oꝛa esse alijs quibuscūq; **P**ro hijs oībus
ut possū. et ut p̄mittūt tenebrositas. aui-
ditas. et frigiditas. oīmodaq; paup̄tas
cordis mei. quātū tu das. et quas das
de multitudie m̄ie tue gratis ago tibi.
būdiro te. collaudo. magnifico atq; glorifico.
licet longe ip̄parit⁹ ab imēsa largitate bñ-
ficioꝛ tuoz. et longe ip̄parit⁹ a debita deuo-
tione **D**em̄ em̄ estimationē meā. oīne ad-
mirationē. oīneq; cogitatū meū incogita-
bil⁹ excedit imensitas largitatis ⁊ bñfice-
tie tue in me et in alios infatigabili cōti-
nuatioē semp̄ profusissia **C**onfiteor et
abissū m̄ḡitudinū meaz̄ eꝛga te dānā-
dā. pro quib⁹ nec debitas gr̄az̄ actiones
pro tāta imēsurate bñficioꝛ tuoz tibi ūq;
retuli. s; neq; etiā illa ūq; tibi nō solū de-
uota recognitiōē cōfessus sū. s; neq; etiā a-
rida et nuda rememoratiōē illa incogita-
ui **C**onfiteor dn̄e m̄ie q; tot et in tantis
m̄ḡitudinib⁹ meis. intorsiones nefarias
et abusiōēs execrabiles donoz̄ et bñfi-
cioꝛ tuoz (que oīa cū in honore et gl̄ām
tuā obsequaq; tibi placita quextere de-

tuū. bñficiū tuū. et oē bo^m. quodcuq; . quānd
cuq; . et qualicūq; ipm̄ sit. et nos dnē nō su
m9 nisi fabricatiōis tue facture mirabilis.
a te vñco cēatore. actore et fabricatore.
ex solis donis . bñficijs et opib9 tuis . a te
solo deo vero et vno mirabilit^r condite et
g^rteute **A** te accepi deus mē et glorie
infinite q^d sū . q^d vno / q^d sentio . q^d intelligo .
A te accepi aiām et corpus . et oīa bona
que in aiā mea sūt . **A** te accepi pietatis
tue dona . singularit^r corporis mei mēb^r .
singulor9 mēbro9 ptes . quacu tu solus
et mūnerū et compositiones ac colliga
tiones vicesq; oīm nosti **S**ic et vices ip
suis aiē mee naturales . nec ullus pilus
est in toto corpore meo . tu9 tu solus nō
sis fabricator et dator et actor **A**cepi
et grām qua xpīanū me esse voluisti
atq; fecisti **A**cepi et sanctificationē bap
tismalē . cū tota mūositate virtutū et do
norū tuor9 . que necesse sūt vnicuiq; ad
recte viuēdū tibi9 placēdū . et ad pme
rendū etne felicitatis glām . p^rpt^r quā
et ad quā nos creasti . et bona hec oīa
nobis tribuisti **S**cio te dnē illuīnāte atq;
reuelante q^d mag^s sūt bona t^ralia que
a te recepi . et q^d nō de meritis meis .
s^d de p^rlaega bonitate tua illa accepi
Scio incōparabilit^r prestantiora esse
bona grē . que de sup^rhabūdatissia mīa

S-

abyssos delictorum et peccatorum meorum preter te
 qui solus intueris abyssos. **N**o sufficeret
 totum tempus vite mee ad confessionem vel
 enarrationem singulorum malorum meorum. **N**ec
 suppetit michi memoria omnium illorum. **S** nec
 recogitare valeo innumerabilem multitudinem ip-
 sorum. **C**um alijs autem omnibus donis et datis tuis
 quis cogitare sufficiat divitias patientie
 et longanimitatis tue. quibus tam magnum et
 malum. in tot et tantis malis. tam diu. tam
 benigne. tam misericorditer. tam dulciter susti-
 nes et expectas. **S**ed et modos et vias mi-
 ras et ineffabiles tibi soli notissimas
 tribuis. quibus inmensas bonitatis tue ad-
 mirationem meam reuocare et reducere non ces-
 sat. **C**ontinuis enim allocutionibus tuis exteri-
 oribus. per scripturas tuas. vel predicatorum
 et doctorum tuos. **S**imiliter et interioribus
 occultis inspirationibus et rememoracionibus
 tuis me reuocare ad misericordiam tuam et gratiam non
 desistis. **C**ominacionibus tuis ab inijs vici-
 orum et peccatorum meorum incessanter auocas et auertis.
 magnificis promissionibus tuis me ad spe-
 ram misericordie tue exigas et confortas. **C**ontinuis bene-
 ficijs tuis ad amorem tuum me peroras quantum
 in te est et inflammas. **Q**uid enim aliud sunt
 beneficia de fonte bonitatis tue incessanter
 redundantia. et de fornace sanctissimi a-
 moris tui absque ulla interpolacione semper
 erumpentia. nisi ignes et flammae quibus me

contum
 rois h
 unde m
 ce de
 is mo
 gtrac
 ia tua
 uera b
 nzel
 ssime
 ru et
 na me
 nis tui
 m de
 abilen
 a vero
 et dno
 d dno
 supra
 sis illu
 ens dno
 vendit
 i displi
 te rog
 Quis
 na labor
 idulat
 et vom
 lus vi
 i suffra

buisset) in mortē meā. i. iūriā et cōtume-
liā tuā. et in arma etiā ipugnationis tue
cōuertere nō expavi. In mortē quidē meā
dū bona data tua que michi vita cē debu-
erāt. et cū quibus erat vita spūs mei-
vicijs meis et peccātis i. memetipso gr̄tuita
tua extinxi. **N**aturalia vero dona tua
gr̄titer lesi et vulneravi. et i. iūriā tuā
et cōtumeliā verti: dū quāq; illoꝝ vel tibi
nō attribui. vel michimet falsissime atq;
vanissime arrogavi. in quo fuerū et rā-
pina iehēnali suspēdio dignissimā me cō-
misisse confiteor. **S**z pluries donis tuis
ac datis in supbiā intumescens et in ela-
tionē elevatq;. odibile atq; abhōinabilem
me tibi et hoībus effeci. In arma vero
ipugnationis tue multa ex donis et datis
tuis multoties intorsi. Ingemū qd̄ dedisti
nō solū in vanis et inutilibus atq; supua-
cuis. ymo etiā in noxijs et p̄nciosis illud
tota studiositate exercui. Quotiens dñe
mē totū ingemū meū tātū sibi vendica-
uerūt et occupauerūt ea que tibi displi-
cere et displicuisse nūc te illuinate cog-
nosco. **H**eu michi miseriō peccōri. **Q**uis
enaxet vel enūriet vicia et peccā labioꝝ
meoꝝ. **Q**uis cogitare sufficiat adula-
ones. detractiones. et mēdacia. et vani-
loqua quibus labia mea tu solus vi-
des esse polluta. **Q**uis sicutari sufficiat

corpore. et oibus virtutibus utriusq; oibusq;
 domus tuis quibus utruq; pfecti et ornasti.
Hinc igitur manifestum est incomparabiliter
 me esse fornacem maiorem: babilonica illa
 fornace. et flama decem cubitis sup illam
 ascendebat. Hanc fornacem. me sciz miserum
 et tu conspicias. et ego sentio feigidissimam
 et gelidissimam ee. Quis ad hoc diabolicum
 terrificumq; miraculum no obstupescat.
 Quis vel audiuit vel cogitavit ignem vel
 flamas feigidas ee: vel gelasse. aut coege
 latu esse. **E**cce dne mie ex imensitate bnfici
 oru tuoru apparet evident' imensitas ingra
 titudinū mearu dāpnāda. Quis etiā amirari
 vel cogitac sufficiat magnitudinē et multitu
 dine donoru eximploru tuoru q p officiosissia
 creaturaru tuaru ministeria nobis tāq;
 p nuncios fidelissios incessant' transmittis
 atq; largiris. **E**t ppt hoc cōtinue deberent
 esse ad te deuotissime recognitiones nostre
 Tu aut vides miserator et misericors dne
 q recte et plerūq; nulle sūt. **Q**uasi in dū
 aliquē sūt. adeo exigue. exiles. adeoq; aci
 de et tenebrose sūt. et fere penitq; iduote
 ut merito nec gear actiones debeant
 cōputari. **A**d ultimū aut i conspectu do
 minatissime maiestatis tue tamq; cumu
 lū incogitabilis largitatis et beneficētie
 tue. cōmemoro illud a seculis inauditū
 carissimi ac bndicti vniuersi tui dei ac

de
 arde
 r
 cessant
 uentes
 nudo m
 mag
 ta
 xcenti
 quāq;
 cativa
 pna
 Intib;
 nobis
 dubit
 nobis
 hoc ut
 fido
 rissim
 sensu
 m oit
 st mis
 miracu
 Dupēdi
 acius
 uoru
 amo
 ego m
 meber
 mag

obruis. et ex oī pte creūdās et obsides: ad
hoc ut amore tuo rectissimo totus ardeā
et conflagret. Quid vero aliud sūt creatu-
re tue nobis tā officiose. sedulo. incessantēq;
ex imperosissio bñplacito tuo seruentes
Quid iq; sūt nisi inūabilis multitudo mi-
nistroꝝ. obsequia sua tā multa. tā mag;
tā varia. tā salubria. tā necessaria. tā io-
cūda. non solū vltro se nobis offerentiū.
s; etiā importūe ingreētū. et plerūq; vio-
lent^r offerētū. Quid aliud sūt creaturaz
tuaz tot et tāta obsequia. nisi ingētia
p̄tiosissimaq; dona que de indeficientib;
thesauris prelarge bonitatis tue nobis
offerūt^r et p̄ntāt^r ex pte tua. Indubitāt^r
nō sūt nisi flāme et ignes. quibus nos ex
oī parte creūdās et obruis. ad hoc ut
amore tuo sanctissimo atq; viuifico ar-
deam. Et quēadmodū dicit sac̄tissima
scriptura tua. quia ī hīs oīb; insensatū
est cor meū. Ita verissime dicit p̄t in oīb;
hīs flāmis et ignib; cōgelatū est miser-
rimū cor meū. et hoc horrifico miraculo
Et qd̄ est incōparabil^r magis stupēdū.
cū ego ip̄e nō sim nisi ggeries et aciuus
ingētū magnificorūq; bñficioꝝ tuorū
frigid^r et gelid^r a calore mirifico amo-
ris tui sanctissimi. Quid em̄ sū ego ni-
si congeries aggregata ex oībus mēbris
meis corporalib; et vixib;. ex aīaq; &

Dne mie nō solū gūt et multiplicit. s
 sup oem estimationē et amirationē meā.
 atq sup oem cogitatū peccavi in te seu
 gra te . et etiā cōt curiā celestē totam.
 et contra oīa dona grāy tuay. ōnesq
 virtutes et singulas . oīaq bona qua que
 cūq te actore et inspiratore ab hoībus fūt
Cont totā mē curiā tuā . cuiq p̄clacā so
 rietatē . nobilissimq ac beatissim consuetū
 nō solū nō amavi . nō desideravi . nō exqui
 sim . s etiā nō curavi **H**eu michi misero
 peccōri : pro quibus et quātis . ⁊ qualibus
 dimisi bona illa . quibus feruūt . quibus
 incogitabiliter gaudēt dilecti et electi tui
 tā angeli q̄ hoēs . in ciuitate illa tua de
 q̄ gloriosa dicta sūt . que nec oculus vidit
 nec auris audiuit . que p̄parasti o deus glōie
 diligentibus te **Q**ue aut̄ hic amavi amōe
 puerissimo atq̄ insipientissimo . et qd̄ verius
 est insanissimo . etiā si vera bona essent . fugi
 tua tamē sūt . eousq̄ ut tāta velocitate fu
 giat ut etiā ab alijs qui ea apphendē et retine
 totis studijs iuigilat . nō tā fugiūt q̄ etiā
 euanesūt **Q**uā infelix q̄ insipies ymo q̄
 insanq̄ negociator fui . qui tā p̄ncioso . tamq̄
 dispendioso cōmercio vera illa solidissā et
 etna . p̄ciosissā iocūdisissāq̄ . pro tā vilibus .
 tā falsis . tā vamb . tāq̄ fugacibus ne dicā
 bomb . s̄ potius bonoz̄ fantasmatibus dese
 xui **Q**uāta fuit cecitas mea q̄ tenebrofi

passio
 p̄p̄
 videri
 ac de
 sūt m
 s̄ ulli
 comp
 meff
 q̄ p̄
 quo v
 repa
 vultat
 s̄ alit
 in d
 tis et
 nis de
 nomb
 biliss
 reas .
 miste
 defici
 t . que
 te et q
 feri . et
 p̄p̄nd
 om illi
 sacre
 ipm
 et

Domini mei ihesu christi incarnationis ac passionis
beneficium. cuius nulle laudes. nulle gratiarum ac-
tiones condigne excogitari possunt. Adde
quod nec minus reputo. quotidianum videlicet
sacratissimi altaris tui omni honore ac vene-
ratione dignissimum misterium. Non sunt michi
enumerabiles, non sunt michi verbis ullis
explicabiles, non sunt etiam cogitatu comple-
sibiles magnitudines mee, quibus ineffabi-
lis illius beneficij incarnationis viz et pas-
sionis carissimi ac benedicti filij tui: quo ve-
dempti: quo tibi reconciliati sumus, reparati:
ac ad gratiam tuam reformati. ad nobilitatem
gracie adoptionis et filiationis tue. in altero
eternae felicitatis regno hereditati. Domine
meum quis ad tanta magnalia pietatis et
dulcedinis tue. ne dicam condignis vel
saltem congruentibus gratiarum actionibus
respondere sufficiat. Quis danabilissimas
magnitudines atque indevotiones meas.
iuxta venerandissimum altaris tui misterium
nec enarrare. nec enunciare. nec deflere
nec dolere. nec formidare sufficiat. quibus
me tibi abominabile. et omni virtute et gra-
tam sacri misterij indignissimum feci. Et
hoc. siue offerendo illud. siue suscipiendo.
siue contractando. siue celebrationem illius
idevotè interessendo. siue ante sacrum
illius existendo vel transendo. siue ipsum ex-
cuseri ad inferos videndo. ~~hoc cum~~

dep̄ssus . et qđ est sūma om̄ maloz meoz .
 placebat michi tāta miseria mea . ymo tā-
 taz miseriay meaz abyssus horrenda .
Placebat michi habitatio ista tetra . et no-
 bilitati aie tā indig . esse sub sentib⁹ istis
 delicias computabā **F**ugebar veebar cōtu-
 piscētiaz meaz ardoribus : p̄forabax ūdiq̄
 dolorib⁹ . latexabax et dilaniabax sollicitu-
 dimū et passionū aliaz distractionibus **E**t
 miserim⁹ atq̄ infamissim⁹ ego . tot et tanta
 tormēta aie mee . esse gaudia sōniabā . et pa-
 cē appellabā tot et tanta mala mea . ī infex-
 no isto erā . in tenebris et in ūbra mortis
 sepultus putrescebā ymo sordebā **I**sti v̄mes
 erāt opimētū meū . et ista tinea assiduārū
 corrosionū erat culcitra mea siue stramētū
 meū . iuxta s̄monē . quē p̄ ysaiā p̄phām tuū
 locutus es **D**ñe deus me⁹ non sufficio
 recogitare imēsitate maloz meoz **E**t quis
 ad hoc sufficē posset . **T**u em̄ scis qđ m̄lto ā-
 noz nūo peccare nō cessavi . vel mala cō-
 mittendo . vel bona omittēdo . vel in v̄trisp̄
 sz cōmissionibus ⁊ omissionibus . vel p̄tina-
 cit' q̄morādo . et rōuerti siue reuerti ad te
 tardādo **D**ñe deus me⁹ qđ est malū cuius
 ego reus nō sū . vel p̄petrando illud ope .
 vel volendo illud p̄petrare . et hoc ī me-
 metipso . vel p̄ memetipsū . vel in alio .
 volendo sz et cōsentiēdo ut ipse illud cō-
 mitteret . vel laudādo ipm̄ malū . vel adu

tas cordis mei que me videre tā execrābiles
illusiones: tā dānabiles deceptioēs nō sine
bat. que tāta tāq̄ dolenda: semp̄q̄ lügen
da detrimēta mea abscondebat. **Q̄** tēta
nox. q̄ opata. q̄q̄ densa nubes vicioꝝ ac
p̄ccōꝝ meoꝝ eousq̄ operuerat oculos meos
cordis s̄q̄. ut nec memetip̄m. nec tāta vicia
ymō adhaerēta michi mala aliquis agnos
cere. **Dnē** mē quātū obsurduerat aīa
mea: que tonitrua s̄monū tuoꝝ et tubas
tuas: sitōs viꝝ p̄dicatores et doctores tuos
audire nō sinebat. **Q̄** p̄fūda erat liturgia
spūalis mea. que me voce tua. que vox tu
be est et vox tonitruū magni. excitare me
et euigilare nō p̄mittebat. **Quāta** erat ⁊
q̄ dura iniquitas et impietas mea q̄ cor
meū circūdedeat et operuerat. quin potiq̄
remauerat. eousq̄ ut gladio ar̄cipiti pene
trabilior penetrare nō potuerat. **Q̄** longe
erā a te dnē deus meꝝ. et in q̄ p̄fūda abyssō
malōꝝ meoꝝ. q̄ tenebrofū chaos in te
⁊ me firmatū erat. qd̄ lumē charitatis tue
salubrīm: et calore viuificū bonitatis tue
vsq̄ ad me puenire nō p̄mittebat. **Vere**
nesciebā ubi erā. michipsi absconditq̄ ymo
p̄ditus erā. **Vere** in regione ūbre mortis
habitabā. vere sedebā in tenebris et ūbra
mortis. i. ḡlusione horrefica vicioꝝ ⁊ p̄ccōꝝ
meoꝝ vitulis: et miserabili captiuitate cō
strictus. s̄uitute nequissima ac turpissimā

derūt **O**ptus em̄ erā impietate et iniquitate
 mea. et propt̄ hoc ignotus sū et abiectus
 michi ipsi. **H**ec oīa mala ī cōspectu demē-
 tie tue cōmemoro et exaggero. licet arido.
 frigidō. tenebroso corde paup̄rimoq; p̄ oīa.
 ut attēdere et intēdere miserijs n̄ris tibi
 oībusq; astantib; p̄clari maiestati tue mi-
 liciaz exercitib; libeat. **C**ui; n̄ra nō solū
 miserijs n̄ris nūq; se denegat. quī potius
 in bndictiōib; dulcedis tue nos p̄uenis. p̄ce-
 illūnas nos; ut mala n̄ra videam;: et p̄in-
 spirans ut nobis displiceāt. p̄donāsq; ut ad
 tribunal demētie tue cū fiducia veniam;
Et ad imēse pietatis tue vnicū tutissimūq;
 oīm n̄roz refugiū cū spe indubitata sus-
 ceptiōis liberatiōis et p̄tectiōis tue fugiam;
Nō em̄ est quo fugiam; a te: nisi ad teipm̄.
 ab ira tua s; ad miām tuā. **U**nde tu dñe
 refugiū factus es nobis. qui fugietes ad te
 semp suscipis. **T**u solus in quo tuti esse pos-
 sum;. nō solūmō a malis n̄ris: s; etiam
 ab om̄ib; hostib; n̄ris: et etiā a teipso.
Quis em̄ alius saluāe vel liberare tueri
 et protegē nos p̄t ab hostib; n̄ris: et a nob;
 ipsis qui pestilentiores sum; hostes nobis
 oībus alijs. et a teipō: cui; ne nemo re-
 sistere p̄t nisi tu solus cui; n̄re sing; patē-
 tissim; ē. **C**ui; n̄re sup̄habūdantissime
 diuine sūt oīb; adētib; atq; p̄tentib;
 expositissime. ✓

lando ipi qui ipm comissiff. **V**el no copatē
do ipi peccati. vel qd deterrus ē gaudēdo de
pecto alterius: qd erat mors spūalis ipsius.
vel oīno nō curādo: qd erat infidelitas exgra
te gūissima. **N**ō em licere michi poterat
videre vnā ex ouib? tuis percutē: et a lu
pis infernalibus deuorari: et nō quō potu
issem deuoratiōi hmōi resistere. **I**n simili
quoq; dānatione me esse cognosco de bonis
oībus. **Q**d em est bonū qd in me nō extingui.
vel in alio nō psecutus sū impediēdo ne fiet:
vel detrahendo iā facto. vel odiendo ipm
pmitēdo extingui. vel gaudēdo etiam si
peribat. hoc est si extinguebat^r in ipso.
Dne mē quot bona perierūt vel me pcurā
te ut nō essent: vel me nō iuuāre ut essent.
vel nō nutriēte ea: vel abstrahēte eis aux
iliū meū. **P**eccavi etiā cont^r ea dne deus
meus vel nō congaudendo eis: vel tibi quo
actore fiebat grās nō agendo pro eis. **E**t
ut ad vnū dicā. delicta mea quis intelligit
nisi tu: cuius oculis solis oīa nuda et apta
sūt. **C**oram quo nullus est infern⁹: et nul
lū est operimētū pdiciōi. **N**ō em sūt tene
bre neq; ūbra mortis ubi se abscondant
qui operāt^r iniquitatē. abscondāt nūq;
a conspectu lucidissio oculoz tuoz. **A**me
siquidem abscondita sūt mala mea ppt
imēsitatē et inūositatē suā: qua cor me
ū obrecauerūt. et meipsū michi absto

sit de corde puro et conscia bona. et fide no
 ficta. tota animam reedificat. s^m triplatem
 ipsius aspectu sup^m dom^m **S**cientia veritatis
 edocuit. s^m triplatem modum theologie s^m sim
 bolice. pprie. & mystice. ut p^m symbolica recte
 utam^r sensibilib⁹. p^m propria recte intelligen
 bilibus. p^m mystica raptam^r ad supernetales
 excessus **Q**uicunq³ ergo vult in deum ascen
 dere. necesse est ut vitata culpa deformate
 naz nales potestas sup^mdictas exerceat. ad
 gratia reedificat^m. et hoc p^m orone. ad ius
 ticia purificat^m. et hoc in conuersatione. ad
 scientia illuminat^m. et hoc in meditatioe. ad sa
 pientia pficiet^m. et hoc in contemplanoe **D**icit
 igit^r ~~quia~~ ad sapientiam nemo venit nisi p^m
 gram iusticia & scientiam. sic ad contemplanoe
 nemo venit nisi p^m meditatione p^mspiruam.
 conuersatione sciam et orone deuotam
Sicut igit^r gra fundametu est rectitudis
 voluntatis. et illustratiois p^mspicue rationis.
 sic p^mmo orandu est nobis. demde sancte vi
 uedu. 3° spectaculis veritatis intendendu.
 et intendendo gradatim ascendendu. quousq³
 veniat^r ad motu excelsu vbi videat^r deus
 deoy in suo **Q**ui igit^r prius est ascendere q^m
 descendere in scala iacob. p^mmu gradu ascen
 sionis collocem⁹ in imo. ponendo totu istu
 mundu sensibile nobis tanq^m speculu. p^m quod
 transeam⁹ ad deum opificu sumu. ut sim⁹ veri
 hebrei transeutes de egypto ad tra p^mibus

De gradibus ascensionis in deum et de speculacione ipsius
per vestigia eius in universo S. Bonaventura
in suo itinerario mentis in deum c. 1.

Sunt gradus potentiarum anime. per
quos ascendimus ab ymnis ad summa.
ab exterioribus ad intima. a temporalibus
ad eterna scilicet sensus. imaginatio. ratio.
intellectus. intelligentia. et apex mentis seu
sunderesis scintilla. Nos gradus habemus in
nobis placentes per naturam. deformatos per
culpam. reformatos per gratiam. purgandos per
iustitiam. exercendos per scientiam. proficiendos per
sapientiam. Secundum enim propriam institutionem
nature creatus fuit homo habilis ad contemplationem
omnis quietem. et ideo posuit eum deus in para-
diso deliciarum. Sed auertens se a vero lumine
ad commutabile bonum. incurvatus est ipse
per culpam propriam: et totum genus suum per origi-
nale peccatum. quod dupliciter infecit humanam
naturam scilicet ignorantia mentem. et concupiscentia
carnem. ita quod errat homo et incurvatus
in tenebris sedet. et veli lumine non videt.
nisi sibi succurrat gratia cum iusticia contra
concupiscentiam. et scientia cum sapientia contra igno-
rantiam. quod totum fit per Iesum Christum qui factus
est nobis a deo sapientia et iusticia. et
sanctificatio et redemptio. Qui cum sit dei
virtus et sapientia. sit verbum incarnatum ple-
num gratia et veritate: gratiam et veritatem
fecit. gratiam scilicet caritatis infudit. que cum

tentiā. in 2° puidetiā. in 3° iusticiā sūmī
 principij aduertentes Tercio mō aspectū
 ratiocinātis iuestigans videt quedā esse tm̄
 quedā aut tm̄ esse & viuere. quedā vero ēē
 viuere et discreuē Et p̄ma quidē esse mi-
 nora. scdā media. tertia meliora Videt ite-
 rū quedā tm̄ esse corporalia. quedā p̄tm̄
 corporalia p̄tm̄ spūalia. ex quo aduertit
 aliqua esse mere spūalia sc̄q̄ vtriusq̄ meliora
 et digniora Videt nichilomin9 quedā esse
 mutabilia et corruptibilia. vt terrestria.
 quedā esse mutabilia et incorruptibilia.
 ut celestia. ex quo aduertit quedā esse imū-
 tabilia et incorruptibilia ut sup̄celestia
 Ex hīs ergo visibilib9 consurgit ad consi-
 derandū dei potentia. sapiam & bonitate.
 vt entē. viuētē et intelligentē. mere spūa-
 lē et incorruptibile. & intransmutabile.
 Hec aut consideratio dilatat^r s̄m̄ septiforme
 conditionē creaturaz. que est diuine
 potentie. sapiē. & bonitatis testimoniu septi-
 forme Si consideret^r cūctaz rerū origo.
 magnitudo. multitudo. pulcritudo. plentu-
 do. opatio et ordo Origo nāq; rerū s̄m̄
 creationē. distinctionē. et ornatū. quātū ad
 opa sex dierū. diuinā predicat potētiam
 cūcta de nichilo producētē. sapiam cūcta
 lucide distinguētē. et bonitatē cūcta lax-
 ge adornatē Magnitudo aut rerū s̄m̄
 molem longitudinis. latitudinis et profū-

repromissā. sicut & christianī: cū xpō trāsentes
ex hoc mūdo ad patrē. sicut & sapiē amatores
que vocat & dicit **Trāsire ad me** oēs qui cō-
cupiscitis me. et a gnātionibus meis adimple-
mini. **A** magnitudīe em̄ speciei et creature
cognoscibiliter poterit horū creator videri
Relucet autē creatoris sūma potentia.
sapiā. et beniuolētia. in rebus creatis. sicut
p̄ hoc triplicit̄ nūciat sensus carnis sen-
sui interiori. **D**ensus em̄ carnis aut de-
seruit intellectui rationabiliter iūestiganti.
aut fideliter credenti. aut intellectualiter cō-
templāti. **C**ōtēplās cōsiderat rerū existē-
tiā actualē. credēs rerū decursū habitu-
alē. ratiocinās rerū p̄cellētiā potētiā.
Primo mō aspectus cōtēplātis res ī seipis
cōsiderās. videt in eis p̄odus. nūz. & mēsura
Pondus quo ad sitū ubi inclināt. nūm quo
distinguit et mēsura qua limitant. ac
p̄ hoc videt in eis modū. speciem. & ordinē.
necnō substantiā. virtutē. et opationē. ex qb̄
consurgere p̄t sicut ex vestigio ad itelligē-
dū potētiā. sapiām. & bonitatē creatoris
īmensā. **O**rdō mō aspectus fidelis cōsiderās
hūc mūdū. attēdit originē. decursū. et t̄mi-
nū. **N**ā fide credim⁹ aptata eē secula v̄bo
vite fide credim⁹ triū legū t̄pa. s̄z nāe
scripture et gr̄e sibi succedere. et ordina-
tissime decurrisse. **F**ide credim⁹ mūdū p̄
finale iudiciū t̄minādū fore. **I**n p̄mo po-

et posterius. superius et inferius. nobilius
 et ignobilius. in libro creature infiniat ma-
 nifeste p̄mi p̄ncipij p̄mitatē. sublimitatē.
 et dignitatē. quātū ad infinitatē potentie
Ordo vero diuinay legū. p̄ceptoy & iudicioy
 ī libro scripture imēsitatē sapientie **O**rdo
 autē diuinoy sac̄mētoy. b̄nficioy. et retri-
 butionū. ī corpōe ecclie imēsitatē bonitatis.
 ita q̄ ip̄e ordo nos in p̄mū & sūmū. poten-
 tissimū & sapiētissimū et optimū euidētissime
 manūducit **Q**ui igit̄ tantis verū creatay
 splendoribus nō illustrat̄. recus ē. **Q**ui
 tantis clamoribus nō euigilat surd⁹ est
Qui ex oībus hīs effectibus deū nō lau-
 dat mut⁹ est **Q**ui ex tantis iudicijs p̄mū
 p̄ncipiū nō aduertit stultus est **A**peri
 ergo oculos. aures sp̄uales admoue. labia
 tua solue. et cor tuū appōe. ut in oībus
 creaturis deū tuū videas. audias. laudes.
 diligas et coles. magnifices & honores.
 ne forte cont̄ te vniuersus orbis terray
 consurgat **N**ā ob hoc pugnabit orbis ter-
 ray contra insensatos. et eront̄ sensatis
 exit materia glorie qui s̄m̄ p̄ph̄am possūt
 dicere Delectasti me dñe in factura tua.
 et in opib⁹ manūū tuay exultabo. q̄
 magnificata sūt opa tua dñe. oīa in sapiā
 fecisti. impleta est terra possessione tua.

Duratis s^m excellētiā virtutis lōge lateq; et
profūde se extendentis. sicut patet ī diffusioē
lucis s^m efficacā opatiois intime. cōtinue
et diffuse. sicut patet ī opatioē ignis. ma-
nifeste indicat imēsuratē potēne. sapiē et bo-
nitatis tēmi dei. qui ī cūctis creaturis p
potētiā. p̄sentia & essentia īcūscriptus ex-
istit **M**ultitudo vero rerū s^m diversitatē
gnālē. specialē. et indiuidualē. ī substā^a
ī forma seu figura. et efficacā. vlt̄ onē
huānā estimationē. manifeste triū p̄dictarū
condicionū ī deo imēsuratē insinuat et
ōndit **P**ulchritudo aut rerū s^m varieta-
tē luminū. figurarū. et colorū. ī corpo-
ribus simplicibus. mixtis. et etiā cōplex-
ionatis. sicut ī corporibus celestibus. &
mineralibus. sicut lapidibus & metallis.
plantis & aīalib; tria p̄dicta euidenter
proclamāt **P**lenitudo aut rerū s^m q
materia est plena formis. s^m rationes
seminales. forma est plena virtute. s^m
actiua potētiā. virtus est plena effectib;
s^m efficientiā. idipm manifeste declarat
Operatio m̄plex s^m q ē n̄alis. s^m q est
artificialis. s^m q est moralis. sua multipli-
tissia varietate ōndit imēsuratē illius
virtutis. actis & bonitatis. que quidem
est oībus causa essendi. ratio intelligendi
et ordo viuēdi **O**rdo aut s^m rationē du-
rationis. situacionis & influētie. s; p̄ p̄us

in lucē fieri possūt **P**reterea occulta bñficia
 que p̄ stellas^{et} planetas nobis incessant^{er} pres-
 tant^r. que paucissis etiā sapiētib^{us} nota
 sūt **R**espice in aera et cogita de uētis. q̄lit^r
 aera interdū serenāt. nubes interdū diffu-
 gātes et nubila **I**nterdū aut nubes aggre-
 gant tāq̄ vasa aquatica et aquis plena.
 circūferentes ea humeris suis. ad minis-
 trādū aquā ad irrigandū agros tuos. et
 vineas. ortos et prata. necnō ad ip̄m aera
 humectādū et temperādū. qui inde salu-
 brior fit hoībus. et ad exspiratiōes et respi-
 rationes cōuenientiōr **I**psa etiā cōmotione
 et exagitatiōe ventoz aere ip̄se depuratur.
 et ad vitā hoīm diuiniq̄ spirātū et respi-
 ratiū q̄suādā fit aptior **N**ec p̄tercas utili-
 tates quas venti prestāt nauigijs: tā ma-
 ximis q̄ flumialibus **S**ed et molēdmorū q̄
 solo vento molūt utilitas negligēda nō ē
Demē respice in aquas. et p̄mū in fluctz
 qui sūt pisces. et nō suffices m̄are vel
 estimare cōmoditates et utilitates que
 p̄ aquas tibi prestant^r in fluctibus an-
 ductis **D**emē respice utilitates euerctio-
 nū. naualiū. et molēdmorz aquaticorū.
 ablutionū. irrigationū. potationū. et cō-
 diemētoz in pulmētis. et occurret tibi
 tāta magnitudo. tāta multitudo utilita-
 tū quibus tibi sūt aque: ut inūmera-
 tione et mēsuratiōe earū deficere nōte

De beneficijs diuinis minoribus qm intellectu
bassus alta beneficia capere non potest Guiller.

Quia parisiensis in rethorica diuina
in breuis forsitan intellectus tuus eousque
ut altitudine et imensitate maiorum bene-
ficiorum diuinorum attingere plene non possit.
faciam rememorationem minorum beneficiorum. quae
quidem quiuis intellectus facile apprehendit
Respice igitur et attende in obsequio creaturarum
que tam officiose tam sedule innumeris obsequijs
tibi seruiunt. et dimissis beneficijs spiritualibus
procede ad temporalia. quorum amor tam facile
attrahit. alligat. captiuat. inebriat. et
interdum usque ad insaniam rotat. Attende
qualiter misericordissimus creator totum re-
clinat in obsequia tua. et hoc manifestis-
sime conspicitur in obsequijs solis et lune.
que tibi die ac nocte lumina ministrant. a-
liarumque tam multa beneficia: quae philosophis naturalibus
solis nota sunt. tamen tibi incessanter impen-
dunt. in sole velut strenuissimum seruum pro omnia
impigruum. tam mane surgentem singulis diebus
ad illuminandum. et interdo mane summe dilucu-
lo ad ministrandum lumina tibi in gressibus
et in omnibus operationibus tuis. similiter et equus
tuo. et omnibus animalibus tuis. Sicut igitur
tibi sol euidenter. quasi seruus lucerna prefe-
rens ante te. ostendens tibi discrimina viarum.
ne in eis respites aut corruas. vel etiam
offendas: ad regendas et dirigendas vias
operibus tuis. que nec bene nec recte nisi

equitationibus. alia agriculturis. et alia
 in oibus et p oia in vsibus homin et utilita
 tibus et veniunt et moriunt. Ita ut carnes
 lane et pelles cornua et dentes et ipse ena
 supfluitates a varijs utilitatibus no para
 rent. Quis em no videt ex dentibus elepha
 toy et cornibus bubuloy mira ornamenta
 et instrumeta fieri. Vides de lignis et ar
 boribus q multipliciter redunt. dolant. scul
 pant. in varias utilitates et vsus homin
 Alia quidem exunt ne frigoru supfluitas
 noceat hoibus Alia aptant in edificia
 vt sint nobis in tectu habitacionis. et in
 munime protectionis a pluuijs et ventis
 niuib9 atq gradinibus Ligna vero domes
 tica tanta varietate fructuum ligna vero et
 arbusta aromatica tata viciuositate me
 dicamentoy et odoramentoy Hec em oia
 diligenti et intuenti consideratione conside
 ranti. apparet euident prelaega bnficen
 tia creatoris. que tanta imensitate ac mul
 titudine bnficoy et donoy suoy ex oi parte
 nos obruit. pasit vestit recreat nutrit et
 protegit q oia icomodo et nocumeta vul
 neru. egritudinu. et infirmitatu corporaliu.
 Et de spualib9 icomodis tacea Si quis rex
 magn9. regm totu et singulas regni partes.
 oesq ~~et singulos subditos~~ magnates.
 aliosq vniuersos subditos suos tuis obsequis
 ornass. ita ut oia et singula que de regno

habeas **P**ost hec considera terrā. et videbis
tamq̄ quoddā creatoris p̄mptuariū et the
saurariū **E**x ea em̄ ut ex quodā p̄mptua
rio creatoris: et victus et vestitus: et iha
bitatio sue tectū nobis assidue ministrat
Ex ea em̄ sūt et fruges et fructus olera
herbe legumina **E**x ea em̄ sūt et carnes aīa
liū quib⁹ vescim⁹ et nutrim⁹ **E**x ea em̄ sūt
linū et canapū ad nos vestiendos **E**x ea ge
nerāt⁹ aīalia quorū lana pellibus et plu
mīs induim⁹ **E**x ea sūt lapides et ligna ⁊
sabulū de quib⁹ nobis habitacula fabricāt⁹.
Quis autē medicinas que de terra gignūt⁹
enūmeret? **Q**uis innumeras metalloꝝ
gēmarū lapidū p̄ciosorū v̄ntes estimare
poterit? **Q**uis olei liquores. balsami lacte
et vini et oīa gr̄a gūmi memorit⁹ teneat
Quis multitudinē venarū terre. varie
tate lapidū earū: vel d̄moscere vel nūtare
potuerit merito igr̄ terrā dei p̄mptuari
ū ad escas et vestimēta que nobis inde ad
ministrat nomine **Q**uātū vero ad diui
cias auri et argenti: gēmarū ceterorūq̄
oīm que hoēs diuicias vocāt. nō min⁹ tē
thesaurū diuiciarū eiusdē creatoris vocam.
tū in ea tot et tanti diuiciarū h̄mōi thesauri
repositi et absconditi sūt ab ip̄o creatore
Rec tibi pretereūdū est quot et quāris v
sibus et vtilitatib⁹ huānis aīalia deser
uiūt. et talia quedā euēctionibus. alia

mūdū vniuersū et videbis ipm totū ardē
 tem atq; flāmātē largitate et beneficēna
 creatoris **E**x oī em̄ parte illius micāt flā
 me donorū et bñficiōy creatoris. sicut eui
 dent⁹ vides ex p̄cedētibus **V**ed quid dicā
 de ipso creatore qui est trinitas gloriosa.
 vng verus ac solus deus, pat⁹ filius et
 spūs sc̄s qui nec sibiip̄si in pte vel pepat
 uq; vel pat. qd̄ evident⁹ apparet in spūa
 libus bñficijs. que sūt illūnatiōēs. iustifi
 cationes. mūdationes. decorationes. custo
 ditiones. p̄tectiones et defensionēs aīarū
 nostrarū. a quib⁹ nūq; vacat incogita
 bilis pietatis sue dignatio An potes ali
 quid cogitare qd̄ cor huānū in amorē bñfac
 toris inducere poss. qd̄ diuina bonitas et
 ga nos negligat vel omittat. **I**mmūabi
 libus igit⁹ dei beneficijs q̄ cor huānū exto
 gitare insufficiens est hic omissis ponam
 vñū qd̄ est oībus puocatorijs atq; oīb⁹ icē
 tiuis fortissim⁹ **E**t hoc indubitant⁹ est a
 mor ille nimis et incogitabilis: quo ip̄e
 prior dilexit nos **O**m̄ em̄ icentiuoy et
 calefactuoy maxmū: est ignis **A**mor
 aut̄ quo dilexit nos deus ignis est **Q**ua
 ppt⁹ ad calefaciēda et inflāmāda corda
 nr̄a conueniētissim⁹ **I**gnis em̄ igne et lō
 ge guementiq; et longe efficaciq; p̄ alijs
 accendit̄ **amatoriū** **E**go docebo te
 amatoriū subaudis medicamētū. sine

Drouocatoriū diu
 in amoris cum

Amato
rio ✓

ipsius sūt. oēsque et singuli subditi sui. obsequijs tuis die ac nocte iugularēt: **A**n posses te cōtinē ab amore illius **E**t sic facit et fecit vnicuique nēm incessantē dñs deus nost^r **N**ec em̄ cuiq̄ de hijs que in celo vel de celo sūt in pte ista peccit **N**ichil om̄ istoz que eius sūt a sūicijis nēis voluit eē imūne **Q**uia nullū ex angelicarū miliciarū exercitu **N**ullā ex sc̄is ac beatissimis aiāb⁹ **N**ullā ex stellis luminarib⁹ **A**d hūc modū curare p̄ oīa. quicquid est a sūmo celo usq̄ ad deorsum sūre nobis facit. si tñ hoc dignamur **I**psē etiā infern⁹ nō est exempt⁹ a seruitute n̄a vel sūicijis. dū et nobis sui terrore et horrore incutiēs a malis innumeris nos custodit. atq̄ bona n̄a nobis conseruat. **Q**ui si nō esset timor ipsius minime duraret in nobis **A**lias etiā tortor n̄ est. et vindex om̄ iuriarū et cōtumeliarū nobis rogatarū. **V**indictā in oēs iuriatores n̄os tā iustas tātasq̄ exercens: vt nichil sit qd̄ vlt^r eas de inimicis n̄is requirat iusticia. neq̄ etiā ra n̄a **Q**ue nō seruitia nobis impendat purgatorius ignis: vel locus ip̄e noīe suo indicat euidēt^r. **D**um quicquid purgādū inuenit in aiābus hinc exētib⁹ et ad patrie celestis felicitatē p̄gentibus: purificat et elimat. mūdās illas. clarissias lucidissiasq̄ deo representans remuneratori **D**ico ergo. respice

ac iocundissimū incēdū **N**e proicias a corde
 tuo cito ignē sicut moris est stultissimis
 hoībus **S**z quēadmodū cū vis vel lignū
 vel candelā accendē. tādū quūctū igni te-
 nes illud: vel in ipso igne donec accensū
 fuerit **N**ō em̄ tā cito tactu ligna ignis
 vel calent vel ardent **H**ic nec cor huānū
 q̄ cito cogitat flāmā istā diuine beneficē-
 cie: tā cito calere ex illa natē habz. s̄ per
 morā. hoc est p̄ morosā applicatōez pau-
 latim calefit et tandē icendit **C**ausa at̄
 in hoc qm̄ necesse est profūdari in itima
 cordis credulitatē hui⁹ bñficij. donec illud
 inheret et quasi radicez in ipsis **D**ebes
 etiā hic attendere magnitudinē ignis istius
 de quo ipā veritas in euāgelio dixit. ma-
 iorē hac dilectionē nemo habet **Q**uappt̄
 isto igne dilectiōis nullū mai⁹ **I**git̄ ma-
 nifestū est qz facile calefit vel etiā accen-
 detur et cor huānū si diu applicaret̄ atqz
 giūgeret̄ **E**t intēdo si diu p̄ cogitatū
 et memoriā i illo teneret̄ **E**x quo man-
 festū tibi esse debet q̄ salutaris. q̄ necessa-
 ria ē iugit̄ recogitatio diuine passionis
 incarnationis et mortis. et silit̄ sac̄tissie
 eucharistie **Q**z efficac̄ rememoratio iū-
 gisqz recogitatio ipsius. quātū nos diligit
 qui tam crebro singulis diebus cū tantis
 muneribus nos visitat: intelligētib⁹ eui-
 dent̄ oñdit **E**t p̄ hoc in illo tā venerādo

dicebat
ad eū

caritatis. sine beneficio **S**i vis amari: ama / propt
hoc ipsū / dauid **E**xurge dñe deus in p̄cepto qđ
mādaſti. qđ est dicere **A**dimple tu illud. et hoc
est p̄ceptū caritatis siue dilectionis. et tūc
ſynagoga p̄p̄toꝝ cōtūdabit te **C**ū em̄ ostendit
ſūmo exhibuit euidentiffimē in ſemetipſo qđ
diligebat genus huānū. tūc factus est ⁊
ille dilect⁹ hoīb⁹. et aggr̄yati ſūt ad eum.
ei⁹ vni vntione amoris hoc est ignis.
a quo neq; homo neq; aliud aiat ſe abſcon
dit **O**mnēs em̄ hōēs diligūt diligentes
et oē aiat diligit a quo diligit⁹ **E**t hoc ē
qđ ip̄emet dicit in euāgelio luce **I**gnē
vem̄ mitte in terrā. quid volo niſi qđ accē
dat⁹ **I**gnē iſtū hoc est ſingulare iſtud
et ſtupendū bñficiū: ne ſepares illud a
corde tuo **I**pſo nāq; aduētū ſuo: ignē
ſue dilectionis erga nos ostendendū
miſit in corda hoīm **E**t licet hoc ip̄m
oī largitate bñficentie ſue ſicut p̄dixi
fecerit. ⁊ faciat inceſſant⁹ **H**oc tū in ſin
gulari et incogitabili imēſitatis bñfi
cio. Incarnatiōis ſue vitz paſſiōis
et mortis **H**oc incōparabiliter et incogi
tabilit⁹ et magnificēciā fecit et efficacē
Hūc ignē igitur applica cordi tuo. iugi
reogitatione ipſius. et tene inceſſanter
p̄ memoriā tenaciſſimā in corde tuo.
et nō effugies ne dicā calorē. ſ; etiā hui⁹
ſācti amoris et ſaluberrimū diuificū

sic de alijs cōstatijs requisitis **Volent** q̄ quadrupli
 aut̄ distinguī quadruplices benefactores **res sūt bene**
 quib⁹ tenem̄ ad redditiōē debiti pro **factores**
 bñficijs susceptis: licet s̄m̄ diuersas causas
 quas tñ oēs respicit gratitudo extēdēdo
 nomē **Prim⁹** bñfactorū illoꝝ est dñs de⁹ **prim⁹**
 qui est causa oīs boni **Alius** bñfactor **2⁹**
 est pat̄ aut̄ mē qui sūt p̄ncipiū gn̄atiōis
 et discipline **Tercius** est p̄sona p̄rellens **3⁹**
 in dignitate a q̄ cōia bñficia gubnatiōis
 defensiōis silia sūt soluta prouenire **Quartus** **4⁹**
 est aliquis bñfactor. a quo aliq̄ speciale
 bñficiū accepim⁹ **Hui⁹** v̄tutis s̄z ḡtitudis **De iiii**
 p̄t̄ **S. tho** 2. 2. q. 107. ar. 2.º tres gradus **gradib⁹**
 s̄m̄ tria que ad eā ex p̄te bñficiati: siue ei⁹ **ḡtitudis**
 qui accipit bñficiū requirūt̄ **Primū** q̄dē **p̄**
 est ut ip̄e bñficiatus recognoscat bñficia **q̄ cognoscat**
 sibi exhibita. et recognoscat q̄ sibi ḡtute **bñficia sibi**
 siue gratis sūt exhibita. et ut ipsorū in **exhibita ip̄**
 ḡtute memoretur cū aliquo bono cordis **memoret.**
 affectu **Q̄** em̄ ad ḡtitudinē p̄tineat
 bñficioꝝ noticia et memoria patet patet
 p̄ ysaiā b̄z qui ḡt⁹ existens de bñficijs
 dixit Misericordiam dñi recordabor. lauda
 bo dñm sup̄ oībus que tradidit michi
Et alius p̄ph̄a dicit Misericordias dñi
 in eternū cantabo **hoc etiā docet augus.⁹**
sup̄ ps̄ 134 vbi dicit **Nūq̄** parū deo
 grati esse debem⁹ **Nōne** cogitādū nobis
 est q̄ hic stam⁹. quid facti fuim⁹. **Nōne**

mysterio. igne sanctissimi amoris sui mitte
venit in terram. Pro magnitudine namque beneficij
Vmo pro immensitate in illo tam venerando
mysterio. igne immensum sue dilectionis cor
dibus nostris ingerit et immittit

**Nicolaus Döckelspuel in symone quinto
de festo natiuitatis xpi iuvat nos ad
grarum actiones pro diuinis beneficijs
referendas et detestat viciu ingra-
titudinis**

Sicra scriptura improperat iudaeo populo
viciu ingratitudinis de diuinis beneficijs
sibi a deo multiplicat collatis cum per prophetam
dicit Obliti sunt benefactorum eius et mirabilem
eius que ostendit eis Et in alio ps No fuerunt
memores multitudinis misericordie sue Et ne hoc
iudaei propter obprobrio notentur. sed illud melius
cauere valeamus et facere secundum verbum apostoli dicentis
In omnibus gratias agentes cogitamus aliquid
dicere de gratitudine habenda de donis dei
et beneficijs diuinis innumerabilibus humano generi
collatis Et simul dicam etiam de ingratitudinis
vicio virtuti gratitudinis opposito Ad cuius
clariorem intellectum sciendum quod gratitudo secundum 1. s. tho 2. 2. q. 106. est virtus quedam moralis
disponens hominem et inclinans ad bonum et ratio-
nabilitate se habendum ad benefactorem: sive ad
benefactorem suum. in reddendo eidem debitum
pro suscepto ab eo beneficio. ubi oportet.
quoniam oportet. cui oportet. cum oportet. et

**Quid sit
gratitudo**

cepta. s̄ etiā fateat̄ exteriū et demōstret
 seu ostendat se bñficia accepisse. et grās a-
 gat laudādo et bñficia et etiā largitatem
 bñfactoris **Vñ** dicit aug⁹ sup eplā ad ro.
 Deo grās agere est sentire ac noscē atq; fa-
 teri oīa bō ab eo data eē. et p̄ gn̄s eū lau-
 dare corde ore & ope **Vñ** si bñficiū aliqd
 videret̄ p̄nū. adhuc est laudādū & ḡtant⁹
 suscipiendū propt̄ dantis affm̄. qui ī hīs
 plus est ponderādus: q̄ quātitas mūneris
 s̄m̄ **benecā** in de bñficijs dicēte **Nō** quid
 dat̄ refert aut quid fiat. s̄ q̄ mente **Non**
 em̄ in eo q̄ sit aut dat̄ cōsistit bñficiū. s̄
 in dantis aut faciētis benuolētia **Textus**
 ad ḡtitudinē req̄sitū **Ut** hō pro loco et tpe
 ipsi bñfactori retribuatur s̄m̄ suā facultatē.
 et s̄m̄ ḡditionē vtriusq; **Et** hec retributio
 resp̄cū dñi dei a quo oē bōm̄ nēm est fit
 eū honorādo. et reuerētiā exhibendo. eū
 cognoscendo & amādo. ei obediendo. et ab
 eius offensis sollicitē cauēdo. et ei grās
 p̄ singulis bñficijs proprijs et cōibus re-
 ferendo **Quē**admodū suo ex^o docet nos
 btūs aug⁹ in libro supputationū vbi ad
 deū prēm loquēs dicit **Grās** ago pietati
 tue. et multiplices grās ago ex totis p̄cor-
 dijs meis. qui p̄t̄ tuā inenarrabile di-
 lectionē qua nos indignos mirabili boni-
 tate amare dignatus es misisti vni-
 genitū tuū saluare nos tūc filios p̄ditionis

39
 q̄ p̄ loco & tpe
 s̄m̄ suā fac-
 ultatē re-
 tribuat

Exª referē-
 di grāy ac-
 tiones

cogitādū nobis est ubi iacebam⁹. et quo nō
collocati sum⁹. **N**ōne cogitādū q̄ oēs impij
Dnm̄ nō querebāt. et ipse illos nō queren-
tes quesuit. Ipse iuentos excitauit. Ipse ex-
citatos vocauit. Ipse vocatos introduxit
et in domo sua stare fecit. et sic de alijs
bñficijs et eorū memoria intelligendū.
Et talit⁹ p̄mitiuū fideles in quibus adhuc
ap̄t̄ p̄p̄inquitatē passionis xpi feruebat
caritas et deuotio. erāt de dei bñficijs ḡti
et maxie de illo p̄cipuo bñficio sc̄ xpi in
carnatione. et eius bñdicta passione. ac
totius huāni ḡnis reparatiōe. **H**oc aut̄
noscere conabant⁹ ac uigil⁹ cū magno
affectu meditari. **Q**uōd t̄ multū in eis ac-
cendit dei dilectionē. que eos fecit terrea
despicere. et amare celestia. et dulcorauit
corda eorū. **N**ā et **aug⁹** in nono cōfessionū
de se fatet⁹ q̄ nō satiebat⁹ dulcedine
mirabili considerare altitudinē cōsiliij di-
uini sup̄ salute ḡnis huāni. **Q**uod etiam ad
ḡtitudinē requirat⁹ ut dixi q̄ bñficiat⁹
recognoscat oīa bona que habet a deo eē.
et sibi ab eo ḡtuite collata doret. **aug⁹**
sup̄ ps̄ 85. dicens Agnosce te a deo h̄re
et ex te nichil boni h̄re. ut nec sup̄bus
sis nec inḡt⁹. Dic deo tuo quia accepi: nō
q̄ habui. quia tu dedisti: nō q̄ merui.
Dedim̄ ad ḡtitudinē quesitū est. q̄ bñfi-
ciatus nō solū corde nostat bñficia ac-

29
q̄ exirems de
mostet se ta
lia accepisse

tali utatur. s. ad hoc ad qd datu est. ut
 s. illo dono s. mediante. se et alios doceat
 regat et dirigat in via iusticie et salutis
 suo mo intelligit. de diuicijs supiorita
 te et alijs bonis, donis, et gratijs a deo
 susceptis Hoc em apto monet 2. cor. 6.

dicens Videte ne inuacu gram dei sus-
cipiatis Glosa Inuacu gram recipit q
 post accepta gram se no exeret in bonis
Et idem 1 Thimo. 4. Noli negligere gram
 que in te est Et de seipo dicit Gra dei i

me vacua no fuit Patet ige ex dir. *recapitulatio*
in gduu.

tis q ad gitudme 4. requirunt ex par
 te bnficiari Prmo q cognoscat bnficia
 sibi exhibita: et q gitudine exhibita sut.
 eorunq cu aliquo cordis affectu ingit
 memoret. 2^m ut no solu corde noscat

accepta bnficia: s. etia exterius demon
 strete se talia accepisse. et gras agat lau
 dando: et bnficia: et bnfactoris etia
 largitatem 3^m ut pro loco et tempoe

bnfactori retribuatur. s. ut eiusq facul
 tatem et conditione 4^m ut no neg
 ligat bnficiu ociose: nec eo abutat in
 contumelia tribuentis ¶ Dut aut

plurima que solent et debent hoem mo
 uere ad habendu hmoi gitudme de
 bnficijs susceptis Que quia oia ex
 cellentissime inueniunt in diuinis bnficijs
 Ideo maxie debemus gti esse de eis

*De iii modis
 quibus fitam
 ad gratias
 agendas*

Grās tibi ago pro sc̄tā eius incarnatiōe ⁊
natiuitate. et pro gloriosa genitrice sua
de q̄ apt̄ meām salutē carnē suscep̄ digna
t̄ est Grās tibi ago pro passioe et cruce
ei⁹. morte. resurrectioe. et ascēsiōe eius.
et sede maiestatis ad dexterā tuā Ipse em̄
videntibus discipulis ascēdens sup̄ celos.
sedensq̄ ad dexterā tuā sp̄m sc̄m s̄m̄ p̄mis
sionē in filios adoptionis fudit Grās ago
pro illa sanctissima oblatiōe q̄ quotidie i
ecclīa paschim⁹ et potam⁹. abluim⁹ et s̄cti
ficam⁹. et vni⁹ sūme diuinitatis parti
cipes efficiam⁹ Grās tibi ago pro nimia
tua caritate qua nos indignos sic amasti
et saluasti p̄ vnicū dīcām filiū tuū Dic
em̄ dilexisti mūdū vt vngentū dātes
vt oīs qui credit in eū nō pereat s̄ ha
beat vitā etnā vt cognoscām⁹ te deū
verū. et quē misisti ih̄m xp̄m. p̄ fidem
vram et digna dei opa Et potest addi
4^m ad gratitudinē requisitū s̄z q̄ b̄n̄fi
ciat⁹ non negligat b̄n̄ficiū otiose. nec
eo abutat⁹ in cōtūmeliā tribuentis. s̄
ad illud ad qd̄ datū est exerceat fidelit̄
Nā ut dicit Bea. sup̄ rā. Aliquo mō re
dūdat in cōtēptū donātis donū negligē
nec illud expedire ad qd̄ donatū est Ex^m
illius Si quis a deo accipit sciām aut sa
piām vel bonitatē ingenij nō otiose illā
negligat. nec contra honorē dei dono

49
q̄ accepto be
neficio nō ē
abutendū
nec ip̄m neg
ligendū

talā v
s̄z illo
regat
Suo r
te et
suscep
dren
cipia
post
Et i
que
me
tib.
te b
sibi
cor
me
dite
ste
da
ac
m̄
tat
lig
con
flu
ure
b̄n̄
rell
tis

nō obliuīsa Perit autē qđ m̄gto dat^r. quia
 m̄ḡtudo est maximū viciū. nā est om̄
 exinanicio meritorū. v̄tutū dispsio. b̄nfi
 ciorū pdicio Tercū mouēs ad ḡtitudi
 nē est multatudo maḡtudo p̄ositas atq̄
 vtilitas b̄nfiarū susreptorū Ad iterū to
 tū est in diuinis b̄nfiarīs excellent^r Quis
 em̄ p̄ multitudinē enarrare poss̄ b̄nfiarū
 que nobis deus p̄stitit. creādo. gubnādo.
 redimēdo. Que etiā quotidie prestat. m̄
 terendo. defendēdo. pariet^r p̄ccōres tollerā
 do. Et que prestare disposuit glorificādo.
 Nemo em̄ n̄q̄ estimare possit q̄ maḡ q̄
 p̄iosa in se. et q̄ vtilia nobis sūt diuina
 b̄nfiarū Ad nāq̄ cōdig^m cogitari poss̄ do
 no dei quo nos gratis saluos fecit. q̄ nos
 eū non querentes ip̄e quesit. inuenit. re
 demit. et liberauit a dn̄atioē diaboli. a
 p̄tate demoniorū. **D**z et quid q̄dignū cogita
 ri poss̄ oibus diuinis b̄nfiarīs ī s̄mōe 4° h̄
 festiuitatis enūatis: que a diuina p̄cipim^r
 largitate Vno qđ q̄dig^m ip̄i dn̄o deo n̄o
 potuit cogitari cū etiā ip̄m se nobis de
 dedit in q̄cem in sua icarnatioē. ī cibū ī
 sac̄o eucharistie. in p̄ciū in sua gloriosa
 passione et martirio. in cooperatore aīe
 n̄e ad merendū: et hoc in s̄cificatiua om̄
 one. et dare vult semetip̄m in p̄miū in
 glorificatioē. cū inūabilib^r alijs donis
 que nec oculus vidit nec auris audiuit

3^m est
 vtilitas
 b̄nfiarū

aut adhuc
 alijs inūis

*1^m mouēs
ad gr̄itudinē
est excellētia
bñfactoris*

*2^m est
affectus
dantis*

et deo meo repēdere quas possum. In grati-
actiones. **P**rimū mouēs ad gratitudi-
nē est magnitudo et dignitas bñfactoris:
seu bñficiū exhibētis. Et p̄t̄ illud debem⁹
esse sūme gr̄i de diuinis bñficijs. cū ipse
op̄m̄s deus sit inēse excellens et dignus.
ac tā alt⁹ q̄ magnū est q̄ dignat⁹ a nobis
etiā cogitari. **P**ropt̄ qd̄ prophē am̄cati-
ue ad dñm̄ dicit. **D**ñe quid est homo qz
inotust⁹ ei: aut filius hoīs qz reputas
eū. **I**ngularit̄ em̄ magnū est q̄ tñ
deus hoēm reputat: q̄ filiū suū pro eo
misit. et alia pluria bñficia sibi ē largi-
tus. **D**ecūdū mouēs ad gratitudinē est
affectus dantis. **C**ū em̄ bñfactor magno
et sincero affectu donat bñficiū: mag⁹
accendit bñficiatū ad gr̄as agendas.
Et illud etiā repit̄ excellent⁹ in diuinis
bñficijs. **T**anta est em̄ in eis beniuolen-
tia diuina. tā liberalit̄ donat ea deus
et tāto caritatis affectu: q̄ etiā si que
viderēt̄ p̄ua: essent ratioē affectus ipsius
dantis cū gr̄itudine suscipiēda. **V**n̄ dicit
Bernardus. s̄ s̄ sup̄ cā. **D**isce ad singula do-
na gr̄as agere. **I**nquit em̄ scriptura. **D**i-
ligent̄ considera que apponit̄ tibi. **V**t n̄l-
la dona dei debita gr̄az actioē feustec-
tur. nō grandia non mediocria nō pu-
silla. **I**ubem⁹ em̄ in euagēlio fragmēta
colligere ne pereāt idest minima bñficia

nō obli-
mitu
ex man-
tū est
vultu
tū est
en̄ p̄
que n
cedm̄
taen
do: c
nem
p̄nos
bñfi
no d
cū n
dem
otat
ri pe
estu
arg
pote
deci
faci
pass
nēe
me
glor
que

ratori nro. et enuat ibide aliqua dei do-
 na Ipse em fecit nos et no ipsi nos fecit
 aut sm corpus egregia creatura. et mag
 sm aiaz utpute imagine creatoris insigne.
 racionis pncipe. bntudis capate. **M**ulta
 largitq est nobis ad sustentacione. ad eru-
 ditione. ad gsolacione **P**ropt nos vbu ra-
 ro scm e. et lauit nos in suo sagine a pec-
 catis nostris **C**onsequet expomit modu
 gitudis habede dicens **H**ec et alia dei bn-
 ficia o homo no recedat a corde tuo. non
 a memoria. no ab affectioe **H**ec cogita
 semp corde. in hys iugiter delectare hys
 velut quibusda stimulis vreges sollicita
 nam tua hys facib inflama ea. ad vea-
 madu eu qui ta multiplicat suu erga te
 gmedat amore **S**exua madata bnfactoris
 tui. remuneratoris tui **T**ali etem gtitu-
 dine meret ho ea bona que ia in munere
 accepit sibi a deo consuari. et maiora supad-
 di **Q**m sicut dicit **C**hris sup mat. **O**ptim
 bnficioru custos e ipa memoria bnficioru.
 et perpetua confessio grary **E**t aug9 **G**ras
 agam9 de acceptis. et si mgti no fuerimus
 maiora nos accepturos confidam9 **E**t
Cassiodorus **I**ugit sibi subueniri facit.
 cui collatu bnficiu semp ante oculos
 existit **M**eliora etem meret accipere: q
 collata sibi bnficia probat de corde no
 amittere **h**ec de primo

4^m est
gratia dāt

nec in cor hoīs ascenderūt. que oīa se dili
gētibus pparauit. Quartū qđ solet et de
bet mouere ad g̃titudinē est grā ipsius
dantis. Vbi em̃ est maior grā ex pte dāt
ibi requirit^r maior grāy actio ex parte
bñficiū recipientis. Grā autē est qđ g̃tis
dat^r. et ergo quāto res magis dat^r gratis
tāto ex maiori grā dātis procedit. et tāto
recipiens. ex hoc magis tenet^r danti ad
grās agendas. **S**z bñficia diuina mere
gratis conferūt^r nobis, etiā vilibus. etiā
contemptibilib9. indignis. et imeritis. Viles
etem̃ sum9. qđ s̃m carnē cinis et puluis.
s̃m aīam pleni defectibus et miseris. Et su
m9 indigni talia bñficia accipē. ymo et im
meriti p̃pt̃ peccā meā quib9 plus meruim9
pūm̃x̃ qđ p̃m̃ar̃x̃. et iō valde g̃ti esse de
berem9 de tātis bñficijs. que nobis sic vi
libus et indignis dignat^r g̃tis diuina bo
nitas elargiri. Itaqz cū oīa que hoēs ad
g̃titudinē habendā mouere solent debent
et possūt tā excellent^r inueniāt^r in diuinis
bñficijs ut dictū est. cogitet vnusquisqz qđ
dignū et pro posse debitū sit ut g̃ti. s̃m9
de dei bñficijs illo mō. vt pro posse tene
mur ea noscere. ipsorū bñfactorē diligere.
ei obedire. ipi grās agere. ei9 offensas sup
oīa p̃rauerē. Ad qđ etiā hortat^r nos bñar.
sup ps Qui habitat vbi dicit Agam9 g̃
cias factori meō. bñfactori meō. remunere

meditat^r **Secūdo** g^o d^{us} ē cū quis ~~no~~ **2° g^o d^{us}**

beneficiū noscit s̄ dissimulat. et nō fatet^r
ore: nec alio mō pro loco et tpe demonstrat
se beneficiū accepisse **Vel** etiā qd̄ peius est.

cū vituperat beneficiū sibi exhibitū **Tercio** **3° g^o d^{us}**
g^o d^{us} est cū quis nō retrahit s̄m suā fa-

cultatem ipsi benefactori **Et** ita inq̄ti sūt
deo qui pro inestimabilib⁹ suis nō retrahu-

ūt sibi s̄m decentiā. et s̄m suā possibilitatē
Vmo q̄ oīs effectus nālū gūtūt^r ad suā

causam **Dicit em̄ Dion. i de diuinis nōib⁹**
q̄ de⁹ oīa in se gūtūt tāq̄ oīm cā **Et** ideo

q̄ nālē rationē agit homo qui ad deū bn-

factorē suū nō se p̄ grāz respēsationē cō-

uertit **Et** hoc s̄m modū sibi rēu h⁹ benefac-

toris possibile. qd̄ ē p̄ honorē. reuerētiā.

amorē. et obediētiā. et p̄ cetera que ad

diuinā reuerētiā ordināt^r. siue fiat i v̄bo

siue in opere **Utrūq̄ em̄ deus a nobis re-**

quirit **dicente Bernar. Nō** solū v̄bo et

lingua: s̄ etiā ope et veritate nos exhibe-

ant g^o d^{os}. quia nō solū grāz dationē:
s̄ etiā actionē exigit a nobis d^{ns} de⁹ n^r

Et ad hūc 3^m g^o d^ū p̄tinet qd̄ adhuc peius **maḡ est in**

est. s̄ cū quis nō solū nō reddit bō p̄ bōis **gratitudo**

s̄ etiā reddit mala pro bonis **reddere**

cat q̄ benefactorē suū. aut sibi detrahēdo. **malū p̄**

aut indebite nocēdo. aut aliqd̄ aliud q̄ **bono**

eū gmittēdo **De hoc dicit aug⁹ sup p̄b 36.**

fenexat^r p̄tōe et nō soluet. Quia accipit

2^m

principale
gratmet in a
hos gradus
in gratitudis
primus

Quātū ad 2^m est notādū q̄ m̄ḡtudo ē
viciū qđ p̄ defectū opponit^r gr̄titudinē Cui⁹
silit^r vbi sup̄ S. thomas ponit tres gr̄dus
Prim⁹ ē cū quis nō recognoscit b̄nficiū
susceptū Et hoc p̄t^r obliuionē ei⁹ nō qđ
ex defectu n̄e p̄ueniēte qui nō subiaret
volūtati. s̄ ideo q̄ nō memorabat^r sepe
illius b̄nfici⁹. nec cogitat crebro de retri-
buēdo: qđ t̄m gr̄tudo requirit ut dictū
fuit Aut p̄t^r negligētā. q̄ nō curauit
diligētā apponē q̄ nosceret b̄nficia suscep-
tā quēadmodū inueniūt^r pluximi existant.
in quibus sic refertur caritas. et re-
uit cupiditas q̄ dediti voluptatibus.
aut ip̄lican negotijs secularib⁹. aut
depressi ocio desidia et torpore nō tu-
rant ad t̄m se occupare circa diuina. et
se ad sp̄ualia dirigere: vt sup̄ dicta et a-
lia inuābilia dei b̄nficia cognoscerent.
sine quibus t̄m nichil essent. nec ad mo-
mentū etiā subsistere possent Tales car-
nales desidiosī stulti et m̄ḡti hoēs cū nes-
ciūt quāta eis sūt a deo collata b̄nficia.
nō intelligūt quātas pro istis d̄no deo
teneant^r reddere gr̄arū actiones ¶ D³ etō
uerso sapiēs ut ait Seneca oīa examinat.
quātū accepit. a quo accepit. q̄n accepit
q̄n accepit. vbi et quēadmodū. et sic de
alijs circūstantijs. nec talis aliquomō
obliuiscatur. q̄ de retribuēdo iugiter

ad x^m ad reddēdū grācū actiones. s̄ solus
 decim⁹ qui fuit alienigēa erat de bñficio gr̄t⁹
 qui recognouit se a x^o mūdātū. et hoc etiam
 corā oībus fatebat^r et grās egit Videns
 em̄ se sanatū regressus est cū mag^r voce
 mag^rficās deū. et cecidit in faciē ante pe-
 des eius grās agens Detestabile ē hoc vi-
 cū iḡtitudis et mltū displicens diuine
 bonitati Expecim^r em̄ in nobis q̄ licet
 pua sint bñficia que p̄ris ipendere possu-
 mg. valde tñ nobis displicet cū eos de
 eisdē bñficijs m̄gtos sentim⁹ Quātomag^s
 digne et merito displicet dño deo nō m̄g^s
 titudo de tanti bñfactoris tot et tantis
 bñficijs. que p̄ multitudie nō possūt m̄ari.
 nec p̄e magnitudie estimari Vmo int^rce-
 Texas causas que intēdebāt et auxerūt
 interiore doloce et tristitiā xp̄i in eiq̄
 passione vna assignat^r m̄gtitudo indeoꝝ
 quibus singularit^r multa bō ostendit de
 quib⁹ m̄gti retribuebat sibi mala pro eisdē
 bonis. et odiū pro dilectioe Similit^r itende-
 bat et auxit tristitiā xp̄i in reute futura
 iniquitas. et nimia m̄gtitudo mltroꝝ cōsi-
 tianoz quā p̄noui sicut oīa nostit Ideo
 bernar. loquēs in p̄sona xp̄i dicit **O hō**
Vide quāta pro te pacior. ad te clamo
qui pro te morior. Vide penas quibus
afficio. vide clauos quibus cōfodior
audi impropicia quib⁹ q̄fūdor. s̄ cū sit

Q̄ detesta-
bile est vicū
m̄gtitudinis
q̄ quātū deo
displicet

Magna est
magnitudo
beneficio accep-
to abuti i
contumelia
danti

beneficiū a deo: et nō reddit sibi gravū acti-
oēs **M**ulta pctōr accipit a deo. s̄ nō reddit bñ
vivēdo qd̄ debet **N**ō agit grās ei a quo acce-
pit. ymo repēdit mala pro bonis ut blas-
phem̄ inīmationē cōt̄ deū. et m̄gnitudinē q̄s
Ad hūc etiā 3^m ḡdū p̄t̄ p̄tine. cū quis bñficio
accepto abuti i cōtumeliā dātis. sicut m̄th
faciūt qui dūm bñficijs vñ deberēt ad ho-
norē dei bñfactoris sui. et ad propā ac pxi-
morū salutē. necessitatē et utilitatē. et male
utūt̄ eis ad voluptatē. et que acceperūt ad
vsū h̄ vite t̄nsitorie. c̄flectūt i vsū p̄uitans
et culpe **U**n̄ ḡgo i omelia **O**īa que ad vsū
vite accepim̄: ad vsū cōūt̄im̄ culpe **N**am
t̄nquillitatē huāne pacis / ad vsū v̄t̄im̄ vane
securitatis peregrinationē terre: pro habi-
tationē dilexim̄ patrie **S**alutē et sanitatē
corporū: redigim̄ in s̄uitatē misere volup-
tatis **V**bertatis habūdānā nō ad n̄ritatē
corporis: s̄ ad sup̄fluitatē expēdim̄ misere
cupiditatis **I**psa serena blād̄m̄eta aeris
ad amorē nobis s̄uive cogim̄ terrene de-
lectationis **P**ropt̄ qd̄ timēdū est et valde
p̄timēdū: ne simul nos oīa felice p̄u-
mēdo debeāt. qz vicij̄s n̄ris male subiec̄
s̄uebāt **H**ac m̄gnitudinē incidērūt nouē
leprosi a x^o m̄dati luc̄ 16 qui nec cog-
nouerūt se a x^o m̄datos. nec fatebāt̄ ore.
neqz alio mō demōstrabāt se a x^o sue m̄da-
tiois bñficiū p̄repisse. nec reuertebantur

Pro meo sapere nichil ita displicet deo p̄
 sextim in filijs gr̄e. in hoibus cōuersionis
 quēadmodū in gr̄tudo Vias em̄ obsteunt
 gr̄e. et ubi fuit illa: iā gr̄a accessū nō inēit.
 locū nō habet **E**cont̄ gratitudo meretur
 bñficia accipere. accepta retinere. retenta
 sibi augeri. et maiora sibi supaddi **U**nde
 dicit **ber.** Nichil auget̄ in gr̄to. s̄ qđ acce-
 perat ei vertet̄ in p̄niciē **F**idelis aut̄ in
 modico censetur dignus mūnere āpliori
Considerem⁹ go fr̄es p̄dicta et intelli-
 gam⁹ que et quāta bona affert hoī gr̄-
 titudo: et que bona in gr̄tudo sibi aufert
Et simul cogitem⁹ quō^{ut} a p̄ncipio dixi
 dñs iudaico pp̄lo p̄ scripturas impperat
 in gr̄tudinē de multiplicib⁹ bñficijs
 que suscepit de māu dñi **E**t sim⁹ ceteri
 q̄ si in gr̄ti fuerim⁹: incipiet in iudicio
 p̄ticulari tpe mortis. et in iudicio gr̄a-
 li in fine mūdi. etiā nobis cōtepte mē-
 reis impropere bñficia sua seuerus
 iudex. et nobis dicere **β^m aug⁹. qđā β.**
Ego vos de limo terre formavi **E**go ves-
 teis venis et artibus vite sp̄m ifudi
Ego vos ad Imaginē et similitudinē me-
 am facere dignatus sū **E**go cū p̄tō
 et eterne mortis vinculis teneremini
 propt̄ vos v̄gmalē vterū iteomni. et
 in presepe posit⁹: et p̄m̄is inolutus
 lacui. infante ḡtumelas: huānos β

**Exhortatio
ad g̃titudi-
nē valde
notabilis**

tanti dolor exterior: tñ cruciatus est g̃iuor
dū tam m̃gtū te experior **Et** uerū dicit cont̃
m̃gtos **Popule** me9 quid feci tibi. aut in q̃o
conturbasti te responde michi **Quid** cause
est q̃ inimico meo magis libet fruire q̃ in
Attendam9 ergo sc̃es et semp̃ gr̃as agam9.
nūq̃ cessem9 dnm̃. Deū pro tantis donis
et b̃nificijs b̃ndicere et magnificare. totā
em̃ vitā meā: et quicquid possum9 debe-
m9 dei filio. qui vitā suā pro nobis po-
suit. et cruciatus duos sustinuit: ne nos
eternos cruciatus sustinerem9. **Et** ideo
cū donauerim9 quicquid possum9. et quicquid
sum9. nō erit sicut stella ad solē. gutta
ad flumē. puluis ad mōtē **Considerem9**
quō m̃gtus meret̃ b̃nificia accepta amitte-
meretur alia nō accipere. meret̃ ea que
vetinet infructuose retinere. et p̃mo de-
fraudari. et mag9 meretur suppliciu pro
m̃gtitudiē: negligentia: et cōtemptu **Et**
ideo in libro soliloquiorū dicit augus.
Recolā ad mētē meā dñe liberator me9
bona que fecisti michi a iuuetute mea.
et in oī vitā mea **Sic** nāq̃ q̃ m̃gtitu-
do displicet tibi. que radix ē totius ma-
li sp̃ualis. et ventus quidā desiccans et
vrens oē bonū. obsecrans fontē diuine
miē sup̃ hoēm. qua etiā et mala mortua
iā oriūt̃. et vna opa moriūt̃. et ultra
bona nō adipiscuntur **Et bernar.** dicit

Vetus est ihūs in deſtū a ſpū ſcō ut
 tēptaret^r a diabolo Mathei iiii ca.
 Voluit ſaluator nre mox poſt baptiſmū
 temptari. ad incautādū aduſtos nouiter
 baptiſatos. aut quoscūq; nouit ad x^m gū-
 ſos. p baptiſmū. ſeu p pūam. aut p in-
 gressū religioſis. aut p aliū quēcūq; mo-
 dū. quo deſerit^r mūd⁹ et concupia eius
 Ut magis uigilent q̄ uisibile eoz hostē
 qz ipſos tūc gūg temptare ſolet q̄ prius
 Nā ecā 2 dicit^r **F**ili accedens ad ſuitu-
 tē dei ſta in iuſticia et timore et prepara-
 uam tuā ad temptationē **C**ūt aut iiii **T**emptatio-
 tēptatōes pūcipales. et quaſi pūcipes **nes pūcipi-**
 aliarū temptationū que ſm̄ **Beati Bern-** **pales ſūt**
ſmōe vi^o ſup p̄s Qui habitat Et in ſmō. **iii.**
xxxiii ſup cantica tīgūt^r in illo textu
 euſdē p̄s **N**ō timebis a timore nocturno
A ſagitta volante in die **A** negotio pam-
 bulante in tenebris **A**b incurſu et de-
 momo meridiano **Q**uib⁹ iiii tēptatiōib⁹
 ſolet diabolus eo ordine quo ibi mūant^r
 iudere et temptare eos qui ad deū gū-
 tūt^r: et uolūt uitā ſuā in oibus emen-
 dare **C**ont^r quas tēptatiōes ueritas
 hoēm quē q̄ſi ſcutō circūdat defendit
 ne ipſis uincat^r. put̄ inuit p̄s cū pece-
 denter dixit **S**cutō tūdabit te ueritas
 ei⁹ **E**t tūc ſubdit nō timebis a timore
 nocturno **D**e hīs iiii temptationibus

dolores: quibus vobis similis fierē p̄uli.
veridētū palmas spōgiāq; suscepi. acetū
cū felle bibi. flagellis cesus. spinis coro-
natus. affixus cruce. p̄fossus vulnere;
morti aīam in tormētis emisi. suscepi do-
lores vestros ut vobis meā gloriā dāre.
suscepi mortē ut vos īpetiū vueretis.

Jacui in sepulchro ut vos regnaretis in celo.

De quibus oībus quia n̄ḡti fustis. nec
post pctā v̄rā ad p̄mē medicamē cōfugere
voluistis. Et iusticia mea nō p̄t modo a-

liud iudicare: nisi qd̄ merentur opa v̄rā

Quare qd̄ vos ipsi dū vueretis degistis.

nūc tenete Contēpsistis lucē nūc tenete

possidete tenebras Amastis mortē ite in p̄dicationē.

quia secuti estis adūsariū meū dyabolū

ite cū eo in ignē et̄nū **A** quo inestimabi-

li et intollerabili malo ut nos longe faci-

at esse diuina benignitas sm̄q; nūc grati

būfactori m̄o. et recolentes atq; recog-

noscentes redeptoris m̄i būficia indefes-

so studio laborem; Ut cū ad iudicādum

Venerit in maḡ potestate districtq; arbi-

ter: inueniat nos tales quib; nō supplicia

inferat s; quibus reddat p̄mia sempiterna

ih̄us x̄ps d̄ns n̄r q̄ cū p̄re ⁊ spū s̄c̄o v̄iuit

Nicolaus Dökelspuel i priā d̄m̄ca qua
dragesime sc̄m̄oe iij de iij ḡnibus
temptationū et remed̄is earū quas
recitat S. ber. f. vi. sup p̄s xc. ⁊ f xxxvi.
sup cātica

et male affecte Quare in eisdem gutendis
 ad deum **P**rima temptatio est timor de
 molestiis. afflictionibus et aduersitatibus cor
 poris. et ~~hanc~~ illa temptatio signatur in
 textu supradicto per hoc quod dicitur a timore noc
 tuo id est a timore aduersitatum corporis.
 et hoc ideo. quia in scripturis per noctem solet ad
 uersitas significari. **V**el ideo per bern. ubi
 super Omnia quod aggredimur uniuersa
 tollerare. id nodum reuelatum est. **S**i enim dies
 illa luteret in cuius luce pariter labores
 et premia uideremus: timor omnino laborum quiesceret
 nulla esset per desiderio premiorum. dum clara lu
 ce apparet quod non sunt condigne passionibus huius
 temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in no
 bis. **N**unc uero abscondita ab oculis nostris
 ingerit. et nox est inter in hac parte temp
 tant: inimicum a timore nocturno. **E**t pro
 bonis que non uidemus: formidamus que in
 premia sunt aduersa tollerare. **C**um ergo homo
 conuertitur uult ad deum. tunc ut dixi prima
 eius temptatio et primum ceterum est per timorem
 molestiarum corporis. ut scilicet abstineat a de
 lectationibus corporis. et subeat tristabilia
 quia caro adhuc indomita ex sua perniciosa ma
 la consuetudine: et instigatione demonis
 accitit gubernetur aduersus spiritum. et fortis
 sine timet delinquere ea in quibus
 male delectata est. et subire abstine
 tia vigilias. vestes asperas et terrea

Prima temp
 ta^o est timo
 de molestiis
 corporis

et de modis quibus veritas defendit hominem
contra eas dicendum est in principio huius quadra-
gesime. ut penitentes qui nunc converti volunt
ad dominum cautiorem fiat in se custodiendo. et
fortiores in eisdem temptationibus resistendo.
Propter hoc enim ecclesia in euangelio huius prime
domine istius quadragesimalis temporis. quod tempus
est prime proponit nobis agonem christi. quo
fortissime temptatus fuit a demone. et quo
gloriosissime vixit. ut et nunc et semper parati
simus stare contra hostis temptationes. et ei
christi exemplo viriliter resistere. **Et** quia cum qui vere
vult gaudere ad dominum oportet primo assumere
vitam prime. ad quam non sufficit ut homo
nunc consistat. solum ad faciendum tempus vel ex con-
suetudine. aut propter alios homines. sed oportet
vere detestari peiora peccata. et habere firmum
propositum cavendi sibi de futuris peccatis. quod
ut homo efficacior faciat. et sic in bona vita
perseveret est sibi utile immo necessarium ca-
vete illa in quibus prius peccando male de-
lectatus est. et fugere ea que sibi prius fue-
runt causa peccatorum. **Et** oportet eum corpori suo
adhibere aliquam afflictionem. laboris. aut
disciplinam. ut vigiliam. ieiunium. cilium
ad satisfaciendum de peccatis preteritis. et ad fa-
cilis cavendum de futuris. et ad redigendum
animale ad obedientiam spiritus. **Hec** autem val-
de adversa sunt carni adhuc dormiente

oia euadit p ea que hic patit^r penitendo
 de pctis **T**ercio ingerit **4^m** memoria
 etnoru p^mioy ad que tedm⁹. quib⁹ homo
 peccado meruit puari. et puabit^r eis et
 nalu' nisi peniteat **E**t si tenet veritate
 fatebit^r q dig^m sit et sibi expediens. ut no
 fugiat que corpori dura vident^r in p^ma
 s ea subeat. ut penitendo de pctis. et tolle
 randi hmoi aduersa corporis: mereat^r
 recipi in dei amicia. et efficiat^r dignu
 vita etna. **F**acit quoq^z circa h^o cogitare
 q ut ait ap^ls ad ro. viii no sut qdigne
 passioes hui⁹ t^pis ad futura glo. q^z re. i no.

Quarto ingerit **4^m** meditaco^z eoy q
 xp^us d^{ns} nr pro nobis ptulit. et q homo
 crebro cosideret quata ista maiestas
 sustinuit pro nobis et pro nra salute **E**t
 si tenet veritate fatebit^r q dig^m est q
 ip^e pro se et pro p^{pa} salute sustineat
 illa pua que ad p^maz ptinet. et quoru
 debitor est p^{pt} p^{re}ua sua pct^a **Q**uinto
 ingerit **4^m** meditaco^z mortis p^{pe}. quo
 ista ctissia e. et meta est hora mortis.
 quia nescit homo an hac die. an forte
 hac hora repetendus sit ab eo sp^us. et
 mox rapiendus ad cosp^m districti iudic^{is}
 recepturus ibi pena codigna pro g^miss^{is}
Et si ho sepe meditare^r et veritatem
 teneret ip^e sine dubio fateret^r q dig^m
 est. ut statim peniteret. et assumeret

3^m remediū q
 p^{az} t^{pt}aco^z
 est medita^o et
 noy p^mioy

4^m remediū
 q p^{az} t^{pt}a.
 est meditatio
 passiois xpi

5^m remediū
 q p^{am} temp.
 est meditatio
 mortis p^{pe}.

Cont^r istam
p^{ri}ma temp^{ta}
tatione po
nit^r h^{oc} sex
remedia

1° reme
diu q^{uod} p^{ri}ma
tempta^{ti}o
est medita
tio

2° remediū
q^{uod} p^{ri}ma temp^{ta}
tatione
est medita
tio sup^{er}
p^{ec}ca^{ti}o^{rum}

carnis afflictua. **C**ont^r hac teptatioez
et q^{uod} huc timore molestiarz corporis arcu
dat hoem veritas et defendit. ut no possit
ei dnari. eu vincere aut ipsi nocere. Ipsa
em ingerit interiorib9 oculis hois: et eu
cogitare facit plura. p^{er} que diliget^r medi
tata facit eu no timere nec fugere tales
molestias corporis. s^{ed} eas libere subire cu
discretioe. et put sibi congruit sue oplex
ioni. sue etati. sue gsuetudini. ut ronabile
sit eius obsequi. **P**rimo em veritas ingert
oculis cordis et meditatioi hois p^{er}ta que
fecit q^{uod} diuina maiestatem. Et si tenet veri
tatem: tuc cognoscat q^{uod} multa sut et q^{uod} mag^{is}
q^{uod} iustissim^{um} est ut ab istis absteat: in q^{uod}o
prius male delectado hmoi p^{er}ta q^{uod} deu fe
cit. et ut corp^{us} suu p^{er} vigilias. ieiunia. et
alia hmoi affligat in p^{ri}ma. ad satisfaciē
du p^{er} p^{ec}ca^{ti}o^{rum} gmissis. et ad cauēdu de futu
ris ut sicut p^{ro}ph^{eta} ait de se in ps^{alms} Ita et hmoi
homo paratus sit in flagella. amicans
in confessione iniquitates suas p^{re}teritas. et
cogitans pro p^{ec}ca^{ti}o^{rum} suo emedando. et pro
futuro cauēdo. **T**erūdo veritas ingerit
cordi hois meditatioez etnoy supplicioy
que p^{er} sua p^{ec}ca^{ti}o^{rum} meruit. Et si tenet veri
tatem ip^{se} ex hoc cognoscit et fatet^r q^{uod} oia
que hic patit^r penitēdo de p^{ec}ca^{ti}o^{rum}. sut quasi
delicie reputadi in o^{per}atioe illoy etno
y maloy que p^{ro}p^{ter} p^{ec}ca^{ti}o^{rum} meruit. et que

timore. s; volūtariē et libentē eas subire
 et in eis virentē psistē. et usq; in finē pse-
 uerare **C**ū autē homo aduitq; cōsiderati-
 omb; p̄dictis a veritate sibi oblatis: sic
 se assuefacit ad abstīnēdū ab illicitis
 delectatiōibus. et ab occasiōib; p̄diorum
 et ad p̄ferēda ea que sūt corpori moles-
 ta. p̄dictū eorū timorē a se repellit. aut
 ip̄m rep̄mit. et sic ei resistit q; ei dñari
 nō p̄t. nec ei nocere. nec a p̄dictis retra-
 here **T**ūc demō cōuertit se ad temp-
 tandū tēptatiōē 2ª que tagit^r ibi **A** sagitta
 volāte in die. p; sagittā intelligit^r appeti-
 ty iānis glorie et vane laudis. et sui exal-
 tatiōis **S**icut em̄ sagitta volat: sic et fama
 volare dicit^r. et in die. quia ex operibus
 bonis orit^r. que dies et lux in scriptura mū-
 cupat^r **D**emō g^o hoēm quē videt pseuera-
 re in vita bona et p̄niali: ita ut eū auerte-
 nō possit. temptat ista 2^a tēptatiōē. s; su-
 pbria et iāni glā. ut eū p; hoc peccare faci-
 at. et bona sua opa faciat infectuosa
Quia dicit aug⁹ in de nā et grā **I**na-
 nis glā in se ip̄a p̄cām est. et insup; insidi-
 atur in bonis opibus. et se eis citissime
 im̄stret. et ea indig; facit remuneratiōē
 in consp̄cū dei. propt^r qd̄ mathei vi. dicit
Dñs **A**ttendite ne iusticiā vram faciatis
 corā hoīb; ut videamini ab eis. glām
 s; manē pro talibus querendo. **A**liquin

2ª temptatio
 est appetit^r
 iānis glorie

diuinā vitā p̄malē . nec ad momentū differ
ret . ne forte hora mortis indispositū eū i
ueniret **E**t singularit̄ quātū hec medita
tiō debet merito terrē istis hōib⁹ q̄ se s̄i
ūt in p̄tō mortali . eo q̄ diu iordiate vixē
rūt . nullo x̄cū habito ad deū et ad propri
ā salutē . quātū istis merito incuteret
terrorē cū talia cogitarent . si saltē vere
fideles sūt . et credūt aliquid de futuris
Sed ne multis qui penas istas citius ex
periet̄ q̄ credāt eas **C**exto ingerit tē
meditacōez fragilitatis et vilitatis huā
m̄ corporis . quia sicut flos agri hodie
florete . cras in cibamū mittet̄ . aut pedi
bus cōculcabit̄ **S**ic huām corporis cōpo
sitiō . et sanitati . et ~~positiō~~ cōmoditati
et voluptati fere nūc oīs cura iungilat .
statī vertet̄ in putredinē et in vermem
ac postremo in abiectissimū puluerem
dissoluet̄ **U**bi nūc supbia . **U**bi nūc cūx
erecta **U**bi iactātia vborū . **U**bi ornatus
vestiū **U**bi varietas deliciaz . **U**elut sōmū
euamierūt oīa . et suū amatore m̄ximū
reliquerūt . nec sequūt̄ eū nisi opa sua .
et merces s̄m̄ eoz qualitatē **H**ec et alia
h̄is similia que veritas hōi confert di
ligent̄ et frequēt̄ meditata : repellūt aut
totalit̄ expellūt hūc malū timorē mo
lestiarū r̄emis x̄ et faciūt eas ampliq̄
nō timere . et hōem nō superari ab h̄mōi

*In
6^m exordiu
q̄ p̄³ tempta.
est meditatio
fragilitat̄
huām̄ corpo
ris.*

magnos honores puenire Ab hac peste
 defendit veritas dicens mathei 19 Dives
 difficile intrabit in regnū celorū Et illud
 Quid prodest hoī si vniuersū mūdū lucret
 aīe aut sue 4° Et illud ap̄ti 1. thi. vi. Nichil
 intulim⁹ in hūc mūdū. haud dubiū quia nec
 auferre quid possum⁹ habētes aut alimēta
 et quib⁹ regam⁹ hīs contenti sim⁹ Et sequit⁹
 Nā qui volūt diuites fieri incidūt in temp
 tationē. et in laqueū diaboli. et in deside
 ria multa iutilia et nociua. que mergūt
 hoēm in interitū et in pdiaōne Ingerit
 etiā veritas hoī illud job potētes potent
 tormēta patient⁹ Itē deducūt dies suos in
 bono. et in momēto ad inferna descendūt
 Et illud quāto ḡdus altior. tāto casus pro
 fūdior Et insup ipsa veritas sedula cogi
 tatioē reducit ad hoīs mētē q̄ sit in istis.
 habitis s̄z diuitijs. p̄sidentijs. et seculi hono
 ribus. femola cōsolatio. ḡue iudiciū. vsus
 breuis. et finis ignot⁹ Preceditis tribus
 tēptatōib⁹ dyabolus etiā dnm̄ temptauit
 Prima em̄ tēptatioē sua suadebat esurē
 ti de lapidibus facere panē Secūda vero
 temptatioē p̄cipitiū suadebat. p̄mittens
 q̄ nō lederet⁹ si filius dei ess̄. et oīs ciuitas
 videns eū paera volare et nō ledi ipm̄
 laudaret et magnificaret Tercia de am
 bicioē fuit et cupiditate. qm̄ oīa reḡ mūdij
 sibi p̄misit sc̄ cadens adoraret eum

Remediū q̄ hac
 am̄ tēptationē
 est ḡsiderare q̄
 cupiditē et am
 bitiositē: dui
 tū et p̄sidentū
 femola erit
 cōsola. ḡue
 iudiciū vsus
 breuis et finis
 ignot⁹

mercedē nō habebitis apud prēm venī q̄
est in celis Et est notādū q̄ oē bonū hoīs
verū et estimatū. potest sibi eē occasio et
materia exaltatōis sui. et appetitōis p̄ eo
inanis gl̄e. sicut sc̄ia est quoddā magnū
bonū. et de illo dicit ap̄tus q̄ inflat s̄z ubi
est sine caritate: s̄ cū caritate edificat
sicut dicit auḡs v̄gines sepe sup̄bre de in-
tegritate sue carnis et extolli sup̄ quo s̄i
ūt illā nō h̄rē Et glo 1. ad thi. vlt̄o dicit
q̄ p̄p̄us v̄mis diuitū est sup̄bia. quia p̄p̄
diuitias se sup̄ alios eleuat Et ita etiā
cū homo p̄cipit se mō abstinē a delectati-
onib⁹ carnis et mūdi. et p̄p̄ deū saluta-
ria sustinere. que molesta sūt corpori. vt
ieiunia. vigiliās. et h̄mōi. tūc demone in-
stigāte facili⁹ nisi caut⁹ fuerit vulnera-
tur ḡm̄ vlnere. a sagitta volāte in die
idest appetitu inanis gl̄e. et vane laudis.
et incidit in quādā excellētā sui et sup̄-
biā. qua se alijs quos talia nō videt facē
reputat meliorē. et cū hoc vult ab hoī-
bus ut melior reputari et laudari

*Remediū q̄
hanc 2^{am}
teptationem
est discussio
argutio p̄p̄
ip̄ferentis
malorū cor-
poris et aīe
inūabilū p̄
viculorū q̄
v̄sat. et p̄fer-
tionū aliorū
q̄sideratio*

Cont̄ hac teptationē defendit veritas
hoēm. quē quasi scuto cōtūdat ut nō blā-
diat⁹ sibi falsis adularōib⁹. recedēdo de
se multa bona q̄ nō insūt. s̄ seipsū vera-
rit̄ nōstrat: et de seipō tenēat i oībus ve-
ritatē. et seipm̄ interi⁹ sollicita cōside-
racōe discutiat. et veritatē agnoscit

exercitijs reddet invalidū Multis insup exerci-
 tationem corporis (que unq aplm modicū
 valet) nō modicā psuasit. et pietate frau-
 dant Multonēs sub p̄textu pietatis et
 largarū elemosinarū faciēdarū suadet ho-
 minē dimitte fieri. et acquirē divitiās.
 ut eū faciliq tū divitijs p̄dat Dat em̄
 dyabolus illud eti v. Fili mi si dives
fuēris nō eris imūis a delicto Et illd
Seneca q̄ difficile est divitiarū ḡtuber-
 mo nō corrūpi Sic et aliquibus quos
 impugnat p̄ aliqd̄ viciū suadet nom̄iq̄
 viciū illius aliquod remediū: qd̄ eis ce-
 dit fore occasiōē alterius ruine Ut
 quos impugnat p̄ luxuriā: istis suadet
 ieiuniū et abstinētiā sup̄ vices. sciens
 eos sic ī rancidiā. aut accidiā. vel etiā
 in amentia facile posse labi **C**Ad resist-
 tendū huic tēptationi. et ad custodien-
 dū se ab illo demonio meridiano. et
 ad evadēdū deceptiones eius: et falla-
 cissia ipsius argumēta mltū valet p̄mo
 est necessaria illustratio spūs sancti. q̄
 est verus ille m̄gr̄ de quo scribit̄ in eua.
 Ipse suggeret vobis quecūq̄ debetis
 facere Et iterū. ip̄e docebit vos om̄em
 veritatē Ad hoc etiā mltū valet noti-
 tia virtutū et viciōz. atq̄ discrecio
 int̄ veritatē virtutū: et fantastiā ac
 falsam earū imaginē. quāvis h̄o difficile

Remediū q̄
 hanc 4ta tēp-
 tationē est oro
 p̄ illustratiōē
 spūs s̄c̄i ut e-
 mittat lucē
 suā q̄ p̄dat
 palliatā
 falsitatem

incerta. ita q̄ sepe viciū est in veritate:
qd̄ homo reputat v̄tutē **Propt̄** qd̄ iob enu-
meratis multis et magnis opibus suis sub-
dit **Verēbar** oīa opa mea **Si** em̄ opus
extrinsecū sit de ḡnē bonoz ratiōe materie
sup̄ quā cadit. nescit t̄n homo an i ip̄o op̄
ante vel ope sit aliquid **pp̄t̄** qd̄ ip̄m opus
displiceat diuine maiestati **¶** **Tercio** si
homo veracit̄ cōsiderat bona alioz certitu-
dinalit̄. inuenit q̄ ip̄fectus ip̄e adhuc est
et q̄ plus erubescēdū sibi ē q̄ gloriādū
Et si homo p̄dictis cōsideratōib⁹ quas si-
bi veritas obtulit etiā illi tēptatōi aliq̄
lit̄ resistit: nō **pp̄t̄** hoc cessat atiqu⁹ host̄
s̄ ad callidiora se gūtut argumēta
Temptat etiā 3° p̄ abitionē et cupi-
ditatē que s̄m̄ ap̄lm̄ 1 thi vlt̄m̄ radix
ē oīm maloz. ut si hō nō curat laudes
curat t̄n et appetat dignitates **Quā** ei
homo cōsiderat gloriā vanā ianē esse.
et ideo eā cōtēpmit. aliq̄n gūtut se ad
aliqd̄ solidius. ut s̄z appetat altos stat⁹.
maḡ officia multas diuicias **Hec** tēpta^o
significat^r p̄ negotiū abulās i tenebris
et hoc **pp̄t̄** hypocrisim̄. que ex ambitōe fee-
quēt̄ descendit. et in tenebris ābulat q̄
abcondit id qd̄ est. et illud qd̄ nō est
mēt̄. ostendens in se formā pietatis
et similians v̄tutes quas nō habet
et hoc ideo ut hoz intuitu possit ad

a
3 tēptatio
est cupiditas
7 ambitio

et sic tēptam̄ nos Et istomō temptatio est
 actus seu motus inclinās aut natus incli-
 nare aīm ad pctm̄ seu ad aliqd̄ illicitū . et
 talis tempta° nō semp̄ nec de p̄se est pctm̄:
 s̄ est aliquod inclinās ad pctm̄ Est silē in
 corporalibus cū vnūs conat̄ aliū ad trā
 ducere . tūc trūdūt eū aut trahit . et talis
 tractio vel trūsio nō est casus: s̄ est motus
 inclinās ad casū **Secūdo** notandū q̄ oīa
 p̄ que temptam̄ ad duo possūt reduci .

q̄ oīa tempta
 cōnū gnā ad
 duo reducūt̄

Quia aut p̄ blanda . aut delectabilia seu
 cōcupisibilia nobis p̄posita et suggesta
 ad pctā inducīm̄ / Vel p̄ tristia et timēda
 ad pctā que alias facere nolebam̄ impel-
 lim̄ **Un̄ auḡ sup̄ illo p̄s Intensa igni t̄
 suffossa** dicit **Oīa pctā due res faciūt in
 hoīe s̄ cupiditas et timor t̄** que ibi dicit
 Et ut melius noscatis quid sit tēptatio ē
Tercio notandū q̄m nobis duo sūt s̄
 spūs et caro **Spūs** p̄t noscere que bona
 et iusta sūt s̄ caro nō . sicut nec per̄ noscīt
 Et ideo spūi ḡmissū est ut regat carnem .
 et rogar̄ ad bona . et retrahat a malis .
 et q̄n̄ hoc facit tūc meret̄ . cū vexo nō facit
 s̄ p̄mittit viuere s̄m̄ impetū: tūc caro nō
 peccat s̄ spūs . qui prohibere deberet Est
 simile sicut de pastore et grege percorū .
 grex nō peccat si noīet aliens agens .
 s̄ pastor . sic in p̄posito **Quarto** notādū
 de tribus aut quatuor p̄ que p̄ficitur

q̄ spūs dēt
 regere car-
 nē t̄ q̄n̄ pec-
 cat

iii sūt q̄
 quib̄ pctm̄
 p̄ficitur

4^a temptatio
est palliata
iniquitas dia-
boli sub imagine
virtutis. Suadet
enim malum sub
specie boni et
viciu[m] pretextu
virtutis.

Quarta temptatio demonis est q[uod] ho[m]inibus
et maxime iustis et perfectis iniquitate[m] palliat
sub virtutis imagine. cum scilicet eis suadet ma-
lum sub specie boni. et viciu[m] sub pretextu virtu-
tis. Quoadmodu[m] auaricia[m] suadet sub pre-
textu prudentie. Nocua[m] remissione[m] sub p[re]-
textu misericordie. Crudelitate[m] p[re]textu iusticie. Et
Et facit in hoc ad modu[m] fraudulentissimi
mercatoris. qui fictilia signemeta vendit pro
gemis. Vitru[m] viride pro smaragdo. Vitru[m]
rubeu[m] pro carbunculo. Cupru[m] pro auro.
Stannu[m] pro argento. Nonnu[m]q[ue] etia[m] diabolus
sub specie magni boni et perfecti suadet ho[m]i-
ni id q[uo]d stat sibi esse occasione[m] periculi aut
ruine. aut etia[m] q[uo]d e[st] boni melioris impedi-
mentu[m]. De his plura dicit Bernardus. scilicet can-
et Wilhelmus in de virtutibus. Multoacens
etia[m] suadet fratri indiscrete p[ro]ducere sin-
gularia et voluntarie assumpta ieiunia. ut
eum diuinis obsequijs eo reddat utile: quo
liberille. Multoacens suggerit in sollempni-
tibus anticipare vigiliis regulares et co-
suetas. ut ei illudat postea dormienti. Mul-
tones b[ea]ti p[ro]ficietibus in cenobijs inuides. obti-
tu quasi maioris boni p[ro]suasit heremu[m]
petere. et hi cognouerunt tandem q[uo]d verus
est sermo scripture. De soli. q[ui]a si reciderit
non habet subleuante[m] se. Multoacens ad opus
manuu[m] aliquo plus q[uam] oportuit incitauit
ut fructum vicibus. **ad** ceteris regulariis.

lis ad resistēdū. et sic sepe vincit et cōsen-
tit sensualitati: cōtra illud qđ debitū et
bo^m ē. et p^o hoc necessariū est ieiunare
ad hūiliādū carnē. et se in bonis opibus
exerce ad fortificādū spm̄. quia tūc spūs
fortis p^t debilib⁹ motibus carnis facili⁹
resistē^t ¶ Mūdo vero ab extēseco tēptat

Quā mūdo
temptat

et p^o modū obiecti. ut cū res mūdane.
ut sūt diuicie honores potentie et q̄cūq;
in mūdo sūt cōcupisabilia obiciūt^r aīo
hoīs. et cor eius alliciūt ad peccādum
et ad inordinate talia appetēdū. et aliqñ

psequēdū et querēdū ¶ Demō vero et

Quā demon
temptat

mēbra eius s^z mali hoēs temptat ad p^o
catū alliciēdo terrorib⁹ blāditijs p^osuasi-
onibus et suggestiombus ab intēseco
imittendo. aut ab extēseco obiciendo ut
facit demō, ac verbis aut etiā malis ex^o
ad peccm̄ trahēdo ut faciūt mali hoēs

Texto notādū q^o licet inuābiles sūt cau-
tele et asturie quib⁹ demō temptat hoēs
et nitit^r ad peccā allicē p^o qđ et mille ac-
tifex dictus est. mille em̄ modis conatur

In aliis
temptat
ones demo-
nis. vij sūt
periculosiss^e

nocere nobis Int^r tñ cetexas sūt septē po-
tissime et magis periculose quas ponit
Guillelm⁹ parisiensis in libro de v^otuti-

b^os ¶ Prima itaq^z diaboli tēptatua astu-
tia s^m eūde est longa hoīs fatigatio et vex-
atio de aliquo vel aliquib⁹ peccis. p^o quod
diabolus duo intendit / p^o est despera^o

prima
est longa
vexatio
hoīs

sit fieri in oibus. eo qd virtus et viciu nonu
q̄ sit uigut^r similitudine: ut vix possint ab i
uice disterni sicut dicit Ihero. ad demetria
de Et seneca dicit no oe qd est verisile e veru
Multa em falsa veris assimilant^r Et ay^{les}
m libo elen dicit qd auriscalca et felle tē
ta vident^r aurea cu longe aliud sint In hmo
ergo est recurredu ad vocatione spūs sancti
que docet de oibus ut d^r 1. jo. 3. Ena ecclia
frequent^r orat Veritas tua dne semp ma
neat in cordibus nris. et ois inimici falsitas
destruat^r Dz et nobis cu eade fra ecclia
diligent^r et attēte oradu est. ut quotiens
palliatā falsitas nitit^r deripere: mox ad
prodedu illā emittat lucē suā. et verita
tē suam in corda nra oriēs ex alto velud
meridies qui illuēnat dne hoēm vemen
tē in hūc mūdū ihs xpūs dñs nr q̄cū pre

Hic idē diffuse et notabiliter psequitur
d^r de septacoib⁹ et xix. eaz remedijs

Ut suam totalius et pfectius resistere
temptatiuis motibus et gloriofius
triumphare de hostib⁹ aiay nray: sūt de
hac materia tēptatiois aliq̄ plura dicen
da Est igit^r pmo notadu qd hoc noⁿ temp
tatio pluribus modis accipit^r s^m qd mul
tiplex est temptatio sicut p^r m ij sentētiay
dy. xxi. In pposito tñ solū volo loqui de
tēptatioē impulsua seu stimulatā ad malū
hic em sonat nomē tēptatiois i vulgari

Quot modis
accipiat^r hoc
noⁿ tempta^o

tatio carnis Quid aliud est nobis faciendū
 nisi ut admixem⁹ et iugiter collaudemus
 p̄ris max̄ officiosissimā pietatē. que de
 h̄mōi temptationib⁹ salutare nobis me
 dicinā elicit q̄ sup̄bie latētē et piculo
 sissimū morbū: et virus diabolice vexatōis
 nobis in antidotū querit salutis ¶ De
 cūda astutia diaboli ē extraneitas rei de
 qua quis tēptat⁹. Sepe em̄ diabolus tēp
 tat electos aliquos quibusdā irosuetis
 et mirabilibus tēptatiōibus. i fatuitate
 et turpitudine. ut cū alios in talibus nō
 audierit tēptari: aut tēptatos fuisse. se
 ad deū nō ptinere: aut etiā xp̄ianos non
 esse formident uehement⁹ aut etiā aliqui
 credant. Nō attendūt tales. q̄ tota p̄
 fūditate sui malignitatis sui cont̄ electos
 successus diabolus: et nouis et veteribus:
 auditis solitis et insolitis tēptatiōibus:
 put p̄mittit⁹ impugnat. Et dicit guillm⁹
 q̄ eū sup̄ h̄mōi temptatiōib⁹ q̄sulerunt
 nōnulli qui eas max̄ie abhorrebāt ex
 hoc vno. q̄ suspicabāt⁹ se solos talia pati
 et se a deo derelictos. i audire turpitudis
 tēptatiōib⁹ ~~derelictos~~ expositos uehementē
 ter expanescebāt. Subdit. S̄z profecto
 isti nō viderūt obpugnā castra fortissimā.
 cont̄ que nō solū note machine: cōsuetasq̄
 iacula parāt⁹: s̄ etiā quecūq̄ imūda:
 quecūq̄ feda et fetida: q̄rūq̄ venena ⁊

*Z^a est ex
 traneitas
 rei de qua
 temptatur*

1^m
2^m
3^m
4^m

prīm in volūtate Prīmū est cogitatio ut
cogitatus. 2^m est delectatio. aut sensualis
appetitio cuiusdā cogitati. et illa duo sūt
temptatiōes. q^{ia} tē 3^m est pmissio i aīa tē
4^m est plenus sensus cōmīs et volūtatis
in illud illicitū. et illud ē cōsumatio pmi i aīo

Tres habem⁹
hostes qui nos
temptat
Quā caro
temptat

Quāto notādū q^{ia} tres habem⁹ hostes id est
triplices tēptatores nōs Caro mundus
Demōcū membrīs suis Caro tūc temptat
qñ homo cogitatioē ab extēris pueniēte:
et sensuali delectatiōe cōsequēte: mouet^r aut
inclinat^r: ad volendū aut psequēdū aliquā
illicetbrā: aut qd rūq^{ue} illicitū sensuale. ut
cū inclinat^r ad luxuriā aut gulā. aut
alias delectatiōes corporales: indebite
prosequēdas Pro quo nota q^{ia} sensualitas
sibi delectata in nobis sicut i bestiis nālit^r
inclinat^r ad delectādū in obiecto suo sibi
guementi. ut in venereis in cibis et potib⁹
i ocio. i sono. et iocis. et in mollib⁹ stratis
et. de alijs hūmōi. Et similit^r inclinatur
ad fugiēdū opposita horū. et oīa tristia. et
sibi discōuementia Et qñ illa sensualitas
p illā suā nāle incliatiōez alliat et incli
nat appetitū rō^{le} ad hūmōi volenda et p
sequēda. tūc tēptat caro. aut ad tristia
fugiēda indebite Quā em̄ ratio nō est bñ
assuefacta et in vītutibus habituata: et
caro est pinguis et bene pasta. tūc ca
ro est fortis ad impugnādū. et spūs debi

naturalibus suis p̄ indiscretionē destructis
fiāt iūtiles ac alijs onerosi: aut totū abici
ant. et nōnūq̄ contra vota sua reuersi ad
vomitū: fiāt mlto q̄ p̄us fuerāt deteriores

Quarta est persuasio p̄iculi p̄textu boni

Sexta est persuasio vicij p̄textu virtutis

Et iste due tēptacōes cū remedijs suis sans
patent s̄. folio in quarta tēptacōe

Septima diaboli astutia et om̄ p̄iculosiss

simā est ip̄a pax. idest cessatio a p̄ceptibili
bus tēptacōib9. quā pacē mlti imperiti
vehemēt̄ cōcupiscūt. et instāt̄ poscūt Hec at̄
adeo p̄niciosa est. ut de ea oīs ecclia s̄orum

dicat In pace amaritudo mea amarissima

Et ideo iacobi i d̄ Oē gaudiū estimāte fr̄es
cū in varias tēptacōes incidēritis

Ut aut̄ manifestū h̄c fiat narrabo mala que s̄m
p̄allegatū doctore p̄oueniūt de p̄dicta es

timata pace p̄m̄ est fatua securitas qua
negligit̄ dei timor. qui est electorū vigilā

tissim9 et fidelissim9 custos Un̄ eccl̄ xxvij̄

Nisi instāt̄ tenueris te in timore dei. cito
subuertet̄ dom9 tua idest cōsciā ymo qd̄ plus
est Timor dei est fons vite ut legit̄ p̄. xiiii.

Illa ergo pax arefacit fontē vite. Que
arefactio quāta impuḡtio sit quis nō vi
deat? Hec aut̄ securitas ē que mouet
nos seorsū a cura et sollicitudine custodi
endi nos. et propt̄ hoc exponit nos hosti
bus totos **N**ō em̄ est idē securū qd̄ est

*S̄ta est per
suasio p̄iculi
p̄textu boni*

*S̄ta est per
suasio vicij p̄
textu virtutis*

*7ma est pax
idest cessatio
a p̄ceptib9
tēptacōib9*

*Mala que
p̄ueniūt ex
estimata
pace -*

*primū
fatua securi
tas*

ut ipse temptatus desperet. credens se ad deum
non pertinere. **S**ecundum est ut homo credat se a
deo non curari. Cum enim homo diu temptatur
et instanti ac assidue petit a tali libera-
ri et non obtinet: facile despat de dei ad-
iutorio: aut credit deum non curare eum.
Sed homo per remedium debet adverte quod mag-
na utilitatem afferunt temptationis crebra tem-
tationum certamina. quoniam multas victorias
et saluberrima prope infirmitatis notitia.
Adeo enim in quibusdam radicata est superbia
ut non nisi mirabilibus et crebris temptatio-
num confusionibus restringatur. non valeant alias
humiliari aut in humilitate consuari. **T**antis
quoque tenebris quidam involuti sunt. et tam
ignari sui proprię infirmitatis ac defectus.
ut non nisi longa eiusdem sue infirmi-
tatis experientia de ea valeant erudiri.
Advertere debent tales quomodo magne sac-
titatis viri et deo dilectissimi dum et vi-
vitur temptati sunt. ut frater Job et multi sanc-
tissimi patres. semper tales ad memoriam
sibi reducere debent illud quod apostolus de se
scribit 2. cor. xi. Ne magnitudo revelarum
me extollat datus est michi stimulus car-
nis angelus sathane qui me colaphiset.
Et cogitare debet ex quo tante sanctitatisque
domus gratiarum et virtutum preedito viro
imminerebat periculum superbie. et contra illud
divina misericordia medela ei adhibita est. tem-

naturalibus suis p̄ indiscretionē destructis
fiāt iūtiles ac alijs onerosi: aut totū abici-
ant. et nōnūq̄ contra vota sua reuerſi ad
vomitū: fiāt multo q̄ p̄us fuerāt deteriores

Quinta est p̄suasio piculi p̄textu boni

Sexta est p̄suasio vicij p̄textu virtutis

Et iste due tēptacōes cū remedijs suis sans
patent s̄. folio in quarta tēptacōe

Septima diaboli astutia et om̄m piculosis-
sima est ip̄a pax. idest cessatio a p̄ceptibili-
bus tēptacōib⁹. quā pacē mlti imperiti
vehemēt̄ cōcupiscūt. et instāt̄ poscūt. Hec at-
adeo p̄niciosa est. ut de ea oīs ecclia scōrum
dicat In pace amaritudo mea amarissima

Et ideo iacobi i d̄ Oē gaudiū estimāte fr̄es
cū in varias tēptacōes incidēritis

Ut aut̄ manifestū h̄c fiat narrabo mala que s̄m
p̄allegatū doctore proueniūt de p̄dicta es-

timata pace p̄m̄ est fatua securitas qua
negligit̄ dei timor. qui est electorū vigilā-
tissim⁹ et fidelissim⁹ custos Un̄ eccl̄a xxvij̄

Nisi instant̄ tenueris te in timore dei. cito
subuertet̄ dom⁹ tua idest cōsciā ymo qd̄ plus
est Timor dei est fons vite ut legit̄ p̄. xiiii.

Illa ergo pax arefacit fontē vite. Que
arefactio quāta impuḡtio sit quis nō vi-
deat. Hec aut̄ securitas ē que mouet
nos seorsū a cura et sollicitudine custodi-
endi nos. et propt̄ hoc exponit nos hosti-
bus totos **N**ō em̄ est idē securū qd̄ est

*S*ta est per
suasio piculi
p̄textu boni
*S*ta est per
suasio vicij p̄
textu virtutis
*7*ma est pax
idest cessatio
a p̄ceptib⁹
tēptacōib⁹

*M*ala que
p̄ueniūt ex
estimata
pace -
*p*rimū
fatua securi-
tas

noxia in ea picuntur. Ita est etiam in pugna spirituali
 demonis qui castrum anime nostre. Ipse enim totis stu-
 diis et viribus insidiat nobis. tota auidi-
 tate sanguinem nostrum sinit. et ergo non curat
 an stercus an lapidem iiciat menti nostre.
 aut iaculo consueto obpugnet dummodo inter-
 ficiat. **Tercia** est qua molitur ut quis mu-
 tet statum suum in quobis stat et secrete.
 quemadmodum fit strepitus et tumultus in aqua
 ut pisces de receptaculis suis in quibus tuti
 fuerant exeant. et sic incidant in laqueos et
 retiacula piscatorum. Sic diabolus bene se
 habentibus in aliquo statu. et ubi se ad eos
 temptandum non patet: aut non facillime patet
 accessus. molitur propriis suggestionibus.
 vel alienis. vel aliquando vocibus. ut se ad
 alium locum vel statum transferant. strens
 indubitant quoniam alio loco erunt sibi ad tem-
 tandum expositi. aut a temptatorum insultibus
 minus tuti. **Quarta** est quae hominem ad ma-
 iora bona et super suas vires existetia iui-
 tatio adit. ut contingit nonnumquam in ieiuniis. abstinencia
 tibus. et alijs disciplinis. et religiosis exerciti-
 is. quibus omnino singularibus solitis et in-
 suetis. Ad huiusmodi imitatio nonnullos. eis
 ad memoria reduciendo exempla maiorum
 sanctorum. que tamen opera et ex istis adhuc
 imperfectis et in virtutibus defectuosis sunt peni-
 tibus inproportionata. Et hoc indubitant facit
 studio sue malignitatis. ut huiusmodi homines

3^a est consilium
 ut quis mu-
 tet bonum et se-
 cretum statum

4^a est
 penitentia

iuitatio ad
 maiora bo-
 na et supra
 vires peni-
 tencie existetia

et diu senserunt in se. despicere solet eos qui
 gnter temptat^r dicentes hmoi reptonē
 nō debere cadere in xpianū hoēm. et q̄ vilis
 simus est qui talia cogitat vel cui accidit
 Vmo aliqui tales ita se putat puros: q̄ a
 liis nec miserendū ipssie putet. et indignat^r
 hīs quib⁹ opari deberet. q̄ est itū
 sig^m false iusticie Iste sut septē astutie siue
 fallacie gnāles quibus diabolus int^rtep^r / *fin*
 tando hoēs ut ipsos preabat in laqueū et
 ne dāpnatiois Johēs gerson in scripto *tractatu*
suo sup canticū marie ponit plures modos *g^m sup*
teptonū que satis p̄hedūt^r sub istis *ngt pond*
septē predictis de quib⁹ paucas pro ex^o *plurima*
hic placuit subnectē / Detestat^r inquit *end repton*
 diabolus patētē supbiā sūt ad fictam *ind diaboli*
 hūilitatē inducat. nā est qui nequiter *caed ex^a*
 se hūiliat / Et rursus ait noli eē hūilis
 in sapiā tua. quaten⁹ insipiet^r exaltet^r
 Detestat^r p̄supnonē. et timorē laudat
 quōs ingereat timoris scrupulos ubi nō
 est timor. ut ablato pace cordis: recedit
 iste cylog⁹ ē in pace / Detestat^r inobediē^a
 ut p̄m hūilitē inducat. et asinnā patie
 tiā que fert nō ferenda. quales vocabat
 ap̄tus eē corintheos / *sefellit inūos neq̄*
 iste qui sub velamēto obne nephāda p̄pet^r
 uerūt quasi peccare nō possent. q̄ nō ha
 bebāt velle vel nolle inx^r v̄bū suū / Cul
 pat p̄poreisim sūt hoēs absq̄ honestatis

2^m
Desidia seu
pigritia

3^m
Ignorantia
sua

4^m
fratris gregis

esse tutū. qm̄ teste seneca hoc habet ignavia
ut aliqñ secuta sit. tuta vero nūq̄ Tutū ē
est cui nullū piculū immet. securū vero qd̄
nō curat piculū. **S**edm̄ malū est desidia
seu pigritia. quia huāna tarditas ad p̄ba
opa temptatōnū stimulis excitat̄. Jux̄
illud multiplicare sūt infirmitates eoz̄.
postea accelexauerūt Desidia etenim q̄si
dormitorū diaboli: huānāz mentū
aures turpissimā rubigine ḡsumit. que de
berent ḡtinuo exāno splēdere seu splendē
cere. quēadmodū est de exercitio ferri. qd̄
ipm̄ splendere facit ad similitudinē nito
ris argenti. Ex parte vero eius et ocio sibi
turpis adḡignit̄ rubigo. **T**ertū malū
est ignorantia sui et prop̄ozū defectū. ad
qd̄ sequit̄ elatio. quia eo ip̄o qd̄ nō tēp̄
tam̄. credim̄ nos fortissimos. et tā stōs
vel sic āgelozū custodia vallatos: ut nos
dyabolus nō audeat ip̄ūgere. q̄ credulita
te nichil stultius ē. Cū enī nō tēptamur
ipulsibus tēptatōnū. nō debem̄ ex hoc p̄
sumere de fortitudinē nr̄a. s̄ potius timere
astutiā diaboli. quia nos ip̄uos et in
cautos ad maiora mala deicere conatur
et presumere ex hoc deberem̄ q̄ sum̄ sic
debiles et fragiles. q̄ in oī tēptatōe sur
cūberem̄ si misericors deus nos p̄mitteret
tēptari. **Q**uactū malū est frat̄n̄ ḡtēptā
quia facile qui h̄mōi pacem in se sentiūt

aut diminuūt vt patet ex parabola de talēt
mat xxv Itē angelos nobis deputauit ad
 custodia. qui nos iuuēt: et hostē repmānt
 Qui vtiq; qñ homo facit suū debitū sūt p
 mores et fortiores ad adiuuādū q̄ t̄axo
 mūd; et dyabolus ad ipellēdū ad malū
 Et pret̄ hec sūt adhuc mltā gnālia iuuā
 mēta quibus p̄t homo se defendere. et ad
 resistendū aīare cōtra quālibet tēptatioēz
 ad quodrūq; viciū inclinātē que ponit

Remedia
 xix. quib;g
 resistit̄ tēp
 tarōib;g

guillelm; parisiensis in tractatu de virtu
 tibus **P**rimū est virtus **V**is em̄ spēs
 vicij offendit oēm spēm virtutis. propt̄
 eorū gñexionē. et iō ex quibet spece v̄tur
 homo p̄t pūḡre q̄ quācūq; tēptatioēz dat
 ex^m ille doctor **E**sto q; quis tēptet̄ ab ux
 ore pximi sui reuertat talis ad timorē dei
 et obiciat sibi finale iudiciū. et iehēne sup
 pliciu **S**pes dicit **Q**uid offeris michi i r̄
 vis miseriā: que expecto tā grādia in rebus.

I
 Quelibet
 virtutis spe
 nis

Nō dimitto illa gaudia p̄petua p̄pt̄ hac
 quā michi offeris falsissimā et breuissimā
 voluptatē **C**aritas dicit **C**arū habeo
 dñm deū meū. et pximū meū. et ideo p̄pt̄
 voluptatē miserimā nō offendā eū **C**as
 titas dicit. iuanū laboras. puritatē michi
 desponsavi. an nescis quia cū x^o rege regū
 matrimoniū ḡtraxi. **E**re tm̄ michi placet
 puritas mea et cādor meus. ut oīā illa
 ignamēta corporis tāq; mortē detestor

Spēs

Caritas

Castitas

velo ppetret mala. **L**audat simplicitate cu
 scia verecundia quibus ypocrisim introducat.
Culpat iudicia et benignitate laudat. s
 ut malignitas improba nocentiu foueat.
Culpat e contrario iniquitates aliorum ut pro
 nale odium q fratna caritate suscitet. **O**ste
 dit odibile esse auaricia et q nichil nequiq
 sit q amare pecunia. s ut prodigalitate q sup
 tionem omnium bonorum cu rapinis introducat.
Pulchra et amabile dicit feugalitate. ut
 tenentiam locu paret. **O**stendit qntas gignit
 iniquitates gula. s ut piculosiore vacuitate
 capitis et corporis absq remedio opet.
Laudat oia sana esse sanis et nichil ee rei
 ciendum qd cu gratia actioe accipit. ut a
 tpantia fallax abducatur. **O**stendit no esse
 iurandum. sit inquit s mo ve est est. no no.
 ut detestet oem iuramentu. **D**icit ex aduerso qui
 bn iurat bn credit ut pueria et blasphe
 mias nois dei multiplicet. **E**t multa alia
 ponit **C**ancellarij parisiens ubi sup que res
 piciunt diuersos hominum statos. **S**eptimo non
 q licet no possit se homo custodire ex proprijs
 vireibus suis ab oibus istis astutijs et modis
 teptadi. pt tamen mediante dei auxilio speci
 ali. **P**rohibet enim deus dyabolo ne tm tept
 tet qntu vellet. et cu teptatioe facit prouen
 tu idest dat augmentu virtutis ut vincere
 possim. **1. Cor. x.** **D**ñ enim negociatib9 in vir
 tutibus suis deus auget vires. torpenti9

qd dno pro
 hibet a dno
 ne tm teptat
 quanta vclur

auaricia orit^r ex gula. quia diuicie a
 carnalib⁹ appetunt^r propt^r delicias sensu-
 ales Et ad ista auaricia gsequet^r sequit^r
 ois spes iuste adquisitois ut furtu rapina.
 et ois iusta ablato aut retento alienoy
 p fraudē aut violētiā ¶ Coguet etiā homo
 oia bona que virtus opposita sz ipa tēpe-
 rantia solet hoi afferre que brūs augus⁹
 m breuib⁹ gphendit m quoda hmoē dices
 Temperantia purgat mētē. subleuat sēsū
 carnē spūi subicit. cor facit contritū et hū-
 liatū. libidmū ardore extinguit. castitat^r
 vero lumē accēdit. Et iterū m eodē hmoē
 Verboseitate nō amat. diuicias supflua-
 tē iudicat. supbiā spmit. hūilitatē gmedat
 et prestat hoi semetipm intelligē qd ē m
 firmū et scāgile ¶ 3^m remediū est re-
 fugiū ad scripta diuinoy eloqorū ex^o xpi
 qui m sua tēpta^o se dupio sacru scripturay
 defendit In sac^r em scriptura iuemūt^r
 ex^a de hys qui talia passi sūt et aduerti
 Et iuemūt^r m ea vba medicinalia cōt^r oēz
 morbū. et cōn oem spūalē vexationem
 Propt^r qd dicit ggo. sup ezechielē pte 2^a
ome. 3. Omnia mēa munitio m sacro
 eloquio gmet^r Ibi quippe sūt pcepta
 dei. ibi ex^a iustoy. et quot ibi sūt pcep^r
 tot sūt ibi pectoris mēi munitiā ¶ Si i^r
 sopita est caritas: et torpet aim⁹ a deside-
 rio conditoris sui. audiat qd d^r. Diliges

Virtus op-
posita

temperantia

III

refugiū
ad scripta
diuinoy
eloquoy

fortitudo

Fortitudo dicit mirū est q̄ vis plumis et puluinaribus superare me que nō timeo mortē gladios et ignes sustinere p̄t̄ dñz meū

sac̄t̄tas

Sac̄t̄tas dicit hec mulier tēplū dei est. in baptismo cōfēctū ei q̄ violare nō licet

sap̄iētia

Sap̄iētia dicit Tu oppōis michi et q̄mēdas fetulētā luxurie. que sū talis i qua nichil iqnatū cadit. et que sapore gau deo mūdissio

II

horrede turpitudis illius vicij ad quā tēptas nitit̄

Quepitudo
vini tēptan
tis

ducere. et q̄sidera° om̄ nocumētōz que illd viciū consuevit facere hoīb9 in tēporalib9. in q̄plexiomb9. in corporib9. i aiābus.

p̄iositas
v̄tut̄fop
posita

Contēplatio p̄iositatis v̄tutis opposite. om̄ bonorū que hoī eadē v̄tutis affect

Ex^m si temptat̄ homo de gula cogitet q̄ multa mala opata sit i hoīb9

Nā adam de paradiso expulit Ipsa et tpe noe dilu uū fecit Ipsa zodomoz fulmīa deduxit

Ociū em̄ et habūdātia pams p̄care fe cerūt zodomā. et mltū hodie malū i hoī bus opat̄

Corpora em̄ destruit. mltas i eis infirmitates generando. et vitam breuiat mortē ante tēpus inducēdo

De ea em̄ dictū est q̄ plures occidit q̄ gla dius

Aiāb9 etiā mltiplicat̄ nocet. quia tū in se sit p̄m̄. Ultra hoc et mltā p̄cā ex ea oriūt̄ sicut filie ex matre ut sūt luxurie,

ebrietates, distordie, tentas intellēs, ex q̄ oriūt̄ supbia ignorās p̄pā cōditionē

Sitr

nō colligit metū dispigit Illa ergo arma
sumam⁹ ad debellandū iuisibile hostem

4^m remediū est ut homo consideret q̄ digni-
tū et q̄ debitū est q̄ fidelis sit tā benigno
magno et benefico dno. qui tā multa et
mag⁹ bona nobis fecit. quia nos creauit.
aiām et corpus nobis dedit. nos a mat-
no utero usq; nūc custodiuit. rexit et gub-
nauit. nec se statim de p̄catis n̄is vindi-
cauit. s; patient⁹ expectauit emēdationem
uite. nobis filiū suū in doctore et redēto-
re dedit. et ita de alijs inūabilib⁹ bñficijs

Et ex hoc aiet⁹ homo ad defendēdū in terris
honorē eiusdē dñi dei. cont̄ demones. et oēs

inimicos eius. sollicite cauēdo ne aliqd hono-
ris et reuerentie ei subtrahat⁹. vel aliquid

iūrie inferat⁹. ne etiā aliqd castrū dei qd
est homo ab hostibus expugnet⁹

5^m remediū est fuga et declinatio iuentuorū
ad vitia et occasiōis p̄ccōry

Quia stare
in medio occasiōnū et nō peccare ē sicut
stare an̄ tribanū cādentē et nō calescere

Sūt aut̄ hmoi occasiōes icētua ad vitia

Curiositas ciboy et potiū. societates. qui-
uia. spectacula mulierū. Vanitates verboy

lasciue cātātū: dissolutionū. que sūt instru-
mēta dyaboli ad nos reptādū

Quare istis
ablatis. maxim⁹ stimulus pūmendi nos
dyabolo ablat⁹ ē. et ut hō cohibeat sens⁹

suos exteriores. ne oculus vaget⁹ ad vidēdū

III

Considera^o
bñficioy dei

V

fuga iuenti-
uoy ad vitia

Dñm deū tuū ex toto corde tuo **E**t cogitet
honestatē et bonitatē diuinā. et oīa bñficia
que deus nobis exhibuit. vt exaltet caritas
et inflāmet affectus **S**i quis in odiū labi-
tur. p̄ximū. audiat **D**iligēs p̄ximū tuū sicut
te ip̄m **S**i res aliena cōcupiscit. audiat **N**ō
cōcupiscēs rem p̄ximū tuū **S**i de iūria que
a proximo ore vel facto illata ē ad rā mēs
accendit. audiat **N**ō querās vltionē nec
memor exis iūrie ciuū tuoy **C**ogitet q̄q̄
iūrias xp̄i et sanctorū. et paciāz eoy et dicat
hoc p̄uū est qd̄ patior. nō ē michi adhuc dñm
Deductor ille plens demōio t̄r sicut dñō
meo dñm fuit **N**ō adhuc flagellat. q̄sp̄ut
aut claus p̄fossus sū sicut dñs me⁹ t̄r **S**i
in carnis concupiscētia male sauciata mēs ac-
cendit. ne sequat̄ oculus mētē. audiat **Q**
viderit mulierē ad cōcupis. t̄r **S**i quis cōn-
iūmīcū suū dispōit relaxare aīm suū i odiū
audiat **D**iligite iūmīcos v̄ros. bñfacite hīs
qui oderūt vos **S**i quis licet aliena nō rapi-
at: tñ sua inordiāte retinet. audiat **V**ēdite
que habetis et date elemosinā **S**i quis de-
siderat p̄fem deo: et simul seculo. audiat
Qui nō renūciat oībus que possidet nō p̄t
me⁹ esse discipul⁹ **E**t ut exū **N**emo p̄t duob⁹
dñis seruire **E**t illud ḡgo **Q**uāto hō delec-
tat̄ in infimis: tāto min⁹ capit de celestib⁹
Si quis appetit torporē et laborē pro dñō
subire etiā cū p̄ualet refugit. audiat **Q**

C^m. est consideratio q̄ facti sum⁹ in bap-
 tismo . et ibi caracter xp̄i subpressus ē propt̄
 qd̄ valde verecūdu est hōi aliquā deordina-
 tioē et turpitudinē pmittere fieri in se et
 in vrbibus aīe sue **H**oc em̄ homo refugeret
 in ecclia aut alio loco cōsecrato fieri . q̄tomagis
 de se et in se homo vereri debet h̄mōi cū sit
 magis cōsecrat⁹ **E**t similit̄ homo s̄m aīam
 factus ē ad imaginē nō solū patris aut solū
 filij t̄ s̄ est imago totius sc̄tē et idiuue tri-
 nitatis . et quia valde cauem⁹ ne imagines
 lapideas aut ligneas sanctorū maculem⁹
 aut vilit̄ vestiam⁹ . s̄ vestim⁹ eas auro a
 vestibus p̄iosis . quātomagis cauere debe-
 m⁹ ne viuā imaginē oīpotētis dei defor-
 mem⁹ p̄ peccā et vicia deo valde displicibilia
 s̄ magis ornare debem⁹ caritate . et oīm
 virtutū decore **E**t hoc fit cū temptatōib⁹ fortit̄
 resistim⁹ . et nos in bonis opibus exerceam⁹

VIII
 Considera
 baptismal'
 caracteris

Nonū est iūctio regis ad pugnādū
 dicentis p̄ b̄m̄ auḡ Certate adiuvabo .
 virtute coronabo **E**t cōsideratio q̄ in ḡsp̄ū
 clarissimo tot et tantorū pugm⁹ s̄z oīm reli-
 cūū q̄ victoriā meā optant̄ expectāt ut
 coronet **V**idem⁹ em̄ q̄ si p̄m̄ceps aliquē
 milite iūctaret ad c̄tandū q̄ hostē suū . ille
 valde aīaret̄ ad bellū ex iūctatiōe t̄rem
 p̄m̄cipis . et spe corone corruptibilis . et
 adhuc magis si bellaret in cōsp̄ū multorū
 astantiū et magnorū . quātomagis aīari

IX
 Inuitatio
 mea ad pug
 mandū

vana. et auris caueat ab auditu secularium aut
illicitorum seu detractionum. et sic de alijs sensibus
qui sunt tanquam fenestree corporis. per quas fiunt
pene immissiones cogitationum. que sunt sagitte
teptatoris. Postea deuenit ad gladios cum
venit delectatio. Et 3° ad brachia cum etiam
sensus corporis sensus sunt tanquam fenestree. per
quas omnia exteriora mittunt miasmas suos ad in-
teriora: et ad humanum animam. et ibi causant mul-
tas cogitationes malas. mala desideria et
mordicata et huiusmodi quibus teptatur homo ad
varia peccata. **Sextum** remedium et iuuamen-
tum est. **Considera** dignitatis et nobilitatis hu-
mane conditoris super bestias. propter quam dignitatem
venerandissimum videri debet homini quod ipse descendat
ad loca brutorum: et non potius eleuetur ad gusa-
tionem angelorum et intelligentiarum. cum quibus
superioris potiore parte genuit. Rex enim imperator
et nobilis valde venerandatur operibus sutorie
vel agriculture se applicat. In hoc enim videtur
multum degenerare. et inoperabiliter plus de-
generat homo declinans ad petulantias brutorum
et vanitates refugas mundanorum. **7^m** est
considera vilitatis et indignitatis eorum que
nos vincere voluit. ut sunt res aliquae inani-
tes sicut vinum. caro. dyabolus. et porcine brutali-
tates et mollities. Valde enim venerandum re-
putaret sibi nobilis et famosus miles vincit
a rebus que vilissime sunt respectu hominis qui tam
nobilis est et spiritualis res et esse debet.

VI
Considera
dignitatem
humane

VII
Considera
vilitatem
teptatoris

qui semp se cogitat moriturū. Quē em̄ homo
 frequent̄ et attente cogitat de morte. per
 quā oportebit eū oīa p̄ma dereliquē. et
 nescit q̄n̄ exit tūc dicit sibi. Quare volo tā
 tā turā meā et diligētā meā impēdere pro
 istis t̄nsitorijs. Impēdā pot̄ p̄ v̄tutib⁹ et bo
 nis operibus exercendis quib⁹ merear b̄ti
 tudinē sine fine duraturā et nūq̄ amittēdā.

CUndecimū. q̄sidera° qualis erit et q̄ hor
 renda ratio mortua p̄p̄a et aliena. ad quā
 tanto affireris vniā. eā diligēdo/ excolendo.
 et in qua tibi delicias cōstitutus cū bestijs in
 tereris. et nō potius in spū cū agēlis in celis.

Si em̄ homo frequēt̄ et attēte q̄siderat sta
 tū cadaueris sui in morte. et post mortē.
 multū sibi refrigerat estū tēptationū. **U**t
 docet aug⁹ in meditatiōib⁹ suis ita dicens
 Quā temptata ita cū seipsa tractet. Oīs
 ratio fenū. et oīs gloria v̄q̄ssi flos agri.
 Nichil certius morte. nichil incert⁹ hora
 mortis. **E**re statū claudent⁹ oculi ad interi
 ora capitis reflexi. quoz sepe vanis et p̄mi
 ciosis euagariōib⁹ delectabar. iacebūt te
 nebris horredis obducti. qui mō pro luce
 gaudent vanitates haurire. **P**atebūt au
 res mox replende vermibus. que nūc de
 tractores voces et seculares r̄umores
 dāpnabili iocūditate suscipiūt. **S**tringent⁹
 dentes miserabiliter obsēcati. quos sepe dis
 soluit edacitas. **P**utresciant nares. que nūc

XI

horror ca
daveris

No.

debemus in spūali pug̃ et virilit̃ resistere car-
ni. mūdo et demoni nos qui ad pugnādū
iuitam² a celesti rege. et speram⁹ inaccessi-
bilē coronā. et pugnā⁹ in cōspū om̃i scōz
ymo parētū et amīcoz. qui nos ad regnū
p̃cesserūt. quib⁹ singulare gaudiū est victo-
ria nra. Et ad hec etiā iuuare debet q̃ oēs
act⁹ nros interiores et exteriores. motus
et gestus malos facim⁹ in cōspū dei. qui cla-
re et intuitiue oīa videt vñ sapiē 1. Auris
celi oīa audit Et hebre iij Nulla creatu-
ra iuisibilis in cōspū ei⁹ Oīa nuda et ap-
ta oculis eius propt̃ qd̃ dicit Boetius
Mag⁹ nobis necessitas m̃dicta est probitari
dū oīa agim⁹ in oculis iudicis cūcta c̃hent̃
et angeloz qui p̃ntes existūt. et clarissimē
intuent². qd̃ valde confortare nos debet.
ne vincam² in illo bello Valde em̃ verecū-
daret² homo facere hmoi corā coibus p̃-
sonis. et m̃lto magis corā papa p̃ncipe
et alijs magnis. quare a fortiori debet ti-
mere facere talia corā deo oīpotēte. et sac-
tissimis angelis ¶ Decimū Jugis memo-
ria mortis. que rectissima est. s̃ hora mo-
tis incerta. nescit em̃ hō an hodie ā ceas
repetēdus sit spūs ei⁹ vñ eccl̃ ij In oībus
opibus tuis memoria nouissia tua. et in e-
ternū nō peccabis Et socrates Dūma phi-
losophia est medita⁹ mortis assidua Et
thero. ad paulinū facile oīa contēpmit

X
Memoria
mortis cū
t̃p̃is iūctudie

Si etem disticte cognoscem⁹. et attente ac
sedule meditare⁹ felicitate illa a dno ppa-
rata. et cogitare⁹ q tempus pntis vite bre-
uissim e. qd est temp⁹ agonis et pugne. et q
tempus remuneratiois etnu est. facilmu
nobis est spnere oia mudana. et oes delec-
tatioes mometaneas hui⁹ carnis. et sic vici-
li⁹ resistere oibus teptacioib⁹ hostis

XIII

*Dea
Imploratio
diuini aux-
ilij.*

C Decimū quartū est deuota imploratio diuini
auxilij ne nos pmittat vinci. s ne pccō co-
sentiam⁹ ad quod teptatio tendit. s det nob
virtute et adiutoriū triumphādi de hoste

Et hoc dei speciale adiutoriū nobis valde
necessariū est. quia sine eo post ade lapsū
nō pōt homo vitare: quū teptatus cadit i
pccm Et hoc etiā dñs docuit nos orare in

XV

*Castiga⁹
corporis*

C Decimū quintū est adhibitio alicui⁹ afflic-
tiois corporalis. vel laboris vel discipli-
natiois. ut ieiunij. alicij ⁊ ad repmēdū
lasciuas brutalitatis. et ad redigendū
aiale ad obedientia spūs in hoie

XVI

*honor 4
glā virtutis*

C Decimū sextū est consideratio memorie glē. fame
et honoris. que victores in bello spūali hnt
nedū in alio seculo. s post morte i isto mū-
do. vbi maximis celebritatib⁹ colūt⁹ Et
eorū ossa. unguli. viles cappe. calcei a
mūdams adorant⁹. et aureo vestiūt⁹ eoz
ossa: qui in vita alicio pmebat⁹ Glā at
diuitū carnaliū: et mūdanoz quātūcūqz

pendo
uē d
da sim
Arabi
in vici
a splen
tū vici
uglar.
m ab
tūc sup
bovū
narū
e suū m
muder
enalū
t mcoy
ente rō
s et m
uētū
inacū
lib⁹ hōll
ū tam
i lūret
vniū
quid
luēna
necere
co illa
cōrē
radit

Varijs odoribus delectat^r Squalore fendo la-
 bia horebunt. que stulto cachino frequet^r dis-
 luta gaudebat **L**igabit^r lingua tabida fame.
 que sepe imes fabulas proferebat **A**rtabit^r
 guttur. et vent^r statueret omnib⁹. qui varijs
 esus crebro distenti sunt **T**ota illa complexio
 siue corporis dispositio. et sanitati et iocundi-
 tati et voluptati ois pene cura iungulat.
 in putredine in verme: et postremo in ab-
 iectissim puluere dissoluet^r **V**bi tunc sup-
 bia. vbi ceruix erecta. et iactantia vboru.
 vbi ornatus vestiu. varietas deliciaru.
 velut somnu euauerunt. et amatores suu mi-
 sericordiam reliquerunt **h. aug⁹** **D**uodecim
 est consideratio ignis iehene. et infernaliu
 cruciatu. qui sunt etiam duratioe. et incogi-
 tabiles acerbitate. **Q**ui enim illa attente co-
 siderat. haud dubiu de calore illius etiam
 ignis faciet sibi refrigeriu **D**ecimutu
 est magtudo celestis pmij: et corone imarces-
 sibilis repromisse victorib⁹ in spualib⁹ bell⁹
Que quide celestis gla nobis in pmu tanta
 exit **h^m stm aug⁹ sup lobez** **Q**uasi no liceret
 ho aplius in illa gla manere q^m pro vnus
 diei mora. propt^r h^o inuicibiles am hui⁹ vi-
 te pleni deliciaz et diuicijs et cūfluētia
 bonoz tpaliu: recte meritoz g^repnerent^r
 qd^r cū ita se habeat quatomagis pro illa
 etna inestimabili gloria gsequēda. cōtēnē-
 da sūt oia pūna. tūsitōria vana et caduca

XII
 Cruciatu iehene infernal^r

XIII
 Magtudo celestis pmij

bona nature sicut sanctas corporis. viuacitas
sensuū pulchritudo robur corporis &c. Sūt
etiā bona fortūe ut diuicie honores & gilia

Ordinat ergo amor sui ē cū homo vult sibi *quid sit ordi-*
infima bona: in quātū sūt sibi necessaria p *natus amor*
sustētacōe corporalis vite. et ad decētā sa-

lutatis staty **Et** in quātū sūt hōi adimicla
et quedā pmouētia ad v̄tutes et opera bona

Et cū homo vult sibi media bona s̄ v̄tutes &c
in quātū meret^r p ea vitā etnā **Et** cū vult vitā
etnā p̄p̄t̄ deū. ut illū ibi p̄fecte laudet &c.

Inordinatus vero amor ē cū homo aliquod *Quid sit in-*
istoy sibi alit^r vult q̄ iā dictū est. *ordinatus*
Ut cū homo *amor.*

aliquod illoy vult solū in se referendo id est
in suā v̄tilitatē. in suā delectationē ibi sistēdo

Aut cū bona nature aut fortūe nimis itense
amat **Aut** plura sibi vult aut reseruat q̄ sibi
necessaria sūt aut vtilia ad v̄tutes **Ex**
tali veniūt oīa p̄cā vt patet inductiue

Nam supbia ex hoc nascit^r q̄ s̄ homo vult
apparere vlt^r id qd est. aut esse et apparere
sup alios **Itē** auaricia qz ex amore imodera-
to diuiciay aut cū hō h̄mōi amat plus q̄
necessitas requirit. et q̄ pmoueat ad v̄tutes

orit^r auaricia. ex qua oīs iūsticia **Itē** ex
iordinato et imoderato amore corporaliū
delectacōnū oriūt^r luxuria et gula. cū
inūabilib⁹ malis que ad illa vicia sequūt^r

Item orit^r ira. qz qui ardent^r amat hono-
res. opes. aut voluptates. defacili nascit^r.

XVII

Extirpatio
amoris ad
seipsum

delinosa et potentes perijt cū somitu. relicto
 timore etne dāpnacois. et mltipli detrac
 tioē ab hīs quos opp̄serūt. ipeduerūt aut
 cōtēpserūt in supbia sua Qui in hīs gside
 racōib⁹ et iuuamētis: exercitatz. exptus
 et armatus fuerit. aduersus oēs dyabo
 licas fallacias et fraudes. ac cōn oēs tēp
 tatioēs triplicis hostis victor et tūphator
 facili⁹ existit dno adiuuāte **A**d hec p̄
 adduci 17^m valde necessariū et vtile s̄z
 vt euellat^r radix p̄ccōz. que est iordmat⁹
 amor hoīs ad seipm̄ Ex illo em̄ oīa vicia
 oriūt^r et nutriūt^r ac gualescūt. sicut plā
 ta ex radice ut dicūt doctores ij sm̄az
dis xliij vult aug⁹ in de sm̄oe dñi i mō.
Et sup illo vbo ps Intensa igni et suffossa
plāte si nō eradicāt^r s̄ p̄m̄ abscindūt^r
 tūc cito repullulat de radice Sic p̄ccā et si
 p̄ p̄m̄az delent^r nisi illa radix auferat^r fa
 cilu⁹ homo recidinat **E**t ut cognostam⁹
 quis sit inordiāt⁹ amor sui. oportet p̄o
 videre quis sit ordiāt⁹ amor sui. Pro quo
 notādū q̄ sūt triplicia bona hoīs Prima
 sūt maxia bona ut quibus b̄tificat^r homo
 sicut sūt bona patrie Alia sūt media ut
 quib⁹ b̄titudinē merem^r. cuiusmodi sūt iusti.
 et oēs v̄tutes. et grā. et opa v̄tutū Ter
 tia sūt infima bona. s̄z quib⁹ corporaliter
 sustentam^r. Etia quibus ad b̄titudinē cō
 sequendā adiuuari possim⁹. cuiusmodi sūt

Triplia
sūt bō hoīs
maxia
media
infima

idest animi hūan^o **P**rima ē ipsius appetit^{us}
 et sūt habit^{us} viciosi . malitiose volutioēs .
 pūse affectioēs . et oēs iordmati mot^{us} pas
 sionū . vt sūt ira . odiū . iūdia . vana leticia .
 et moediāt^{us} amor diuiciar^{um} . honoris . vo
 luptatū carnaliū rē **S**ecūda est imūdiā
 potētie cogitātie iudicātie . ut sūt ignorā^{ti}
 eoz que quis scire tenet^{ur} . et supstioēs .
 et false credulitates . et vlr oīs act^{us} vel ha
 bit^{us} assens^{us} erronei **T**ercia imūdiā ē
 ipsius memorie . et est dispsio ipsi^{us} euaga^o
 p malas vanas et iūtiles cogitatioēs . que
 sūt valde mūltiplites et diuerse . s^{ed} dū
 sitatē vicioz quib^{us} hoēs infecti sūt . aut
 ad que sūt inclinati . et etiā p^{ro}pt^{er} diuersi
 tatē consuetudinū suar^{um} et rerū circa
 quas occupant^{ur} / Dup^{li}b^{us} nāq^{ue} cogitat
 de platuris . dñis . famuloz obsequiis
 et quelibet alta et pōposa **V**an^o glori^o
 coguat de ornatib^{us} variis et hmoi q^{ui}b^{us}
 laus hoīm acq^{ui}rit^{ur} . ymo aliq^{ui} coguat sac
 titates . miracula / prophetas / magnas
 deuotiones / edificatorias p^{re}dicatioēs . et
 multa filia : a quib^{us} āmra^o oriat^{ur} hoīb^{us}
 et sibi laudes et reuerēna exhibeūt^{ur} / Inuid^o
 coguat fraudes et detractiones : quib^{us} mi
 nuat alioz glām de q^{ui} ipē tristat^{ur} Iratus
 vixas . cōtētionēs / bella / quicia . maledicti
 ones et dāna / Auarus pecūas . et varios
 modos diuicias acq^{ui}rēdi et congregandi

cū in aliquo talū ledit^r aut ledi videtur
Inuidia orit^r ex supbia quia ex imoderato
 amore prope excellētie Cū em supb⁹ videt
 aliquid boni in aliquo . tūc tristat^r d^r hoc in
 quātū tale credit sibi ut putat i quādā glo
 rificationē . et illa tristitia ē iuidia **I**te acci
 dia que est quedā tristitia causās torporem
 circa diuina et spūalia: orit^r ex inordinato
 amore alic⁹ delectationis qua nō vult rare
 apt^r hmoi spūale **D**ecimū octauū ē q^d hō
 cogitet q^d malū est pctm in se . Est em infim
 te malicie . eo q^d etiā contra psonā bonā et
 dignā s^z q^d dnm deū ē Quāto aut pctm q^d
 digniore psonā ē . tanto ē peius . Vt in ex^o
 de peccāte q^d auē simplice . et peccāte q^d in grm
 ciuū qd est gūiq . quia dignior ē psona . et
 valde gūe si q^d pncipe **D**ecimū nonū ut
 homo cogitet q^d nociuū est nobis . et singu
 larit^r mortale **P**remat ei hoem gūa dei .
 et facit oīa opa eius etiā bona deo displic
 bilia . et constituit hoem debitore pene
 etne . ymo dānationis etne . quā indubie in
 currit si in mortali decedit

XVIII

l'infimite
 Malicia p^m
 in se

XIX

nocumētū
 qd affect
 p^m

**De inuidia cordis et vi. remedijs q^d
 eā ex tractatu Nicolai dōkelspuel de
 beatitudinibus in sexta bea
 titudine**

Beatū mūdo corde . qm ipsi deū videb^t
 Mathei vi . **C**irca mūdiciā cordis ē
Pmo notādū . q^d triplex ē inuidia cordis

Luptatū. et sic carnē domat ut nō titillet^r
 aliquo illecebroso motū. et si aliqñ aliquem
 sentit. ille sic debilis est ut facili^r excludat^r
 aut subdat^r rōm. similiter aufert delicias
 ac supflua et inordinata delectationē i abis
 et in potib⁹ vmo ab illicitis abstine facit
 hoem. et cōtētari solis necessarijs. i quib⁹
 nō delectationē querit s̄ necessitatē. et facit
 fugere ioca. ludos. sc̄ares rumores. gaudia
 et oīa vana mūdi. et facit hoem sepe et oportu
 nis t̄pib⁹ assume rōnabile luctū pro pctis
 suis **F**ames et sitis iusticie facit hoēz fer
 uēt^r desiderare p̄fectum in virtutib⁹ et i
 frequētia opandi bonū propt^r mereri vitā
 etnā **E**t p̄ hoc ut frequēta^o opū bonoz ac
 quirat virtutē sibi inherētē. et extirpat vi
 ciā cōtrariū **E**t hec intētio bona est. et multū
 iuuat ad hoc q̄ homo celerius et plen⁹ ac
 quirat v̄tutes et extirpet vicia contraria
Et nichil min⁹ meret^r q̄ si solū faceret
 p̄t^r mereri glām **E**tā fames et sitis ius
 ticie p̄ticularis excludit iusticiā mltipli^r
 facit hoem obediētē superiorib⁹ et discipli
 natē inferiorēs suos. et tollit ab eo d̄nem
 fraudē in emptioib⁹ et vendicioib⁹ et sic
 de alijs iusticijs **M**isericordia tollit du
 riciā cordis. et facit hoem sic gpati de
 fectibus p̄p̄ijs et p̄ximorū sicut et subue
 nire eis quātū p̄t **C**ordm requisitū ad
 mūdiciā cordis est depuratio ipsius intel

Gulosus amplas mēsas. lautas cenas. et
Vacuos ciborū et potuū apparatus Luxu-
riosus imūda que sue turpitudinī cōgruūt
cogitat et fantasiat^r Et insup multe sūt
cogitationes vane fatue ac fantastice. s; q;
quib; gōpiūt^r ea: que nichil ad cōcipiē-
tē ptinēt. et que cū quātūcūq; deliberata
fuerint nō possūt tñ p ipm effectū māci-
pari. aut quibus gōpiūt^r fantastica. ut au-
rei mōtes. aut res ipossibiles et nūq; futūe
aut q;ūq; alia. nec ad salutē vel utilitatē
gōpientis aut pximi ptinētia **¶** Sed nō
tandū q; ad mūdiciā cordis tria requirūt^r
Priū est depuratio ipsius a priā imūdi.
s; ab habitib; viciōs/a malis affectionib;
cordmans motib; et alijs passioib; ~~ipodētib;~~
excitatib;
et hoc fit p v̄tutes morales et eorū actū inte-
riores Isti em faciūt ut talia nō sint. aut si
oriāt^r cito repmāt^r et subdāt^r regule rōnis
et hoc excellētissie fit p beatitudies ewage-
licas propt^r qd dicit glo. merito illa p̄re-
dūt quia nisi illa p̄redāt mūdū cor ī hoīe
nō creat^r **N**ā paupras spūs tollit auari-
tiā et supbiā. facit em ḡtēnere diuitias ⁊
honores. et nullū īdebitū amorē ad illa
h̄re. et p ḡns etiā nō tristari si auferant^r
Mititas tollit iracūdiā. quia sic firmat
cor et firmū facit ut nulla rep̄tma p̄ue-
batiōe ḡnciat^r. aut aliq; īdebita rea tur-
bet^r **L**uctus tollit amorē carnaliū vo-

gitacōib⁹ malis et supfluis **C**pmū est cus-
 todia sēsū. et potissimē oculoy. qui plura
 hauriūt vana et nociua **Vñ Job xxi.** Pepe-
 gi fedus cū oculis meis. ut nō cogitarē de
 vngine idest ne p⁹ visū vngis remaneat ī
 me memoria eius. faciēs me cogitare de
 ea **Et ggo sup codē vbo dicit** Ut mens sit
 mūda in cogitacōe a lasciuia voluptatū
 depmendi sūt oculi. quasi quidā raptōes
 ad culpā **C**redo homo abstrahat se a
 vobis ociosis. et iocis. et actib⁹ ociosis. et
 infructuosis. ab occupatiōib⁹ secularibus
 et a factis alienis. ut ista nō curiose dis-
 cutiat. nec iudicet temere. nec occupet⁹
 circa ea cogitacōdo aut tētacōdo sine causa
 aut ratiōbili vtilitate. talia em̄ valde
 vagū faciūt aīm. et ad exteriora distrac-
 tū. et inferiorib⁹ nimis affixū **Quāto**
 aut aīm⁹ magis ē ab hmoi expeditus
 et liber. tāto stabili⁹ tenet⁹ circa spūa-
 lia cogitacōda **Ab** istis ergo teneat se. et
 studeat intendere vtilib⁹ et serioſ actib⁹
Et cū vacat intendat frequētatiōi vtilis
 lcomis sēs que sit deo. de diuinis operib⁹.
 de celestibus gaudijs. et alijs hmoi bonis
 de quibus postea vtile sit cogitacōe **Et etiā**
 interdū intendat confabulatiōi spūali de
 deo et alijs bonis **Talia em̄** solent memo-
 rie hoīs occurrē in cogitacōe. qualia pūie
 tractauit in lcomib⁹. ī auditiōib⁹. ī collo-

lectus a superstitionibus et falsis credulitatibus
et a fantasmatibus et erroribus Ita quod ea que
de deo proponuntur non capiuntur per modum fantasma-
tum corporaliu. nec sophisticas p[ro]p[ri]etates Et
hoc fit per sanu[m] intell[ect]u[m] sacre scripture. per
co[m]m[un]em fidem totius eccl[esi]e. per doctrinam sc[ri]pt[ur]ar[um]
patru[m]. et approbato[rum] doctoru[m] scolasticoru[m]
co[m]m[un]em et co[m]m[un]e[m] sententiam Cum enim homo ista se-
quitur securus est quod bene ambulat Cum autem ab eis
recedit et sequitur sensu[m] propriu[m] leuium homin[is]. fig-
menta que nulla habent probatione[m] ex scriptura
sacra. nec consonant immo etiam dissonant: etiam naturali
rati[on]i tunc incidit multa mala et errores
multos/potissime in superstitionibus et falsis ac secu-
laribus credulitatibus **T**ertiu[m] requisitu[m]
ad mundicia[m] cordis est depuratio ipsius a ma-
lis viciis et fatuis cogitationibus predictis cum
quadam stabilitate memorie dei. re[rum] diuinar[um].
gaudio[rum] celestiu[m]. et h[ab]itu bonar[um] et virtu[m]
re[rum] Et quamuis non possumus cauere quomodo ali-
quandam supflue cogitationes incidant nobis. possu-
mus tamen sic agere ut raris occurrat. et cum oc-
currunt est in nostra potestate eas cito et sine cul-
pabili mora excludere **Unde Gregorius v[er]bo mora**
Magno sunt studio supflue cogitationes am-
putande. scilicet ut non incidant. et cum aputari
funditus non possunt quomodo aliquandam incidant. semp[er]
enim caro supflua generat. semp[er] eas spiritus
sacro sollicitudinis rescidat **I**nter autem plura
que iuuant ad purgandum cor a predictis co-

sibi eas utiles facere. eo quod mentem quantum est
 de se minus occupat. ut de deo et alijs bonis
 cogitare possit. Quid enim prohibet mulierem
 qui nendo. aut virum suedo calcium aut veste
 trahere possit cum labore aliquo de bonis medita
 ri aut loqui. Sicut enim de vanis sic et
 de bonis cogitare et loqui potest. Non autem sic
 aurifaber aut pictor aut alius cuius artificium
 totum occupat ingenium. et magnam requirit
 attentionem mentis ad opus extrinsecum. **¶** Virtus
 ut cogitet homo quod huiusmodi lascivie aut a
 mores aut vane cogitationes et consilios nichil
 boni sibi afferunt. sed multiplex nocumendum
 quia per eas conscientia maculat. et meretur
 penam. tempus amittit. et negligit bona que
 tunc cogitare aut agere potuisset. Et opus
 bonum quod cum talibus distractis cogitationibus
 facit nullum affert sibi solacium spiritualis con
 solationis. quod tamen est contra naturam boni operis.
 quod debito modo factum semper letificat gratiam
 et affectum accendit ad aliud faciendum. De va
 nis cogitationibus dicit Seneca in libro de vita.
 Cogitationes vagas et inutiles et velud somno
 stites non recipies. quibus si animum tuum oblectave
 ris. cum omnia disponis tristis remanebis. De
 luxuriosis vero et alijs malis que non sunt ad
 mittende in cordibus vestris docet beatus Cesa
 rius per exhortationem in una ammonitione suam et dicit.
 Attende queso te. Si aliquis in vestimentis
 meis fleemata aut sputa piciat. ita nobis

quibus et negotiis **¶** Qualis enim liquor vasi
infunditur talis vedolet. et quales herbas homo
in ortu cordis plantauerit. talia sibi semina
germinabit **T**ertium est frequens interior
occupatio cordis per aliquam bonam scientiam et utiliam
Cor enim hominis est quasi molendinum quod molitur
istud quod ei ministratur **E**t cum unum molitur non
aliud molere. et ideo cum molitur bonum bladem
sanctarum cogitationum. tunc non recipit vitium
apportatur propter quod dicitur ecclii iii Que precepit
tibi deus cogita illa semper **E**t resarius in
amonitionibus suis dicit Incipiamus bonas
cogitationes diligere. et statim ab illis que
mala sunt dignabitur nos dominus liberare **E**t
tales cogitationes sanctas tenet homo frequenter
non solum tempore vacationis sed etiam tempore laboris
Ut quantum admittit humana fragilitas non
sit momentum in quo non memoretur homo dei.
et diuinorum. sicut non est momentum in quo
non vitetur homo beneficiis eius **E**t si non cogi-
tat talia profunde meditanda: cogitet tamen su-
pperialiter ad minus: et sicut labor admittit.
Qui quidem labor noster etiam aliquid de in-
genio hominis occupat. et ita homo facit sibi
tempus suum utile. et dupliciter meretur. quia
laborando rationabiliter pro nostris vite ut deo
vivere possit meretur. et simul cogitando bonum
sibi meretur. **P**ropter hoc ille artes mecha-
nice que aliquando secundum mundum minus reputantur
honeste. sunt magis salutares illis qui volunt

neas mortuas maculem⁹. quāto magis
 debem⁹ cauere cū oī diligen⁹ ne aīam
 meām viuā imaginē scē trinitatis aliquo⁹
 maculem⁹ inūdis et malis cogitationib⁹
 s⁹ potius conari debe⁹ ut eas placibiliter
 deo ornem⁹ scīs cogitatioib⁹ ad mīng et
 mūdīs **A**liud poit ex^m dūes **C**ertū est q^d
 nō solū casti et honesti: s⁹ et illi qui ī secre-
 to luxuriose viuūt. meretricū amplexus
 et oscula in publico quētū homī phorres-
 cūt. plus timētes obprobria homī in māfēs-
 to. q^d pntiā in occulto **S**i ergo propt⁹ iudi-
 cia homī nullus est qui velit a meretrice
 publice osculari. quare ī secreto g⁹sciente
 meē inūdisiās/cogitatioēs s⁹ luxuriosas *l'mētes*
 nō solū frequēt⁹ suscipim⁹ s⁹ et nō puas
 moras contrahere p⁹mittim⁹ **Q**uātū est
Cū hmoi cogitatioēs occurrūt hoī. eas tāq^d
 diaboli inūdisiōēs aut leuitates quasdā des-
 piciat. et potissimē qn̄ occurrūt turpia. aut
 mirabilia cōn fidē. aut cōn scōs. tūc nō
 repugnādo conet⁹ resistē. aut discutē vnde
 veniant aut quare. qz illud eas ī aīo plus
 fugit **N**ec timeat p⁹cauē ne talia ac tanta
 occurrāt memorie. quia sicut que amātur
 frequētius occurrūt fātasiē. sic et ea que ti-
 mēt⁹. ne g^o homo timeat talia. qz hmoi
 timor aliquoz. nā ē cū memoria eorum
Sz caueat sibi homo ne hmoi occasione
 det videndo/audiendo/tractādo **T** et tūc

horrore faciunt. ut nec oculis aspice: nec
sumis saltē digitis velim⁹ attinge. Et si
nobis sputa que sine peccato prociunt⁹ horrore
faciunt in vestibus meis. putas cogitationes
libidinosas quas dyabolus ingerit qualem
horrore faciunt deo in aīabus meis. Et si
sputa vel fleemata sic hōrestim⁹. que utiq;
vite accipim⁹ quāto magis cogitationes
sordidas quas cū meā volūtate in corde meo
mores hēre pmittim⁹ opus est et cū adiu-
torio celerius respuam⁹. **E**tā considera
q si quis in tēplo dei de lignis et lapidibus
facto porcos aut canes introducat. aut
lutū mittat. seu stercora spargat. ita of-
fendit⁹ anim⁹ nē. ut illū p quē negligētia
ipsa facta flagellari vellem⁹. Et cū ita
sint hec. quid de nobis cogitam⁹. si i aīa-
bus meis vbi sūt tēpla dei vīuēna multo
peiora q̄ sint stercora. ut sūt cogitationes
luxuriosas aut malignas sustinētes. deo
qui in nobis habitare dignat⁹ iniurias
rogam⁹. Et ideo licet multo plus oporteat
tñ vel sic ab imūdiā peccōy studeam⁹ aīas
meās custodire. quātū nec tēplū dei nec
vestes volum⁹ aliquib⁹ sordibus inquinari.
Ite valde cauem⁹ q nō imagiēs scōy ma-
culem⁹. pmo conam⁹ ut eas ornem⁹. Et
quia aīa meā est vīua ymago scitē tñitat⁹
ad e⁹ imaginē et silitudinē facti sum⁹. Cū
igitur caueam⁹ ne imagiēs lapideas et lig.

Amucl quōdā plagebat saul quia sup-
 bie vulneā p̄mē nō curabat: et paul⁹ s̄ medicamē
 lugebat cormitheos: qui fornicatōis macu-
 las lacrimis delere volebāt Unde et eze-
 chiel librū deuorat scriptū intus et foris.
 carmīe et plactu et de Carmine sup laude
 iustoz: plactu sup p̄tētib⁹: de sup hīs
 de quibus scriptū est. cū venerit impius in
 pfidū maloz ḡtēpmit Qd̄ oñdit isaías
 dices. vocabit dñs sabaoth in illa die fle-
 tū. et plactū et decaluatōez. et accitioez
 cilicroz Ipsi aut̄ fecerūt leticiā et exul-
 tatiōem martātes vitulos. et occidētes oues
 ut gmederēt carnes: atq; dicentes. mādu-
 rem⁹ et bibam⁹: cras em̄ moriem⁹ De quib⁹
 et in ezechiel loquit⁹ Et tu fili hoīs dic do-
 mu israel Sic locuti estis dicentes: exco-
 res n̄r̄ et iniquitates n̄r̄ sup nos erūt: et
 t̄ ipsis ḡtabescim⁹ Et quō salui esse poterig.
 Dic eis Vno ego dicit dñs: nolo mortem
 impij. s̄ ut quertat⁹ a via sua Quare mo-
 riemini dom⁹ israhel. Nichil ita offendit
 deū. q̄ desperatiōe meliorū herere peiori-
 bas: licet et ipā desperatio incredulitatis
 iudiciū sit Qui em̄ desperat salutē: nō
 putat futurū esse iudiciū Qd̄ si metueret:
 utq; bonis opibus se iudiciū p̄pararet
Audiam⁹ p̄ ihēmīā loquētē deū Cōuerte
 pedē tuū a via aspera: et gutt⁹ tuū a
 siti Et iterū Rūquid qui cadit nō resurget:

si occurrunt non disputet de eis. rōtinādo re-
sistere conet^r. nec etiā pro illis indignet^r
sibi pro tūc. s̄ potius ea grēpnat et despi-
ciat aut nō curet. et aīm ab eis auertat
et ad aliquid aliud tractādū vel cogitā-
dū cōuertat. tūc cia⁹ euanescent. **Ex^m**
Si quis dicere voluerit aliquid qd' nō libet
audis. tūc ab eo te aūtis tāq̄ despiciens
s̄monē suū. et ad aliū vadis. et sic suppor-
tatis de verbis suis. **Dic** fac cū tibi incidit
mala cogitatio. despice eā. et cor tuū ab ea
auerte. et sup aliqd' bo^m gūte. tūc cito eua-
nescat cogitatio mala ex^m de orōe attēta tr^{is}.
Dextū est recursus ad deū pro grā adiu-
trice cōt' insolētias et violētias cogitationū
nouarū imūday aut racūday. que sepe
multis tā importūe se ingerūt q̄ vixibus
pprijs resistere nō valet nec eas abirere
Ista remedia si ḡtinuata fuerūt mltū iuuat
q̄ vanitatē et imūdiā cogitationū. **Deus**
em̄ nō subito liberat a vexatiōe. s̄ potius
hmoī remedijs ḡtinuatis facit successiue
cogitationes euanesce^r que vexabāt. **Et** g^o
si homo nō statū liberet^r. nō despēt q̄si a
deo derelict⁹. s̄ pseuet ī remedijs et tādē
iueniet se liberatū

**Consolatoria Scti Iheronimi ad
quēdā prolapsū iuitans eū ad pe-
nitentiam**

roborasti **E**te audio pollicētē **P**sequar ū,
 micos meos et cōphēdā illos. et nō reuertar
 donec deficiāt: ut qui te ante fugiebā. et ū,
 micus erā. tua gphēdar manu: ne cesses
 a psequēdo: donec deficiā a via mea pessiā:
 et reuertar ad virū meū pristinū. qui m
 dabat linteamina mea. ⁊ oleū ⁊ similia.
 et cibabat me pinguisis tibi **Q**ui idcirco
 obsepsit vias meas pessiās atq; pclusit:
 ut eā iuvenē viā que dicit i euāgelio. ego
 sū via veritas et vita **A**udi pphām loquē
 tē **Q**ui semināt i lacrimis: in gaudio metēt
Entes ibāt et flebāt. mittētes semina sua
Venientes aut veniet cū exulta^o. portātes
 manipulos suos **E**t loquere cū eo **L**auabo
 p singulas noctes lectū: lacrimis meis
 strātū meū rigabo **E**t iterū **D**icit deside
 rat cū ad fontē aqēū: ita desiderat aīa
 mea ad te deus **S**ituit aīa mea ad
 deū fontē viuū: facte sūt michi lacrimae
 mee panes p diē ⁊ noctē **E**t in alio loco
Deus deus meus ad te de luce vigilo: situit
 i te aīa mea. q̄ multiplicat tibi caro mea
 i terra destituta ⁊ iūua et i aquosa sic in sc̄to
 apparui tibi **Q**uāq; em̄ sitierit te aīa me
 a: tñ mlto plus carnis mee labore q̄ siui:
 et tibi in sc̄to apparere nō potui: nisi p̄us
 in terra destituta a vicinis. et iūua adūsarijs
 ptatib; ⁊ absq; hūore et reūte vllius
 tōmorarer **F**leunt et dñs sup ciuitatem

aut qui auersus ē nō reuertet^r. Et p̄ isauam
Quādo gūsus īgemueris tūc salus eris :
tūc salus eris : et scies vbi fueris . **S**ere nō
possum⁹ eḡtacoīs mala : nisi cū fuerit saū
tas subsecuta . Et quātū boni virtus habe
at vicia demōstrāt : clarusq̄ fit lumē cō
paratioē tenebrarū . **E**zechiel quoq̄ eīsq̄
v̄bis q̄ eodē et spū : cōtūmī inquit et
redite ab inīqtatibus v̄ris dom⁹ israhel :
~~nolo mortē p̄ccatoris s̄ ut gūtat^r et v̄uat~~
et nō erūt vobis in tormētū impietates
Proicite oēs impietates v̄re quib⁹ male e
ḡistis adūsū me : et facite vobis cor nouū
et spm̄ nouū . Et quare moriemī domus
israhel^r . **N**olo em̄ mortē p̄ccatoris dicit dñs .
Unde in ḡsequētib⁹ loquit^r : **U**mo ego di
cit dñs : nolo mortē p̄ccatoris : s̄ ut gūtat^r
et v̄uat . **N**e mēs incredula bonorū
p̄missioēz desperet : et semel p̄ditioī aīm⁹
destinatus nō adhibeat vulneci curatio
nē . qđ nequq̄ estimat curari posse . idcir
co iurare se dicit . vt si nō credim⁹ p̄mit
tēti deo : credam⁹ saltē pro nr̄a salute iu
ranti . **Q**uā ob causā iustus p̄cat^r et dicit
Cōuerte nos de⁹ salutāis nr̄e : et aūte nr̄a
tuā a nobis . Et iterū **D**ñe in volūate
tua p̄stitisti decori meo fortitudinē : aū
tisti faciē tuā et fact⁹ sū ḡbat⁹ . **P**ostq̄
em̄ feditatē delictorū meorū virtutū de
core mutauij : infirmitatē meā tuā gr̄a

Vidisti que fecerunt michi habitatio israhel?
 Abierunt sup oem motē excelsū . sub^o de lig^m
 frōdosū: et fornicati sūt Et dixi postq for
 nicata ē et fecit hec oia . ad me reuerrere:
 et nō est reuersa **O** clemētia dei . o meā
 Duricia . dū et post tāta scelera nos puocat
 ad salutē: et nec sic quidē volum⁹ ad meliōā
 cōuerti **Si** reliquit inquit uxor uirū suū ⁊
 alij nupsert . et voluerit postea reūti ad eū:
 nūquid suscipiet eā et nō detestabit^r? **Pro**
 quo scriptū est uix hebraicā ueritatē quod
 in grecis et latinis codicib⁹ nō habet^r **Et**
 tu reliquisti me: tamē cōuertē et suscipiā
 te dicit dñs **Ysaas** quoq³ i eūdē sensū eisdē
 pene loq^r s^momb⁹ **Cōuertimⁱ** qui profūdū
 cōsiliū cogitatis et ūquū . filij israhel **Reūte**
 ad me: et redimā te **Ego** de⁹ et nō ē alius
 p^r me: iust⁹ ⁊ saluator nō est absq³ me **Re**
 uertimini ⁊ salui eritis . qui estis in extrēis
 terre **Recordamini** hor⁹ et ingemiscite: et a
 gite p^rmiām qui erratis **Cōuertimini** corde
 et memētote prior⁹ a seculo: qm̄ ego sū de⁹
 et nō est alius absq³ me **Dabit** ⁊ **Jobel**
Cōuertimini ad me in toto corde uestro
 i ieiunio et lacrimis et plāctu **Scindite**
 corda vrā et nō uestimēta vrā **Misericos**
 em ⁊ miserator ē dñs: et agēs p^rmiām su
 p malicijs **Quāte** aut sint misericordie ⁊
 quāte ut uia loquar nimie ineffabilesq³
 clemētie: osee p^rphā nos doceat . p^r quē

loquit^r de⁹ Quid tibi faciã effraim? Quo
te ptegã israhel? Quid tibi inq̃ faciã?
Sicut adama ponã te: et sicut seboim
Cõuersũ est cor meũ i me Cõturbata
est penitudo mea: nequaq̃ faciã s̃m i
rã furoris mei Vnde et dauid loquit^r
in ps̃ Rõ est in morte qui memor sit tui
i inferno aut quis cõfitebit^r tibi? Et
in alio loco Pcc̃m meũ notũ feci: et
iusticiã meã nõ abscõdi Dixi Pronũ
ciabo q̃ me iustitã meã dnõ: et tu di
misisti impietã cordis mei Pro hac
orabit ad te ois sc̃s in tpe oportuno
verũtũ in diluuiõ aq̃ multaz ad eũ
nõ approximabũt Vide quãta magtu
do sit fletuũ. vt aq̃ diluuiõ gparetur
Quos qui habuerit et dixerit cũ iere
ma. nõ sileat pupilla oculi mei: statim
in illo gplebit^r. m̃ia et veritas obuiaue
rũt sibi. iusticia et pax osculate sũt: ut
si te iusticia et veritas suauerũt. m̃ia et
pax puoret ad salutẽ **T**otã p̃mãz pec
catoris ondit quãgesim⁹ ps̃ q̃ inq̃s
sus e dauid ad bethsabec vxore vie
ethei: et a nathã p̃pha corrept⁹ r̃ndit
dicens. peccaui: statimq̃ meruit audie.
Et dnõ abstulit pcc̃m a te Adulteio em̃
aduixerat homicidiũ. et tñ g̃sus ad la
crimas. Misere aut mei de⁹ sc̃dm mag
nã m̃iam tuã: et s̃m multitudine mise

raconū tuarū dele iniquitatē meā Magnū
 em̄ pctm̄. maḡ indigebat mīa Unde iū-
 git et dicit Multū laua me ab iniquitate
 mea et a pctō meo mūda me. qm̄ iniqui-
 tatē meā ego cognosco et pctm̄ meū q̄
 me est semp: tibi soli p̄caui. rex erā: aliū
 nō timebam: et mala corā te feci: ut iusti-
 fieris in s̄monibus tuis et vnicas cū iu-
 dicaris Conclufit em̄ deus oīa sub pctō
 vt oīm misereat^r Tantūq; profecit. ut
 dudū pctōr et penitēs trāserit in m̄gem
 et dicat. dorebo in quos vias tuas. et im-
 piī ad te gūtēt^r Confessio em̄ et pulchri-
 tudo corā eo: ut qui sua fuerit pctā cō-
 fessus. et dixerit. corrupte sūt et cōputru-
 erūt carceres mee a facie insipientie mee:
 feditatē vulnerū ī sanitatis decorē cō-
 mūtet Qui em̄ abscondit iniquitatē suā nō
 prosperabit^r Achab rex impijssiq; vime-
 am nabuthe possedit: et cū iezabel nō
 tā gurgio sibi q̄ crudelitate cōiūcta: he-
 lie increparōe corripit^r Hec dicit dñs.
 Occidisti et possedisti Et iterū In loco ī
 quē lnxerūt canes sāguēz nabuthe
 ibi lingēt sāguēz tuū: et carnes ieza-
 bel canes comedent an̄ muros iezrael.
 Qd̄ cū audiss̄ achab sc̄dit vestimēta
 sua et posuit factū sup carnē suā: ieiū-
 nauitq; et dormiuit in cilicio. factusq;
 est s̄mo dñi ad heliā dicens Om̄ reue-

ritus est achab facie meâ: nō inducā
malū in diebus eius **U**nū scelus achab
et iezabel: et tñ quersi ad pmāz achab
pena differt^r in posteros: et iezabel in
scelere p̄seuerās p̄nti iudicio q̄dēnatur
Loquit^r et dñs in euāgelio **V**ici nini
uite surgēt in iudiciū cū gn̄atōe hac et cō
dēnabūt eā: quia egerūt pmām in p̄dica
tione **R**ō em̄ veni vocare iustos: s̄ p̄cō
res ad pmāz **D**ragma perit: et tñ iuem
tur in stercore **R**onagitanouē oues re
linquūt^r in solitudiē: et vna ovis que
aberrauerat pastoris hūeris reportat^r
vnde et leticia āgeloz est sup vno p̄cōre
pmām agente **Q**uāta felicitas: ut de sa
lute meā exultent celestia de quib⁹ dicit^r
Pmām agite. appropiāabit em̄ reg^m
celoz **N**ullū in medio spaciū **M**oxs et
vita sibi contraria sūt: et tñ pmā co
pulant^r **L**uxuriosus filius totā prode
gerat substānā: et procul a p̄e vix pō
coz cibis mediā sustentabat. reuertit^r
ad p̄em. imolat^r ei vitul⁹ sagmat⁹.
stolā accipit ⁊ anulū. ut xp̄i recipiat
vestimētū: qd̄ dudū polluerat. et audie
mereat^r **C**andida sint semp vestimēta
tua: receptoq³ signaculo dei. p̄clamet
ad dñm pat^r spectam⁹ in celū et corā te:
et regulatus osculo dicat ad eū. signatū
est sup nos lumē vult⁹ tui dñe: **J**usticia

iusti nō liberabit eū. i. quacūq; die p̄rauit.
 et iniquitas ip̄ij nō nocebit eū i. quacūq; die
 gūsus fuerit. **Unūquēq;** iudicat sicut iue-
 nerit: nec p̄tira ḡsiderat s̄ p̄ntia: si tamē
 vetera crimina nouella gūsiōe mutant?

Septies cadit iustus ⁊ resurget. **Si** cadit
 quō iustus? **Si** iustus quō cadit? **Sz** iusti
 vocabulū nō amittit. qui p̄ p̄m̄az semp
 resurgit. **Et** nō solū septies s̄ septuagies
 septies delinquētī si ḡntat² ad p̄m̄az p̄cā
 donāt². **Cui** plus dimittit² plus diligit.
Mexetrix lacrimis pedes saluatoris lauat
 et crīme detergit: et in typū ecclie de gen-
 tibus congregare mexet² audire: dimittūt²
 tibi p̄cā tua: pharisei iusticia. perit sup-
 bia. et publicani humilitas ḡfessioē saluat².
Per ieremiā contestat² deus. **Ad** sūmā
 loquar cont² gentes ⁊ regnū. ut exaditē
 et destrua et dispa illud. **Si** p̄m̄am egerit
 gens illa a malo suo qd̄ locutus sū adūsus
 eam: agā ⁊ ego p̄m̄am sup malo qd̄ cogi-
 tavi ut facerē ei. **Et** ad sūmā. loquar su-
 p gente et regno: ut edificē et plātē illud.
Si fecerit malū in cōsp̄ū meo ut nō au-
 diat vocē meā: p̄m̄am agā sup bono qd̄
 locutus sū ut facerē ei. **Statimq;** m̄fert.
Ece ego fingo cont² vos malū: et cogi-
 to cōn vos cogitardem. **Reuertat²** vnus-
 quisq; a via sua mala: et dirigite vias
 vestras et studia vr̄a. **Qui** dixerūt.

Desperamus Post cogitacões em̄ meas ibiq̄:
et vnusquisq̄ p̄uitatē cordis sui mali faci-
em⁹ Symeon iust⁹ loquit⁹ in euāgelio Ecce
hic positus est in ruina. et resurrectionem
mltoꝝ In ruina s̄ p̄ccatoꝝ. et resurrectioneꝝ
eoz qui agūt p̄mām Apl̄s scribit ad cor.
Audit⁹ me⁹ vos fornicatio: et talis for-
nicatio qualis nec me⁹ gentes quidem:
ita ut uxore p̄ris aliquis habeat Et vos
inflati estis. et nō magis luctū habuistis:
vt tollat⁹ de medio v̄r̄m qui hoc opus
fecit Et in 2^a ad eosdē eplā Ne habūdā-
tiori tristitia pereat qui eiusmodi est re-
uocat eū: et obsecrat ut ḡfirmet sup̄ eū
caritatē. ut qui ītestu perierat. p̄mā
ḡsuet⁹ Nullus em̄ mūdus a p̄ccō. nec
si v̄m⁹ quidē diei fuerit vita eius. inu-
merabiles at̄ am̄ vite illi⁹ sine p̄ccō trā-
sibūt. Astra quoq̄ ip̄a nō sūt mūda ī cō-
spectu ei⁹ Et adūsus āgelos suos p̄sum-
quid excogitauit Si in celo p̄ccm̄: quāto
magis in t̄ra. Si delictū in h̄is qui ca-
rent tēptatōe corporea: q̄nto magis ī nob̄
qui fragili carne crecūdām. et cū v̄plo
dicim⁹. miser ego. quis me liberabit
de corpore mortis hui⁹. Nō em̄ habi-
tat in carne nr̄a bonū. nec agim⁹ quod
volum⁹. s̄ qd̄ nolum⁹. ut aliud aīa de-
sideret. aliud facere caro cogat⁹. Q̄
si quidā iusti appellāt⁹ in scripturis.

et nō solū iusti. s̄ iusti in conspectū dei: iuxta
 illā appellat̄ iusti iusticiā. iuxta quā sup̄ dnm̄
 est. septies cadit iustus et resurget: et uix
 q̄ iniquitas iniqui nō nocebit ei in quacūq̄
 die quersus fuerit. Deniq̄ Zacharias pat̄
 ioh̄is qui scribit̄ iustis sc̄auit in eo q̄ non
 credidit: et statim silencio cōdepnatur.
 Et ioh̄ qui iustis et imaculatis ac sine que-
 rela in p̄ncipio sui volum̄is scribit̄ p̄ta
 et s̄mone dei et confessioe sui pat̄r arguit̄
 Sic abrahā ysaac et iacob. p̄phete quoq̄
 et apli nō caruerūt p̄cō. Si purissim̄ tri-
 ticū habuit mixtas paleas: quid de nobis
 dici p̄t. de quib̄ illud septū est. Quid pa-
 leis ad frumētū dicitur. Et tñ palee re-
 suāt̄ in cōdio. Et zizana hoc tpe mixta
 sūt segetibus frumētōy. donec veniat q̄
 habet ventilabrū in manu sua. et pur-
 gabit areā. ut triticū cōgreget in horrea
 et quisquilias igne gburat iehēne. **Hec**
 oīa quasi p̄ pulchriā scripturarū prata
 discuerēs in unū locū volui gregare. et
 de speciosissis florib̄ coronā tibi texere
 p̄ndē. quā iponas capiti tuo. et assumes
 pēnas colūbe. et volās requiescas et de-
 mentissimo reconcilietis patri **Deo gr̄as**

**Consolatoria Scti Hieronimi ad
 quēdam egrotū ne contristari
 debeat ✓**

Quāq̄ nouerim certissime experientia
tua aliam cōsolamini i leuamini
bus ac remigijs nō indige. cū an-
gorez erūnasq; languidi corporis stupo-
rēq; mēbroz rigētū vigētis calētisq; aīnī
felicitate ipē cōfoueas. ac medita rōne cures
atq; cōponas: tamē mē adūsa p̄sidiū. inter
morbos remediū. mē curas solaciū. i fluct-
tib; aliene manū remigū. sp̄ q̄rit^r et optat^r.
Pax em̄ maxīarū p̄culdubio medelacū.
fēm solamē: et fomes dictoz dulcediē ḡsola-
tiū. leuamē fessis aīs iroducat Et si nō in
mēbris corporis: in recessib; t̄n et abditis
sp̄uali studio cōponit hoīez: et inserit ut me-
ditus sospitare. Iuuatq; conamīa exhaustaz
viciū sub lōgaz sacra p̄ssuraz: max^e cū
sēptū sit. frat^r fēm adiuuās exaltabit^r. **O**b
hoc igr̄ qm̄ dīctaz rerū religiosa n̄ctitas
ita me detinet occupatū. ut frequētati cōpo-
ralis access; erūnas tuas illustrāe nō det^r
facultas: placuit sicut petisti ut q̄licūq;
solatio lēaz lemīe tā lōga tēptamēta. vir-
tutis p̄mo potius saluis cōmodū visitare.
et aīn xpīana v̄tute fūdatū i robur max^m
pmouere. **Q**ui regnorū celestū p̄dā cēsūq;
muneris sempit̄nī cōtēdim; occupare: esse
nō possum; sine aliq̄ cōgressioē victores
Nūq; em̄ delicata aut ignara etānis utq;
victorie palmiferū culmē ascendit: a p̄mū
de subactis adūb; accipit: qui victoria cari-

ore vilissimā iudicat sui corporis vitā **N**ec
 mortis cōtutū victu. cui de morte nascitur
 vita **P**reciosū est illi et sāguēz fūde: felici
 tatis ē cū infelicitate pugnare **D**ūme sani
 tatis est acerba vulnera sustinere: iacturāq;
 ferre mēbroz. opinat^r max^m lucrū **E**t quod
 ē vltimū dicā: p̄laxū est illi i ipō certamē
 palmifecā creditori aīam reuocare **M**elius
 est em̄ sicut ratio detmāt: si qđ nāe debet^r:
 virtute soluat^r **F**erēda sūt ferat^r ferēda sūt
 igit^r cūcta p̄ que te dñs afflictioē lōgissimā
 voluit experiri: et in mag^m p̄mia destinare
Quis aīsti nō iā sūmiss^r vneib^r ferat istos i
 euitabiles casus et p̄māose calamitatis iēsus
 atq; morbos infectos: quātū video iā cū ipō
 corpore morituros. **C**ū periculis iā nōre est cō
 gre diat^r et reētet: quē tēpestas mē^r flurtus
 iuenit **E**t q̄uis nemo libens piculū pariatur
 et ferat: tamē sub pondere piculi cogēte ne
 cessitate durat^r **H**ec est alia michi anxie
 tas que meroribus duplicatis meos sensy
 duoluat et mordacibus curis inexplurabi
 les curas imponat **H**ouet em̄ q̄ cū talib^r
 tēptamētis et cū tā obstinati morbi certa
 mine michi soli cōtixerit dimittere: cū ali
 os nouerū et mitioribus plagis ēē correcc
 tos et cōpendioso luctamē extitisse victo
 res **C**ue michi dñs nō cū ceteris certamē
 mdixit? **C**ue me nō sicut ceteros castiga
 uit? **P**rimo em̄ nō debesū tā acduo cer

tamē cōstitutis de huiusmodi cogitāe Inferio-
ra sūt em̄ p̄ma inferioribus pugnis Vbi
demq̄ fortia fortibus iperāt fortiore fortior
mūneris sequit̄ census: et ideo ignominia
uidetur fortis cū inferiore componi Magnū
est em̄ qui vixerit maḡ Deuotiois ē maxie
maxia sustinere Ingentis virtutis ē ingen-
tia superare Nāq̄ meritis eminentioribus
excellit ceteros apud regē: quē plurimū
turbauevit cauma belloꝝ et reddiderit su-
perata victore Adest demq̄ p̄da in ipso
cōflictu cōgenēs qualitan certamīs: merito
destinata virtutis Numero castrēsī pon-
dera pro vrbibus leges ponūt Medici p̄
causis medelas impendūt Qui curādus
est nō dicit mediro q̄ lege curet̄: nec mi-
les eligit quo mittat̄: nec seruus quo v-
bere castiget̄ Qd̄ em̄ ex maioris pen-
det arbitrio: nō est in potestate subiecti
Ergo qui supna regūt̄ ptate et int̄ mū-
di miseras milleformes corregeḃi ver-
sam̄: nec nem̄ est de ptate dñi aut pla-
gas eligere aut alia certamā que fere-
do vincamq̄: sicut nec suoz ē eligere
de dñis gnā flagelloꝝ Nūq̄ em̄ ex ar-
bitrio pendentis pendet liberta vberatis
Potestatis ē emēdare: cōditiois ē subiare
Regis ē omnis ipone: et militis sustinere
Quippe cū et ab ipso rege nichil gerat̄
iustu. qui suis legionibꝝ pro vrbem quali-

tate bellicos sudores imponēs fortes mittit
 ad fortia: inferioribus cōpetētia iubet: ut nec
 inferior contra propas vires certamine potē
 tioris ardet: ne potentia inferioris certamine
 degradatis meritis hūiliet: et dū hoc agitur
 vt nullus i alieno minoret aut certe succūbat:
 omnes cupit esse victores. **N**ec iniquus est medi
 cus qui fecit ut piculū tollat. et vulnere vul
 nus excludat: nec auersat pēng affectus: si libe
 ros noceat amplexus flagelloꝝ. **P**aterna
 em flagella. exercitia sūt innoxie pietatis. **E**x
 go qm castigatio corrigētis: amoris est causa.
 cū de pietate descendat: ama medicū p̄sus
 p̄re. cuius plaga est mat̄ medicie. **N**ihil
 em impiū pietas parit: ut virtutibꝯ am
 plexis fructū pietatis spūaliter curatus in
 cludat. **E**go inquit dñs necabo et viuere
 faciā: p̄cutiā et ego sanabo. **S**ed aucti. **E**go
 fecit pietas: fecit vñqꝯ. ne impietas in
 dicitur si nō corrigas delinquētē. **C**ū em
 nō desit in hoīe qd curat fecit ut curat:
 et sūt manus medici que nūtrū ledendo con
 ferūt sanitatē: nō sine. m̄m̄e. sꝯ patientis.
Hoc mō et nos sub cura ictus medentis
 m̄ ipsas meroris agustias sic i dñm m̄
 m̄amꝯ: ut in medicū vulnere qui curat
 tur et dolent. **A**ggyredere igit̄ scater aggy
 dere sustinēre remediū: quo valeas gra
 uida tēptatioibꝯ sacrimā leuigare: et peri
 cula dū pateris superare. **I**acenta mēbra

āim⁹ rigidus consolet⁹ et curet: regnū teneat
virtus. intra corpus anxietatibus captiuatū:
vt aiā inclusa periculis vigeat ipsius liberata
piculis te virtutis. q̄ in cōfliktū tēptationis
vane legalibus tubis iā dudū iussa est p̄para
ri: et in ipso vestibulo dñice virtutis contra
infestas calamitates armari. **F**ili inquit accē
dens ad virtutē dei sta in iusticia et timore:
et p̄para aiām tuā ad tēptationē. **E**rgo tū tēp
tatio nostris utilitatibus proceget⁹: nō ē mi
rādū si nobis eius ardor accidat: sicuti beatis
sim⁹ petrus in eplā sua monet et dicit. Nolite
mirari accidētē vobis ardorē qui ad tēpta
ōem
vram fit: ne exidatis. **I**nter varios seculi
fluct⁹ frequētib⁹ p̄cellis cristiana vita qua
tit⁹ atq; tētat⁹: et pressuris nutritibus leta
tur et crescit. **Q**uod salomō bñssim⁹ propheta
et satis illustris testat⁹ et probat. **C**ōiūge
inquit deo et sustine: vt crescat ī nouissima
vita tua. **R**augū vite nre agitatiomb⁹
gaudet: sola tranquillitate turbat⁹. **D**stupet
em̄ cursus cessantib⁹ ventis: periclitat⁹ si pe
riculis nō prohibet⁹. **I**ntertū est em̄ utrū
ad dñm ptineat. quē pressura mat⁹ glorie
ventulando nō puegat. p̄mēdo nō nutrit.
castigādo nō probat. cedendo nō curat. **N**ā
tū verbera nobis atq; varia temptamēta
amor diuin⁹ impendat: ac medicus cōfeāt
remediū de contrarijs. et torquēdo succūrat.
Non se probat ad amorē dñi ptinere: qui

plagis medicinalibus non meruit subiacere
Sz forsitan dicitis. si meus est amator deus.
 cur me igitur amatoris mei flagella quae la-
 cerationem mestificat: et ledendo conturbat?
Si me aplexibus flagellorum torquet qui amat.
 iam partes odii falsus amor exeret: iam malo
 oderit ne torqueat. Immo caue ne oderit.
Roga ut amare dignetur. Amor enim emen-
 dat: odium vero supplicium comminat. Amor
 disciplina consuevit impedire: odium vero dic-
 tante sententia reatum recitare. Ad odium a nati-
 uitate humani generis ex deo in hominem propagatur:
 et ideo hominis est qui odit aut nascitur deus. Odit
 dum offenditur: nascitur dum non rogatur offensus.
In odium enim sui prouocat dominum: qui factis o-
 dibilibus se odibilem facit: et offensum rogare con-
 gremat. Item amat deus hominem ut artifex fa-
 bricam: sed odit mala opera quibus fabrica ur-
 getur in lapsu: et cogit in labina. Ego qui
 mala opera odit: malorum operum non potest amare
 factorem: sicut salomone sanctissimus protulit. Odio
 sunt inquit deo impij: et impietas eius. Ego
 melius est in hoc mundo amari uigentibus peri-
 tyro. cuius senectutem premit ac sorbet occasus
 ex amore domini medicinalia sustinere uerba: quam ex
 odio expectare insanabilem plagam: et sub ful-
 mine sine ducere danabilem uitam. Melius
 est in manus medicum transire ac modicum
 sustinere tormentum: quam renuocare medico et
 icurrere supplicium eternis tormentibus uexatum.

Aut si adhuc miraris amatoris nri medi-
cinā p̄ flagella constare: illud quoq; debes
mirari q̄ torqueāt remedia quos amat me-
dicus: qui nocēdo qd̄ nocet excludit. **U**tq;
qui nocētia querit excludē nō p̄t nō nocere:
et ideo nocēdo curat: ut carior sit sanitas
meroribus p̄curata. **S**i medicinā nō lateat
sanādū meritū sanitatis: ne semp̄ delecta-
ret i volūtariū vuln9. **S**i nō mordacib9 ad-
iumentis nocētū medelaz cura p̄iosa cō-
staret curādū: causa nō cogeret i merorem.
Et ideo remedijs nocētibus cura p̄ficit: ut
meroris p̄cio redēpta sanitas carior habeat
et ḡta. **E**rgo qui amādis est quolibet exa-
mine nō p̄t nō emēdari: q̄ corrigēdis ē.
medentis mordacitate nō p̄t nō noceri. **Q**d
miraculo stupēs. **D**e periculis expectat aux-
iliū: quē curat ignis et ferrū. **M**ulta sūt em̄
que nō nisi p̄cussa sanāt. **M**ulta sūt quos me-
dici sine ferro curare nō p̄nt. **Q**ui diuisa sa-
nitatē p̄ tormēta rogati gredūt amarissā
pocula: exigēte morbo remediū causa non
sentientibus sepe propināt: que nō sine frō-
tis rugositate siccāt. **R**ā si vultū bibētis at-
tendas: tristis et anxius bibit: ut let9 et iro-
lumis uiuat. **O** rōnabilis t̄ i comodis cōmo-
da satis: p̄sitas medicinē. **V**erget homo bi-
bere qd̄ nō sitit. cui remediū ē aliqn̄ qd̄ sitit.
Nāq; interdū ciboz abstinetiā p̄cipiūt. indicta
ieiunitate corp9 exonerāt: ut de ipā lassitu

Dñe refectū atq; fortissimū reddat **R**epētma
 vulnera que casus in castris aduexit. fouēt
 ligant sacriūt curāt: mestificādo letificant.
 fatigando cōfortāt: ledendo medent^r **R**am
 dū patulo vulnere gcinata ptū ante quibus
 dā fibulis inferūt sanitatē vitā consolando
 pollicent^r: quā curando cōponūt. **H**z leuora
 sūt ista que dixim⁹: apud quos remediū est
 nō sine scalpello demere putredines enervā
 tas: et amputare de hoīe vno mortuas par
 tes **L**icet vnū mēbrū nō sine sensu totius cor
 poris amputet^r: homo tñ dānis suis cōsentit
Vt vīat **A**pud ipsos aliquotiens detractis
 cutibus et ipsa ossa radūt^r: ne tot9 homo
 peries eradat^r **A**pud ipsos nōnūq; collectio
 verminās et estuans tumor ferro medicina
 li sulcat^r: apud ipsos ignis vrit ut resurge
 ret: mordet et lacerat puluis ut sanet **Q**id
 plura? **S**ub modica pietate homo plurimū
 torquet^r: vt plurimū vīat **E**re necessa
 riū piculū: in quo bñficiū est fidele tor
 mētū. **P**erichitat^r pro certo quē medicus
 curat: s; perit et decipit^r cui renūciat.
Huc em̄ licet sub tormēto vita promittit^r
 alij vūēdi spes denegat^r **E**rgo vbi nūritas
 exigit: perichitari melius ē q̄ perire **I**nro
 modis nocere cū fructu comodius puto q̄
 negatis itomodis interire: idest **S**atus ē
 remedio noceri q̄ nō posse curari **H**oc s^m
 celestē medicū loquor: et ad curā magis re

fero spūalē: nō ad illā solū que arte moritu-
ra mortalibus vsat^r in mēbris **E**rgo melius
ē nobis a dño redarguī castigari et sub eius
plaga curari: q̄ ab eius medecina icurabi-
les remoueri **A**rret em̄ a suis vulnib⁹ deus
quos viderit incurabilis morbi inq̄etate vex-
atos: et sicut puluere aut paleā impetu t^r
binis p̄ uia dissipatos atq; dispsos: sicut
ip̄e sua voce loquit^r dicens **R**ecedat a me in-
qui **V**ias em̄ illoꝝ scire nolo: qm̄ lucra il-
loꝝ extincta est: et gemitū habebūt i vita su-
a **E**xūt em̄ sicut palee que a vēto volāt: et
sicut puluis qui a tēpestatib⁹ tollit^r **E**orum
vias nō vult scire: qui viā oīno nolūt tenere
p̄ducētē ad sublimia **A**d unū em̄ dñm viā i
xp̄o tenēda est. que āgustātibus tēptamētis
in spacia lōge securitatis inducat **H**inc soli
vie paret palaciū celi: cetera vero volupta-
tū anfractibus tortuosā regionē flāmse-
cā petūt **D**e quibus salomō sic propria vo-
ce testat^r et dicit **D**ūt vie que vident^r hōi
iuste: et in finē illaz tristitia et dolor **E**t
p̄ has vias illi p̄cipites ḡdiūt^r quib⁹ curs⁹
innice vite blādīmētis fallacibus adulatur:
quos fallit surdū tēpus et decipit: recipit
interitus et includit: quos sicut in stopulos
periturā nauū tempestas impellit **S**ic in se-
lix felicitas in iteritū pronos et labiles
ducit: sicuti aliquē securis incessib⁹ ḡdi-
entē repētino casu. aut marmoris lenitas

aut labina pauimēti subuersa pedū tutela
 contorsit **N**ā quos infeliat ducit secundarū
 rerū iter incertū vitāq; male iocūda: nūc ē
 ī reuocabilē lapsū subitanē casus impūgat
 sicut salomō sc̄tissiq; testat^r et clamat **D**icit
 inquit qui ī pauimēto cadit: sic casus malo
 rū festinat^r veniet **H**ī sūt p̄culdubio qui
 nō merēt^r alicui⁹ miserie v̄tilatis fanga
 cōibus agitari. quibus etna egritudo nū
 trit^r: nec verberari cū sc̄tis dnō castigāte:
 cū quo post flagella regnet^r **Q**uorū dauid
 hoc carmine flagitat mētionē **I**n cogitaci
 bus inquit hom̄n nō sūt. et cū hoibus nō fla
 gellabūt^r. **I**deo tenuit eos supbia eoz **C**er
 nis igit^r medicinali flagello īmeritos despiri
 et meritos amabiliter castigari. **P**atēs em̄
 om̄n deus ē ut medicus fidelis eega susceptos.
 et genitor circa liberos suos: quos amat sic
 fecit ut corrigat: nō vt occidat **E**rgo felix ē
 qui vapulat: vbi amoris ē plaga **B**eat⁹ quē
 sup̄m verberis remediū curat: corrigit e
 mēdat atq; cōponit **C**ū dauid bt̄s propheta
 et satis illustis sic ḡonēt^r et clamatet di
 cens **F**elix quē tu emēdabis dnē. et de lege
 tua docueris eū **E**rgo cū ex diuino p̄misso
 diuersē mordacitatis angoribus subiacemg
 ac longa calamitate curādā gerimg vitā:
 ī examē n̄c v̄tutis p̄dictas olim miserias
 equanimiter p̄feram⁹ **I**nfelices ac multipli
 ces casus anxietates et fletus quos īc̄xi

mūs nati : mētis felicitate portem⁹ **N**ec em̄
miradū est q̄ maloz frequētū stragib⁹ varijs
sic mortaliū vita populet⁹ in mūdo : in quo ne-
mo nascit⁹ ridens : in quo nemo limē vite in-
si cū lacrimis auspiciat⁹ **C**ū nos demq; matre
vulue tētorū ostenderet mūdo : flentē didici-
m⁹ mūdū : vt quasi malorū p̄nicias in p̄mis
lacrimis gustarem⁹ **S**alomo p̄phē hac p̄ba-
tione testat⁹ **E**t ego inquit natus accepi eōdem
etate . et in siluē facta decidi terrā : p̄mā vo-
tē emisi silem̄ oībus ploras **I**n uolūmētis
nutritus sū et curis magnis **N**emo em̄ ex
regibus habuit aliud natiuitatis ūciū **N**e-
cesse est em̄ ut qui venerit t̄seat vbi vitam
gerit peregrinā **U**nus est ergo oībus introitus
ad vitā : et similis exitus **Q**uid ergo prof-
peritatis aut leticie potest nobis occurrere
vbi priō discit⁹ flere : et de ipso icunabulo
nascētis infācie . et in ipso vite vestibulo nich-
il aliud noui de mūdo q̄ fletus occurrir⁹
Limina mūdi cū fletu calcauim⁹ : flebm⁹
equidē t̄situri **O** angustū et satis anxū tē-
pus vite mortalis . vbi cū ūcio noīat⁹ et finis :
ūciū nēm cū fine suscipim⁹ **I**am capt⁹ ē mor-
te qui natus ē **T**estes sūt mortui : cū nō ne-
gāt se morituri **E**rgo qm̄ ituri venim⁹ pere-
grinatū more . quicquid acciderit int̄ mūdi
hospiciū quasi t̄seūtes ferēdo vincam⁹ . mala
imposita boni deuotioē portata vincūt⁹ **P**er⁹
em̄ nocet malū si male portet⁹ . ledūt ⁊ ipa

112

bona: si male portēt^r. **I**bi profecto solamē
virtutis op⁹ ē sub grēplatiōe s^r supne in-
cedis: vbi sic desiderat^r finis et exitus vite.
sicut in pelago tutela portuēsis optat^r. **Q**uis
em̄ int^r anxietates vagātis seculi erūnasq;
morboꝝ ledētū nō magis mortē desideret:
q̄ longā satis atq; languidā vitā? **D**icente
salomone **M**elior est inquit mors q̄ vita ama-
ra: et requies etha. q̄ languor p̄seuerans. **E**t
alibi **M**elius ē michi mori q̄ viuere. **M**ors ei
oī hōi dat requiē. **P**ro certo int^r mala gras-
santia. necessario exitus sitient^r optatur.
Ded sicut nec nēm fuerat nasci. nec nēm p̄ta-
tis est mori: **A**lioquē si in nēa p̄tate mori cō-
sisteret. esset in p̄tate nō mori. **A**d hoc inter
nēas angustias mortis requiē flagitam⁹:
quia int^r mala. de bono nō taceꝝ nauigatiū
more: quibus refugerū est int^r infestos atq;
solicitos cursus. loqui de securitate portuēsi.
Ad quā et si nō liceat quātū aūg cupit tele-
rius puenire: uiuat tñ q̄ satis pulchrū est
meliores p̄tes optāe. **S**z qm̄ nec nēm p̄tatis
est potiri melioribus que de morte nascūt^r:
expectates meliora. bonū interī geram⁹
int^r mala certamē. **B**ōm̄ aut̄ certamē est.
malis nō redere. s; mala virtutis bono
portare: p̄ que ī meliora de morte nascē-
tia. morbis atq; morte caretia sublimari
portam⁹. **I**me ducatu em̄ ac morsu infe-
licitatis ī triūphos īmortalis glorie nō p̄

uenit²: qz per discrimina confiat² cursus in
portu. **P**rimo triumphator nō p̄t dici. nisi cui
victoria virtus inuenit: que oē qd̄ timetur
substernit elisū: trahitq; iuncta captiuū. **E**st
interea seculū ut ē mare natura ipatēs. et
sine vētis inflatū. erigēs s̄z in ipsa triq̄llura
te minaces atq; terribiles fluctus: qd̄ licet
sessorēs nō noceat suos. h̄z tñ aliquid formi-
dinis et innoxia magnitudo nauigantib;: nec
desūt formidines frequēt¹ et ictus undarū.
Quāq; demq; gubernator totos sing; securus
explicuit. **E**t in hoc mūdo qui fragosū vite h̄
et turbidū quim; cursū maloz tangim; mi-
nis frequent¹ et causis: maxie quos int̄ regia
castra milicia celestis signatos iclusit. **J**am
dixim; seculū pelago cōparari in quo rara
sūt prospera. densa sūt turbulēta. **E**xpauescat²
timet²: morbi quoq; nō desūt: solus exitus
securitatis est portus. **H**inc atq; illuc ingrunt
calamitatis incursus infeste: s̄ usq; ad portū
idest exitū virtutis ē tolerare. **I**nt̄ picula
gubnator nauē tutat² et suat: int̄ calami-
tates aūq; eorū. hoēm gubnat et regit. **Q**uāuis
aliquis piculis paululū ipatis nauigiū t̄-
tabile ducat: s̄ illa potius expectat². atq;
trūphis maiorib; excipit² nauis: que tur-
bido flumie coactos in verticē fluct; potē-
ter excussit. **H**ac excipit pfūdo cū gaudio
turba portuensis. h̄ac excipit securitas tri-
ūphalis. **S**peciosus ē mules in exercitu con-

ad

stitutus armorū: squalet vero deformi virtute
 te segnis et vacuus ī cāpo: nec sibi cognitus.
 nec alteri notus **C**aret em̄ laudibus: caret &
 p̄mijs **E**t ideo nociuū nō debet eē piculū vbi
 nascit̄ p̄miū: nec debet miles reuocari aut
 pari formidīnē: vbi sequit̄ palma victorem
Dua em̄ felicitate miser ē q̄ cū infelicitatib⁹
 gloria gignit̄ nūq̄ meruit hęc cōflutū: nec
 suā virtutē didicit: quā calamitas nō excussit
Semp̄ demq; meritis mēbris suarū vniū ia
 cet miles ignar⁹ et incognitus sibi: qui nūq̄
 belloꝝ caletū gloriosis estibus anhelauit.
 nūq̄ sudoribus triūphos iuenit **N**ec eū sequit̄
 felicitas p̄miorū qui sacra gestare nō nouit
 armorū **E**t ideo in vsu esse debet qd̄ p̄miū gnāt:
 et optabile qd̄ glām parit **E**rgo qm̄ cū diuers⁹
 teptacōnū iaculis dmicadū est nobis si quid
 emerferit qd̄ vires examinet qd̄ mēb⁹ gēnūat qd̄
 aīm̄ prober: q̄si occasione muneris arripiam⁹
 amplexu v̄tutis **I**ta debet eē aī īmobilis virtus.
 atq; mētis icōcusse robur iūctū: ut est petra ī
 mari quā int̄ fluctus nā fūdauit: quā iudarū
 tumentū collisione fr̄quēti vapulat nec mo
 uet̄ **I**taq; vbi hoēm adūsa ī preliū prouocāt.
 et in certamē calamitas vrget et cogit: aīq;
 felix virtutis clipeo producat armatū: p̄stetq;
 int̄ picula tutū atq; securū: int̄ infelicia os
 tendat felicē: int̄ angores exhibeat letū: iter
 morbidas egritudiēs sanū: efficiatq; sustinē
 ne iaculo victa calamitate victorē **D**upat̄

em̄ morbus in corpore si ~~dis~~ distat aīg sustine
Et ideo ubi iaret corpus infirmū i recessibus.
maior alenda est virtus: parādūq; q; nec
lassitudo deiciat: aut etas inclinēt Tene igit̄
fear̄ tene fidei robur iunctū: tene mūm̄m̄
imobile cristianū: sup̄m̄ vigoris firmitate
fidatū Inter lāguētia mēbra satiss̄ rigētia
incolumē calidūq; gere fidei atq; aīe statim.
et pigrū viceis morbū p̄m̄ciosūq; languōrē
aīetātib; malis. obicibus occurre virtutis
Vince dū vapūlas: sic em̄ potētia xp̄iana a
lut̄ i comodis: malis p̄mouet̄ aduersis Nili
ae congruit xp̄iane excuti calamitatibus
et probari Ipsius ē sub infelicitatib; et an
gustib; felicit̄ ampliari: sub p̄ssuris adoles
cere. et pressuras pubescēdo calcare Ipsiq;
ē exercitatioib; crebris pp̄ū nūtrire mūm̄
mē. et cū piculis h̄re certamē Ipsius ē
ad portū p̄petue felicitatis p̄ furēna mūdi
discrimīa nauigare. et sub ictibus disciplīe
medicinalis potent̄ ip̄a nūtritate regnare
Nostcū est m̄q; calamitatis exercitio in
glorie fastigiū sublimari: Et malis p̄mē
tibus i bona p̄ma p̄moueri Apud nos in
firmitas vel quecūq; pressura augmētū ē
potentie: et mat̄ pro certe palma v̄tutis
Sicut ap̄t̄s beatissiq; paulus int̄ varios
ictus diuersaq; verbera et impetus prelo
ps̄ in morboꝝ p̄ho q̄stitutz: ut celestis ar
miger in infirmitatib; potens gloriatur

et dicit **L**ibētissimē itaq; magis gloriabor in infir-
 mitatibus: ut habitet in me virtus xpi **P**ropt̄
 qd̄ libet michi in infirmitatib; in grueliis in ne-
 cessitatibus in p̄secutioib; in agustijs propt̄ x̄m
Cū em̄ infirmor tūc potens sū **E**t iterū **Q**uōti-
 ens iqt̄ infirmor tūc verius probor: et placeo
 michi in infirmitatibus meis **E**t iterū tū a se
 stimulū carnis rogaret auferri: didicit in
 firmitate virtutē posse nutrirī **D**atus ē iquit
 michi stimul; carnis mee angelus sathane
 qui me colaphizet ut nō extollar: propt̄ qd̄
 ter dñm rogavi ut discederet a me: et dixit
 michi **S**ufficit tibi grā mea **N**ā virtus in
 infirmitate pficit̄ **N**ūq; igit̄ virtus docu-
 mentis mollioribus erudit̄ **C**ū p̄ierint maxia-
 rū exempla virtutū nauigiū nem̄ aguarōi-
 bus gaudet: cū in turbibus erigit̄: cū in
 famis fluctibus verberat̄: cū hoc iter adūsīs
 emergentibus confragosū nō parit. i assi-
 diū certamē deuotā lacessendo virtutem
Decus em̄ apud dñm nō possūg esse felices:
 nisi cōtigexit infelicitatibus et terreno squa-
 lore purgari **I**nuocāndus est miser et eger:
 qui voluptatibus marcidus p̄ illerebras do-
 lutat̄ et iaret **I**lle se nouerit infelice: qui
 vagat̄ int̄ oblectamēta viciōrū. enerua-
 ta felicitate ḡfossus **M**iser et infelix est: qui
 non fuerit infelicitate tēptatus **C**aret em̄
 mūnere: qui caret et certamē **Q**ui tela
 formidauit aduersi certamīs: nūq; meruit

nomē fortis victoris Proculdubio iacentis
est animi formidulosa timere: huilis et iectis
est sectari tuta **I**mpfectū et languidū bonū ē
in ocū sine certamine proiecta virtus
Iacet em̄ vigor eneruatus ac debilis: iacet aūg
egex: iacet candor obscur⁹ **E**t ideo a fortis-
simo milite semp̄ ~~milite~~ stadū ē: et q̄reda
ocasio qua virtus emitescat excussa **A**matō
em̄ p̄mior⁹: ornāmēta sūt v̄lnera **E**rgo ad cō-
tēnendos labores et ad virtutis noticiā: expe-
rimētī opus ē usu eligendarū s̄z vicū nutri-
tore **S**olidissim̄ em̄ corpus ē molesq; robusta
membroꝝ: quā frequēs usus agitauerit
Agricultis demq; frequēti opere lactose sūt
vires. trite sūt man⁹: dū inter sentes et tribu-
los eneruato corpore sudorib⁹ querit⁹ fruct⁹
Ars nauitica aūg nauigū sepe procella rōtor
sit dū in terre ripicula tēdit in portū didi-
cit et litus trāsmittere: et cū tēpestare pugre
Ad excutienda tela laceratus exars⁹ valet:
et victorias int⁹ v̄lnera querit regi p̄prio
placitur⁹ **A**gilia sūt mēbra cursorib⁹: hos
usus ingē docuit et instruxit **Q**uid plucib⁹
Nemo nō accessionē p̄fectiores p̄tes ascedit:
et p̄miū virtor inuasit **I**ta quoq; nos dū p̄m
exigua sustinem⁹ et mediocria: necesse est
ampliora vel maxia p̄ferre distam⁹ **R**ostre
em̄ milicie specimē est fulgidū p̄ ardua rom-
ponē gradū: p̄ dura vectari: et miseriarū
durā duris v̄ribus p̄ferre censurā **A**d celū

f. iacie

nobis p̄ aspera. p̄ angusta. p̄ duros anseartus
 et loca. sua ē via. Quā viā nō tenuit: qui tēp-
 tari noluit Ad celū deus fortissimū milite vo-
 cat. quē comitatib⁹ glorijs pressure deducit. p̄
 magis victorē suscipiūt regnaturū Nunquid no-
 bis interī aliquid apponit ad ruptū: qđ redat
 liberati ponderis qualitātē Nunquid ingerit
 qđ excessu tūscendat idonietatē mē virtutis?
 fidelissiq̄ modulator sarcinā pro vrbibus in-
 bet imponi Hoc pauli p̄romū testat⁹ et probat
 fidelis inq̄t deus qđ vos nō patet⁹ tēptari sup̄
 id qđ nō potestis sufferere Ita nos a dño agi re-
 gis credam⁹: ut a p̄ceptorib⁹ ludoy igit⁹ dis-
 cipuli Eis plurimū laboris ingerūt et impo-
 nūt: quos viderūt sollertib⁹ ingenijs ceteris e-
 minere Ut nos aīalib⁹ dño nō subiectis on⁹p
 qualitate viciū tēperam⁹ Imponūq̄ fortiorib⁹
 fortia. et exilib⁹ pua: quib⁹ vsus nutritor ille
 virtutis. i iuuētutis robur max⁹ exigat et
 promoueat vices Hōc mō nō rudimēta leui-
 bus verberāt. ut exinde ḡuocib⁹ ex amore
 s̄z diuine virtutis vsitatas p̄parent vices
 Que ratio q̄uis diuinis redūdet plurimis
 documētis: tñ aliquo et de mūdānis vtamur
 ex⁹ Nō em̄ nocet aliens vti: ea parte qua
 nō sūt Nunquid tu iuisos esse laredemonijs
 liberos proprios opinaris? Quorū mdoles
 et actus teneros adhuc s̄z laboris ignaros
 experiūt⁹: ut admotis vberibus publicis ipā
 illos p̄na pietas adhortat⁹: ut ictus flagel-

loz fortit^{er} pferat et lacertos et semianimes
deprecant^{ur} et rogant: vt pseueret vulnera pbere
vulneribus **Q**uid miru si deus gnosds libe-
ros propamq; familia ob mtoe alende vtut^{er}
dure teptari pmittat: reg^{is} ppetua victorib^{us}
collatur^{us}? **Q**ui sic laboris p^{er}icia circa q^{ui}q;
mala polluet^{ur}. et dicit **Q**ui pseuerauerit usq;
in fine: hic salu^s erit **E**t iteru **V**enite ad me
o^{mn}es qui laboratis et onerati estis: et ego vobis
requie dabo **E**xiguu^m t^{em}p^{or}is perituri. eternitat^{is}
est p^{er}ciu^m **D**euotio tribulatois cultura reddetur.
sempit^{er}nis fructib^{us} fecunda **A**pud nos captiu^{itate}
reg^{is} querit^{ur}. securitas piculis emit^{ur}. su-
doribus requies coparat^{ur} **N**am vtus inquit apl^s
in infirmitate p^{er}fic^{it} **C**omodum est profecto af-
fectibus languidis carnalib^{us} agitari: q^{uam} sanis
artibus supplicio celo g^{ra}ti^{am} portare vexata
Plexiq; em^{er} p^{er}iculis egrotat ex ip^sa inamitate me-
broz **D**u em^{er} ab infirmitatibus vacat. morbi-
da laxitate fluat n^{ost}re est corpus: atq; letali
morbo soluat^{ur}: hoie^{rum}q; p^{er} vicia ac p^{er} siluas er-
roru^m. nequit^{ur} sanu^m p^{er}ipite ducat **L**iberos tu
iudicas aut a morbis alienos quos volup-
tates barbare deuixerunt **N**o habet rathena
s^{ed} eos luxuria ferali mordacitate iⁿ vinculis
tenet **I**ta incidunt in laqueos feraliu^m volup-
tatu^m sicut aues aucupali fraude captiue: et
quo magis conat^{ur} euadere. eo innumeris nex-
ibus alligat^{ur}: et in profundiore sinu demergit
Profecto illi sani sunt: quos morbus inoluunt

atq; iactat insanus. Incolumis vero e. que quo-
 libet verberare corrigit deus q; se hois amatorem
 castigando testat. Quos diligo inquit dñs: re-
 daerguo et castigo. Et io se sanu no iudicet. qui
 aut morbis aut sordibus caret: nec infirmitat
 remedio confouet. Illi vero sut miseri qui nimie
 felicitatis inerti traquillitate torpefunt: quibus
 furata sanitas vt fallat et decipiat addlat. No
 videlicet eterna tenebit egritudo: eterno torto-
 re totu hoem postmodu vexatura. His tate sut
 die quate succurrunt voluptates. His uter est
 qd comes libido periculis distanecit peritura.
Abrepti anfractibus vicioru trahentu vario lap-
 su rotant. i interitu miseri i metissima via: no
 redituri. In exteriore tendunt aim. more viuuloy
 quoz nuq; est regressus in propu fonte. Siquide
 hanc vita cui finis e comes vt ipsi opinat; prof-
 peris cursibus durut godus: s; i vltis male oino
 finit: du dure i nouissio statue. Et quid erit p
 discrimina prospere cucuisse: si post cursu conti-
 gerit interire. **F**rust; deniq; nauis p supbu
 pelagu amictis fluctib; comoda prosperitate
 cucurret in portu: si tu naufragio puenit et
 ea peritura portus arreperit. **C**omodius e
 igit; cuiuslib; duratu pressure. ad portu glo-
 rie puenire: q; delirato nauigio morbidie lax-
 itatis partu cursu in penas exire. **D**epe itaq;
 potior est paupras opibus: deformitas for-
 ma: contumelia laudibus: sinitus ptate: ibe-
 cillitas vrbibus: captiuitas libertate. huili

tas dignitate Dauid illustris pphē hui⁹ certa
mē expressit Bonū est michi inquit dnē q̄ hū
liasti me: vt cognoscā iustificacōnes Ergo me
lius supne discipline iudicio hūliari: q̄ cū
mūdo dānari dicente ap̄to Cū iudicam⁹ a
dnō corripim⁹: ne cū hoc mūdo dānemur
Ergo qd̄ ex amore dn̄ m̄is vilitatib⁹ pro
gat⁹ sine m̄m̄ite sufferam⁹ Impendit⁹ eī
vt a medico remediū: a dnō disciplina.
Artis est medicine aliquoties ignibus et fer
ro curare Quid mirū si dn̄s m̄az medicus.
m̄az turbimibus excutiat. morbis examinet.
calamitatibus purget: Fortitudinis ē nosse
q̄si p̄ ignes et flāmas vasoz more purgari:
qd̄ scriptura diuina testat⁹ et probat Vasa
inquit figuli fornax probat: et hoēs iustos tēp
tatio tribulacōis Et alibi inquit Aurū et ar
gētū et ferrū et stagnū et plūbū et oē vas
qd̄ p̄ ignē trāsierit emūdabit⁹ Quisq̄ vasa
dicūt figulo cur nos arbitrio flāmaz exa
minas: et m̄cēdis coquētib⁹ veris et probas:
Que nisi arbiter ignis iudicio suo aptissima
p̄nūciauerit: i v̄su esse nō p̄nt Nos quoq̄ m̄
si tēptacōnū purgauerit iudiciū vel examē:
m̄oz figulo m̄broz iuennū iutiles. qui nos
vix ut curat. tēptat ut liberet. vexat ut sal
uet Nichil ē tā m̄gnatū tā sordidū qd̄ non
a vicis purgacōib⁹ expiet⁹ Depe demq̄ vi
dim⁹ sordidato improperio demisse cadore:
ferrūq̄ situ obductū in antiquā facie splē

Desere Vidimus aurum argentumq; disciplina
 flamma purgari. et arbores truncatas renuif-
 cere: et cultu letissio amensq; viregulis orna-
 ri Vidimus ~~fecunditate~~ fecunditate sterilia re-
 uocari: et exhausto stipite exire radicem: et frugem
 maximam comitari Ita quoq; in nobis qui forte
 peccatis punitibus estuabat quicquid macula squa-
 lens obstabat hac egritudinis luce exclusum:
 Et ideo te sanum feater medita reddidit egritudo
 membrorum Sola in te materia carnis indiget vici-
 u sanitatis At ne te forte vexaret vili morbo
 vexat Nec est quam in omnibus percutit canicula
 senectutis: et sicut femur acescat pro flore posi-
 tura: sicut scriptum est Omnis caro femur et omnis cla-
 ritas eius ut flos femur Aruit femur et flos de-
 cidit: verbum autem domini manet in eternum Equanimiter
 igitur proferat: si corpus quod sicut femur legitur ca-
 suris floribus periturum: ledentibus malis iac-
 tetur exhaustum Cuius sanitas autem morbum consue-
 uit inferre: et contra comoda spiritualia ferales
 ac barbaras eligere voluptates Depe demum
 caro milites castitatis effrenata discinxit
 Pro nobis agit si longis mordacibus castige-
 rit: cuius cum sanitate pugnat Amaram carnem
 stolidi: et dolemus autem si carere et sepulturam
 Thesaurum itaque ipsius carnis feugalitate con-
 tempta: quicquid acciderit deuotiois amplexibus
 rapiamus Qua experientia fortius emendati: et
 palmis honorem excussi Maculosum est enim christi-
 anum militem velle letatum more in tranquillo

811

consistē Deiecte mētis est turbine formidare
contrariū vero mētē gria nō trepidare Inse-
licitatis ē adūsa nescire: felicitatis ē cū ad-
uersis nosse gredi et scire pūgre **Nā** cū
oēs ict9 ut iā dixim9 quibus q̄tm̄ ex mūne
diuino gignāt̄: exterū se nouerit ab amōe
dm̄ qui nescit teptacōibus uertitari: cū legal
tuba multiplici carmīe auditū nrō iculret
et dicat **Teptat** iqt̄ dñs deus v̄r̄ vos: ut sci-
at si diligatis eū ex toto corde v̄ro et ex tō-
aīā v̄rā **Et** alibi/ fili iquit ne neglexeris dis-
ciplmā dei: et ne defecis ab eo correptus
Quē em̄ diligit deus corripit **Et** iterū Cor-
reptioem inquit dñi noli cōtēne **Ipe** em̄ dat
dolorē: et ipē refrigeria **Pautit**: s̄ man9
eius sanitatē pr̄at **Et** forsan dicitis **Ut** nā
ut teteris sub spe sanitatis dget̄ p̄ itūalla
teptari: ut nā sospitatē int̄apedinis qua
lesūq; successus liceret paululū degustare
Quid ē hoc ut morbi i mēbris ita uersetur
ac degat iclusus ut excluderet sanitatē nō re-
diturā: ut p̄maosus comes vsq; ad t̄minū vi-
te cōcussa mēbra deducat: deducat ipē quoq;
morte cū mēbris excludē9 **Quid** hoc est ut
sanitatis sensu p̄ oē spaciū uite p̄uati sūt ac-
tus: **Inducto** frīgore. Venarū calidus vigor
euannit in algore: incessus quos nā dederat
torpor iclusus iclusit **Nō** demq; ad exercitiū
tabidi corporis iter vel paululū degustat̄.
Nō gemma soluta flectūt̄ in preces **Digi**

toꝝ impar ordo interno stupore turbatus:
 accet^r soluta cōtrectare Quid plurib⁹: De
 officiū corporis statomb⁹ quereuoz abesse
 sic alget inclusū Prochdolor Solus sic de
 bui castigari: solus tā p̄ncios utib⁹ subiacē
 et diutius malis inolu^r: Queso te feater ut
 hec n̄mura. parie fremis accedas: et silētio
 quexulas voces icludas: cū te solame p̄phe
 titū sic alloquat^r et dicat Cōiūgere iquit
 deo et sustine ut rescat inouissimo vita tua
 Om̄e qd̄ tibi applicitū fuerit accipe. et i do
 lore sustine. et in hūilitate tua paciētā habe
 Om̄ in igne probat^r aurū et argentū: ho
 mines vero receptibiles in rammo hūili
 ardis Cū legalia iura atq; carmā recē
 seo p̄phaz. aūctatis quoq; mūdane egre
 gas sm̄as concipit audir⁹: in fallor diu
 nas leges furtiuas quas necē est p̄ceptis
 legalibus infexat^r Nō em̄ nolet ahems
 vti. ea parte q̄ necā sūt Hec p̄ma sm̄a ē
 Aurū inquit probat ignis: et miseria bo
 nos vicos Et alibi Nichil iquit eo videtur
 infelicis: cui nichil. ūq; enem̄ aduersi
 Nō licuit illi se exp̄ij: vt oīa illi ex voto
 fluxerit ut ante votū Et alibi Miserū te
 inquit iudico: q̄ nō fuisti miser Traxisti sine
 aduersario vitā: nemo sūt quid poteris nec
 tu quidē Opus est em̄ ad noticiā sui expe
 rimento Quid quisq; possit: nisi teptādo
 non didicit Et alias Diu em̄ esse felitem

et sine morfu ai trāſire vitā. ignorare ē rerū
nāe alterā ptem miseriaſ ergo emergētes
quibus ignota diſcūt^r et felicitas naſatur.
Virtus quoq; geuſſa purgat^r: felici aīo pfe
ram⁹ **S**ive quia pati nos oportebat. ſive
quia capti iā detinē^m **A**uro niſi quia addi
derit flāma fulgore: vilitatē pati^r purga
mentis obſcurū **I**ta qui nō fuerit miſeriarū
temptamētis ecūſſus: iacet ptiū felicitatis
ac ſue virtutis ignarus **M**erito ſalomo⁹ hac
voto teſtat^r **Q**ui teptat⁹ in aliquo nō eſt:
neſcit qualis ſit. **B**ndic ergo dnm tpe pro
bationis: quē laudaſti tpe ſanctatis **V**tere
caemimbus vocis pphetice **B**ndicā inquit
dnm in oī tpe. ſemp laus eius i ore meo
Vox illa quā max^e bti iob ex te conſtan⁹ pro
mio depromat^r quā defecte vices ingēti nū
trimēto lactāt^r: et in nouella talia repente
conſurgūt **S**i bona accepim⁹ de manu dnm:
quare mala nō ſuſtineam⁹: **D**ns dedit
dns recepit: ut dno viſū eſt ita factū eſt:
ſit nomē dnm bndictū **A**dūſū igit^r ſatiſq; cō
trariū eſt probationis tpe i dnm muermurāe
qui aut vite nre peſtiferā labē exūnarū iac
tardē vexat ut liberet: aut iuſticia vētilat
ut coronet **H**ac vexardē mēbroz aut de
lirtū vapulat: aut iuſticia pbat^r ut dicat
Nāq; ut ad ſolamē paſſionū tuarū proba
tōnis antique palme tuū meritū reuol
uam⁹: iuſtiſſimis vtat^r exemplis **Q**uāq;

notū sit psonarū merita longis gōdibus dis-
 crepare: nō iniquū si hōis xpīam certamē
 vittriciū iusticie cōgressibus cōparemus
 Mediocrā sūt que videris in hoc mūdo pferre
 si recenseas quid iob familiaris dñi q̄ velit
 pmittente dñō sustinere **Cōparauit** de iut
 congrueret atq; cōpeteret vrbibus tuis: pūo
 ne posses qui impar es iusticie titulis esse succe-
 dentibus equalis: min⁹ a viro iusto quateris
 s; grauius a ceteris verberaris **Illius** sūt
 mag⁹: s; nec minima sūt tua. **Nāq;** ip̄e mag⁹
 n⁹ es: qui sequeris magnū **Un⁹** hic fuit iob
 p̄iarcha maiestatis cultor: iunct⁹ i equali-
 tatibus. censibus opulēt⁹ et diues **Cui⁹** il-
 lustrū meritorū p̄o extitit dñs: cū inimice
 factiois istrumēta feralia laudis p̄mo pre-
 ueniret: aiād. **istis** inquit puerū meū iob qz
 nō est illi filis quisq; in terris homo sine que
 vela verus dei cultor, abstīnēs se ab oī opere
 malo et pseuerās i simplicitate cordis. **Igr̄**
 cū ex diuino p̄misso hostilib⁹ iaculis quatē?
 eūq; secquēs lacrimis insinuatō truculēta
 pulsaret. emergētes ictus parie clipeo de-
 bellant: malorūq; ingruētū siluā ferale
 atq; teurib⁹ plenā obicibus iusticie robust⁹
 occurrit **Ille** inimico turbine adeptis opib⁹
 nō sentit aliqd̄ dānū: quod lucrū dānis
 uenit qui dñm in pectoris simib⁹ porta-
 bat indusū **Ille** cū edificū cōcuss⁹ āgulis
 vis repētina torquet i lapsū. liberis sub-

257

Ductis orbat: et fide stabilis ac inobilis du-
rat **C**uius innoxia membra atque domino plena cum bes-
tiarum legionibus verminaret. plagatum in-
festis corpus: et vermium globus per tuniculos
confosse carnis preciosus crearet: inter vulnera
iustus incolumis militabat **E**t quem pestulen-
tibus plagis rabies infesta carpebat: hosti-
les turbines tranquillitate mentis ne cederet
perseverabat **I**ustus vapulando vicit: inimicus cede-
do defecit **H**ic suorum negat: suorum faulorum:
creta te tui fugiunt: suorum ministrorum **T**e amici
frequenti accessu consolantur et dolent: ut si non
permitteret hoc omnia tecum forte portarent. **U**na
est fecit una est animi virtus. que nos ex huius
vite turbibus quasi de pelago exues in por-
tum tranquillitatis inducat **E**n dies promissis
lapsibus celerat in occasum **E**re mundus in mundum
senectute sordidus rotatur in lapsum **E**re nos
suffragio mortis victores suscipit celum
Cuncta nobis evadentibus pereunt: et occasum
iam finitimo non creditura sorbentur **A**pod nos
post perditum mundum. post corporis mortem sana-
ta sunt omnia: letabimur incolumitate membrorum:
ubi vita nullo morbo vexatur **I**deo te frater
officia te corporis impedita persistentis animi
illustri ducatu ita gubernet et regat: ut
hec calamitas corporis sit occasio votiva
virtutis **N**on enim arbor solida nec robusta
nisi que assidui turbinis incursione stupens
concussit huc atque illuc inclinata temptatur

aut quā sepe ventoy turbidū flamē incurret
Ipsis vexatōib⁹ cōstringit⁹: p̄mūnit⁹: fixisq;
 radicibus certius roborat⁹. Ita nos morda-
 cibus flagellis maloy frequētū mūmmar
 extensi. corrigim⁹ verberati. consternigim⁹
 cesi: caremusq; squaloribus dū longis casib⁹
 ventilam⁹. Ergo inter dolores crebrescentes
 imānibusq; miseris actus affectus regnet
 celesti rigore robusta atq; icolumis virtus:
 qua ferant⁹ contraria et illa comoda que
 vocant⁹ aduersa. Int⁹ ipsas angustias sa-
 piens animulo solamini pari letat⁹. pu-
 bestit: et ambrosa rōne ampliat⁹. t̄ dūit
Ignorat demq; eoy que patit⁹. qui memor
 est iūte virtutis: qd̄q; duratu rōnis ple-
 rosq; p̄xim⁹ fuisse malis oppressos: et malo
 suo magistra rōne auctos atq; nutritos.
Ergo tibi patent solaria rōnis ut iā pro
 comodis habeat⁹ calamitas corporis queq;
 iacet totus corporis massa captiua: s; ve-
 niet resurrectio icolumis: redditura queq;
 tota in te occupata sūt membra. **S**z lingua
 in laudes dñi quotidiano nutriat⁹ augmē-
 to: copiā laudis in regno celesti narratura
Dñs te medicina celesti confoueat: et sub
 tali pondere inflexibili virtute durare per-
 mittat. Amen.

Amen.

Handschr.

725

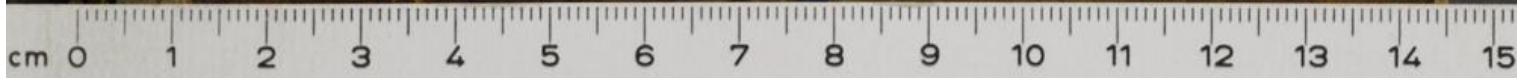
UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Colour & Grey Control Chart

Danes Picta

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta
White	Grey 1	Grey 2	Grey 3	Grey 4	Black

Hs 725